

EKOIQ
YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

KASIM - ARALIK 2021 SAYI: 97

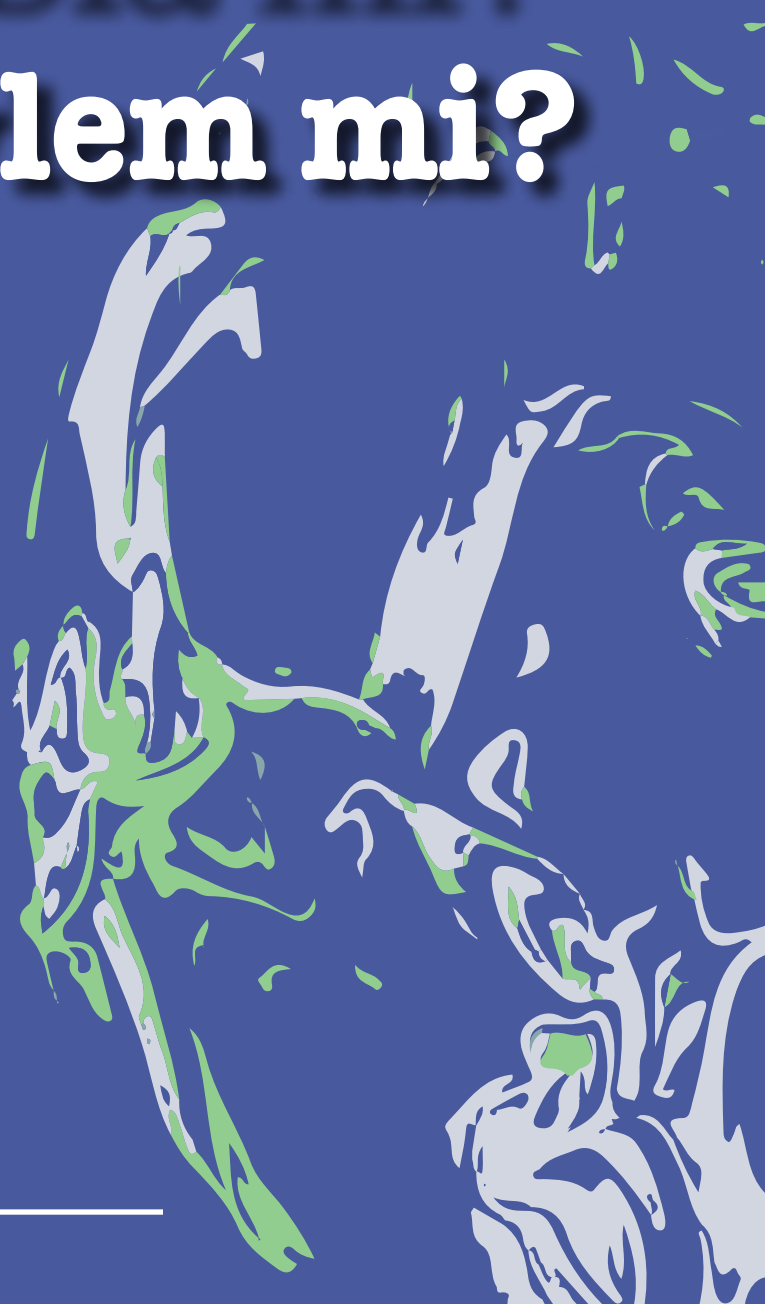

www.ekoiq.com

Bla Bla Bla mı? Etkin Eylem mi?

GLASGOW

COP26

ZAMAN, KAYNAKLARI VERİMLİ KULLANMA ZAMANI

Uluslararası Çevresel Ürün Beyanı ile hazır beton ürünlerimizin karbon ayak izini ve sorumlu kaynak tüketimimizi şeffaf şekilde paylaşan Türkiye'de ilk şirket olduk. Düşük karbonlu ürünlerimiz ile sürdürülebilir kaynaklarımızı koruyarak geleceğe hazırlanıyoruz.

Dünyanın Kalbi Nerede Atıyor?

Mavi gezegen bazen çok büyük, bazen çok küçük görünüyor gözüme... Homo sapiens Afrika'dan ilk kez çıktktan sonra, dünyanın dört bir yanına yayılması; ıssız adalara kadar ulaşması; o dönemde buzlarla kaplı bir geçit olan Bering Boğazını aşıp Güney Amerika'nın en ucuna kadar varması birkaç onbinyılda gerçekleşmiş. İnsanlığın, dünyanın neredeyse tüm limitlerini aşması, atmosferindeki gaz konsantrasyonunu değiştirmesi, okyanusları plastikle doldurması, ozon tabakasını delmesi ve yüzbinlerce yıllık iklim normallerini bozması ise sadece 300 yıl. Bu, dünyanın küçüklüğü ile mi, yoksa insanoğlu ve kızının mahareti, hırsı veya ağızlılığıyla (hepsi birden sanırım) mi ilgili emin değilim ancak bugün bu gerçekler tüm çıplaklığıyla ortadayken, insanların normal bir şekilde yaşamlarına devam etmesi kimi zaman şaşırtıyor beni... Ne yapabilirler ki ya da ne yapabilirler ki? Haklı bir soru ve tepki. Bilenler ve bir şey yapmaya gücü olanlar ne yapıyor ki?

31 Ekim'den beri sorunun farkında olanlar ve bir şeyler yapmaya çalışanlar ile sorunun farkında olup bir şeyler yapılmasını engellemeye, zorluk çıkarmaya çalışanlar gezegenin büyükçe bir adasındaki bir şehirde buluştular. 200'den fazla devletin

temsilcilerini Glasgow'da buluşturan 26. İklim Değişikliği Taraflararası Konferansı (COP26), insanlığın küresel ve gelmiş geçmiş en büyük sorununu, dar ulusal ve kısa vadeli çıkarlarını getirdiği sorunlara karşın çözebilecek mi? Gözümüzün önünde gerçekleşen iklim krizine kesin ve hızlı çözümler üretebilecekler mi? Konferans merkezinin hemen dışında toplanan, dünyanın dört bir yandan gelmiş iklim savunucularını, yazdıkları raporlar ve yaptıkları araştırmalarla sorunun büyüklüğünü, aciliyetini ve ciddiyetini büyük bir kesinlikle ortaya koyan bilim insanlarını ve müzakere masalarında bunu dile getiren resmi temsilcileri dinleyecekler mi? Yoksa kişisel ve ulusal çıkarlar gibi boş gerekçelerin arkasına sığınıp, bencilliğin ve boşvermişliğin soğuk sularında mı yüzecekler?

Kuşkusuz her zamanki gibi sonuç ortalarında bir yerde olacak gibi. Kyoto Sözleşmesi'nden çıkarılan derslerle, ülkelerin kendi emisyon azaltım karar, tarih ve oranlarını, bu konudaki politikalarını kendilerinin belirlemesine izin veren Paris Anlaşması'nın bu demokratik yapısını kötüye kullanmak isteyenler ile gerçekleri apaçık görüp, başka yol bulunmadığını anlayanların mücadelesinin Glasgow'da sonlanacağını sanmıyorum. Büyük ihtimalle bazı adımlar adılmış, bazı adımlar ise, ellerindeki fosil yakıtları son zerrisine kadar kullanmak, kârlarından bir cent kaybetmemek; ellerinde tuttukları güç ve muazzam bürokrasiyi bir gıdım yitirmemek isteyenlerin canlı- raş mücadeleleri ve alicengiz oyunlarıyla atlamamış olacak. Aferin onlara; çocuklarına ve torunlarına bu yaptıklarını açıklamak zorunda kalmakla

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

lanetliyorum onları... Büyük ihtimalle isimleri bile hatırlanmayacak ama yeni nesillerin yazdığı tarihlerde, aymazlık ile kötücüllük skalası arasında bir yere yerleştirileceklerinden de hiç kuşum yok.

Glasgow'da müzakere masalarında, Konferans merkezinin önünde hakikatleri ve vicdanı dile getirenlere ise selam olsun. Yüreği ve vicdanı, bilimi ve iyiliği savunmak, bu dünyada hiç kolay olmamıştı. Yine kolay değil. Bir kısmı, COP26 organizasyonun elitistliği ve beceriksizliği nedeniyle ne yazık ki, Glasgow'a bile gelemediler. Şimdi küçük adalarında, gelişmiş veya gelişmekte olan veya hiç gelişmemiş ülkelerin kentlerinde, kırlarında, bu küçük mü büyük mü olduğundan emin olamadığım mavi gezegenin geleceğini belirleyen toplantıların sonuçlarını merakla bekliyorlar. Kimileri sokakta seslerini, o çok uzak kentin konferans merkezindeki karar alıcılara sesini duyurmaya çalışıyorlar; kimileri ise ateşli bir sessizlik içinde bekliyorlar. Ve dünyanın nabzı, Glasgow'da veya Pasifik'teki küçük bir adada; Kadıköy'ün rıhtım meydanında veya Afrika'nın bir köşesinde, bir umut bekleyen kalplerde atıyor. Çoğu kimse fark etmese bile...

İÇİNDEKİLER

10 Oyuncak Sektöründe Sürdürülebilirliğin Yükselişi

Plastiği çocukla ilgili hemen her sektörde görmemiz mümkün. Dayanıklı, sağlam, yıkanabilir olan plastik kolay bulunan bir malzeme olmasıyla birlikte çocuk oyuncak sektörünü neredeyse tamamen etkisi altına almış durumda. Ancak iklim krizi oyuncak endüstrisini de dönüştürüyor.

22 Kadınlar Türkiye'nin Geleceğinde Nerede?

Prof. Dr. Serpil Sancar ve SES Eşitlik ve Dayanışma Derneği Kurucu Başkanı Gülseren Onanç Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği izleme raporunu ve kadınların Türkiye'nin geleceğindeki durumlarını EKOIQ için anlattı.

28 En Düşük Karbon Ayakizine Sahip Çeliğin Peşinde

AB Yeşil Mutabakatı ve Paris Anlaşması'nın, Türkiye sanayisinin oldukça büyük bir bölümünde bir panik havası estirdiği rahatça söylenebilir. Ama gayet rahat olanlar var. Onlardan biri de ev ödevlerini ve gerekli çalışmaları önceden yapan Tosyalı Holding. Kurumun CEO'su ve Yönetim Kurulu Üyesi Suhat Korkmaz, EKOIQ için en düşük emisyonlu çeliğin peşindeki çalışmalarını anlattı.

34 Doğal Afetler Çocuklara Nasıl Anlatılmalı?

İTÜ Geliştirme Vakfı'nın Rehberlik Bölümü, doğal afetlerin doğadaki denge konusu ile birlikte anlatılmasının çocukların neden sonuç ilişkisini anlamasını sağlayacağını ve iklim krizi, doğal kaynaklar, aşırı tüketim ve sürdürülebilirlik hakkında farkındalık geliştiren çocukların yaşlarına göre çözümden yana sorumluluk almaya daha istekli olacağını ifade ediyor.

40 "Atıklar Sorun Değil, Kazanılması Gereken Değerdir"

Kibar Holding bünyesinde faaliyet gösteren İnteraktif Çevre Genel Müdürü Volkan Ural, 2019 yılı sonunda AB Yeşil Mutabakatı ve Mart 2020'de yayınlanan Yeni Döngüsel Ekonomi Eylem Planı ile Avrupa Birliği'nin yeşil ekonomik düzeni merkezine aldığını vurguluyor ve atıkların gerçek değerini kazanması için çalıştıklarını söylüyor.

48 DOSYA: COP26'ya Doğru / Bla Bla Bla mı? Etkin Eylem mi?

31 Ekim-12 Kasım tarihlerinde İskoçya'nın Glasgow kentinde düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 26. Taraflar Toplantısı'nın (UNFCCC COP26), "gezegenin geleceğini belirleyecek" dönüm noktası olabileceğini söylemek hayalcilik sayılmaz. Peki neler konuşulacak COP26'da ve neler beklemeliyiz bu süreçten? Hepsini ve daha fazlasını COP26 dosyamızda...

HER SAYIDA

4 Bir Çırpıda Son İki Ay Hava Kaynaklı Afetler 50 Yılda Beş Kat Arttı; Türkiye'de 13 Ağaç Türü Tehdit Altında; İklim Krizinin Maliyeti Tahminleri Aşılıyor; BM Gıda Zirvesi'nde Gıda Sistemlerinde Dönüşüm Taahhüdü; Paris Anlaşması TBMM'de Onaylandı.

16 Son Buzul Erimedenden Prof. M. Levent Kurnaz: İklim Politikasında Neler Oluyor?

20 Sürdürülebilir Tüketim Doç. Dr. Ahu Ergen: İMarkamız "Sorumlu" mu, Yoksa "Sorumlu" mu?

26 İyi Bak Zeynep Özler: Sürdürülebilirliğin Sanat Hali

32 Sürdürülebilir Kalkınma Gülin Yücel: COP26'ya Giden Yolda "Umut Rehberliği"

36 Küre Arif Ergin: Şimdi Yeni Şeyler Söylemek Lazım

38 Global Compact Türkiye Ebru Tüzecan ve Servet Yıldırım, Global Compact Türkiye Yönetim Kurulu Üyeleri ve Çevre Çalışma Grubu Eşbaşkanları: 1,5°C Hedefi için Geri Sayım Başladı

42 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay: Daring Cities, İklim Krizine Meydan Okuyor

44 Organik Beslenmeye Doğru Pandemi ve Organik Gıdanın Geleceği; AB'de Organik Tarıma 2022'de Yeni Mevzuat; HİPP'ten Badem Kokulu El ve Yüz Yıkama Köpüğü; 2022'nin Yeni Gıda Trendleri.

46 KAGİDER'DEN Emine Erdem: İş Dünyası İçin Gerçek Dönüşüm Zamanı

80 Sürdürülebilirlik Akademisi'nden Sürdürülebilir Gıda Zirvesi Gerçekleşti; İklim Değişikliği Zirvesi COP26'nın Ardından Birlikte Onarma Zamanı; Yeşil Dönüşüm Webinar Serisi Başlıyor; Sürdürülebilirlik Akademisi & BÜYEM Katkılarıyla 5. Dönem Sürdürülebilir Marka Yönetimi Eğitimi Devam Ediyor!

82 Sürdürülebilir İşler Arzu Deniz Aksoy: COP26'da Alınacak Kararlar Kritik Önem Taşıyor

88 Veri-Analiz Elif Gökçe Şahin: Hüküm Kesinleşti: Sorumlu Bankacılığın Temelleri Atılıyor; 1,5 Derece için Kaçınılmaz Politikalar

92 Afetlerle Kalkınma Doç. Dr. Murad Tiryakioğlu: Afetlerle Yoksullaşanlar

96 MarjinalSosyal Deniz Gönen: Dijitalleşen Dünyada Kurumsal Sosyal Sorumluluk

98 Gözümüzden Kaçmayanlar Gözde İvgin: İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden Leylak Evi; Türkiye 6 yılın sonunda Paris Anlaşması'nı onayladı; ABD'de petrol sızıntısı; Akbelen Ormanı'na tek saha ve 2041 yılına kadar kiralama; 2050 yılına kadar 216 milyon insan iklim değişikliğinden dolayı göç edebilir...

100 Kitap Ekolojik Hukuk (Eko-Hukuk) & Çevre Hukuku; Kapitalist Kıyamet | Sermaye mi Dünya mı? Pyrocene: How We Created an Age of Fire, and What Happens Next (Pirosoen: Ateş Çağını Nasıl Yarıttık ve Sonra Ne Olacak?)

EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti. adına sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editör
Bulut Bağatır bulut@ekoIQ.com
Burcu Genç burcu@ekoIQ.com

Yerel Yönetimler Editörü Sibel Bülay sibel@ekoIQ.com

Sürdürülebilirlik Projeleri Koordinatörü
Elif Gökçe Şahin gsahin@alumni.harvard.edu

Redaksiyon Şöhret Baltas

Katkıda Bulunanlar
S. Sena Akkoç, Gülce Demirel

Yayın ve Yönetim Adresi:
EKOLOGOS Sürdürülebilirlik Yönetim ve İletişim Hizmetleri Ltd. Şti.
Osmanağa Mahallesi, Kuşdili Caddesi No: 33/2 34714
Kadıköy, İstanbul
Tel: (90) 216 349 40 97-98

Hava Kaynaklı Afetler 50 Yılda Beş Kat Arttı

Dünya Meteoroloji Örgütü'nün (WMO) yayınladığı rapora göre, son 50 yılda havaya, iklime veya suya bağlı afetler her gün yaşanarak günde 115 kişiyi öldürdü ve günlük 202 milyon dolar zarara neden oldu. Afetlerin son 50 yılda beş kat arttığını ortaya koyan "WMO Hava, İklim ve Su Aşırıklarına Bağlı Maddi ve Manevi Kayıplar Atlası (1970-2019)", 110 bin afetin rapor edildiği ve toplamda 2 milyondan fazla kişinin ölümüne, 3,64 trilyon dolar kayba sebep olduğuna dikkat çekiyor.

Yerli Halklara Koruma Kararı

Uluslararası Doğayı Koruma Birliği'nin (IUCN) Marsilya'da düzenlenen kongresinde, yerli halkların korunması için verilen [önerge](#) kabul edildi. Önergede 2025 yılına kadar Amazon'un %80'ini koruma önerisi sunuluyor. Ezici bir çoğunlukla kabul edilen öneri 17 sivil toplum örgütü tarafından desteklenen Amazon Havzası Yerli Kuruluşları Koordinasyonu (Coica) tarafından sunuldu. Coica'dan José Díaz, teklifi yerlilerin ve gezegenin kurtuluşu için bir plan olarak nitelendirdi ve "Avrupa'dan değil, yerlilerin topraklarından doğan bir teklifin, IUCN tarihinde ilk kez onaylandığını" dile getirdi. IUCN üyesi 61 ülke önergeyi kabul ederken, 42 ülke çekimser kaldı, hiç karşı oy kullanmadı.

Ancak IUCN üyesi olmayan Brezilya oylamaya katılmadı ve uzmanlar Brezilya Devlet Başkanı Jair Bolsonaro'nun ticari kâr için Amazon'un ormansızlaşması gündemini, bu karar için değiştirme olasılığının düşük olduğunu belirtiyor.

Hava Kirliliği, Trafik Kazalarından Daha Fazla İnsan Öldürüyor

Hava kirliliğinin, insanların ömrünü bazı durumlarda altı yıla kadar azalttığı ortaya çıktı. Hava Kalitesi Yaşam Endeksi'nin yayınladığı [raporda](#), hava kirliliğinin insan sağlığı için en büyük tehdit olduğu belirtiliyor. Endekse göre, hava kirliliği 2,2 yıl küresel ortalama insan ömründen alırken, sigara 1,92, alkol ve uyuşturucular 0,77, araba kazaları 0,39 ve savaş/terörizm 0,02 yıl kısaltıyor. Chicago Üniversitesi'nden Prof. Michael Greenstone, "Yalnızca bunun gerçekleşmesine izin vermiyoruz, aynı zamanda buna neden oluyoruz" diyor. "En vurucu tarafı ise büyük ülkelerin bunu yapmaya izin vermeyi seçmesi; yani insanların daha sağlıklı ve daha kısa ömür geçirmelerine" diye ekliyor.

İklim Krizinin Maliyeti Tahminleri Aşılıyor

Araştırmacılar, iklim krizinin ekonomik maliyetini incelediler ve bu yüzyılda küresel GSYH'den yaklaşık %37'lik bir kesinti olacağını ve Büyük Buhran'da yaşanan düşüşün iki katından fazla olacağını [buldular](#). Araştırma, Cambridge Üniversitesi, University College London ve Imperial College London'dan uzmanların yanı sıra İsviçre, Almanya, ABD ve Avusturya'dan uluslararası ortaklar tarafından yürütüldü. Yayılan her bir ton karbondioksitin, küresel ekonomiye yüzyılın sonunda 3000 dolar daha maliyet getireceği tahmin ediliyor.

AB'den İklim Fonuna 4 Milyar Euro

Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, Strazburg'daki [Avrupa Parlamentosu'nda yaptığı konuşmasında](#), "Şimdi 2027'ye kadar iklim finansmanı için 4 milyar euro daha teklif edeceğiz. Ancak ABD ve ortaklarımızın da adım atmasını bekliyoruz. Bu hayati önem taşıyor çünkü iklim finansmanı açığını ABD ve Avrupa Birliği (AB) ile birlikte kapatmak, küresel iklim liderliği için çok güçlü bir sinyal olacak" dedi. Von der Leyen, AB'nin iklim finansmanına halihazırda yıllık 25 milyar dolarlık katkıda bulunduğunu söyledi. İklim finansmanının, dünya liderlerinin iklim krizini engellemek için emisyonları daha hızlı kesme taahhütlerini kabul etmeye çalışacakları Kasım ayındaki BM COP26 zirvesinde belirleyici bir konu olması bekleniyor. Ek 4 milyar euro, 2021-2027 dönemi için toplam miktar. Bir Komisyon sözcüsü, bunun AB bütçesinden geleceğini söyledi. Von der Leyen, bir miktar belirtmeden, AB'nin biyoçeşitliliği korumak için uluslararası finansmanını da ikiye katlayacağını söyledi.

Ozon Tabakasındaki Delik Antarktika'dan Büyük

Copernicus Atmosfer İzleme Servisi'nden araştırmacılar, ozon tabakasındaki deliğin bu yıl hızla büyüdüğünü ve bu sezonda 1979'dan beri oluşan ozon tabakası deliklerine göre %75 daha büyük olduğunu [ifade ettiler](#). Bilim insanları deliğin Antarktika'dan daha büyük olduğunu ve hızlıca büyümeye devam ettiğini belirtiyor. Servis yöneticisi Vincent-Henri Peuch, "Ozon tabakası deliğinin nasıl evrileceğini bu aşamada gerçekten söyleyemeyiz. Süreç hâlâ devam ediyor. Gelecek haftalarda gelişimini izlemeye devam edeceğiz" dedi. Ozon, dünyanın yüzeyinden yaklaşık 11 ila 40 km yukarıda, stratosferde konumlanıyor ve güneşten koruma işlevi görerek gezegeni ultraviyole radyasyondan koruyor. Ozon deliğine neden olan CFC adı verilen insan yapımı gazlar, 197 ülkede yasaklanmıştı ancak deliğin kapanmasının 2070 yılını bulacağı tahmin ediliyor.

Türkiye'de Sadece İki İl Temiz Hava Soluyor

Temiz Hava Hakkı Platformu'nun hazırladığı "Kara Rapor 2021: Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri" [çalışması](#) yayımlandı. Bu yıl dördüncüsü yayımlanan raporda, Türkiye'nin bazı illerinde yıllardır çözülemeyen ciddi hava kirliliği sorunları yaşandığı ortaya konuldu.

Rapora göre, 2020 yılında Türkiye'deki illerin yarısında, yani 42 şehirde kanserojen olan ince partikül (PM2.5) seviyesi yeterli düzeyde ölçülmedi. 2020 yılında Türkiye'de sadece 2 ilde (Bitlis ve Hakkari) Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün önerdiği kılavuz değerlerin altında temiz hava solundu. Üstelik, bu kılavuz değerler DSÖ tarafından hava kirliliğinin güvenli limiti olmadığı için Eylül ayında %75 oranında aşağıya çekildi. 2020 yılında yeterli veri alınabilen 72 ilin partikül madde değerleri (PM10) incelendiğinde 45 ilde hava kirliliğinin ulusal sınır değerleri dahi aştığı açıklandı.

Çokuluslu Şirketlere %15 Vergi Dönemi Başlıyor

Çokuluslu şirketlere küresel bir vergi uygulanması kararı, küresel gayri safi yurtiçi hasılamın %90'ından fazlasını temsil eden ve aralarında ABD, Çin, Fransa, Almanya, İngiltere, Japonya ve Türkiye'nin de bulunduğu 58 ülke tarafından [kabul edildi](#).

Temmuz ayında Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), Amazon, Facebook gibi 23 milyar doların üzerinde küresel satışı bulunan ve kâr marjı %10'un üzerine çıkan şirketlere uygulanması planlanan bir vergi taslağı hazırlamış ve bu taslak 100 ülke tarafından desteklenmişti. OECD'nin son toplantısında ise anlaşmanın kabul edildiği duyuruldu. Karar, çokuluslu şirketlerin %15 oranında vergiye tabi tutulmasını öngörüyor. OECD tarafından yapılan açıklamaya göre dünyanın en büyük ve en kârlı 100'e yakın çokuluslu şirkettenden elde edilen 125 milyar dolardan fazla gelir, ülkelere yeniden dağıtılacak.

Türkiye'de 13 Ağaç Türü Tehdit Altında

Londra merkezli Uluslararası Botanik Bahçelerin Korunması (BGCI) isimli kurumun yayımladığı "Dünya Ağaçlarının Durumu" isimli raporda, tüm dünyada toplamda 58 bin 497 ağaç türü içerisinde 17 bin 510 türün büyük risk altında olduğu; 142 türün ise çoktan yok olduğu belirtildi. 442 ağaç türü ise 50'den daha az ağaçla varlığını sürdürüyor. Rapora göre 185 ağaç türü bulunan Türkiye'de türlerin %7'sini oluşturan 13 tür tehdit altında.

En fazla ağaç türünün risk altında olduğu ülkeler sıralamasında Brezilya, 1788 tür ile birinci sırada. Endonezya, Malezya, Çin, Kolombiya ve Venezuela ise Brezilya'yı takip eden diğer ülkeler.

Dünya genelinde ağaçlara yönelik en büyük tehditlerin başında ormanları keserek elde edilen tarla açma faaliyetleri geliyor. Bu durum türlerin %29'unu etkiliyor. %27 ile tomrukçuluk, %14 ile hayvan otlatma veya çiftçilik için temizleme, türleri etkileyen diğer faktörler arasında. Ağaç geliştirme için yapılan temizlik ve yangınlar, %13 oranında ağaç türleri için tehdit barındırıyor.

Global Compact'a İklim Krizi Konusu Damga Vurdu

2021 Birleşmiş Milletler (BM) Global Compact Leader Summit 20-22 Eylül'de #UnitingBusinessLIVE mottosuyla bir araya geldi. Antonio Guterres açılış konuşmasında Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) raporuna değinerek "Son IPCC raporu açık ve netti, seragazi emisyonları gezegenimizi boğarak milyarlarca insanın hayatını tehlikeye atıyor. Küresel ısınma her bölgeyi etkiliyor ve bazı değişiklikleri tamamen geri dönülemez hale getiriyor" dedi. FAO Genel Müdürü David M. Beasley ise açlık ve yoksulluk krizinin özel sektörün öncülüğü olmadan çözülemeyeceğini dile getirdi. Dünya nüfusunun %10'unun aşırı yoksulluk koşullarında yaşadığını belirten Beasley, yalnızca son bir yılda, COVID-19'dan dolayı kronik açlığa maruz kalan nüfusun 650 milyondan 811 milyona yükseldiğini aktardı.

Diğer yandan CFO'ların yer aldığı Global Compact CFO Görev Gücü'nün iki yeni taahhüdü açıklandı. SKA bağlantılı yatırımlar için önümüzdeki 5 yıl boyunca minimum 500 milyar dolar harcanacağını açıklayan CFO'lar hedeflerinin, sürdürülebilir finansmanın ortak hesaplarında bugün %27 olan payını 2025'te %50'ye çıkarmak için sürdürülebilir finans piyasalarında faaliyetler yürütmek olduğunu belirttiler. Bu sene Türkiye'den Arçelik CFO'su Polat Şen de UN Global Compact CFO Görev Gücü üyesi oldu. CFO Görev Gücü'nde Türkiye'den Arçelik dışında Coca-Cola İçecek ve Turkcell de bulunuyor.

BM Enerji Zirvesi'nde 400 Milyar Dolarlık Taahhüt

BM Genel Kurulu'nun himayesinde düzenlenen enerji konusunda liderler düzeyindeki ilk toplantı olan BM Enerji Konusunda Yüksek Düzeyli Diyalog sırasında önümüzdeki 40 yıl içinde hükümetler ve özel sektör tarafından 400 milyar ABD dolarından fazla yeni finansman ve yatırım taahhüt edildi. Ancak enerji yoksulluğu ve karbonsuzlaşma için çok daha fazlasına ihtiyaç var.

Gelişmekte olan küçük ada devletlerinden başlıca yükselen ve sanayileşmiş ekonomilere kadar 35'in üzerinde ülke, Enerji Sözleşmesi (Energy Compact) ile yeni enerji taahhütlerinde bulundu. Ayrıca, bir milyardan üzerinde insan için güvenilir elektrığe erişim sağlamayı ve erişimi iyileştirmeyi amaçlayan birkaç yeni ortaklık girişimi duyuruldu.

IMF: "Fosil Yakıt Sübvansiyonlarını Durdurun"

Uluslararası Para Fonu (IMF), 2020'de kömür, petrol ve doğalgaz üretimi ve yakılması işlemlerinin 5,9 trilyon dolarlık bir bütçe ile sübvansiyon edildiğini ve hiçbir ülkenin yakıtlarını arz ve çevresel maliyetlerini tam yansıtacak ölçüde fiyatlandırmadığını tespit etti. Uzmanlar, sübvansiyonların, karbon emisyonlarında hızlı azalmalara acilen ihtiyaç duyulduğu bir zamanda, iklim krizinin "ateşini körüklediğini" söyledi. Buna göre, fosil yakıt endüstrisi küresel ölçekte dakikada 11 milyon dolarlık sübvansiyonlardan yararlanıyor. IMF analizcileri, gerçek maliyetlerini yansıtan fosil yakıt fiyatları belirlemenin küresel karbondioksit emisyonlarını üçte bir oranında azaltabileceğini söyledi. Akaryakıt fiyatlarını düşüren açık sübvansiyonlar toplamın %8'ini, vergi indirimleri ise %6'sını oluşturuyor. Kapsamlı IMF raporu, 2020'de kömürün %99'u, motorinin %52'si ve doğalgazın %47'si için fiyatların gerçek maliyetlerinin en az %50 altında olduğunu buldu. Sübvansiyonların üçte ikisinden beş ilke sorumluydu: Çin, ABD, Rusya, Hindistan ve Japonya. IMF, önlem alınmadan sübvansiyonların 2025'te 6,4 trilyon dolara yükselebileceğini söyledi.

Almanya Kömürden Çıkışı 2030'a Çekti

Almanya'daki seçimlerde Hristiyan Demokratların aldığı yenilginin ardından hükümet kurma yetkisi verilen Sosyal Demokrat Parti (SPD), Yeşiller (Grünen) ve Hür Demokratlar (FDP) ile koalisyon görüşmelerini sürdürürken yeni kömürden çıkış taahhüdü konusunda anlaşılabilir. Varılan ilk anlaşmaya göre Almanya daha önce 2038 olarak belirlenen kömür kullanımını sonlandırma tarihini 2030 yılına çekecek. Üçlü koalisyon bu taahhüdün nasıl gerçekleştirileceğine dair hızlı eyleme geçmek için görüşmelere hemen başlamak istediğini aktardı. Hızlandırılmış olarak kömürden kademeli çıkışın ise güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına daha fazla yer verilerek başarılabileceği belirtiliyor.

BM Gıda Zirvesi'nde Gıda Sistemlerinde Dönüşüm Taahhüdü

İlk BM Gıda Sistemleri Zirvesi, gıda sistemlerini dönüştürerek BM'nin 17 Sürdürülebilir Kalkınma Amacını gerçekleştirmek için ulusal ve bölgesel eylemi teşvik etmek amacıyla dünya liderlerini bir araya getirdi. 2030 hedefleri arasında sıfır açlık, sıfır yoksulluk, cinsiyet eşitliği ve iklim eylemi var. Zirvede, dünyanın en büyük tarım üreticilerinden biri olan ABD yönetimi, iklim değişikliğini ele almak ve en savunmasız grupları doğal kaynakları sömürmeden gıda sağlamaya yardımcı olmak için beş yıl içinde 10 milyar doların üzerinde harcama taahhüt etti. 2020 yılında COVID-19 pandemisi, yoksulluk içinde yaşayan insan sayısını 124 milyona çıkardı ve bu sayının 2030'a kadar 600 milyona ulaşacağı tahmin ediliyor. COVID-19 pandemisinin de etkisiyle 2020 yılında yetersiz beslenme oranı %9,9 arttı. Dünya genelinde açlık çeken insan sayısının da 720'den 811 milyona çıktığı hesaplanıyor. Diğer yandan her üç çocuktan ikisi, sağlıklı büyümek için erken çocukluk döneminde ihtiyaç duyulan minimum diyetten yoksun.

Temiz Çevre, İnsan Hakkı Olarak Tanındı

BM İnsan Hakları Komitesi, Kosta Rika, Maldivler, Fas, Slovenya ve İsviçre'nin sunduğu temiz, sağlıklı ve sürdürülebilir çevrenin bir insan hakkı olduğuna dair önergeyi kabul etti. Rusya, Hindistan, Çin ve Japonya'nın yer almadığı oylama 43 ülke tarafından onaylandı. Aynı zamanda bu önergeyle beraber, Komite iklim değişikliğinin insan hakları üzerine etkilerini araştırması için bir Özel Raportörlük birimi kurdu. İnsan Hakları Yüksek Komiseri Michelle Bachelet, üye ülkelere sağlıklı bir çevre hakkı için atılacak doğru ve somut adımlar açısından cesur eylemlere ihtiyaçları olduğunu belirtirken, kararın "çevre bozulmasının ve iklim değişikliğinin birbirine bağlı insan hakları krizi olduğunu net bir şekilde tanıdığını" ifade etti. Yüksek Komiser aynı zamanda geçen sene benzeri görülmemiş sayıda çevre aktivistinin öldürüldüğünü, bununla ilgili BM ülkelerinin, aktivistleri korumak ve güçlendirmek için gerekli önlemleri almak zorunda olduğunu belirtti.

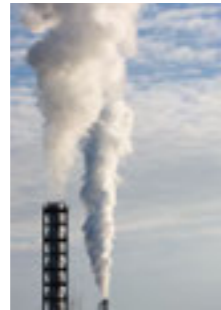

Türkiye'nin İklim Değişikliği Algısı

Yuvam Dünya Derneği tarafından Konda'nın yaptığı "[Türkiye'de İklim Değişikliği Algısı](#)" araştırmasına göre Türkiye'de her üç kişiden ikisi iklim değişikliğinden dolayı meydana gelebilecek bir olay veya durumda başkalarına kıyasla daha fazla zorlanacağını belirtiyor ve daha kırılgan hissediyor. Araştırmada cinsiyetlere göre bakıldığında kadınların erkeklere göre daha kırılgan olduğu görülmüştür. Kadınların %23'ü iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlayabileceğini söylerken, erkeklerde bu oran %38. Toplumun %72'si iklim değişikliğinin olası etkilerinin başında gelen gıdaya erişimde zorlanmaktan endişe ediyor. Katılımcılara önümüzdeki iki yılda başlarına gelebilmesi en olası iki olay sorulduğunda %54'ü sağlık problemi yaşamak ve %38'i ise susuzluk çekmek yanıtlarını verdi. Araştırmaya göre toplum iklim değişikliğiyle mücadele konusunda %82 oranıyla en fazla devleti sorumlu görüyor. Devleti ise %67 oranıyla vatandaş takip ediyor. %20 oranıyla özel sektör sorumlu tutuluyor.

G20 Ülkelerinde Emisyonlar Yükseliyor

Climate Transparency'nin 2021 İklim Şeffaflığı [Raporu'na](#) göre, Covid-19 salgını ile kısa süreli bir düşüş yaşayan seragazi emisyonları, G20 genelinde yeniden yükselişe geçti. Arjantin, Çin, Hindistan ve Endonezya'nın ise 2019 emisyon seviyelerini aşması bekleniyor. 2020'de enerji sektörünün karbondioksit emisyonları G20 genelinde %6 oranında azalsa da 2021'de %4'lük bir artış öngörülmüştür. Raporun baş yazarlarından Güney Koreli İklimimiz için Çözümler (Solutions For Our Climate) kuruluşundan Gahee Han, "Küresel seragazi emisyonlarının %75'inden sorumlu olan G20 ülkeleri genelinde emisyonların yeniden yükselişe geçmesi, net sıfır taahhütlerini yerine getirmek için emisyonların acilen keskin ve hızlı bir şekilde azaltılması gerektiğini gösteriyor" dedi.

Paris Anlaşması TBMM'de Onaylandı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın BM Genel Kurulu'nda Paris Anlaşması'nın onaylanacağını duyurmasının ardından anlaşma Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) 6 Ekim'de sunuldu. Komisyonlardan hızlı bir şekilde geçerek Meclis'e sunulan kanun teklifi onaylandı ve Resmi Gazete'de yayımlanarak [yürürlüğe girdi](#). Onayın ardından tüm gözler Türkiye'nin bundan sonra atacağı adımlara çevrildi. Paris Anlaşması'nın gereği olarak sunulan Ulusal Katkı Beyanı'nı Türkiye 2015'te sunmuştu ancak şimdi bu beyanın "enerji, atık, ulaşım, binalar ve tarım" sektörlerindeki emisyon azaltım hedefleriyle güncellenmesi bekleniyor. Yetkililer, Türkiye'nin 2053 yılında karbon nötr olacağını da dile getirdiler. Şimdi Türkiye'nin 2030 beyanını güncelleyerek yeniden sunması planlanıyor. Tüm bu çalışmaların temellerinin ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Ocak 2022'de düzenleyeceği İklim Şurası'nda ele alınması planlanıyor. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres ise sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada "Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması'nı onaylayarak diğer G20 ülkelerine katılmasından memnuniyet duydum. Türkiye'den 2053 yılına kadar net sıfır emisyon taahhüdü kapsamında, en kısa sürede ulusal iklim eylem planı sunmasını bekliyorum" dedi. Diğer yandan İskoçya'nın Glasgow kentinde yapılacak COP26'da (BM Taraflar Toplantısı) Türkiye, iklim finansmanından yardım alacak gelişmekte olan ülkeler listesine Ek-2'ye geçme talebinin görüşülmesi hakkında başvurusunu da geri çekti. Aynı süreçte, Türkiye'ye iklim mücadelesinde kullanılmak üzere 3.2 milyar dolarlık bir fon açılacağı da duyuruldu.

BM'den Çevre Aktivistlerini Koruyucu Mekanizma

COP26 öncesinde birçok hükümetin barışçıl iklim aktivistlerine baskı yaptığı gözlemlendiği için BM Avrupa Ekonomik Komisyonu (UNECE), 46 ülkenin çevre savunucularını koruyacak yasal olarak bağlayıcı [yeni bir mekanizmayı kabul ettiklerini](#) duyurdu. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres ise kararın "insan hakları için eylem çağrısını ilerletmeye yardımcı olacak önemli bir katkı" olduğunu ve kararı memnuniyetle karşıladığını ifade etti. Karara göre mekanizmanın kurularak hayata geçmesi BM veya başka bir uluslararası kuruluş tarafından gerçekleştirilecek.

GELECEĞİMİZ İÇİN YENİLENEBİLİR GÜÇ

Yenilenebilir enerjinin dünyada yarattığı dönüşümü, Türkiye'nin yeni nesil enerji şirketi olarak ülkemize taşıyoruz. Bu alandaki öncülüğümüzü, Türkiye'deki enerji üretimimizin **%100'ünü** yenilenebilir kaynaklardan sağlayarak sürdürüyoruz.

Zorlu Enerji olarak Akıllı Hayat 2030 vizyonumuz doğrultusunda gelecek nesillere daha temiz ve yaşanabilir bir dünya bırakmak için çalışıyoruz. Tüm faaliyetlerimizi, çevre ve toplumu koruyan bir enerji üretim dengesini gözeterek hayata geçiriyor, tüm çalışmalarımızda Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını dikkate alıyoruz.

Enerjimiz sürdürülebilir bir gelecek için...

Oyuncak Sektöründe Sürdürülebilirliğin Yükselişi

Plastiği çocukla ilgili hemen her sektörde görmemiz mümkün. Dayanıklı, sağlam, yıkanabilir olan plastik kolay bulanabilen bir malzeme olmasıyla birlikte çocuk oyuncak sektörünü neredeyse tamamen etkisi altına almış durumda. Ancak iklim krizi oyuncak endüstrisini de dönüştürüyor.

 Gizem Kendik ÖNDUYGU, Toyi İletişim ve Savunuculuk Direktörü

Plastiği çocukla ilgili hemen her sektörde görmemiz mümkün. Bebek karyolarında, mama sandalyelerinde ama özellikle oyuncaklarda. Plastik sağlam, yıkanabilir, dayanıklı, modası geçince bir kenara atılabilen, kolay bulunabilen bir malzeme; bu yüzden üretilen oyuncakların %90'ında bir şekilde plastik [kullanılıyor](#) ve yine bu yüzden son 50 yıldır oyuncak raflarını plastik oyuncaklar kaplıyor.

İklim Krizi Oyuncak Sektörünü Nasıl Dönüştürüyor?

Küresel olarak etkilerini hissettiğimiz iklim krizi tüm sektörlerde tüketici seçimleri ve satın alma davranışlarını giderek daha fazla etkiliyor. Oyuncak endüstrisi de buna bir istisna değil. Özellikle milenyal ebeveynler her düzeyde sürdürülebilir ürün ve hizmet talep ediyor ve çocuklarına çok küçük yaşlardan

başlayarak çevre dostu uygulamaları aşılama istiyorlar. Öte yandan çocukların küresel meselelere ilgileri arttıkça oyuncak endüstrisinden talepleri de artıyor. Sürdürülebilir tüketimin liderleri olan Z kuşağı, iç huzuru için daha yüksek bir bedel ödemeye çoktan hazır. Örneğin etik duruşları nedeniyle bir markayı tercih eden ABD'li gençlerin sayısı, 2020 yılında 2019'a kıyasla %29 [arttı](#).

Sürdürülebilir oyuncaklar şu an oyuncak sektörünün en gözde konularından biri ve bu trend gelip geçici gibi durmuyor. Özellikle bugünün çocukları büyüdükçe ve kendi satın alma kararlarını vermeye başladıkça bu tercihi daha da hayatımızın içinde yer alacak gibi görünüyor.

Oyuncak Endüstrisi Daha Sürdürülebilir Bir Dünya için Neler Yapıyor?

Sürdürülebilirlik konusu her geçen gün önem kazandıkça oyuncak üreticileri ve perakencileri bu küresel soruna tepkisiz kalamıyor. Üreticiler ister doğal ister geri dönüştürülmüş malzemeler ve ambalajlar kullanarak, ister yeniden kullanım ve geridönüşüm yoluyla, ister üretim sürecini dönüştürerek bu soruna yanıt vermeye çalışıyor.

Son yıllarda Lego, Hasbro ve Mattel gibi sektördeki öncü markalar sürdürülebilir çözümler için taahhütlerini açıkladılar. Yakın zamanda plastik pet şişelerden geridönüştürerek ürettiği bloklarını tanıtan Lego, 2030'a kadar tüm ürünlerinde sürdürülebilir malzemeye geçeceğini duyurdu. Hasbro, 2022 yılına kadar tüm plastik ambalajları aşamalı olarak kaldırma sözü verdi. Mattel, 2030 yılına kadar tüm oyuncaklarında ve ambalajlarında yalnızca geri dönüştürülmüş, geri dönüştürülebilir veya biyo-bazlı plastikler kullanma hedefini açıkladı.

Daha hızlı aksiyon alabilen oyuncak girişimleri ise döngüsel ekonomi prensiplerini benimsiyor; ikinci el oyuncak pazarları kuruyor; ambalajlarında soya gibi farklı bitkisel bazlı mürekkepler kullanıyor; talaş, saman, yiyecek atıkları, plastik süt şişeleri ve buzdolabı kapaklarını oyuncaklara dönüştürüyor.

Tüm bu gelişmeler küresel oyuncak fuarlarının da gündeminde. Dünyanın en geniş katılımlı oyuncak fuarı Spielwarenmesse bu senenin ana temalarından birini sürdürülebilir oyuncaklar olarak belirledi ve dört alt tema oluşturdu:

1. Doğal Malzemeden Oyuncaklar: Oyuncak endüstrisinin malzemede sürdürülebilirlik anlayışı genişliyor. Eskiden zihnimizde sadece ahşap oyuncak olarak sınırladığımız doğal malzemeler artık mantar, kauçuk, bambu, yün gibi farklı malzemelerle çeşitleniyor.

2. Doğadan İlham Alan Oyuncaklar: Oyuncak endüstrisi plastiğin egemenliği altında. Hal böyle olunca eskiden plastik üretmek için kullandığımız ham petrol, kömür veya doğal gaz yerini yenilenebilir hammadde kaynaklarına bırakıyor. Artık mısır, şeker kamışı, odun veya yiyecek atıklarından biyoplastik ürünleri piyasada görmek mümkün.

"Sürdürülebilirlik konusu her geçen gün önem kazandıkça oyuncak üreticileri ve perakencileri bu küresel soruna tepkisiz kalamıyor. Üreticiler ister doğal ister geri dönüştürülmüş malzemeler ve ambalajlar kullanarak, ister yeniden kullanım ve geri dönüşüm yoluyla, ister üretim sürecini dönüştürerek bu soruna yanıt vermeye çalışıyor"

“Artık piyasada sürdürülebilir malzemelerden yapılmış her zamankinden daha fazla çevre dostu oyuncak var ve bu da tüketicilerin daha çevreci seçimler yapmasını kolaylaştırıyor”

3. Sürdürülebilirliği Öğreten Oyuncaklar: İklim ve biyolojik çeşitlilik krizi gündemimizin tam ortasına oturdukça artık sadece malzeme üzerinden yaptığımız iyileştirmelerle sürdürülebilirliği sağlayamayacağımız açık. Oyuncaklar gerçek dünyanın minyatür bir hali gibi. Yaşadığımız yüzyılda iklim aktivistlerinin önemli bir kısmı çocuk ve gençlerden oluşuyor ve onların gündemindeki iklim krizi oyuncaklara, kitaplara, eğitim materyallerine yansıyor. Oyun yoluyla iklim kriziyle mücadele araçlarının sayısı artıyor.

4. Geri/İleri Dönüşüm Oyuncakları: Geri dönüşüm ve ileri dönüşüm iklim kriziy-

le mücadelede önemli başlıklar. Oyuncak endüstrisinde de bu yansımaları görmek mümkün. Hem oyuncak üretiminde kullanılan geri dönüştürülmüş malzemelerin sayısı artıyor hem de çocuklara oyun yoluyla ileri dönüşümü anlatmanın faydaları gündeme geliyor. Çocuklar ileri dönüşümle etraflarına yeni bir gözle bakıyor, pet şişe, yumurta kutusu gibi nesnelere oyuncaklara dönüştürerek onlara ikinci bir hayat veriyor. Türkiye'nin genç oyuncak markası Toyi de bu senenin geri/ileri dönüşüm oyuncakları kategorisinde sergilenen ürünlerinden. Geri dönüştürülmüş plastikten üretilen ve sürdürülebilir paketlere sahip olan Toyi Yaratıcı Oyun Kitleri ayrıca çocuklara oyun yoluyla ileri dönüşümü öğretiyor.

Daha Sürdürülebilir ve Oyuncu bir Dünyaya Ulaşmak Bizim Elimizde

Bugün oyuncak endüstrisi kendini yeşillendirmesi gerektiğinin farkında ve gerekli adımları atmaya başladı. Artık piyasada sürdürülebilir malzemelerden yapılmış her zamankinden daha fazla çevre dostu oyuncak var ve bu da tüketicilerin daha çevreci seçimler yapmasını kolaylaştırıyor. Daha oyuncu ve sürdürülebilir bir oyuncak sektörü için hepimize sorumluluk düşüyor. İşte birkaç öneri:

- Oyuncak mağazaları ve online satış sitelerinde daha fazla çevre dostu alternatifler görmek istediğimizi markaların ilgili birimlerine iletebilirsiniz.

- Oyuncak sektöründeki sürdürülebilirlik adımlarının takipçisi olabilirsiniz. Oyuncak markalarının üretim ve paketleme süreçleri hakkında daha şeffaf ve açıklayıcı bilgiler talep edebilirsiniz.

- Hediye alırken doğa dostu alternatifleri tercih edebilirsiniz.

- Oyuncak sektöründe çocukları tüketime yönlendiren kullan-at oyuncaklar yerine çocukların tüketmeden üretme becerilerini geliştirecek oyuncakları tercih edebilirsiniz.

- Oyuncaklarınızı ihtiyaç sahibi çocuklarla paylaşabilir veya ikinci el oyuncak pazarlarından oyuncak satın almayı deneyebilirsiniz.

Sonraki nesillere daha oyuncu, barışçı ve yeşil bir gezegen bırakmak bizim elimizde. Gelin, seçimlerimizle oyuncak sektörünü birlikte dönüştürelim. ○

“Su Konusunda Acil Eyleme Geçilmeli”

Dünya Meteoroloji Örgütü, “İklim Servislerinin Durumu 2021: Su” başlıklı raporunda su yönetimi konusunda acil eyleme geçilmesi gerektiğini belirtiyor.

Dünya Meteoroloji Örgütü (DMÖ) yayınladığı [İklim Servislerinin Durumu 2021: Su](#) başlıklı son raporunda, 2020 yılında milyarlarca insanın temel hijyen hizmetlerinden ve güvenli içme suyuna erişimden yoksun olduğu ortaya kondu. 2018’de dünya çapında 3,6 milyar kişinin, yılın en az bir ayı, su kaynaklarına erişimde sıkıntı yaşadığını açıklayan örgüte göre bu sayı 2050’ye kadar 5 milyarı aşacak. Yani dünya nüfusunun yarısından fazlası su sorunu yaşayacak.

DMÖ, iklim değişikliğinin neden olduğu kuraklık ve sel gibi doğal afetlerin, su kaynakları üzerindeki baskıyı artırdığını da vurguluyor. Rapora göre son 20 yılda, karasal su depolaması -toprak nemi, kar ve buz dahil olmak üzere kara yüzeyindeki ve yeraltındaki tüm suyun toplamı- her yıl 1 cm düştü. En büyük kayıplar Antarktika ve Grönland’da meydana geldi ancak su kayıpları küresel anlamda yaşanıyor ve su güvenliği açısından büyük sorunlar doğuruyor.

Raporda, 2000 yılından itibaren sel kaynaklı afetlerin 1980-2000 yılı dönemine göre %134 oranında, aynı dönemde yaşanan kuraklıkların sayısının ve süresinin ise %29 oranında arttığı ifade ediliyor. En çok etkilenen ve acil eyleme geçilmesi gereken yerlerin başında Asya kıtasının geldiği kaydediliyor. DMÖ raporu, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) içinde yer alan “Temiz Su ve Sanitasyon” hedeflerini gerçekleştirme konusunda dünyanın ciddi oranda takvimin gerisinde kaldığını belirtiyor. Rapora göre, pandemi altında geçen 2020 yılında 2,3 milyar kişinin temel hijyen hizmetlerinden yoksundu ve 2 milyardan fazla insanın gü-

venli içme suyuna erişimi olmadı.

75 ülkenin 10’unun son derece düşük seviyeler olmak üzere ortalamasının altında su verimliliği bildirdiğine de değinilen raporda, 2030 hedeflerine ulaşılabilmesi için bu seviyenin dört katına çıkılması gerektiği aktarılıyor.

Ulusal meteorolojik ve hidrolojik hizmetlerin yaklaşık %60’ının gerekli kapasiteden yoksun olduğu belirtilen raporda, 101 ülkeyi kapsayan değerlendirmeden diğer öne çıkan başlıklar ise şöyle:

- DBÖ üyelerinin %43’ünde iklim hizmetleri sağlayıcıları ve bilgi kullanıcıları arasında yetersiz etkileşim var;

- Üyelerin %40’ında temel hidrolojik değişkenler için veri toplanmazken, bu ülkelerin %67’sindeyse hiç hidrolojik veri yok;

- Veri sağlayan üyelerin %34’ünde uçtan uca nehir taşkın tahmin ve uyarı sistemleri bulunmuyor; olanlar ise yetersiz durumda;

- Uçtan uca kuraklık tahmin ve uyarı sistemleri üyelerin %54’ünde bulunuyor ancak bu sistemlerin çoğu eksik veya yetersiz.

DMÖ çözüm önerileri olarak, entegre su yönetimi, erken uyarı sistemleri, paydaşlar arasında işbirliği ve etkileşim, veri toplama ve analiz etmeyi sunuyor. Hükümetlere, iklim ve su politikalarında eşgüdüm içinde hareket etmeleri tavsiye edilirken, su kaynaklarının yönetimi konusunda işbirliğinin şart olduğunun altı çiziliyor. Ve özellikle DMÖ’nün yürütücüsü olduğu “[Su ve İklim Koalisyonu](#)”na katılım çağrısı yapıyor.

Küresel Su Stresi Noktaları

**HiPP Babysanft
Saç ve Vücut Banyo Jeli**

Cildin doğal asit tabakasını koruyarak hassas ciltleri ve ince telli saçları organik badem ekstraktı sayesinde nemlendirerek temizlemeye yardımcıdır.

- Mineral yağ içermez
- Alerji riskini minimize etmek için geliştirilmiştir
- Paraben, boya içermez
- Alerjiye yol açan esansiyel yağları içermez
- Dermatolojik olarak test edilmiştir
- Göz yakmayan formüle sahiptir
- Hayvansal ham maddeler içermez
- PEG (Polietilen Glikol) içermez

Kullanma Önerisi: Bebeğinizin saçına ve vücuduna direkt uygulanacağı gibi banyo suyuna ilave edilerek de kullanılabilir.

Açıldıktan sonra tavsiye edilen Son Kullanım Tarihi ve Seri No için paketin üzerine bakınız. Sadece haricen kullanım içindir. Çocukların ulaşabileceği yerlerden uzak tutunuz.

Ürün Menşei: İsviçre

Üretici Firma: Mibelle AG Cosmetics

Bolmattstrasse 1, CH-5033 Buchs İsviçre

İthalatçı Firma: HiPP Dağ Ticaret Ltd.Şti.

İstanbul Şubesi Koşuyolu mah. İsmailpaşa sok.

No:54 Koşuyolu / Kadıköy / İstanbul

Tel: 0216 428 30 40 - info@hipp.com.tr

HiPP Pürge-Beratung
Tel: 08441757 250
Tel: 03612745 77 105
www.hipp.de

Ingredients: Aqua, Hydrogenated Starch Hydrolysate, Sodium Cocosulfate, Cocamidopropyl Betaine, Lauryl Glucoside, Sodium Chloride, Lactic Acid, Coco-Glucoside, Glycerin Oleate, Glycerin Caprylate, Glycerin, Citric Acid, Zinc Sulfate, Prunus Amygdalus Dulcis Seed Extract, Tocopherol, Hydrogenated Palm Glycerides Citrate, Parfum.

Made in Switzerland
HiPP GmbH & Co. Vertrieb KG
D-85273 Pfaffenhofen
HiPP Austria GmbH, A-4810 Gmunden

400ml e

Şampuan ve duş jelleri içerisindeki mikroplastikler yıkama esnasında suya karışır.

Mikroplastikler yeraltı suları ile karışarak arıtma tesislerine ulaşırlar.

Mikroplastik ile kontamine olmuş su çevreyi olumsuz etkiler.

Bu mühürle işaretlenmiş olan HiPP Babysanft ürünleri ister katı ister sıvı halde olsun hiç bir şekilde mikroplastik içermemektedir.

HiPP Babysanft, bebek kadar narin olmayan her şeyden arınmıştır. Alerji riskleri kararlılıkla minimize edilerek uçucu yağlar, paraben, mineral yağlar ve diğer tüm istenmeyen maddelerden arındırılmıştır. Değerli organik badem yağı içeren HiPP Babysanft ürünleri cilt tarafından iyi tolere edilerek hassas bebek cildinin bakım ve korunmasını sağlar. Tüm HiPP Babysanft ürünleri diğer bütün HiPP Bebek ve Çocuk ürünleri gibi titizlikle üretilmiştir.

Şahsen garanti ederim.

Stefan Hipp

İklim Politikasında Neler Oluyor?

Gerek ülkemizde gerekse de küresel bağlamdaki iklim politikasında çok hareketli günler yaşıyoruz. Küresel iklim politikasındaki hareketlenme her seneden çok da farklı sayılmaz. Sene sonuna yaklaşırken Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesinin Taraflar Konferansı (UNFCCC COP26) Glasgow'da toplanacağı için taraflar da bu toplantıya hazırlık yapıyorlar.

COP26 diğer konferanslarla kıyaslandığında daha değişik bir durum yaratıyor mu yeryüzü açısından? Aslında hayır. Paris Anlaşması çoğu ülkede onaylandı ve çalışır durumda artık. Bu anlaşmanın yürürlük süresi 2030 yılına kadar da süreceği için ciddi anlamda farklı bir durum söz konusu değil. Olan ise 2015'te anlaşma ilk imzalandığında karşımızda olan problemlerden hiç de farklı değil. Paris Anlaşması imzalanırken taraf olan tüm ülkeler bu anlaşmanın aslında küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlayamayacağının bilincindeydiler. Ama gene de kendilerine oy veren kişilere dönerek "bakın işte yeryüzünüzü felaketten uzak tutacak bir anlaşmayı imzaladık" diyebilmek için böylesi bir anlaşmanın altına imza attılar. Paris'teki Taraflar Konferansının ardından gelen her konferansta da bu yaptıklarının bilincinde olarak "daha ne yapabiliriz" çabası içine girdiler. Daha yapılması gereken çok fazla şey var çünkü Paris Anlaşması kapsamında her ülke verdiği sözleri tutsa bile gezegenimiz ortalama olarak 3,5°C ısınacak.

Küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlı tutabilmek için kaba bir hespla tüm ülkelerin 2039 yılına kadar karbon salımlarını doğanın emebileceği seviyeye düşürmeleri, yani net sıfır karbon salmaları gerekiyor. En iddialı hedef-

lere sahip olan Avrupa Birliği (AB) bile bu seviyeden son derece uzak. AB'nin iklim hedefleri 2050 yılında net sıfır karbon salan bir kıta olmayı öngörüyor. Oysa AB'nin 2030 yılında net sıfır karbon salan bir bölge olması gerekiyor ki diğer ülkeler biraz daha gevşek davranırsalar bile hedef tutturulabilirdi. Dolayısıyla, herkesin karşısındakinin kartlarını gayet iyi bildiği, ama oyunu tam olarak bilmeyenlerin ciddi bir oyun oynandığını düşündüğü bir ortadayız.

Bu Oyunu Değiştiren bir Olgu Var mı?

Aslında bu olgu iki yönlü olarak oluşuyor. Bu yönlerden biri iklim krizinin her geçen gün biraz daha şiddetlenmesi ve artık sıradan vatandaşların da bu problemlerden haberdar hale gelmeleri. Ülkemizde Yuvam Dünya ve Konda işbirliği ile yapılan araştırma bunu tüm netliğiyle ortaya koyuyor. Vatandaşlar artık iklim krizi konusunda endişeliler ve bir şeyler yapılmasını istiyorlar. Fakat hâlâ herkes, bir şeyler yapmanın devlet ve şirketler olması gerektiğini düşünüyor ve kendisi bu bağlamda elini taşın altına koymak istemiyor. Vatandaşlardan da bu yönde ciddi bir baskı gelmeyince Taraflar Konferansına giden politikacılar da havanda su dövmek diyebileceğimiz görüşmeler sonrasında bir sene sonraki iklim konferansında buluşmak için ayrılıyorlar. Bana kalsa iklim açısından yapılacak en iyi şey bu toplantılara hiç katılmamak olurdu. Böylece epey karbon salımdan da kurtulmuş olurdu gezegenimiz.

Ülkemizin durumu ise epey farklı. 2015 senesinde ülkelerin Ulusal Niyet Beyanları belirlenirken planımızı

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniv. İklim
Değişikliği ve Politikaları
Uyg. ve Araş. Merk.
mlkurnaz@gmail.com

"hiçbir şey yapmak zorunda olmamak" üzerine kurduğumuz için bugüne kadar Paris Anlaşması bağlamında verdiği sözleri tutan az sayıda ülkeden biri olduk. Ancak "hiçbir şey yapmak zorunda olmamak" kavramını da fazlasıyla abarttığımız için şu anda iklim taahhütleri açısından tüm ülkelerin çok gerisinde bir noktada bulunuyoruz ve iklim politikamız da bulunduğumuz durumu savunabilecek şekilde yönlendirilmiş değil. Bir de üstüne Paris Anlaşması'nı da uzun süre onaylamamış olmamızı eklediğimizde bizden beklentiler epey yüksek düzeyde.

Paris Anlaşması'nı Neden Onaylamadık?

Öncelikle, madem şartlarını yerine getiriyorduk, neden imzalamadık Paris Anlaşması'nı? Çünkü ülkemizdeki fosil yakıt şirketleri Enerji Bakanlığı üzerindeki etkilerini kullanarak yanlış bilgilerin yayılmasına neden oldular. Bu yanlış bilgiler iki grupta toplanabilir: İlk grupta anlaşmayı onaylamamız durumunda bize dayatılacak zor şartlar uydurması var. Paris Anlaşması'nın var olmasının yegane sebebi hiçbir ülkeye hiçbir şart koşulmamış olması. Tüm ülkeler bu anlaşma çerçevesinde kendi şartlarını belirlediler. Diğer ülkeler bu şartlara hafifçe burun kıvrırsalar da kimse masum olmadığı için diğerine

ciddi bir sertlikte karşı çıkmadı ve çıkamayacak. Sayıları ve iklim politikasını biraz takip etmiş olanlar bu konuda başka bir çıkar yol bulunamadığını da bilirler.

Yanlış bilgilerin ikinci grubu da finansal kaynaklı. "Eğer biz Paris Anlaşması'nı imzalamamakta direnirsek, diğer ülkeler sonunda bizim Ek-1 ülkeler grubundan çıkmamıza izin verirler. Böylece de bize iklim finansmanının kapıları açılmış olur." 1992 İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında biz ısrarla "gelişmiş ülke" sayılmak istedik, çünkü ulusal politikamız o tarihte onu gerektiriyordu. Bu anlaşma çerçevesinde de bizim ısrarlarımızla "gelişmiş ülkeler" yani Ek-1 denen ülkeler grubuna dahil olduk. O gün bugündür de Ek-1 grubundan çıkmak istiyoruz. Bunu yapabilmemiz için de tüm dünya devletlerinin oybirliği gerekiyor. Herhangi birimizin aklına Türkiye'nin istediği herhangi bir şeye hayır diyecek 3-5 ülke kolaylıkla gelecektir. Bu durumda da bizim Ek-1 grubundan çıkmamıza imkan yoktur.

Ek-1 grubundan çıkarsak ne olur? Ek-1 grubu dışındaki ülkeler Yeşil İklim Fonu'ndan maddi yardım alabilirler. Bizim de Ek-1'den çıkmak istememizin nedeni bu, Ek-1'den çıkacak olursak biz de Yeşil İklim Fonu'na başvurarak para isteyeceğiz. Ama, bizim dışımızdaki her ülke de aynı fondan para almak istiyor. Yalnız küçük bir problem var: Yeşil İklim Fonu'nda para yok. Yıllardır "eğer Yeşil İklim Fonu'nda para olursa ve eğer bizi Ek-1'den çıkarırlarsa, biz de para alabiliriz" diyerek Paris Anlaşması'nı onaylamamız engellendi.

Paris Anlaşması'nı Neden Onayladık?

Peki, şimdi ne oldu da anlaşmayı onayladık, hem de yıldırım hızıyla ve oybirliğiyle? Öncelikle Çevre Bakanlığı ve özellikle Bakan Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet Emin Birpınar'ın kapalı kapılar ardındaki sabırlı ikna turları var.

"Öncelikle, madem şartlarını yerine getiriyorduk, neden imzalamadık Paris Anlaşması'nı? Çünkü ülkemizdeki fosil yakıt şirketleri Enerji Bakanlığı üzerindeki etkilerini kullanarak yanlış bilgilerin yayılmasına neden oldular"

Ama daha önemli sayılabilecek maddi koşul değişiklikleri de oluştu. Mesele her geçen gün kömürden elektrik üretmek pahalılaşırken yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretimi ucuzladı. Böylelikle de Enerji Bakanlığının itirazı yavaşça sakinleşmeye başladı. Bir diğeri de Yeşil İklim Fonu'nda para olmadığını ve asla da olamayacağını anlaşılması oldu. Çünkü gelişmiş ülkeler parayı bu fona koymak yerine kendi kontrollerinde doğrudan ülkelere vermeyi daha akıllıca bir çözüm olarak görmeye başladılar. Ayrıca Türkiye de bu şekildeki desteklerden en fazla faydalanan ülke konumuna geldi. Bunun nedeni de özellikle Avrupa'nın bizi fiziksel bağlamda kaybetmek istemesi. Geleceğin göç yolları üzerinde

altyapısı zayıflamış ve maddi anlamda çökmek üzere olan bir Türkiye gerekli beklilik görevini de yerine getiremeyecek durumda olacaktır. Bu nedenle Türkiye'nin iklim krizi karşısında kuvvetli durması AB'nin selameti açısından da gereklidir.

Son olarak iklim krizini durdurmak isteyen AB ve ona uyan diğer gelişmiş ülkeler üretim politikalarını değiştirmeye ve bu değişikliği ticaret ortaklarına da şart koymaya başladılar. Avrupa Yeşil Mutabakatı bize de Paris Anlaşması'na uyma zorunluluğunu kısa vadede getirecek olduğundan bizim bu zorunluluk ile karşılaşmadan anlaşmayı onaylamamız daha makul seçim oldu.

Bugün ise 2015'te verdiğimiz taahhüdü geliştirme noktasında bulunuyoruz. Burada atacağımız adım ise zaten önceden belirlendi. Türkiye 2053 senesinde net sıfır karbon salan bir ülke olma hedefini yeni niyet beyanına yazacak ve ülkemiz için yeni bir devir başlayacak. Bu devirde bundan sonraki 32 sene süresinde karbon salımlarımızı her sene %5,6 azaltmamız gerekecek. İşte asıl kargaşa bu azaltımın hangi sektörde ve ne oranda uygulanacağını belirlediği toplantılarda yaşanacak. ○

Allianz Türkiye Sürdürülebilirlik Yolculuğunda Artık Ekosistemini Dönüştürüyor

Yatırıma açık olmayan şirketler arasında ve sigorta sektöründe bir ilke imza atarak GRI tabanlı entegre raporunu yayımlayan Allianz Türkiye, 2020 Entegre Raporu ile de bu alanda ilk ve tek olmaya devam ediyor. Bu yıl bir adım daha ileri taşınarak bağımsız dış denetim süreçlerinden de geçirilen entegre raporda; Allianz Türkiye'nin, bütünsel değer yaratmak üzere öncülük etmekten ekosistemin dönüşümüne sağladığı katkılara kadar sürdürülebilirlik yolculuğunun detayları paylaşılıyor.

Allianz Türkiye, varoluş amacı Allianz Seninle'yi, sürdürülebilirliğin çevresel, sosyal ve yönetimsel katmanlarına taşıyarak kaydettiği ilerlemeyi kamuoyuna duyurmak amacıyla hazırladığı 2020 entegre raporunu yayımladı. Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC) tarafından önerilen Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi ve Küresel Raporlama Girişimi (GRI) standartlarına göre hazırlanan [Allianz Türkiye 2020 Entegre Raporu](#)'nda yer alan finansal olmayan veriler de bağımsız dış denetimden geçerek onaylandı.

Allianz Türkiye, 2016 yılından bu yana hayata geçirdiği projeleri ve kaydedi-

len ilerlemeyi; basım, iş dünyası, sivil toplum örgütleri ve kamuoyu nezdinde paylaşmak üzere istikrarlı bir sürdürülebilirlik politikası izliyor. Sürdürülebilir değer yaratmanın, artık kabul edilebilir tek iş modeli olduğunu aktarmak ve bu anlayışı yaymak amacıyla hayata geçirdiği entegre rapor, köklü bir dönüşüm için birlikte hareket etmenin önemine dikkat çekiyor. 2016 yılından bu yana yıllık olarak GRI tabanlı sürdürülebilirlik raporu yayımlayan Allianz Türkiye, geçen yıl yayımladığı birinci entegre raporuyla, yatırıma açık olmayan şirketler arasında bir ilki gerçekleştirmişti. Bu yıl yayımladığı ikinci entegre raporuy-

la ilk defa finansal olmayan verilerini de bağımsız dış denetimden geçiren Allianz Türkiye, öncü olmanın ötesine geçerek ekosistemin dönüşümüne katkı sağlamayı hedefliyor.

“Ekosistemin Dönüşümüne Katkı Sunuyoruz”

Allianz Türkiye CEO'su Tolga Gürkan, 2016 yılında çıktıkları sürdürülebilirlik yolculuğunun ilk adımı olarak, sektörde konuyu bu işi özel bir ekiple yürüten, komite kuran, strateji çizen ve bu strateji doğrultusunda çalışmaya başlayan ilk şirket olduklarını vurguladı. Gürkan “İşimizi iyiden mükemmele dönüştür-

“Allianz Türkiye olarak bizim kararımız çok net. Dünyamızın geleceğini ve gelecek nesilleri düşünmek zorundayız. Bu yüzden sürdürülebilirlik konusunu bütünsel olarak ele almanın görevimiz ve sorumluluğumuz olduğuna inanıyoruz.

me hedefiyle, hayata geçirdiğimiz çalışmalarını her yıl faaliyet raporları ve GRI tabanlı sürdürülebilirlik raporumuz aracılığıyla paylaşıyorduk. 2020 yılına geldiğimizde ise ekosistemin dönüşmesine de katkıda bulunacağımız yeni bir sayfaya geçtik. GRI tabanlı Allianz Türkiye 2020 Entegre Raporu ile sadece organizasyon olarak kendimizi değil, çevremizi, ekosistemimizi dönüştürmenin önemine odaklandık” dedi.

İş dünyasında büyümenin, artık ekonomik olmaktan çok, dünya ve insanlığı korumak için neler yapıldığıyla ifade edilen bir kavram haline geldiğine dikkat çeken Tolga Gürkan, “Allianz Türkiye olarak bizim kararımız çok net. Dünyamızın geleceğini ve gelecek nesilleri düşünmek zorundayız. Bu yüzden sürdürülebilirlik konusunu bütünsel olarak ele almanın görevimiz ve sorumluluğumuz olduğuna inanıyoruz. Sürdürülebilirliği, her boyutta önceliklendiriyor, büyüme ve değer yaratma potansiyelimizi ancak bu yolla gerçekleştirebileceğimizi biliyoruz. Allianz Türkiye 2020 Entegre Raporu ile birlikte bu yolculukta bir adım daha

Allianz Türkiye 2020 Entegre Raporu'nda Öne Çıkan Veriler

İyi Çevre

- 2019 yılına göre kesilen poliçe başına kağıt tüketimi %37,5 azaldı.
- 2019 yılına göre çalışan başına kağıt tüketimi %37,9 azaldı.
- Rüzgar türbini yatırımıyla elektrik tüketimi içerisinde yenilenebilir kaynaklardan üretilen elektriğin oranı %1,5 oldu.
- 2019 yılına göre çalışan başına düşen seragazi emisyonları %37,7 azaldı.
- 2019 yılına göre çalışan başına düşen atık miktarı %73,2 azaldı.
- 2019 yılına göre çalışan başına düşen su tüketimi %32,3 azaldı.

İyi Toplum

- 2020 yılında Allianz Motto Müzik tekil görüntülenme sayısı 15,1 milyona ulaştı.
- 2020'de toplam 1026 saat gönüllü aktivitesi gerçekleştirildi.
- Allianz Teknik'te 2 yılda 1000'e yakın kişiye deprem ve yangın konusunda uygulamalı eğitimler verildi.

- Allianz Motto Hareket Programı ile 2020'de Türkiye çapında 21 ilden 1.153 çocuğa ulaşıldı.
- Allianz Türkiye koşu takımı olarak 128.610 TL bağış toplandı.

İyi Kurum

- Allianz Türkiye, net tavsiye skorunda tüm alanlarda pazar lideri oldu.
- Dr. Allianz Sağlık Danışma hattı ile toplam 77.000 müşteriye hizmet sağlandı.
- Kadın çalışanların toplam işgücündeki payı %59 oldu.
- Çalışan bağlılığı endeksi %90, iyi çalışma endeksi %77, Performans kültürü endeksi %85 oldu.
- Sürdürülebilir çözümlerden 71 milyon TL gelir elde edildi.
- Risk iyileştirme yatırım desteği miktarı 366.386 TL olarak gerçekleşti.
- Çalışanlara 124.829 kişi*saat eğitim sağlandı.

ileriye gidiyoruz. Bağımsız dış denetimden geçen ilk entegre raporumuzla birlikte geçmişimizi çok daha güvenle analiz ediyor, geleceğe dair çok daha cesur sözler verebiliyoruz. Kendimizi dönüştürerek çevremize öncülük etmekten öteye geçmeyi, finansal bir kuruluş olarak içinde bulunduğumuz ekosistemin de dönüşümüne katkı sağlamayı hedefliyoruz” dedi. Sürdürülebilirliği, tüm iş süreçlerine entegre olan uzun vadeli bir iş stratejisi olarak ele aldıklarına dikkat çeken Gürkan, “İyi bir çevre için iklim değişikliğiyle mücadele ve düşük karbon ekonomisini destekliyor; toplumun iyiliği için gelecek nesillere yatırım yapmaya devam ediyoruz” şeklinde konuştu. Daha iyi bir kurum olmak için, iş stratejisiyle birlikte iş etiğini, şeffaf ve çevik yönetişimi, sürdürülebilir çözümleri, ÇSY (Çevre, Sosyal ve Yönetişim) entegrasyonunu

ve risk yönetimini odaklarına aldıklarını söyleyen Gürkan, “Bu öncelikli alanlara odaklanarak ortaya koyduğumuz her emeğin, Birleşmiş Milletler'in ‘İklim Eylemi’, ‘İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme’, ‘Toplumsal Cinsiyet Eşitliği’, ‘Nitelikli Eğitim’ ile ‘Sağlıklı ve Kaliteli Yaşam’ başlıklı sürdürülebilir kalkınma amaçlarına hizmet etmesini, küresel dayanışma için değer yaratmayı hedefliyoruz. Bu doğrultuda ikinci entegre raporumuzda sürdürülebilirlik stratejimiz, yönetişimimiz, yarattığımız değer, değer yaratma sürecinde karşılaştığımız risk ve fırsatlar ile hedeflerimize de yer veriyoruz. Sürdürülebilirlik prensiplerini, kurumsal sorumluluk ve sürdürülebilirlik departmanımızın koordinasyonu, icra kurulu seviyesine taşıdığımız sürdürülebilirlik komitemiz ve alt çalışma gruplarımızın rehberliğiyle uyguluyoruz” dedi. ○

Markamız “Sorunlu” mu, Yoksa “Sorumlu” mu?

Bir işletmenin temel fonksiyonlarından olan pazarlama, tüketiciler için değer yaratma ve yaratılan değer iletişimini, fiyatlandırmasını ve dağıtımını yapma sürecidir. Pazarlama, güçlü marka inşa etmede en önemli unsurlardan biridir. Dünyanın en değerli markalarını incelediğimizde, tüm pazarlama bileşenlerini yani ürün, iletişim, dağıtım ve fiyatı çok iyi yönettiklerini görürüz. İyi pazarlama yapan markalar özellikle tüketici araştırmalarını yoğun kullanarak insanların tutum, davranış, güdülenme, benlik, kişilik gibi özelliklerini anlamaya çalışırlar. Böylelikle, hedef kitlelerini ürüne, markaya, mağazaya, kampanyaya, sosyal medya hesaplarına yönlendirerek pazarlama amaçlarına ulaşırlar.

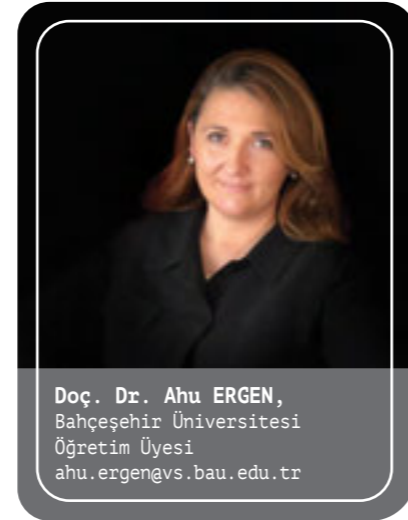
Pazarlama disiplinine yönelik çokça eleştiri de mevcuttur. En yaygın olanları; satış baskısı yaratma, zararlı ya da güvenli olmayan ürünler pazara sürme, aşırı fiyatlandırma, tüketicileri daha yüksek değer elde edeceklerine dair aldatma, ürünleri planlı olarak eskitme, dezavantajlı kesime zayıf hizmet sunma, sahte istekler yaratarak materyalizmi körüklenme, kültürel kirliliğe neden olma, doğal kaynakların tüketimini artırarak gezegene zarar vermedir. Bunların arkasında ahlaki sorunlar, kapitalist sistemin, rekabetin, kısa vadede çok gelir elde etmenin önde tutulması gibi pek çok neden sayılabilir. Gramajı küçülen fakat fiyatı aynı kalan gofret markaları, yeşil olduğunu iddia eden fakat arıtma tesisi olmadığı için atıkları nehirlere veren markalar gibi tüketiciyi aldatan ve çevreye zarar verenler hiç de az değil. Bu olumsuz örnekler önemi çok büyük bir işletme fonksiyonunun, pazarlamanın imajını zedeliyor. Bir markanın yarattığı değeri hedef kitesine sunabilmesi ve tüm paydaşlarıyla ilişkiler geliştirmesi için pazarlamaya her zaman olduğu gibi ihtiyacı var. Ama

nasıl bir pazarlama anlayışına? Sürdürülebilirlik temelli ya da sürdürülebilir pazarlama olarak uzun zamandır literatürde yer alan, bazı markalar tarafından uygulanan bu pazarlama yöntemine ihtiyaç var. Ana akım pazarlama halen aşırı tüketimi körüklemektedir. Oysa, dünya üzerindeki her türlü ihtiyaç, gezegenin sunduğu doğal kaynaklar ve bunların oluşturduğu zincir sayesinde karşılanmaktadır. Bu zincirdeki herhangi bir halkamın eksikliği veya yok olması tüm dengeleri altüst etmektedir. Yaşamın yok olma riskinin öne çıktığı noktada ise pazarlamadan bahsetmek mümkün olamayacaktır.

Sürdürülebilir Pazarlama

Pazarlama sürdürülebilir olmalıdır. Sürdürülebilir pazarlama; içinde hem işletme hem de tüketici için gelecek yönelimli bir bakış açısı barındırır. Sürdürülebilir pazarlama anlayışında, tüketicilerin ve işletmelerin bugünkü ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılayacak sosyal ve ekonomik eylemler yer alır. Bu da gelecek nesillerin ihtiyaçlarını karşılayabilme becerilerini korumak ve güçlendirmek anlamına gelir. Sürdürülebilir pazarlama anlayışını benimseyen işletmeler kararlarını ekonomik, toplumsal ve çevresel değer yaratacak şekilde alırlar. Sürdürülebilir pazarlama stratejilerine sahip markalar ayrımcı dil kullanmaz. Markalarının bir toplumsal ya da çevresel amacı vardır. Dayanıklı ürünlere sahiptirler. Çevresel hassasiyetleri vardır. Temiz üretirler. Çalışanlarına haklarını verirler. Geridönüşüm, yeniden kullanım, tamir vb. ürünün kullanımını sonrası için de çevreci çözümleri vardır. Karbon ayakizleri düşüktür. Aşırı tüketimi körüklemezler. Kurumsal sosyal sorumluluk konusunda proaktiftirler.

Kimi işletmeler özellikle 80’li yıllarda başlayan çevreci hareketle birlikte ye-

Doç. Dr. Ahu ERGEN,
Bahçeşehir Üniversitesi
Öğretim Üyesi
ahu.ergen@vs.bau.edu.tr

şil pazarlama, ekolojik pazarlama ve toplumsal pazarlama gibi ekolojik ve toplumsal hassasiyetleri dikkate alan pazarlama girişimlerinde bulunmaktadır. Bugün ise işletmeler, iklim krizi, pandemi, yoksulluk, gıda ve su sorunları, biyolojik çeşitlilik kaybı gibi küresel sorunlarla baş etmeye çalışıyorlar. Kâr elde etmenin yanında gezegen ve toplum için sorumluluklarının olduğunu artık tüketiciler onlara sık sık hatırlıyor. Geniş tüketici kitleleri, sadece sorumlu markaları tercih ediyor. Ekonomik kırılganlıkların arttığı bir dönemden geçerken, bir yandan gönüllü olarak az tüketen, sade yaşayan, sürdürülebilirlik hassasiyeti yüksek gruplar da artışta. Pazarlamanın önde gelen isimleri Achrol ve Kotler’e göre, ekonomistler nasıl ekonominin büyümesini teşvik için enflasyon, resesyon, işsizlik, yoksulluk gibi sorunları kontrol etme çabası için delerse, pazarlamacılar da tüketimin fonksiyonları ve sorunlarından sorumludur. Bu görüşe göre pazarlama bilimi de sağlıklı tüketim çevresi yaratılmadan, tüketicileri aşırı tüketimden korumadan ve tüketicinin bu konularda bilinçlendirilmesinden de sorumlu olmalıdır. Pazarlama biliminin bu sorumluluğu üstlenirken sosyal ve çevresel değer yaratmanın beraberinde ekonomik değer yaratmayla ilgili de araştırma ve teorilere eğilmesi bu noktada önem taşımaktadır. ○

www.sureklilikensurdurulebilirlige.com
Çıktı! Çıktı!

Süreklilik ve sürdürülebilirlik arasındaki 10 fark

İş yaşamından gerçek örnekler

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla gelişim yolları

Daha fazla
bilgi için
okutunuz!

Kadınlar Türkiye'nin Geleceğinde Nerede?

Prof. Dr. Serpil Sancar ve SES Eşitlik ve Dayanışma Derneği Kurucu Başkanı Gülseren Onanç Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliği izleme raporunu ve kadınların Türkiye'nin geleceğindeki durumlarını EKOIQ için anlattı.

 Burcu GENÇ

Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Raporunda öne çıkan bulguları paylaşabilir misiniz?

Prof. Dr. Serpil Sancar: Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği İzleme Raporu bu yılın başında yayımlandı. Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği (CEİD) tarafından yürütülen, cinsiyet eşitsizliklerini izleme çalışmalarının uzantısı ve bulguların bir tür toparlandığı bir belge bu rapor. CEİD, 2017 yılından bu yana Türkiye'de farklı alanlarda cinsiyet eşitsizliklerini saptayan ve zaman içinde değişimi izlemek için geliştirilmiş göstergeler kullanılarak hazırlanmış 16 tematik izleme raporu yayımladı. Bahsettiğimiz yıllık rapor ise bütün bu yayımlanmış raporların ışığında Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle baş etmek için yapılanların ve yapılmayanların izini sürüyor, mevcut durumun fotoğrafını çekerek sorun alanlarına işaret ediyor.

Yıllık raporun çok sayıda önemli bulgu içerdiğini söyleyebilirim. Ama en önemli saptama Türkiye'nin cinsiyet eşitliği konusunda direksiyonu tersine çevirmiş olması. Toplumsal cinsiyet eşitliği hedefi, Cumhuriyet'ten bu yana ve özellikle 1990'lı yıllardan bu yana çok sayıda çabayla ulaşılmaya çalışılan bir uygarlık normu. Mevcut durum ise bütün bu alanda gerçekleştirilen adımların duraksatılması ve birçok alanda cinsiyet eşitliğini savunmaktan açıkça vazgeçilmiş olması. Anayasa'nın 10. Maddesinin "Kadın erkek eşitliğini sağlamak devletin temel görevidir" hükmüne rağmen, cinsiyet eşitliği bütün resmi belgelerden çıkartılmış

durunda. Bunun yerine kadınların ve erkeklerin "farklı fitratları vardır" iddiasına dayanan "cinsler arası adalet" kavramı yerleştirilmiş. Ama hiçbir resmi hukuki belgede cinsiyet adaletinden ne anlamak gerektiği ve bunun gerçekleşmesi için neler yapılması gerektiği tanımlanmıyor. Oysaki toplumsal cinsiyet eşitliğini tanımlıyoruz, planlıyoruz, ölçebiliyoruz ve eşitsizlikleri nasıl ortadan kaldıracığımıza dair yol haritasını biliyoruz.

Türkiye'nin uluslararası temel insan hakları belgelerini imzalayarak hayata geçirmeyi taahhüt ettiği toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin ilkeler, strateji ve politikalar 1990'lı yıllardan başlayarak uygulanmaktaydı. Bu amaçla Kadın ve Aileden Sorumlu Bakanlık kuruldu; Anayasa, Medeni Kanun ve Türk Ceza Kanunu, İş Kanunu gibi temel kanunlar cinsiyet eşitliği ilkesine göre düzenlendi. Cinsiyet eşitliğini hayata geçirmek için izlenecek yol haritasını tanımlayan Ulusal Eşitlik Eylem Planları yapılmaya başlandı. Bu planlarla eğitim, sağlık, çalışma yaşamı, adalet erişim, yerel yönetimler gibi alanlarda önemli adımlar atılmıştı. Kadınlara yönelik erkek şiddetinin önlenmesi için özel yasal düzenlemeler, eylem planları ve Şiddeti Önleme Merkezleri gibi özel amaçlı kurumlar da oluşturulmuştu. Bütün bu çabaların pik noktası olan ve dünyada mevcut en ileri çözümleri sunan, her tür cinsiyet temelli şiddeti önlemek amacıyla hazırlanmış Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) 2014 yılında imzalanarak yürürlüğe girmişti. Son iki yılda bütün

bu gelişmelerden hızla bir geri gidiş başladı; Cumhurbaşkanlığı kararı ile İstanbul Sözleşmesi'nden Türkiye çıkarıldı. Bilinen haliyle her yıl en az 400 kadın kendilerine yakın eş, baba, akaraba erkekler tarafından öldürülürken ve buna bir çare bulunamamışken bu sözleşmenin küçük, radikal dinci grupların siyasal baskısı ve şantajıyla iptal edilmesi bu sürecin pik noktası oldu. İddiaya göre bu sözleşme, Batı'nın baskısıyla imzalanan ve Türkiye'nin aile yapısını bozan bir içerikteydi ve bu nedenle uygulamadan kaldırıldığı belirtildi. Aslında gerçekte cinsiyet temelli şiddetin önlenmesinde yol gösterici ve mağdurların desteği olacak çok ciddi bir hukuki dayanak ortadan kaldırılmış oldu.

Bunun yanı sıra raporun işaret ettiği bir başka durum ise Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, 2010 yılında, teşkilat yasasında yapılan değişikliklerle, kadın hakları ve ailenin korunmasıyla görevlendirilmesinin yol açtığı sonuçlardır. 2002'den sonra AKP hükümetiyle birlikte 2010'a kadar Diyanet İşleri Başkanlığı kadın erkek eşitliği, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın haklarının korunması konusunda eşitlikçi bakış açısından önemli şeyler yapıyordu. 2010'dan itibaren bu yaklaşım değişti; çünkü AKP'nin siyasi müttefikleri değişti: liberaller ve kadın hakları savunucuları dışlandı; yerine daha muhafazakâr, daha dindar kesimler geldi ve bunların talebi de Diyanet'in kadın ve aile alanını dini esaslara göre yeniden düzenlemesi ve "toplumu yeniden dindarlaştırma" stratejisinin kadınlardan başlatılması oldu. Yani 1926 Medeni Yasası ile kadınlara verilen haklardan çok rahatsız olan radikal dinci azınlığın talepleri Diyanet'e egemen olmaya başladı. Bunun üzerine 2010'da Diyanet İşleri Başkanlığı'nın yasasına kadın ve aile konusunda "dini rehberlik yapar, gerekli faaliyetin kurumsallaşmasını sağlar" diye bir madde kondu. Hemen sonra Türkiye çapında tüm müftülüklerde Aile ve Dini Rehberlik Büroları kuruldu. Bugün sayıları 400'den fazla. Kadın Danışma Merkezleri gibi bir yapı bu. Buralara başvuranların %98'i kadınlardır. Diyanet'in ilahiyatçı memurları kadınlara aile, doğurganlık, kürtaj, tüp bebek, boşanma, velayet, erkek şiddetiyle baş etme gibi konularda dini yorumlar yapıyor. Diyanet'in bu faaliyetleri kadın hakları, aile hukuku meselelerinde vatandaşların ne yapmaları gerektiğini söylemek ama yaptığı yorumlar aslında Medeni Kanun ya da Ceza Kanunu tarafından düzenlenmiş konular ve bu yasalarla tanımlanan kadın hakları alanlarına müdahale etmiş oluyor. Boşanma, velayet, kürtaj, tüp bebek, cinsel taciz, erkek şiddeti ile ilgili yasalar-

da birçok düzenleme var. Bu alanlarda kadın hakları tanımlanmış, ne yapılması gerektiği belli. Ama Diyanet bunlara bakmadan dini açıdan bambaşka yorumlar yapıyor. Mesela "Kürtaj dinen yasaktır" diyor. Boşanmada kadınların nafaka hakkına dair konuşuyor. "Ailede eşitlik değil fitrat esastır, kadınlar aileye sahip çıkmalı, kocalarına itaat etmeli" diyor. Diyanet'in görev alanı, Türkiye'nin laik alanıyla, medeni hukuk alanıyla çelişiyor. Özellikle kadın ve aile ile ilgili meselelerin düzenlendiği hukuki alanlarla çelişiyor. Bu gelişme nedense hâlâ siyasilerin çok az dikkatini çekmiş bir konu. Kadın hakları örgütlerinin de çok az dikkatini çekmiş bir konu. Ben Din Hizmetlerine Erişimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Raporunu yazınca gördüm ki bu iş oldukça ileri boyutlara ulaşmış.

"Toplumsal cinsiyet eşitliği hedefi, Cumhuriyet'ten bu yana ve özellikle 1990'lı yıllardan bu yana çok sayıda çabayla ulaşılmaya çalışılan bir uygarlık normu. Mevcut durum ise bütün bu alanda gerçekleşen adımların duraksatılması ve birçok alanda cinsiyet eşitliğini savunmaktan açıkça vazgeçilmiş olması."

Diyanet'in kadın haklarıyla ilgili temel politika uygulama alanlarına icracı devlet kurumu olarak müdahale etme yetkisine sahip olması zaman içinde farklı alanlara da el atmış durumda. Bunun bir diğer örneği ise kadına şiddetle mücadelede ulusal eylem planlarında Diyanet'e giderek artan aktif görevler verilmesi. 3. Eylem Planında, Diyanet İşleri Başkanlığı'na ciddi bir görev verilmişti. Yeni çıkan 4. Kadına Şiddetle Mücadelede Ulusal Eylem Planında ise bu görev daha da genişletilmiş. Nasıl bir görev bu? Aile Bakanlığı tarafından yürütülen ve esas olarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Kadına Şiddeti Önleme Ulusal Eylem Planları, 6 temel kurum sorumlu sayıyor; Aile Bakanlığı, Adalet, İçişleri, Sağlık, Milli Eğitim ve Diyanet. Diyanet İşleri Başkanlığı bu diğer 5 icracı, temel kamu hizmetini yürüten kurumların içinde sayılıyor. Yeni eylem planında da erkek şiddetini önlemek için eğitimler yapmaktan aile okulları açmaya, veri toplayıp araştırma yapmaktan istatistiksel çalışma yapmaya, yurtdışına uzman göndermeye kadar temel görevler üstlenen temel kamu hizmeti kurumlarından biri haline getiriliyor Diyanet. Burada ne sorun var diyebilirsiniz. Burada sorun şu: Eğer bu görevleri Diyanet İşleri Başkanlığı'nın hangi norm ve ilkelere göre yapacağı Anayasa'da belirtilen hükümlere uyumlu olarak tanımlansaydı ve kurum ona göre bu çalışmaları yapıyor olsaydı böyle bir mesele olmazdı. Ama Diyanet bu işleri Anayasa'nın 10. Maddesine uygun bir şekilde "Kadın erkek eşitliği gerçekleştirilmesinin devletin görevi olduğu" hükmüne; Anayasa'nın 41. Maddesinde yer alan "Ailede eşler arasında eşitlik temelidir" ilkesine; Anayasa'nın 90. Maddesinde yer alan "Uluslararası alanda imzalanmış insan hakları ile ilgili sözleşmelerin iç hukuk yasalarından üstün olacağı" ilkesine uyumlu olarak yapacaksa

bir sorun yok elbette. Kurumun mevzuatında bu görevi nasıl yapacağı başka ilkelere tanımlanmış. Örneğin cinsler arası eşitlik yerine, adalet ve merhamet ilkelerine göre çalışır deniyor. Bu kavramların ne anlama geldiğini hiçbir hukuki metin tanımlamıyor. Diyanet, kadın hakları ve ailenin korunması görevini yaparken Türkiye'nin yasalarına ve uluslararası normlara uymuyor. Uymak gibi bir derdi de yok, uymadığı için hesap soran da yok. Mevzuatında da böyle bir şey tanımlanmamış, dolayısıyla bu alanlar din tarafından düzenlenmek üzere aşama aşama medeni hukukun alanı dışına çıkartılıyor ve Diyanet'e bırakılıyor. Yıllık raporun gördüğü şey "kadın haklarının korunması" ve "ailenin korunması" adı altında Medeni Kanun'un, Türk Ceza Kanunu'nun ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un düzenlediği alanlarda, bu yasaları içeriğine bakmaksızın, üretilen dini yorumları devlet adına kamu hizmeti olarak vatandaşlara sunuyor. Bu yorumlar camiler, Aile Dini Rehberlik Büroları ve vaizeler aracılığıyla milyonlarca kadına iletiliyor. Bu yorumların bir kısmı yasalarla düzenlenmiş kadın haklarına aykırı olabiliyor. Bu sürecin en ciddi mağdurlarından biri de LGBTİ+ bireyler. Onların varlığı reddediliyor, cinsiyetlerinden dolayı şiddete uğradıklarında hangi hukuki temelde haklarını savunacakları bile belirsizleşmiş durumda. 2019-2020 yılları verilerini kapsayan Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğini İzleme Yıllık Rapor sonuçları Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için bugüne kadar yapılanların önemli bir kısmının artık uygulanamaz durumda olduğunu gösteriyor. Bu konularda artık her şeyi yeni baştan düşünme ve tasarlanmanın zorunlu hale geldiği bir döneme girdik.

Türkiye'de gelecek hikayesi yazılacak kadınları siz nerede görüyorsunuz?

Gülseren Onanç: Türkiye'nin gelecek

hikayesinde kadınları karar mekanizmalarında eşit ve aktif olarak görüyorum ya da görmek istiyorum. Zira Türkiye'de bu durumdan çok uzaktayız. Gelecek derken de çok uzak bir gelecekte söz etmiyorum. Önümüzdeki bir yıl Türkiye'nin geleceği için çok kritik buluyorum ve kadınların önümüzdeki bir yıl içinde belirgin bir şekilde sürece dahil olmasının yaşamsal önemde olduğunu düşünüyorum. Türkiye'de özellikle son 10 yılda dindar-muhafazakar iktidarın kadın hakları, insan hakları ve demokrasiyi nasıl gerilediğinin tanığıyız. Türkiye'de laik, demokratik, eşitlikçi, adil bir sistemi yeniden inşa etmeliyiz. Bu yeniden inşa süreci kadınların katkısı olmadan başarılmaz. Zira değişmesini istediğimiz sistemin özünde patriarkal düşünce yatıyor ve siyasetin, birkaç istisna dışında, tümüne hakim olan bu sistemi ancak kadınların aktif katılımıyla değiştirebiliriz.

Örneğin geçenlerde altı muhalefet partisi parlamenter sisteme dönüş için bir araya geldiler. Temsilcilerin altısı da erkekti ve çıkan bildiriye kadına ilişkin bir madde bile yoktu. Bu muhalefet yaklaşımının da Türkiye'yi hayal ettiğimiz demokratik seviyeye getiremeyeceğine inanıyorum. Kadınsız demokrasinin mümkün olmayacağına inanıyorum.

Bu arada kadınlık kavramından biyolojik kadınlığı kastetmediğimi belirtmek isterim. Benim Türkiye'nin geleceğinde aktif rol oynamasını istediğim kadınlar, feminist bilince sahip, demokrasiyi içselleştirmiş, laik, eşitlikçi ve kucaklayıcı kadınlar.

Kadın hareketi neden kendi adaylarını seçmeli? Bu konudaki düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Gülseren Onanç: ABD seçimlerinin sonucunu siyahi kadınlar değiştirdiler ve gelişmiş demokrasisi olmakla övünen ABD'yi Trump gibi birinden korudular. Siyahi Hayatlar Değerlidir (Black Lives Matter) hareketindeki bu kadınlar hem sokakta örgütlendiler hem de sandıkta. Kendi temsilcilerini de meclise ve senatoya gönderdiler. Bu kadınlar davalarının temsilcileri olarak meclise geldiler. ABD'deki seçim sisteminin de sonucu olarak bu kadınlar kendilerini partilerine ya da Türkiye'de olduğu gibi parti başkanlarına karşı sorumlu hissetmiyor. Onlar direkt siyahilerin, kadınların, LGBTİ+ bireylerin temsilcisi olarak siyaset üretiyorlar.

Türkiye kadın hareketi özellikle de KADER kurulduktan sonra kadınların siyasette eşit temsilini talep etti; başarılı da oldu. Mecliste kadın temsili %17'ye kadar gelmişse bunu kadın hareketinin baskısına borçluyuz. Ancak özellikle son 10 yılda dindar-muhafazakar iktidar kadın haklarını geriletirken, mecliste %17 olarak yer alan kadınlar buna engel olamadı. Yani kadınlar sayısal olarak karar mekanizmalarında yer alsada güçlerini bir hareketten almazlarsa gerekli değişimi yaratamıyor. Bu nedenle kadın hareketi içinden gelen, feminist düşünce yapısına sahip, konusunda uzman kadınların hareketin temsilcisi olarak siyasette yer almasını değişim için gerekli buluyorum.

Örneğin Adalet Bakanı, Eşitlik Bakanı, AB Bakanı, Çevre ve İklim Bakanı, Ekonomi Bakanı gibi farklı bakanlıklarda kadın hareketinin desteklediği yetkin kadınların fark yaratacağına inanıyorum. ○

“Açık Radyo.”

95.0

SOSYAL HAREKET YARATMAK, SOSYAL NORMU DEĞİŞTİRMEK... HEMEN ŞİMDİ! – BAŞKA SEÇENEK YOK.

OHAN.

Sürdürülebilirliğin Sanat Hali

Bu sayının yazısını “sürdürülebilir sanat” konusuna ayıracam. Neredeyse her kavramın içinin boşaltıldığı, itibarsızlaştırıldığı ve bağlamından kopartılarak, dolgu maddesi gibi ilgili-İlgisiz yerlerde kullanıldığı günümüzde sürdürülebilirlik kavramı da payma düşeni alıyor. Hele bir de sanat ile yan yana gelince genel geçer bir söyleme dönüşme riski artıyor. Diğer taraftan, doğru algıların ve işlenirse bir o kadar dönüştürücü ve etkili bir alan.

Sürdürülebilir sanat denince iki yönüyle ele almak lazım. Hem sanatı tutarlı bir şekilde desteklemekten, sanatçıların üretimlerini teşvik ederek onların görünürlüğünü artıracak alanları ve kaynakları sunmaktan hem de doğadan ilham alan ya da atık ve atığın ihtimallerini malzeme ve sanat pratiği olarak kullanmaktan söz edebiliriz. Zira, bu iki kol da birbirini besleyen, güçlendiren, anlamlandıran damarlar.

Sürdürülebilir Markalar Zirvesi’nde bu sene ilk defa benim de moderasyonu üstlendiğim özel bir panelde sürdürülebilir sanat konusu farklı perspektiflerden ele alındı. Sürdürülebilir sanata alan açan markalar kadar, bunu kavramsallaştıran küratörlerin, iklim krizi ve esasında adalet krizinin tetiklediği farkındalığı hem malzeme hem disiplin olarak bilinçli ya

Aslı Smith

da bilinçli sanatçıya yansıtan sanatçıların yaklaşımlarını dinlemek kadar, dünyadaki ilham verici sürdürülebilir sanat örneklerine uzanan ufuk turuyla zihin açan bir paneldi. Bende iz bırakan bazı cümleleri özet geçmek gerekirse: “Bildiklerimizle yaşadıklarımız arasında bağ kurduğumuz ölçüde dönüşümü yaratıyoruz” (Küratör Rana Kelleci)

“Sürdürülebilirlik için tek yol gezegeni korumak. Gezegeni korumak için en iyi yol dünyanın sesini sanat ile duyurmak” (Gazete Oksijen yazarı Bahar Akıncı)

“Her şey başka bir şeye dönüştürülebilir” (Sanatçı ve tasarımcı Pınar Akkurt)

Sanat bu anlamda provokatif olduğu kadar, insanı derin düşünüşe çağırarak, sorgulatan bir mekanizma.

Karaköy’de konumlanan [Kale Tasarım ve Sanat Merkezi](#) (KTSM) de sürdürülebilir sanata alan açanlardan. Bu sene ilk defa başlattığı Base X KTSM Açık Atölye Programıyla, hem genç seramik sanatçılarına malzeme ve üretim anlamında kapılarını açtı hem de onların “İyi Bak Dünyana” seçkisiyle Tophane-i Amire’de sanat çevreleriyle buluşmasına ön ayak oldu. Diğer taraftan, “Atığın İhtimalleri: Biçim ve Süreç” sergisiyle bu alandaki dijital arşiv oluşmasına ciddi katkı sunarken 28 Ekim’e kadar ziyaret edilebilecek “Solar: Güneşe Dair” sergisiyle farklı bir görme biçimine davet ediyor.

Doğanın zenginliğini, sistemli bir rastlantısallık içinde, ince bir dengeyle dokuyarak yeniden kurgulayan Aslı Smith, doğadan malzemeleri dönüştürerek meydana getirdiği son dönem dokuma resimlerinden bir seçki sunuyor. Çıkış noktasını güneşin yeryüzüne getirdiği dönüşümlerden alan eserler, gerektirdikleri emek yoğun ve meditatif süreçle izleyiciyi, yeryüzü ile yeni bağlantılar kurma fikri üzerine derin bir düşünüşe çağırıyor.

Zeynep ÖZLER
Kale Grubu Kurumsal
İletişim Müdürü
Zeynepozler@kale.com.tr

Bitki, yiyecek atıkları, toprak ve taşları, buharlama ve kaynatma gibi çeşitli süreçlerden geçirerek sürdürülebilir sanatsal malzemeye dönüştüren Aslı Smith, “Solar: Güneşe Dair” sergisinde birbirinden çarpıcı toplam 11 eser ortaya koyuyor. Sergiye, izleyiciyi sanatçının süreç odaklı yaklaşımını keşfetmek üzere boya ve baskı süreçlerinin mutfağına buyur eden bir kolaj da eşlik ediyor.

Sanatçının dokuma resimlerinde belirgin olan bu yavaş, sabır gerektiren süreci Homeros’un *Odesa* destanında anlatılan Penelope’nin gündüzleri dokuduğu kısmı geceleri sökerek senelerce sürdürdüğü dokuma eylemini hatırlatıyor. Bir öze dönüş motifi olarak okunabilecek olan dokuma eylemi güneş ve yeryüzünün ebedi diyalogunu, başı ve sonu olmayan bir sürekliliği çağırıyor.

Gezegenin karşı karşıya olduğu atık problemi, iklim krizi ve çevresel duyarlılığa karşı doğa ile ilişkimizi, güneşe dönerek yeniden inşa etmemiz gerektiğine vurgu yapan Smith, eserleriyle bireysel veya ev içi rutinlerimizi, bedensel ve ruhsal döngülerimizi gezegenin ve doğanın döngüleriyle birlikte düşünerek, doğa ve kültür ayırımına kendine has bir yaklaşım öneriyor.

Farkındalık oluşturmak kadar harekete de geçmeye çağırarak bu sergileri pandemi elverdiğince ziyaret etmeye, bakış açılarımızı dünyamıza iyi bakan sanatçılardan ilhamla yeniden gözden geçirmeye var mısınız? ○

Tedavi gören çocuklar için

umudu,

geleceğimiz için

doğayı koruyun!

Hemen İncele

En Düşük Karbon Ayakizine Sahip Çeliğin Peşinde

AB Yeşil Mutabakatı ve Paris Anlaşması'nın, Türkiye sanayisinin oldukça büyük bir bölümünde panik havası estirdiği rahatça söylenebilir. Ama gayet rahat olanlar da var. Onlardan biri ev ödevlerini ve gerekli çalışmaları önceden yapan Tosyalı Holding. Kurumun CEO'su ve Yönetim Kurulu Üyesi Suhat Korkmaz, EKOIQ için en düşük emisyonlu çeliğin peşindeki çalışmalarını anlattı. Endüstriyel simbiyoz ve döngüsel ekonomi faaliyetleri de gerçekten dikkat çekici.

 Barış DOĞRU

Tosyalı Holding olarak, iklim krizi çağında aşıldı oldukça netameli bir alanda faaliyet gösteriyorsunuz. Demir çelik üretimi ana çalışma alanınız ve bu sektör oldukça emisyon yoğun bir sektör. Bu konuda neler yapıyorsunuz? Neler planlıyorsunuz? Bir emisyon azaltım hedefiniz veya taahhüdünüz var mı?

Tosyalı Holding olarak çatımız altındaki tüm şirketlerde, hammaddeden üretim süreçlerine, satış ve pazarlamadan sevkiyata kadar tüm faaliyetlerimizi sürdürülebilirlik odaklı olarak gerçekleştiriyoruz. Son yıllarda sürdürülebilirlik odaklı 100'ün üzerinde Ar-Ge projesi gerçekleştirdik. Önemli bir kısmı küresel olarak sektörde bir ilk olan bu projelerin tamamının fikri smai hakları bize ait. Ar-Ge'mizin geliştirdiği bu projeler sayesinde tesislerimizde üretim süreçleri sırasında meydana gelen karbon salımları referans noktasına göre %30 azalttık. Küresel gelişmeleri yakından takip ediyor, karbon salımları azaltabilecek teknolojileri tesislerimize entegre etmeyi önceliklendiriyoruz. Bu anlayışla, örneğin şirketlerimizden Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş., sektörümüzdeki karbon ayakizi en düşük "yeşil çelik" üretimini gerçekleştiriyor. Bununla birlikte karbon aya-

kizini azaltmak için yenilebilir enerji kaynaklarını kullanmaya da büyük bir önem veriyoruz. Bu anlayışla şirketlerimizden Tosçelik Profil ve Sac'ın Osmaniye'deki üretim tesislerinin çatısını güneş panelleriyle kaplıyoruz. Bu tesisimize kurulan çatı tipi güneş santrali, dünyanın en büyük ilk beş çatı tipi güneş santrali arasında yer alıyor. Bu güneş santrali sayesinde Tosçelik Profil ve Sac, dünyanın karbon ayakizi en düşük ERW boru üreticisi konumunda. Şimdi yeni bir yatırımla 10 megavat olan kurulu gücümüzü 70 megavata çıkarmak için çalışıyoruz. Fosil yakıtlara alternatif olarak karbon salımı sıfır olan hidrojenin kullanımına yönelik Ar-Ge faaliyetlerimiz devam etmektedir. İla-

veten tesislerimizin bacalarından çıkan atık ısıların tamamı faydalı hale dönüştürülerek proseslerde kullanılıyor. Diğer taraftan yurtdışı yatırımlarımızı da tamamen sürdürülebilirlik odaklı olarak gerçekleştiriyoruz. Örneğin Cezayir'deki tesisimiz, 2,5 milyon ton kapasiteli dünyanın en büyük DRI (Doğrudan İndirgenmiş Demir) üretim tesisi. DRI ile çalışan dünyanın en büyük ark ocağı ve kullandığı ileri teknolojiler sayesinde daha düşük karbon ayakizine sahip bir tesis olarak bu konudaki çalışmalarımızı destekliyor.

Bizim amacımız dünyanın en çevreci çeliğini üreten şirket olarak anılmak. Bu konuda yaptığımız çalışmaları her geçen gün daha da geliştiriyoruz. Bu işin bir taahhüde dönüşmesi, stratejik bir planlama doğrultusunda somut hedeflerle yürütülmesi için de sürdürülebilirlik alanında uzman bir şirketle işbirliği içerisinde çalışmalarımızı yürütüyoruz.

Bildiğiniz gibi önümüzdeki süreç, özellikle Avrupa ile ticarete AB Yeşil Mutabakatı'nın damga vuracağı bir dönem olacağı benziyor. Ama bu aşında AB ile de sınırlı değil, dalga dalga tüm dünyayı etkisi altına alacak gibi. Yüksek emisyonlu bir sektör olarak sizin bundan doğrudan etkilenmemeniz söz konusu değil. Bu sürece nasıl hazırlanıyorsunuz?

Yeşil Mutabakat ve bunun bir parçası olarak Döngüsel Ekonomi Eylem Planı, sürdürülebilirliğin yavaş yavaş bir zorunluluk haline dönüşeceğini gösteriyor. Bundan kaçış yok. Eğer gerekli hazırlığı yapmazsanız Avrupa pazarının dışında kalırsınız ya da ödeyeceğiniz vergilerle ciddi bir maliyete katlanırsınız. Fakat bundan da önemlisi biz bu dönüşümü, sürdürülebilir bir yaşam ve daha iyi bir gelecek için çocuklarımıza bırakacağımız bir miras olarak görüyoruz. Buna bir vergi düzenlemesi ya da

bir zorunluluk gibi değil, geleceğimizin inşası için en kritik konu olarak bakıyor ve yönetiyoruz. İşin ekonomik tarafında da zaten önemli bir fırsat penceresi olduğuna inanıyoruz. Avrupa'nın hemen yanı başındayız ve en çok ihracat yaptığımız bölge burası. Eğer Yeşil Mutabakat'a hızlı uyum sağlarsak bu bize ciddi bir küresel rekabet avantajı sağlar. Sadece AB pazarı için değil, diğer gelişmiş pazarlara girişte de bir referans olarak bizim için çok önemli katkı sağlar. Mutlaka tüm gelişmiş ülkeler adım adım buna benzer uygulamaları devreye alacak. Eğer daha önce de ifade ettiğim gibi teknoloji, inovasyon, Ar-Ge ile şekillenen sürdürülebilirlik odaklı bir üretim anlayışını tabana yayabilirsek Yeşil Mutabakat ülke olarak da bizim için gerçekten bir fırsat.

Biz Tosyalı Holding olarak önceki sorunuzda da ifade ettiğim gibi zaten tamamen sürdürülebilirlik odaklıyız, hatta bugün için bir numaralı gündemimizin çevreci üretim olduğumu söyleyebilirim. Daha sağlıklı, yaşanabilir bir dünya için çevresel ayakizinin oluşturulması, yaşam döngüsünün belirlenerek desteklenmesi, atıkların geri dönüşüm oranlarının artırılarak sıfır atık çıkartılması, iklim değişikliğiyle mücadelede katkı ve en az karbon ayakizinin sağlanması başlıkları altında sürdürülebilirlik hedeflerimizi yönetiyoruz. Dünya çelik

sektörünün en büyük sorunu yüksek firm ile üretim yapan tesisler. Ancak biz burada sürekli en yeni teknolojileri kullanarak bu sorunu aşmak için çalışıyoruz. Örneğin Cezayir'deki DRI tesisimizde redüklemeye kullandığımız doğalgazın yerine, hidrojen kullanımı ile ilgili Ar-Ge faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Diğer taraftan doğru teknolojiyi kullandığımızda hurda, demir cevherine göre karbondioksit salımı açısından çok avantajlı. Örneğin biz yeni Sarıseki yatırımımızla birlikte, yılda 4 milyon ton sıvı çelik üretmek üzere tasarlanmış, çeşitli bileşimlerdeki hurda ve HBI karışımıyla çalıştırılabilen, ton başına daha düşük elektrik enerjisi tüketimi sağlayan Quantum Furnace teknolojisinin Türkiye'de ilk kullanıcısı olacağız. Burada kullanacağımız üretim metoduyla normal ark ocaklarına göre %20 oranında daha az enerji kullanarak fosil yakıttan doğan karbon salımını azaltmış olacağız.

Diğer taraftan Yeşil Mutabakat daha devreye girmeden, bunun nasıl bir iş ortamı yaratabileceğine dair ilk işaretileri alıyoruz. Örneğin İskandinav ülkelerine mal satan Avrupa'daki bir müşterimiz "Yüksek firm ile üretilen ürün istenmiyor, hurdaya dayalı ürün isteniyor" diyerek bize geri bildirimde bulunuyor. Şirket olarak karbon salım konusunda belgelendirme sürecini tamamlamış bulunmaktayız. Ürün bazlı aldığımız EPD (Çevresel Ürün Beyanı) belgeleri ile en düşük karbon ayakzine sahip üreticilerden biri olduğumuz belgelennmiştir. Yarı öbür gün karbon salımı yüksek olmasın diye hurdadan üretim yapan şirketleri tercih edecek olan Avrupalı müşterilerimiz bunun da belgesini isteyecekler. Biz tüm bunları hazırız, sadece Türkiye'de değil dünyada da belgelendirme konusunda öncüyüz diyebilirim.

İklim krizi nedeniyle emisyonları çok konuşuyoruz ama su da uzun bir süredir son derece kritik bir madde haline geldi. Hayatın kaynağı suyun, tarım ve evsel kullanım dışında

"Bizim amacımız dünyanın en çevreci çeliğini üreten şirket olarak anılmak. Bu konuda yaptığımız çalışmalarını her geçen gün daha da geliştiriyoruz. Bu işin bir taahhüde dönüşmesi, stratejik bir planlama doğrultusunda somut hedeflerle yürütülmesi için de sürdürülebilirlik alanında uzman bir şirketle işbirliği içerisinde çalışmalarımızı yürütüyoruz"

sanayide de yoğun bir kullanımı söz konusu. Hem su kullanımı hem de atık sular bu anlamda giderek önem kazanıyor, Marmara'nın yaşadığı son müsilaj felaketiyle giderek daha da önem kazanacak gibi. Bu konuda neler yapıyorsunuz?"

Su gerçekten kritik bir mesele sizin de ifade ettiğiniz gibi. Demir-çelik sektöründe su kullanımı proseslerin önemli bir parçası. Suyu proseslerimizde soğutmak amaçlı kullandığımızdan kapalı devre sistem devreleriyle kayıpları engelliyoruz. Sudaki kirliliğin bertaraf edilebilmesi için normal şartlarda kullanılan kimyasalların yerine bakteri kullanmaya yönelik Ar-Ge faaliyetleri yürütüyoruz. Yine su şartlandırma daha az kimyasal kullanımına yönelik yüksek teknoloji ürünü cihazlar kullanıyoruz. Hatta bu pandemi döneminde Cezayir'deki tesisimizde ayrıştırdığımız havayı hiçbir ücret almadan hastanelerle paylaştık. Onlar da ihtiyaçları doğrultusunda oksijen tüplerinde kullandı.

Yine sanayi için önümüzdeki dönem tüm dünyada ama özellikle AB'de döngüsel ekonomi ana akım haline gelmeye çalışıyor. Döngüsel ekonomi ise en başta atıksız bir sanayi anlamına geliyor. Atığı mümkün olduğunca azaltmak; çıkan atığı da hem katı hem de sıvı atık olarak, başka sektör ve işletmelerin girdisi haline getirmek önemli. Genel olarak bu konularda ama özel olarak da endüstriyel simbiyoz konusunda neler söyleyebilirsiniz?"

Döngüsel ekonomide Türkiye için sektörümüzün öncüsüyüz. Tosalı Harsco şirketimiz ile grubumuzun bünyesindeki şirketlerin ve sektörün belli başlı demir çelik üreticilerinin prosesinden çıkan cürufu değerlendiriyoruz. Daha önce sadece depolama yapılan, geridönüşümü olmayan ekonomiye kazandırılmamış cürufun hem metal kazanımını sağlıyor hem de bu cürufu farklı sektörlerde kullanılmak üzere yan ürün haline getiriyoruz.

Tesislerimizde yapılan geridönüşüm prosesi ile cürufu yol dolgusunda, çimento üretiminde ve inşaat gibi farklı sektörlerde hammadde ve katkı maddesi olarak kullanıyoruz. Ayrıca, cüruf ile yapılan asfaltın su geçirgenliğinin bulunması nedeniyle yağmurda araç güvenliğini artırmasının yanı sıra betondan çekme ve basma direnci daha iyi olduğu için depreme karşı da güvenli bir malzeme olarak ortaya çıkıyor. Akdeniz Bölgesi'nde başlattığımız çalışmalarını Dilovası Harsco tesisi ile Marmara Bölgesi'ne de taşımış durumdayız. İlave olarak Tosalı Harsco bir başka işkolu olarak da 2019 Haziran ayında kendi geliştirdiği makinelerle ocak altı cüruf temizliği yapmaya başladı. Diğer taraftan Tosçelik Osmaniye

fabrikasının içinde 2 milyon ton hurda elemesi ve temizliği için bir tesis kurulmuş durumda. Hurda eleme ve temizleme tesisimizde hurdayı yabancı malzemelerden ayrıştırıp, daha verimli ve daha düşük enerji ile demir çelik üretimi gerçekleştiriyoruz. Hurdanın içindeki bakır, paslanmaz ve alüminyum da geri kazanımı aynı tesiste gerçekleştirilmektedir.

Tesislerimizde her şeyi döngüsel ekonomi ile değerlendirmeye çalışıyoruz. Örneğin demir-çelik tesislerinde gerçekleştirilen proseslerde malzeme soğutulurken tufal adı verilen bir demir-oksit tabakası oluşur. Normal şartlarda bu sektör için bir kayıptır ve ekonomik değere dönüşmesi çok zordur. Bizim yıllık 80.000 ton kadar tufal atığımız var. Bunu nasıl değerlendireceğimizi araştırdık. Sonra Cezayir'deki tesisimizde, ithal edip ciddi bir bedel ödediğimiz pelet ihtiyacımızı tufal ile karşılayabilir miyiz diye düşündük. Böylece oldukça denememiş ve zorlu bir prosesle tufal malzemesini pelet haline getirmeyi başardık. Bu bizi hem büyük bir maliyetten kurtarırken hem de atıl duran bir çıktıyı döngüsel bir iş modeliyle ekonomiye kazandırılmamızı sağladı. Bu malzemeyi Cezayir'deki tesise gönderiyoruz ve orada demir cevheri gibi kullanılıyor. Yine aynı anlayışla baca tozunu bile değerlendiriyoruz. Tozları filtrelerde topluyor ve ters havaıyla biriktiriyoruz. Bu baca tozlarında

"Döngüsel ekonomide Türkiye için sektörümüzün öncüsüyüz. Tosalı Harsco şirketimiz ile grubumuzun bünyesindeki şirketlerin ve sektörün belli başlı demir çelik üreticilerinin prosesinden çıkan ve daha önce sadece depolama yapılan, geri dönüşümü olmayan ekonomiye kazandırılmamış cürufun hem metal kazanımını sağlıyor hem de bu cürufu farklı sektörlerde kullanılmak üzere yan ürün haline getiriyoruz"

%25-28 arasında değişen oranda çinko oksit var. Biz topladığımız bu baca tozlarını çinko fabrikalarımıza veriyoruz. Tüm bu fotoğraflar bize döngüsel ekonominin nasıl bir potansiyel yaratacağına dair bir sinyal veriyor. Endüstriyel simbiyoz gibi bir strateji uygulandığında ekonomideki döngüsel çaba, bu tekil çabaların çok daha ötesinde çok verimli sonuçlar yaratacaktır. Bunun için sektörel kümelenmenin, farklı sektörlerin kesişiminin de içinde yer aldığı, kamu ve özel şirketler başta olmak üzere çok paydaşlı bir işbirliğine ihtiyacı var.

Bütün bu süreçlerde, nasıl bir çalışan politikanız var? Sürdürülebilirlik deyince, çalışanların katılımından bağımsız başarı mümkün değil. İş güvenliği ve sağlığından katılımcı süreçlere kadar nasıl bir personel politikası bulunuyor? Aynı şekilde diğer paydaşlarımızla ilişkileriniz konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Biz insan kaynağımızı, tedarikçilerimizi, bayilerimizi, yabancı iş ortaklarımızı ve diğer tüm paydaşlarımızı ayrılmaz bir parçamız olarak görüyoruz. Birlikte bir yola çıkıyoruz ve günün sonunda ülkemiz, dünyamız ve elbette ailelerimiz için fayda sağlayan bir değer üretmeye çalışıyoruz. Belki sizler baktığımızda bunlar demir-çelik üretiyor diye bakıyorsunuz ama bunun arkasında üç kıtada, 30'u aşkın tesis, 15 bin civarında insan, ABD'li, Japonlu, Cezayirli, Karadağlı, Senegalli, Angolalı ve elbette Türkiyeli bulunuyor. Onların ailelerini de kattığımızda 30-40 bin kişilik büyük bir dünya bizinkisi. Eğer günün sonunda mutlu, mesut, huzurlu ve emeğinin karşılığını dünya için iyi bir şeyler yapılmasına vesile olduğumu gören ve buna inanan paydaşlar varsa ne mutlu bize. Çok şükür bugüne kadar da hep güzel geri bildirimler aldık. Bu pozitif duygularla da sürdürülebilir bir yaşam için hep birlikte daha çok çalışmaya gayret ediyoruz. ○

COP26'ya Giden Yolda “Umut Rehberliği”

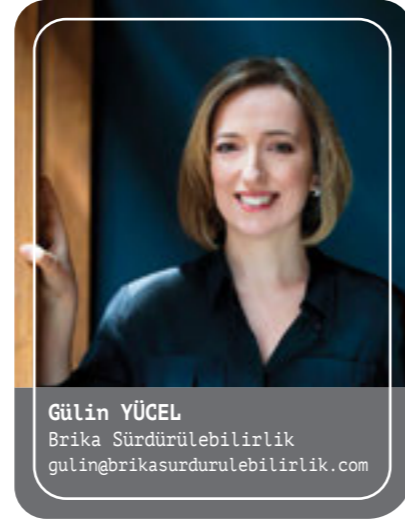
Hepimiz iyi olan şeyleri yapmak istiyoruz. İklim krizinin yüzyılın en büyük tehdidi olduğunu (en azından çoğumuz) görüyoruz. Bununla birlikte şirketlerin doğal kaynakları sonsuzmuşçasına kullanmaya devam ettiklerine, gelir eşitsizliğinin pandemi döneminde artarak sürmesine tanıklık ediyoruz. Gençler devletlerin ve tüm büyüklerin sorumsuz davrandığını söylüyor ve “artık daha iyi yapıyoruz” söylemlerinin palavra olduğunu söylüyorlar. Gerçeğimiz ise, uluslararası anlaşmayla sağlanan 1,5°C ısınma içinde kalmak için “2030’a kadar emisyon artışının yarı yarıya azalması” hedefine karşılık %16 artacağı öngörüsü(1). Diğer yandan, eğer hemen harekete geçerse, 1,5 derece içinde kalmak hâlâ mümkün. Evet, bir dönüşüm noktasındayız. Mevcut gidişatı kısmi iyileştirmelerle sürdüreceğimiz miyiz? Yoksa bambaşka bir yolda mı ilerleyeceğiz?

Bu yazıda, ne yapmamızdan öte, nasıl olmamız gerektiğine odaklanıp, “Umut Rehberliği” yapmak istiyoruz. Kork-

mak veya korkuyu yaymak, bilgi vermek veya çözümleri direktmek bizi bu ölçekteki bir kriz karşısında başarılı yapamaz. Mevcut gerçeğimiz ile yüzleşmemiz, yapmamız gerekenlere odaklı ve yetkin olmamız gerekli.

İklim Krizi Karşısında Ne Kadar Kırılganız?

Gerçeklerle yüzleşmek adına, iklim krizi karşısında ruhsal açıdan neler yaşadığımızı anlamamız gerekli. American Psychiatric Association’ın (APA) Ekim 2020’de yaptığı araştırmada katılımcıların %50’si, iklim krizinin etkilerini bireysel olarak yaşamış olmalarından bağımsız olarak, ruh sağlıklarının yerinde olmadığını söylemiş. Mayıs 2021’de İngiltere Imperial Üniversitesi tarafından yapılan araştırma ise iklim krizi ile ruhsal sağlık ve duygusal durum arasında bir ilişki olduğunu kanıtıyor. Artan sıcaklıklar ile intihar vakaları arasında doğrusal bir ilişki var. Özellikle gençler en fazla “eko-endişe” yaşayanlar.

Gülin YÜCEL
Brika Sürdürülebilirlik
gulingbrikasurdurulebilirlik.com

Türkiye Ne Kadar Eko-Endişeye Sahip?

Yuvam Dünya ve Konda’mın Nisan 2021’de 74 ilin 372 ilçesinde yaptığı araştırma toplumsal olarak kritik eşiği geçtiğimizi ve temelde iklim krizinin var olup olmadığına dair bir tartışma kalmadığını gösteriyor. “Farkındalık”, “kırılganlık” ve “sorumluluk” perspektiflerinde verilen cevaplardan çıkarımlar şöyle özetlenebilir:

■ **Farkındalık:** Kamusal alanlarda daha yüksek olmakla birlikte, katılımcıların dörtte üçü iklim krizinin hava olaylarına ve doğaya etki ettiği konusunda farkındalığa sahipler.

■ **Kırılganlık:** Her üç kişiden ikisi iklim değişikliğinden dolayı meydana gelebilecek bir olay veya durumda başkalarına kıyasla daha fazla zorlanacağını düşünüyor ve kırılgan hissediyor. Ekonomik seviyesi en düşük olan kümenin %81’i (özellikle ekonomik özgürlüğü bulunmayan ev kadınları, öğrenciler ve işsizler) herhangi bir felakete maruz kaldığında diğer kişilere kıyasla çok daha zorluk yaşayacağını düşünüyor.

■ **Sorumluluk:** Her beş kişiden dördü sorumluluğu devlette, yarısından fazlası (%55’i) hem devlet hem de vatandaşta buluyor.

Birleşmiş Milletler’in 149 ülke arasında yaptığı Dünya Mutluluk

Herkesi aynı noktaya taşıyabilmek için sabırlı olmak gerekiyor. Dönüşüm dünyasındaki bizlerin kullandığı bir söz şöyle der: “Hızlı ilerlemek için yavaş gitmek lazım.”

Raporu’nda Türkiye’nin geçen senelere oranla 104. sıraya gerilemiş durumda olduğunu düşüncelerimiz, buna hangi oranda eko-endişenin sebep olduğunu bilmesek de seneler içerisinde azalan genel mutsuzluk düzeyini(2) ciddiye almak zorundayız.

Nasıl Bir “Umut Rehberliği”?

Öncelikle duygusal zekamıza güvenmemiz gerekiyor. İşimiz, faaliyetlerimiz ile kriz arasında nasıl bir duygusal ilişki var? Korku, endişe, sinir seviyemizi umut ve iyimserliğe nasıl dönüştürebiliriz? Bunu düşünmemiz gerekli. İkinci adım herkesin aynı noktada olmadığını ve dönüşümü yönetenlerin diğerlerinin aynı noktaya gelebilmesi için empati duyması ve tutkuyu yaygınlaştırması.

Herkesi aynı noktaya taşıyabilmek için sabırlı olmak gerekiyor. Dönüşüm dünyasındaki bizlerin kullandığı bir söz şöyle der: “Hızlı ilerlemek için yavaş gitmek lazım”.

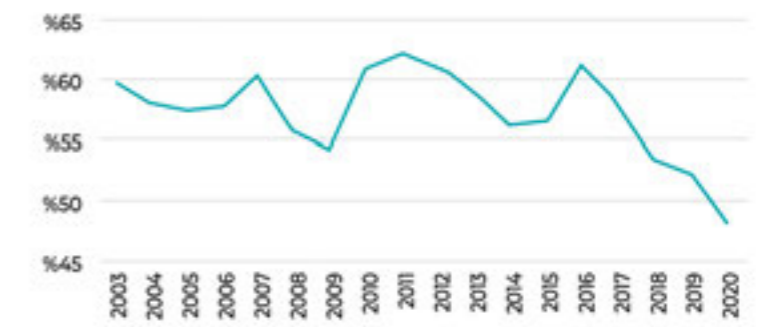
Kuşkusuz araya hedefler, ölçümlenmeler, kilit göstergeler girdiğinde iklim krizine yönelik çalışmak oldukça zorlayıcı. Bunu işin her alanına nasıl yaygınlaştırabiliriz?

Herkesin uyumlu bir şekilde çalışmasını nasıl sağlayabiliriz? Burada sistemsel yapılar olduğu kadar, bir kültür dönüşümü yönetimi de gerekli olacaktır. Sürdürülebilirlik dönüşümünde çalışanların “kuvvetli hissiyatları” diğerleri üzerinde bir baskı olmamalı; tersine rehberlikleri bir itici güç, destek ve umut olmalıdır.

İklim psikoloğu ve araştırmacısı olan Renée Lertzman, kurduğu “Project Inside Out” ile iklim ve sürdürüle-

Kendini mutlu ve çok mutlu hissedenlerin oranı

Kaynak: TÜİK Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2020

bilirlik etrafında çalışanlara, ihtiyaç duydukları araç ve kaynakları sunmayı hedeflemiş. Google, VMware, Unity gibi kurumlarla geliştirdiği yöntemler ile karmaşık değişim konularına yönelik çözüm üretme yöntemleri sunuyor. Greenbiz’den Lauren Phipps Ekim 2021’de yaptığı röportajda Lertzman’a iklim krizine yönelik endişesini kişisel seviyede yönetmek için ne yaptığını sorduğunda şu cevapları almış:

■ Kendime geri dönüyorum. Nefes ve meditasyon yaparak, dünyada herkesin bu krizi önemsemediğini, gezegeni sevdiğini ve bu konular üzerinde çalıştığını düşünüyorum.

■ İçinde olduğum kurumdaki rolümü ve burada başkalarımı da aynı sorumluluğu taşıdığımı hatırlıyorum.

■ Diğerlerine ulaşıyor ve hislerimden

bahsediyorum. Bu kendimi çoğu zaman daha iyi hissettiriyor.

Neden “Umut Rehberliği”?

İklim krizinin bu yüzyılda başımıza gelen en büyük felaket olacağı etrafındaki endişe ve kaygıyı acilen bir umut yolculuğuna ve eyleme geçme enerjisine dönüştürmemiz gerekli. Sebepler ortada:

1) Krizi önleme şansımız var. Hızlı ve planlı bir şekilde ilerlersek 2030 hedefini gerçekleştirebiliriz (emisyonlarda %50 azalımı) ve yüzyıl ortasına kadar sıfır emisyon bir düzenek yaratabiliriz. 2) Mutsuzluk ve endişenin kimseye faydası yok; ötesinde bizi hasta ediyor. Oysaki iyileşme çabası içerisinde iyiye odaklanma ve iyiyi yapma şansımız var. Buna değer... ○

Greta Thunberg, Youth4Climate Zirvesi, Milano, İtalya, Eylül 2021

Doğal Afetler Çocuklara Nasıl Anlatılmalı?

İTÜ Geliştirme Vakfı'nın Rehberlik Bölümü, doğal afetlerin doğadaki denge konusu ile birlikte anlatılmasının çocukların neden sonuç ilişkisini anlamasını sağlayacağını ve iklim krizi, doğal kaynaklar, aşırı tüketim ve sürdürülebilirlik hakkında farkındalık geliştiren çocukların yaşlarına göre çözümden yana sorumluluk almaya daha istekli olacağını ifade ediyor.

Doğal afetler, zamani önceden bilinmeyen, şiddeti ve etkileyeceği alanın tahmin edilemediği, çok sayıda can ve mal kayıpları ile sonuçlanabilen doğa olayları. Bilimsel araştırmalar sıcaklığın dünya genelinde %1 artmasının doğal afet oluşum riskini %30 artırdığını gösteriyor. Birleşmiş Milletler'in 13 Ekim Uluslararası Afet Risklerinin Azaltılması Günü dolayısıyla yayınladığı rapora göre son 20 yılda dünya çapında yaklaşık 7 bin 348 büyük afet meydana geldi. Bu afetler neticesinde 1,23 milyon kişi hayatını kaybetti, 4,2 milyar insan doğrudan veya dolaylı olarak etkilendi ve 2,97 trilyon dolarlık ekonomik kayıp yaşandı.

2021 yılında Türkiye'de yaşanan yangınlar, sel felaketleri gibi afetlerden etkilenen gruplar arasında en hassas ve savunmasız olanların çocuklar ve gençler olduğunu ifade eden İTÜ Geliştirme Vakfı Rehberlik Bölümü, çocukların psikolojik sağlığını koruması için yaş dönemlerine göre atılacak pek çok adım bulunduğunu aktardı.

Kimi çocukların doğal afetleri hiç yaşamadığı halde evde, okulda, teknolojik cihazlarda karşılaştıkları görseller ve haberler nedeniyle ciddi kaygılar duyduğu belirtilirken çocukların en çok da olası bir doğal afetin hayatlarında yol açacağı değişikliklerden, belirsizlikten ve sorumlardan korktuğu ifade ediliyor. İTÜ Geliştirme Vakfı Okulları Rehberlik Bölümü bu konuda ailelere yol gösterecek öneriler hazırladı. Öneriler şu şekilde;

Ebeveynler öncelikle kendi kaygı ve korku seviyesini fark etmelidir: Dengede kalmak, kendinize iyi gelen yöntemleri keşfetmek ve duygularınızın bedeninizde yarattığı değişiklikleri gözlemlemek başlangıç adımlarınız olabilir. Bu bireysel toparlanma süreci, çocuklarınıza olası durumları anlatırken dengeli bir yetişkin tutumuyla yaklaşabilmenize olanak sağlayacaktır. Ebeveynler böylece olumlu düşünerek süreçte çözüm odaklı bir yerde duracaktır.

Çocuğun tepkilerini gözlemleyin ve durum değerlendirmesi yapın: Çocuğumuzun olaylara tepkilerini iyice gözlemleyin. Duygularını nasıl ya-

şadıklarını, bedenlerinde ve günlük rutinlerinde ne gibi değişikliklere yol açtıklarını takip edebilmek destek sürecinde önemli bir adımdır. Bu gözlemin ardından yaşadıklarının normal olduğunu hissettirmek karamsar ve kaygılı duygu durumlarına iyi gelecektir.

Duygular hakkında konuşun, konuşmak istemiyorsa onu anladığımızı hissettirin: Okul çağı çocuklarında duyguların konuşulması çok kıymetlidir. Bir

Kimi çocukların doğal afetleri hiç yaşamadığı halde evde, okulda, teknolojik cihazlarda karşılaştıkları görseller ve haberler nedeniyle ciddi kaygılar duyduğu belirtilirken çocukların en çok da olası bir doğal afetin hayatlarında yol açacağı değişikliklerden, belirsizlikten ve sorunlardan korktuğu ifade ediliyor.

duyguların düzenlenmesi için farkında olmak ve o duyguyu ifade edebilmek gerekir. Çocuğum üzüldüğü, karamsarlığa kapıldığı anlarda hemen duygusunu değiştirmeye çalışmak yerine, "Üzgünsün, ağlamak istiyorsun biliyorum, bu çok normal, ağlamak da gülmek kadar hayatımızın içinden bir eylem" gibi kabul alanı yaratan ifadelerle çocuklarınıza anlaşıldığını hissettirebilirsiniz. Bazen de ifade etmek istemediği anlar olabilir, bu gibi durumlarda varlığını, onu anladığımızı bilmesi güven duygusunu artıracaktır.

Sorularına yanıt verin: Çocuklar merak ettikleri konularla ilgili en güvendikleri kişilerden gerçekçi, kısa ve anlaşılır cevaplar bekler. Bu noktada yaşanan bir olay ya da doğal afetlerle ilgili size sorduğu sorulara kafasızda karmaşık bir şema oluşturmayacak, kaygı yaratmayacak şekilde net cevaplar vermeniz destekleyici olacaktır.

Afetler ve doğanın dengesi hakkında çocuklarınızı bilgilendirin: Bilginin paylaşıldığı an çocuğumuzun nasıl bir duygu durumu içinde olduğu da oldukça önemlidir. Bu sebeple doğal afetlerle ilgili çocuğumuzla bilgi paylaşımı yaptığımız sırada sakin ve dinlenmiş olması; karamsarlık, endişe ve benzeri duyguları yaşamadan önce kendini güvende hissettirecek güvenli bilgi kaynaklarını edinmesini sağlar. Doğal afetleri doğadaki denge konusu ile birlikte anlatmanız onların neden sonuç ilişkisini kavramasını; iklim krizi, doğal kaynaklar, aşırı tüketim ve sürdürülebilirlik hakkında farkındalık geliştirmesini ve yaşma göre çözümden yana sorumluluk almaya istekli olmasını sağlayacaktır.

Karamsarlık ve çaresizlik duygusunu yardımlaşarak aşın: Toplumsal yardımlaşmanın önemini, olaylar karşısında alınan bireysel önlemleri somut ifadeler ve örneklerle anlatabilir, yaşma uygun yardım faaliyetlerine birlikte katılabilirsiniz. Yaşanan olağanüstü olaylarda, dayanışma ve eyleme geçmek, karamsarlık ve çaresizlik duygusunu aşmaya yardımcı olacaktır. ○

Şimdi Yeni Şeyler Söylemek Lazım

Geçtiğimiz hafta Türkiye için önemli dönüm noktalarından biri daha geçilmiş oldu ve Türkiye, Paris İklim Anlaşması'nı onayladı. Bu adım hem dünya açısından hem Türkiye açısından değerli, çünkü ekonomik hacmiyle dünya klasmanında ilk yirmi içinde bulunan bir ülkenin, Paris Anlaşması gibi dünyadaki hemen hemen bütün ülkelerin dahil olduğu küresel bir dayanışmanın içinde yer alması çok önemli. Herkesin, özellikle de konuyu medyadan takip ettiği kadarıyla anlamaya çalışan kamuoyunun cevabını merak ettiği soru ise şu: **Bundan sonra ne değişecek?**

1) Bu soruyu yanıtlamadan önce, Paris Anlaşması'nın ana hedeflerini kısaca şu şekilde özetlemek gerekir:

2) Yaklaşık 150 yıl önce başlayan sanayi devrimini öncesi döneme kıyasla küresel sıcaklık artışı 2 derece, hatta mümkünse 1,5 derece ile sınırlandırmak.

3) 2030 yılına kadar küresel karbon emisyonunu yarı yarıya düşürmek ve yüzyılım ikinci yarısından itibaren "net sıfır" hedefini yakalamak.

Ülkelerarası işbirliğini sağlayarak iklim değişikliğine uyumu geliştirmek ve yenilenebilir enerjiye geçiş için gerekli iklim finansmanı mekanizmalarını harekete geçirmek.

Paris Anlaşması her ülkeye karbon salınımını azaltmak için hedefler koyma yükümlülüğü getiriyor ve bu hedeflerin beş yılda bir gözden geçirilmesini öngörüyor. Yani ülkelere dayatılan belirli bir şablon yok ve her ülke kendisi için koyduğu hedefe yine kendi yöntemleriyle ulaşacağını beyan etmiş oluyor. Buradaki temel prensip, seragazi emisyonlarında her dönem, bir öncekine göre iyileştirmenin sağlanması gerektiği. Bütün ülkelere, emis-

yonlarını azaltmada kendi kendileriyle yarışma ve kendilerini geçme şansı veren esnek yapıyla oldukça demokratik bulunan anlaşma, öte yandan bu esnek yapısının yeterince bağlayıcı olmamasıyla da eleştiriliyor, çünkü anlaşma şartlarına uymamanın somut bir yaptırımını yok gibi algılayıyor. Aslında gerçekteki durum pek böyle değil. Çünkü yukarıda bahsettiğim 3. Madde, yani iklim finansmanı konusu ülkelerin adım atması için oldukça somut bir motivasyon. Artık yurtiçinden veya yurtdışından finansman arayışında olan yatırımlar, şayet karbon emisyonunu azaltmak gibi çevreci bazı kriterlere sahip değilse bu yatırımları hayata geçirebilmek için finansman bulmaları pek mümkün olmayacak. Yani Paris İklim Anlaşması'nın bir yaptırım yok, ancak süreç o denli teşvik edici ki, böylesine bir yaptırma gerek dahi kalmıyor. Bunun en somut ve sahadan örneğini danışmanlığımı yürüttüğüm uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından desteklenen iklim finansmanı ve sürdürülebilirlik projeleri özelinde verebilirim. Yaklaşık 20 yıldır iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini azaltan (mitigation) ve kurumların yeni koşullara uyumlanmasını sağlayan (adaptation) finansman ve mühendislik projelerinde yönetici ve kilit uzman olarak görev yapıyorum ve gözlemediğim durum şu: Her geçen gün daha çok firma ve kurum, yeşil projeler geliştirmek için "yeşil finansmana" başvuruda bulunuyor ve bunu da gönüllü bir tercih olarak yapıyor. Oysa 20 yıl önce firmalara "sürdürülebilirlik için yatırım" dediğinizde bu kavram, parmakla gösterilecek kadar az sayıda firmanın ilgisini çeker durumdaydı. 20 yıllık sürecin başında ve sonundaki durumu kıyasladığımda,

Arif ERGİN
Sürdürülebilir Ekonomi ve İklim Değişikliği Uzmanı,
arif.ergin@turseff.org

artık firmaların ve kurumların, yeşil yatırımların kendilerine getireceği ekonomik avantajları daha fazla özümsemiş oldukları ve bu projelerin hayata geçirilmesinin hem ülke ve dünya için hem de kendi rekabetçilikleri ve sürdürülebilirlikleri için bir kazan-kazan yaklaşımı olduğunun bilincine varmış olduklarını gözlemliyorum.

Paris İklim Anlaşması, Türkiye'ye herhangi bir emisyon hedefi dayatmıyor. Türkiye, bu anlaşmaya imza atarken bir "artıştan azaltım" öngörüsü yapmış ve 2030'da 1 milyar tonu aşacağını öngördüğü emisyonlarını, alacağı önlemlerle 929 milyon tona indirmeyi planladığını bildirmiş. Oysa 2019 itibarıyla gerçekleşen emisyon toplamda 506 milyon tonda kalmış durumda. Yani üzerimizde hiçbir baskı olmadan kat edebileceğimiz önemli bir mesafe var ve Türkiye geçtiğimiz 10 yılda yeşil ekonomiye geçişte özellikle sürdürülebilir enerji alanında göstermiş olduğu başarıyla, bundan sonraki 10 yılda çok daha fazlasını başarabilecek bir potansiyeli olduğunu kanıtlamış oldu. Bu konuda umutsuz olmak için hiçbir sebep yok.

"Yeşil Kalkınma Devrimi"

Geçtiğimiz hafta en üst düzeyden, Cumhurbaşkanlığı tarafından "Paris İklim Anlaşması'yla birlikte ülkemizde yeşil kalkınma devriminin başlatılacağı"

ğının" dile getirilmesi de oldukça değerli ve ülke kendimize koyduğumuz hedefleri tutturmada ciddi bir motivasyon kaynağı olacak. Yeşil kalkınma devrimi demek, bütün ülkeler için olduğu gibi Türkiye için de yeni bir heyecan, yeni bir hikâye demek. Çünkü bu söylem; daha çok yenilenebilir enerji santral, daha sürdürülebilir kentler ve çevreci sanayi hamleleri yapılacağı anlamına geliyor. Bir yandan yeşil yatırımlar hayata geçirilirken, oluşan yatırım iklimi hem istihdamı artıracak hem de uluslararası alanda artacak rekabetçilik sayesinde ekonomide hızlı bir büyüme sağlanacak. Araştırmalar, yeşil kalkınma devrimi olarak isimlendirilen iklim politikalarının hayata geçirilmesiyle milli gelirin her yıl %7'nin üzerinde artabileceğini gösteriyor. Avrupa Birliği tarafından ilan edilen ve iklim krizinin etkilerini en aza indirmeyi amaçlayan Yeşil Mutabakat da Paris Anlaşması'yla benzer bir hedefe odak-

"Hedef olarak konulan Yeşil Kalkınma vizyonu, yeni bir hikâye başlıyor. Ve artık, tıpkı Mevlana'nın dediği gibi, 'Şimdi yeni şeyler söylemek lazım' demek gerekiyor"

lanıyor: 2050 yılına kadar net sıfır emisyona ulaşmak. Bu amaca yönelik olarak endüstriden ticarete pek çok alanda bir dönüşüm öngören Yeşil Mutabakat, AB ile pek çok alanda işbirliği içinde olan Türkiye açısından da büyük öneme sahip. Özetle, Türkiye'nin, kendisine koyduğu "yeşil kalkınma devrimi" hedefleriyle uyumlu bir ekonomi modelini hayata geçirmesinin, her alanda önemli açılımlar sağlayacağı görünen bir gerçek.

Yeni bir Dönem Başlıyor

Hem Yeşil Mutabakat'la paralel bir modele geçmek, hem de Paris İklim

Anlaşması'yla birlikte başlattığımız "Yeşil Kalkınma" hedeflerine ulaşabilmek için yapılacak hamleler belli. Karbon salınımını azaltmanın başlıca yolu, kömür, petrol gibi fosil yakıtlara dayanan enerji kullanımını mümkün olduğunca azaltarak, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş yapmak, su verimliliğine, enerji verimliliğine, döngüsel üretim ve kaynak verimliliğine yatırım yapmak ve bu yeşil yatırımların oranını her geçen gün artırmaktan geçiyor. Bu açıdan baktığımızda, uluslararası kurumlarda da desteklenmekte olan, finansman, teknik bilgi ve deneyim paylaşımını yatırımcılara birlikte sunan finansman mekanizmalarının bundan sonraki süreçte daha stratejik bir rol oynayacaklarını görmek zor değil. Hedef olarak konulan Yeşil Kalkınma vizyonu, yeni bir hikâye başlıyor. Ve artık, tıpkı Mevlana'nın dediği gibi, "Şimdi yeni şeyler söylemek lazım" demek gerekiyor. ○

1,5°C Hedefi için Geri Sayım Başladı

2021 yılı, küresel iklim değişikliği ile mücadele açısından önemli bir dönüm noktası. Dünya bir yandan COVID-19 salgını ve beraberinde getirdiği ekonomik durgunluk, tedarik zincirlerinde bozulmalar, enerji krizi gibi sorunlarla başa çıkmaya çalışıyor; diğer taraftan artan küresel sıcaklıklara bağlı seller, kasırgalar, yangınlar tüm ekosistemdeki yaşam üzerinde yıkıcı sonuçlar doğuruyor. Paris İklim Anlaşması'nın imzalandığı 2015 yılından günümüze iklim değişikliği ile verilen inişli çıkışlı mücadeleye rağmen, 26. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Konferansı (COP26) yaklaşırken daha güçlü taahhütlerin verilmesi yönündeki küresel irade büyüyor. Özellikle en fazla salım yapan ekonomilerin, büyük oranda sorumluluğu üzerlerine aldıklarını görüyoruz. Öte yandan gelişmekte olan ülkeler de iklim mücadelesinde üstlerine düşeni yerine getirmeye hazır görünüyor; ancak bu ülkelerin düşük karbonlu ekonomiye geçişte büyük ekonomilerden gelecek finansmana ihtiyacı var. Bu kapsamda "iklim adaleti" beklentisi üzerindeki tartışmalar da giderek yoğunlaşıyor. Ülkemiz ise 2053 hedefine hazırlanıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi katılımcı 353 milletvekilinin tamamının "evet" oyuyla Paris İklim Anlaşması'nı onayladı. Ancak bu çabalar hâlâ yeterli değil; kat edilmesi gereken daha çok yolumuz var. Paris hedeflerinin yakalanması tüm ülkelerin daha güçlü "Ulusal Katkı Beyanları" açıklamasına bağlı.

İş Dünyası İklim Değişikliğiyle Mücadelede Kilit Aktör

1,5°C ile uyum, emisyonların yılda %6 oranında azaltılması demek. Bunun başarılmasında ise iş dünyası dahil pek çok kesime sorumluluk düşüyor ancak

iş dünyası çözümün kilit aktörü. Şirketler bilime dayalı, somut ve tutarlı hedeflerle ulusal emisyon azaltım hedeflerinin tutturulmasını sağlayabilir. Nitekim tüm paydaşlar, şirketleri iklim değişikliği ile mücadelede somut adımlar atmaya ve bu katkıyı şeffaflıkla paylaşmaya zorluyor; bunu yapmayan şirketler ciddi bir itibar ve marka değeri kaybı ile karşı karşıya kalıyor. İklim değişikliğinin doğrudan etkileri ile ekonomik kayıplar da giderek artıyor. Dünya Meteoroloji Örgütü'nün verilerine göre, son 50 yılda meydana gelen 11.000'den fazla afet şirketlere yaklaşık 3,6 trilyon dolarlık ekonomik kayba mül oldu. Öte yandan sıfır karbon ekonomisi yeni fırsatları da beraberinde getiriyor: Tüketici ve yatırımcı eğilimleri ile yeşil dönüşümün öncüsü olan şirketler finansal açıdan güç kazanırken, küresel rekabete de yön vermeye başladı. 2021 yılında iklim fonlarının tüm yatırım fonları (48,93 trilyon dolar) içindeki payı %0,028. Hâlâ çok küçük bir paya sahip olmasına karşın, 2019 yılında 57 milyar dolar olan iklim fonlarının büyüklüğü bir yıl içinde 133 milyar dolara yükseldi. Uluslararası İş Örgütü'ne (ILO) göre dönüşüm aynı zamanda 2030 yılına kadar enerji sektöründe 25 milyon, dönüşel ekonomide 78 milyon iş potansiyeli sunacak. **Özetle; iklim değişikliği ile mücadele şirketler açısından hem fiziksel riskleri azaltmanın hem de "toparlanmanın" anahtarı.** Türkiye'de iş dünyası için de durum pek farklı değil. Bugün birçok büyük şirket paydaş baskısı, uluslararası rekabet, finansmana erişim gibi nedenlerle daha çevreci teknolojilere geçiş yapmaya başladı. Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması'na taraf olma kararı ve Avrupa Yeşil Mutabakatı'na uyum ihtiya-

Ebru TÜZECAN,
Global Compact Türkiye Yönetim Kurulu Üyesi ve Çevre Çalışma Grubu Eşbaşkanı

Servet YILDIRIM,
Global Compact Türkiye Yönetim Kurulu Üyesi ve Çevre Çalışma Grubu Eşbaşkanı

cı, şirketleri son dönemde iklim eylemi konusunda daha hızlı harekete geçmeye zorluyor. Ancak iklim eylemiyle ilgili aksiyona geçme konusunda vasıflı insan kaynağı ve kapasite ihtiyacı, finansman kaynaklarına erişim, tedarik zincirlerinin yönetimi ve mevzuata dair belirsizlikler gibi iç ve dış zorluklar, şirketlerin daha fazla rehberliğe ve yönlendirici araca ihtiyacı olduğunu gösteriyor.

İş Dünyası Net Sıfır Hedefi için Harekete Geçiyor

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) "1,5°C Özel

Raporu"nu yayımlaması ve UN Global Compact'ın Bilime Dayalı Hedefler İnişiyatifi önderliğinde iki yıl önce başlattığı "Business Ambition for 1,5°C" gibi uluslararası çağrılarla emisyon azaltımını taahhüt eden şirketlerin sayısında artış oldu. Yine de nereden ve nasıl başlanacağı, emisyon azaltımlarının hangi hız ve ölçekte olması gerektiği, tedarik zincirlerinin nasıl dahil edileceği gibi konularda birçok şirketin desteğe ihtiyacı var. 2015 yılında UN Global Compact, CDP, WRI ve WWF ortaklığında hayata geçen "Bilime Dayalı Hedefler İnişiyatifi" (Science Based Targets initiative- SBTi) özel sektörü iklim bilimi (1,5°C Hedefi) ile uyumlu emisyon azaltım hedefleri belirlemesi için harekete geçirmek ve bu konuda onlara rehberlik etmek amacıyla kuruldu. İnişiyatif, altmış ülkeden iki bine yakın şirkete sektörel emisyon azaltım metodolojileri ile destek veren küresel bir hareket haline geldi. İnişiyatif kapsamında emisyon azaltım hedefini açıklayan şirketlerden 338'ini baz alarak yapılan bir inceleme göre bu şirketler, 2015 ve 2019 yılları arasında yıllık emisyonlarını toplu olarak %25 oranında azalttı. Bu oran, 78 adet kömürle çalışan elektrik santralının yıllık emisyonlarına eşdeğer bir fark. UN Global Compact'ın SBTi kapsamında taahhüt veren ve hedef açıklayan şirket sayısını artırmak amacıyla

1,50°C ile uyum, emisyonların yılda %6 oranında azaltılması demek. Bunun başarılmasında ise iş dünyası dahil pek çok kesime sorumluluk düşüyor ancak iş dünyası çözümün kilit aktörü.

25 ülkede başlattığı "İklim Hedefi Hızlandırma (Climate Ambition Accelerator) Programı", stratejik önceliklerinden iklim değişikliği ile mücadele konusunda yereldeki etkiyi büyütme, şirketlere ihtiyaç duyacağı kaynakları, araçları ve işbirliği ortamını sağlamayı amaçlayan küresel programlarından biri. Türkiye'den de 21 şirketin dahil olduğu program, temel ve ileri seviye olmak üzere KOBİ'lere ve büyük şirketlere yönelik tasarlanmış iki farklı içerik sunuyor. Şirketler Temmuz-Aralık dönemi boyunca devam eden program kapsamında çevrimiçi akademi eğitimleri ile SBTi metodolojisine ilişkin teknik bilgi ediniyor, atölye çalışmalarında Dünya Kaynakları Enstitüsü (WRI) ve WSP uzmanlarından destek alıyor ve birbirlerinin deneyimlerden faydalanıyor, küresel oturumlarda ise uluslararası iyi uygulamaları dinleme şansı buluyor. UN Global Compact, COP26'ya yaklaşırken programa dahil olan şirketlere

bilime dayalı hedeflerini belirleyerek "Business Ambition for 1,5" kampanyasını imzalamaları ve net sıfır hedefi taahhütlerini vermeleri konusundaki çağrısını da yineledi. COP26 kapsamında UN Global Compact tarafından düzenlenecek "Business Ambition for Climate Action" toplantısı ise, bu çağrıya yanıt veren CEO'ları bir araya getirmeye hazırlanıyor. Kampanyaya bugüne kadar 400'den fazla şirket imza attı ve 1,5 derecelik bir gelecekle uyumlu net sıfır hedefleri belirleme taahhüdünde bulundu. İklim eylemi etrafında şirketlerin ortaya koydukları kararlı mücadelenin daha fazla gösterilmesine ve bu dayanışmanın bir "kartopu" etkisi yaratmasına ihtiyacımız var. Önümüzdeki birkaç yıl, kontrolden çıkmış bir iklim değişikliğini önleme ve sürdürülebilir ve adil bir geleceği inşa etme çabalarımızda kesinlikle kritik. İş dünyasının bu harekete öncülük etme isteği ve kapasitesi her geçen gün artıyor. 2021 yılının sonuna gelirken mevcut iş yapılarındaki otesine geçmek, etkili iklim politikalarını hayata geçirmek, dayanışma ve işbirliğini artırmak için daha fazla çalışmamız gereken bir faza geçiyoruz. Global Compact Türkiye olarak daha fazla şirketin bilime dayalı hedefler belirlemesini sağlama, bu yolda ihtiyaç duyulan yol haritalarını şirketlerimize sunmaya ve iklim değişikliği ile somut mücadelemize devam edeceğiz. ○

“Atıklar Sorun Değil, Kazanılması Gereken Değerdır”

Kibar Holding bünyesinde faaliyet gösteren İnteraktif Çevre Genel Müdürü Volkan Ural, 2019 yılı sonunda AB Yeşil Mutabakatı ve Mart 2020’de yayınlanan Yeni Döngüsel Ekonomi Eylem Planı ile Avrupa Birliği’nin yeşil ekonomik düzeni merkezine aldığını vurguluyor ve atıkların gerçek değerini kazanması için çalıştıklarını söylüyor.

Barış DOĞRU

Volkan Bey, İnteraktif Çevre olarak, Türkiye’de bir holding çatısı altında kurulan ilk çevre şirketisiniz. Biraz firmanızı tanıtır mısınız bize? Temel olarak hangi alanlarda çalışıyorsunuz ve ne kadar zamandır faaliyet gösteriyorsunuz?

İnteraktif Çevre olarak müşterilerimize Türk sanayisinin atık alanında yaşadığı riskleri azaltan ve süregelen zorluklara çevre hizmetleri alanında güvenilir ve sürdürülebilir büyümeyi sağlayacak çözümler sunan bir atık yönetimi şirketiyiz. Sanayi tesislerine kapsamlı atık danışmanlığı vererek her türlü çevresel alanda rekabetçi çözümler sunuyoruz. İnteraktif Çevre, Türkiye’nin önde gelen sanayi kuruluşlarından Kibar Holding ve ABD’de 1930’dan bu yana faaliyet gösteren ve Kuzey Amerika’nın en büyük çevre şirketlerinden birini bünyesinde barındıran The Heritage Group’un ortak girişimiyle 2015 yılı sonunda kuruldu. 2016 yılı ortalarında ise ticari faaliyetine başladı. Heritage’in bu alanda olan tecrübesi ve yenilikçi çözümleri, Kibar Holding’in Türk sanayi sektöründe etkin rolü ve geniş iş çevresiyle birleşerek kurumsal bir çatı altında toplandı.

Kuruluş misyonumuz sürdürülebilir bir çevre için değer yaratmak. Sürdürülebilirlik çalışmalarını odağına koyan

bir şirket olarak gerçekleştirdiğimiz projeler ve çalışmalar ile Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını baz alan bir vizyonla hareket ediyoruz. Ek olarak UNDP, UN Global Compact, TÜSİAD ve İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD Türkiye) gibi ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşuyla dirsek teması halinde çalışıyor, çağımızın gerektirdiği yenilikleri yakından takip ediyor, görev üstleniyoruz.

Şirketlerin mevcut atık yönetim faaliyetlerini yerinde inceleyerek durum tespiti yaparak proje planını belirliyoruz. Sistem kurulumu için gerekli ekipmanların tamamlanması ve ilgili insan kaynağının eğitiminin gerçekleştirilmesi, biriktirilmesi, geçici depolanması, etiketlenmesi, nakliyesi, geri kazanımı veya bertarafı süreçlerinin takibini yapıyoruz. Atık yönetimi kapsamında yapılan tüm çalışmaları ISO 14001 tabanlı ile kayıt altına alıyoruz ve talep edilmesi halinde müşterilerimize özel raporlama sunuyoruz. Her atığı bir değer olarak gören anlayışımız, bizi farklı sektörlerde faaliyet gösteren her kurum ve kuruluşu onun kendine has özellikleriyle bütüncül bir şekilde çözüm sunmaya sevk ediyor. Sonuç olarak şirketler kendi karakteristik özellikleri ve

ihtiyaçları ekseninde şekillenen bir atık yönetimi sistemini kurma hedeflerini tamamlamış oluyorlar.

Türkiye’de atık yönetimi genel olarak ne durumda sizce? Bu konuda rakamlar ne gösteriyor? Ülkemizin firmalarının atık yönetimleri konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Günlük hayatta kullanılan ürünlerin boş ambalajlarının oluşturduğu cam, metal, kâğıt-karton ve plastik atıklar “ambalaj atıkları” olarak niteleniriliyor. TÜİK istatistiklerine göre Türkiye’de bir kişi günde yaklaşık 1,16 kg katı atık üretiyor. Bu miktarın da önemli bir kısmını, meyve-sebze ve yiyecek artıkları oluşturuyor. Ambalaj atığı olarak tanımladığımız cam, metal, kâğıt-karton ve plastik malzemeler, toplam atıkların yaklaşık %15’ini oluşturuyor.

Değerlendirilen atıkların başında gelen kâğıt, plastik ve cam atıkların geridönüşümüyle tekrar kullanılabilir hale gelmesi hem doğal kaynaklar hem de sürdürülebilir ekonomi için büyük önem taşıyor. Çevre Mühendisleri Odası’nın hazırladığı rapora göre; hurda kağıdın tekrar kâğıt imalatında

kullanılması hava kirliliğini ortalama %80; su kirliliğini %35; su kullanımını ise %45 oranında azaltıyor. Plastik’in geri dönüştürülmesi enerji tüketiminden %85 oranında tasarruf sağlarken, atık camın geridönüşümüyle kazanılması enerji tüketimini %25; hava kirliliğini de %20 azaltıyor.

Özellikle 2019 yılında Sıfır Atık Yönetmeliğinin yayınlanmasıyla birlikte birçok farklı sektörün de atık ayrıştırma ve atık yönetimi konusunda çalışmalar yapması gerekliliği ortaya çıktı. Böylelikle ambalaj atıkları başta olmak üzere atıkların kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanıma yönlendirilmesi için büyük bir çalışma başlatılmış oldu.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı verilerine göre, 2020 yılında ülke genelinde yaklaşık 2 milyon ton ambalaj atığı toplandı. Toplanan bu atıklarla yıllık 7 milyar kilovat saat enerji tasarrufu ile 300 milyon ton seragazi salımı engellendi. Bu da ekonomiye yaklaşık 2 milyar TL katkı sağladı.

Sıfır Atık Yönetmeliği’nde 9 Ekim 2021’de yapılan değişiklikle birlikte organize sanayi bölgeleri, oteller, alışveriş merkezleri, limanlar, tren ve otobüs terminaleri gibi sistem kurması ve sıfır atık belgesi alması gereken yerlere, online satış yapan firmalar, kafeterya ve restoranlar, serbest bölgeler, sanayi siteleri, 50’den fazla çalışan bulunan tüzel kişiler, hukuk büroları, laboratuvarlar, çevre danışmanlık firmaları, dernek ve kooperatifler gibi birçok yeni yer eklendi.

Önümüzde, AB Yeşil Mutabakatı ve buna bağlı olarak AB Döngüsel Ekonomi Eylem Planı, belirleyici bir süreç olarak görünüyor. Ülkemizin şirketleri, atıklar bağlamında bu süreç ne kadar hazır? Neler yapmaları, nasıl hazırlanmaları gerekiyor?

Döngüsel ekonomi, atıkların kaynak olarak değerlendirildiği, geridönüşüm ve yeniden kullanım imkanlarının arttığı, ürünlerin daha uzun süre kullanımını hedefleyen bir model anlamına geliyor. Özellikle kaynak verimliliğine

“Sıfır Atık Yönetmeliği’nde 9 Ekim 2021’de yapılan değişiklikle birlikte, sistem kurması ve sıfır atık belgesi alması gereken yerlere, online satış yapan firmalar, kafeterya ve restoranlar, serbest bölgeler, sanayi siteleri, 50’den fazla çalışanı bulunan tüzel kişiler, hukuk büroları, laboratuvarlar, çevre danışmanlık firmaları, dernek ve kooperatifler gibi birçok yeni yer eklendi”

odaklanıyor ve bu sayede hem ekonomik hem de çevresel faydaları sağlandığı sürdürülebilir bir yeşil ekonomi modeli oluşturuyor.

Avrupa Birliği’nin (AB) döngüsel ekonomiye geçişe yönelik olarak 2014 yılında hazırlayıp yayınladığı ilk eylem planı gelecekte bu pazarda faaliyet gösteren işletmeleri neyin beklediğinin sinyallerini vermeye başlamıştı. 2019 yılı sonunda AB Yeşil Mutabakatı ve Mart 2020’de yayınlanan Yeni Döngüsel Ekonomi Eylem Planı ile Avrupa Birliği yeşil ekonomik düzeni merkezine aldı. Bu eylem planı, piyasaya sürülecek olan ürünlerin tasarımından üretimine, kullanılan hammaddenin nereden tedarik edildiğine kadar tüm sürecin takip edildiği ve sürdürülebilir kaynakların kullanıldığı bir pazar oluşturmayı hedefliyor.

Atık yönetiminin, çoğu zaman sanıldığı gibi aslında nihai noktada bulunan bir çalışma olmadığını düşünüyorum. Yani başta üretiminizi buna göre tasarlamak gerekiyor, yoksa atıkların bertarafı son derece güç. Bu noktada döngüsel ekonomi ve endüstriyel simbiyoz yaklaşımları son derece önemli olanaklar sunuyor. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Doğal kaynak kullanımını azaltacak al-

ternatiflerin oluşturulması, endüstriyel simbiyoz uygulamalarının yaygınlaştırılması, atıkların kaynak olarak kullanılması ve atık oluşturmayacak, hatta azaltacak alternatiflerin değerlendirilmesi gerekiyor. Biz de bu bağlamda, birlikte çalıştığımız iş ortaklarımızla endüstriyel simbiyoz olanaklarını araştırarak, hem birbirleri arasında hem de farklı endüstrilerde atıkların bir değere dönüşmesi için çalışmalar yürütüyoruz. Türkiye’de atıkların toplanması, bertaraf edilmesi veya emniyetli bir şekilde ortadan kaldırılması için yeteri kadar nitelikli altyapı bulunmuyor. İnteraktif Çevre olarak hizmet verdiğimiz işletmelerin atıkların toprağa gömmek yerine kaynağa çevirmek için farklı alternatifleri değerlendiriyoruz. Atıkların çözülmesi gereken bir sorun yerine kazanılması gereken değer olarak görüyor ve doğal kaynaklara ikame olarak değerlendirilebilecek alternatifleri araştırıyoruz. Döngüsel ekonomi bakışıyla hissedarımız Heritage Grubun Ar-Ge laboratuvarlarıyla birlikte atıkların inovatif çözümlerle farklı kullanım olanaklarını belirlenmesine yönelik alternatifler çalışıyoruz. Bu çalışmalar sayesinde uzun yıllar bertarafı göndürülen birçok atığın geri kazanımını sağlıyor ve hatta doğrudan üretime kazandırıyoruz. ○

Daring Cities, İklim Krizine Meydan Okuyor

4-8 Ekim tarihlerinde gerçekleşen ICLEI'nin organize ettiği Daring Cities (Cesur Kentler), "Değişim için Çağrı" yaptı ve tüm yerel yönetimleri iklim krizinin etkilerine karşı hızlı şekilde harekete geçmeye çağırdı.

ICLEI'nin (Sürdürülebilirlik için Yerel Yönetimler) organize ettiği iklim acil durumunun ele alındığı çevrimiçi konferans, Daring Cities 2021 (Cesur Kentler) 4-8 Ekim tarihlerinde düzenlendi. Toplantıya 100 ülke, 300'e yakın yerel ve bölgesel yönetim ve 1500'ün üzerinde kişi katıldı. Katılanlar iklim acil durumuyla mücadele üzere bir eylem planı geliştirmek amacıyla bir araya geldi. Gerçek şu ki iklim kriziyle mücadelede yerel ve bölgesel yönetimlerin mutlaka yer alması gerekiyor.

Daring Cities 2021, üç tema etrafında yapılandırıldı:

- 1) **Paylaşmak:** İklim krizine yanıt olarak şehirlerine, kasabalarına ve bölgelerine cesur iklim eylemi uygulayan şehir liderleri görüş ve deneyimlerini paylaştı.
- 2) **Yaymak:** Ekim ayı "Kentsel Ekim" ilan edildi. Bu ay boyunca sürdürülebilir kentleşme ile ilgilenenler için çeşitli etkinlikler düzenlendi ve Daring Cities mesajını dünya sahnesine taşınmış oldu.
- 3) **Savunuculuk:** ICLEI, 1995'teki ilk

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

COP toplantısından bu yana yerel yönetimlerin odak noktası oldu. ICLEI, COP26'da Daring Cities 2021 sonuçlarını paylaşacak.

ICLEI Genel Sekreteri Gino Van Begin "Tek yol, küresel ısınmadaki bu tehlikeli eğilimi acilen ve topluca tersine çevirmek ve günlük yaşamımızın ekonomik ve sosyal kâhplarını büyük

Kobie Brand

ölçüde yeniden yönlendirmek, yapıyı çevremizi yeniden tasarlamak, doğayla uyum sağlamak, şehirlerimizin ve çevrelerindeki doğal sistemleri restore etmektir" dedi.

ABD'nin Des Moines kentinin Belediye Başkanı ve ICLEI Başkanı Frank Cownie ise şöyle konuştu: "Hepimiz yeni küresel dalgaları inşa ediyor ve buna tanık oluyoruz. Her geçen gün daha fazla şehir ve bölge iklim acil durumu konusunda adım atıyor ve ulusal hükümetler nihayet şehirleri ulusal iklim planlarının tasarımına dahil ediyor."

Bu sene Daring Cities'de RegionsWithNature'in lansmanı yapıldı. Bu kuruluş 2018'de lansmanı yapılan CitiesWithNature kuruluşunun başarısı ve açığa çıkarttığı ihtiyaç sonucu kuruldu. CitiesWithNature 190 şehir ve 17 ortak kuruluşun oluşuyor. Amacı şehirlerimizde sağlıklı ekosistemlerin oluşması için doğanın kentsel planlama ve kalkınmaya tamamen entegre olmasını sağlamak. RegionsWithNature'in hedefi de CitiesWithNature ile benzer: Sağlıklı ekosistemlerin oluşması için doğanın bölgesel planlama ve kalkınmaya tamamen entegre olması.

ICLEI Genel Sekreter Yardımcısı ve ICLEI Afrika Bölge Direktörü Kobie Brand bu gelişmeyi şöyle değerlendirdi: "Bölgesel yönetimler, kırsal-kentsel süreklilik boyunca çalışmak,

Konferansın son gününde "Değişim için Çağrı" bildirisi yayınlandı. Bu çağrı "Kentsel Ekim" boyunca çeşitli ortamlarda tartışıldıktan sonra Glasgow'da gerçekleştirilecek COP26 toplantısında sunulacak.

entegre bölgesel kalkınmayı ilerletmek ve doğa-pozitif kalkınma için peyzaj ölçeğinde etkili müdahaleler yapmak üzere iyi bir konumdadır."

Birleşmiş Milletler HABITAT'ın İcra Direktörü Maimunah Mohd Sharif ise «Uluslararası yerel iklim eylemini desteklemek için Birleşmiş Milletler sistemi, özel sektör ve ICLEI gibi şehir ağları genelindeki ortaklıkları yoğunlaştırdıklarını» açıkladı.

Toplantıya katılan İzmir Büyükşehir Belediyesi Belediye Başkanı Tunç Soyer "Doğa ve insanlık arasındaki ilişki endişe verici bir şekilde zayıfladı. İnsanlık olarak iklim krizinin özünü deşinip doğayla uyumlu bir kültür inşa edebilecek miyiz?" diye sordu.

Konferansın son gününde "Değişim için Çağrı" bildirisi yayınlandı. Bu çağrı "Kentsel Ekim" boyunca çeşitli ortamlarda tartışıldıktan sonra Glasgow'da gerçekleştirilecek COP26 toplantısında sunulacak.

Ana hatlarıyla "Değişim için Çağrı"nın

Maimunah Mohd Sharif

içeriği şöyle özetlenebilir:

Yerel ve bölgesel yönetimlere çağrımız:

- İklim acil durumu ilan edin.
- Yönetimde çalışanları, vatandaşları, herkesi harekete geçirin.
- Topluluğumuzu hazırlayın: Yeni normal artık en kötüsüdür.

Toplum ve paydaşlarımıza çağrımız:

- Yerel, bölgesel ve ulusal yönetimlerin iklim acil durumu ilan etmelerini talep edin.

■ Kendi etki alanınızda iddialı değişiklikler yapın: 1,5 derecelik yaşam tarzını benimseyin.

■ İklim acil durum bildirimlerinin uygulanmasına ve takibine aktif olarak katılın.

Ulusal hükümetlere ve hükümetlerarası topluluklara çağrımız:

■ Ülke çapında iklim acil durumlarını ilan edin ve destekleyin.

■ Yeni normal olarak yerel ve bölgesel yönetimlerin modelini benimseyin ve onlarla çalışın.

■ Finansmanın sürdürülebilir kentleşmeye ulaşmasını sağlayın.

Bunları gerçekleştirmek ve iklim acil durumuyla mücadele etmek için cesur ve kararlı adımlar atan yerel ve bölgesel yönetimlerin başarısını paylaşmak, yaymak ve savunmak için Cesur Şehirler Topluluğuna katılın.

Çağrı'ya [buradan](#) ulaşabilirsiniz. ○

Pandemi ve Organik Gıdanın Geleceği

Herkes için sağlık, COVID-19 salgını sırasında kaçınılmaz olarak birincil endişe haline aldı. Organik gıda satışları ise yaşanan pandemi ve ekonomik krize rağmen artış gösterdi. Organik ürünlerin sağlıklı oluşu ve gıdanın güvenilirliği, organik ürün pazarındaki bu büyümenin en önemli itici güçleriydi.

Organik gıdalar, GDO'suz oldukları ve pestisit ve diğer kimyasallara maruz kalmadıkları için geleneksel ürünlere göre daha sağlıklı bir alternatif. Öte yandan, organik sertifikalar da kalite, şeffaflık ve güven sağlıyor. Bu eğilim, özellikle çocuk yetiştiren ebeveynler için daha da önemli. Öte yandan kapanmalarla birlikte tüketicilerin seyahat, yemek, eğlence ve giyim alanlarındaki tasarrufları organik gıdaya bütçe ayırmalarını da sağladı.

Pandemi altında geçen 2020 yılında organik ürün pazarının %12 büyümesi de bunun kanıtı. Organik gıda pazarının ilerleyen dönemde de büyüme devam edeceği tahmin ediliyor. ABD, Fransa, Almanya ve İngiltere gibi gelişmiş ekonomilere sahip ülkeler bu pazarda yüksek büyüme oranları vaat ediyor. Çin ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde de gıda güvenliği ve büyüyen orta sınıf gibi faktörlerin etkisiyle ciddi bir büyüme öngörülmüyor.

Daha fazla bilgiye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Cildin Doğal Yapısına Uyumlu Bir Dokunuş

HiPP Babysanft Bakım Yağı, içerisindeki Organik Badem yağı gibi, sadece cildin yapısındaki yağlara benzer özellikteki bitkisel kaynaklı yağları içerir. Cildin hava almasını engelleyen mineral yağlar, renklendirici, alerjen bileşenler, esansiyel yağ, poli etilen glikol(PEG), hayvansal hammaddeler ve paraben içermeyen HiPP Babysanft Bakım Yağı cildin doğal koruma mekanizmasını güçlendiren özel badem özlü ile hassas ve narin ciltleri nemlendirir, doğal yoldan kendini korumasına yardımcı olur.

Daha detaylı bilgiye [buradan](#) erişebilirsiniz.

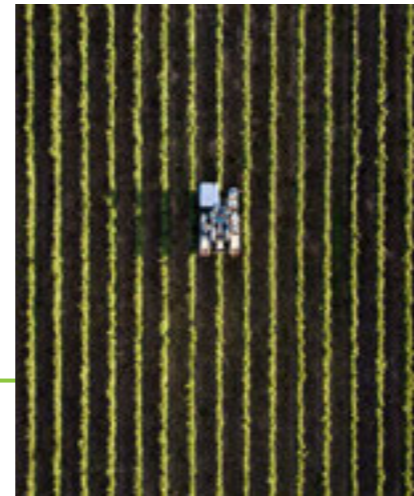
AB'de Organik Tarıma 2022'de Yeni Mevzuat

Organik tarımla ilgili mevcut Avrupa Birliği Yönetmeliği'nin yürürlüğe girdiği 2009 yılından bu yana tarım, sektörün gerçekleri doğrultusunda her gün değişen yeni şartlara uyum sağlamak zorunda kaldı. Pandemi nedeniyle, başlangıçta AB'de 1 Ocak 2021'de yürürlüğe girmesi planlanan yasal düzenlemeler ise 1 Ocak 2022'ye ertelendi. Avrupa Komisyonu'na göre, yapılan düzenleme, 2022 itibarıyla çiftçiler için adil rekabeti garanti ederken, sahtekarlığı önleyecek ve tüketici güvenliğini koruyacak önlemler alınacak. Buna göre tüm tedarik zinciri boyunca daha sıkı önlemler ve sağlam kontroller sayesinde kontrol sistemi güçlendirilecek ve üçüncü ülkelerdeki üreticilerin de AB'de üretim yapanlarla aynı kurallara uyması gerekecek.

Organik tarımla ilgili kurallar listesi, tuz, mantar, balmumu, maté, asma yaprağı, palmiye kalpleri gibi daha geniş bir ürün yelpazesini kapsayacak; ayrıca geeyik, tavşan ve kümes hayvanları ile ilgili ek üretim kuralları uygulanacak. Yeni mevzuatla pestisitlerden kazara bulaşma riskini azaltmak için daha tek tip bir üretim yaklaşımı benimsenecek.

Yeni mevzuat bitkisel üretimde kullanılan tohum ve fidelerin menşei hakkında da ayrıntılara yer veriyor. Hayvansal üretimde ise en dikkate değer değişiklikler kümes hayvanları ve domuz yetiştirme koşullarıyla ilgili; bundan sonra hayvan sağlığına daha da fazla önem verilecek.

Yönetmeliğin detaylarına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

2022'nin Yeni Gıda Trendleri

Her yıl, Whole Foods Trend Council'deki 50'den fazla küresel alıcı ve mutfak uzmanı, gelecek yıl için en çok beklenen yiyecek trendlerini listeliyor. 2021 yılında evde daha fazla zaman geçirmeye alıştık ve satın alma ve beslenme alışkanlıklarımız pandemi nedeniyle büyük değişimler yaşadı. 2022 yılında bizi bekleyen gıda trendleri arasında elbette organik ve bağışıklığı destekleyen gıdaların yeri büyük olacak. Kent tarımı ve yerel üretim ön planda olurken, genetiği ile oynanmamış tohumlarla üretilen sebze ve meyveler tercih edilecek.

Diğer yeni bir trend ise **İndirgemecilik** olacak. Bu akım, tamamen vejetaryen veya vegan olmaya hazır olmayan ancak yine de gezegene yardımcı olmak için et, süt ve yumurta tüketimini azaltmak isteyen insanlar için ideal. İndirgeyiciler, hayvansal gıda ürünlerini tercih ettiklerinde otla beslenen et ve merada yetiştirilen yumurtaları yemeye de öncelik veriyor.

2022'de mutfağımızı ayçekirdeği, 'mucize ağaç' olarak adlandırılan moringa, zerdeçal gibi lezzetlere açm ve en önemlisi de bu gıdaların organik olanlarını tercih edin.

Listenin devamına [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

HiPP'ten Badem Kokulu El ve Yüz Yıkama Köpüğü

Kimyasallardan arınmış, güvenle cildinize değdirebileceğiniz ürünler tercih ederek cilt bakımınızı doğal yollarla yapabilirsiniz. Mümkün olduğunca az, gerektiği kadar çok felsefesi ile hareket eden HiPP'in Babysanft ürünleri arasında doğal olarak formüle edilmiş el ve yüz yıkama köpüğü bu ürünlerin başında geliyor. Alerji riskini minimize etmek üzere geliştirilen ürün cildi narince temizler ve paraben, boya, koruyucu ve hayvansal maddeler içermez. Babysanft ürünleri PH değeri ile hem cilt için çok güvenli hem de hassas cilde sahip olanlar için ideal bir seçenek. Ürün içeriğinde doğal organik badem ekstraktı bulunduğundan kokusunu tamamen organik badem özünden alıyor.

HiPP Babysanft el ve yüz yıkama köpüğüyle ilgili detaylı bilgiye [buradan](#) erişebilirsiniz.

İş Dünyası için Gerçek Dönüşüm Zamanı

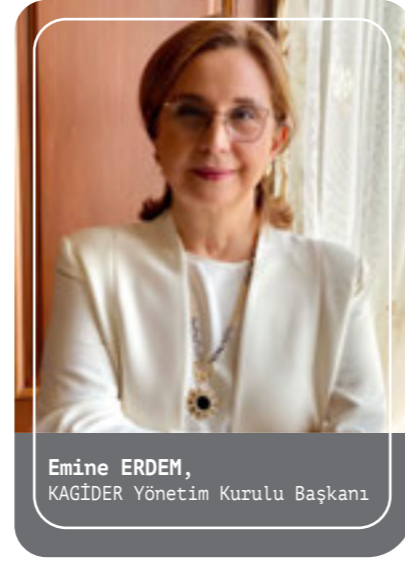
İnsanlık giderek büyüyen çevresel, sosyal ve ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalırken, dünyada bütün faaliyetlerinizi sürdürülebilir bir şekilde yürütmenin hayati önemi her gün biraz daha iyi anlaşılıyor. Devletler, şirketler ve bireyler sürdürülebilir olmak zorundalar.

Sürdürülebilirlik, kaynaklarımızı geri dönüşü olmaksızın tüketmeden, insani değerlerimizi yitirmeden ve toplumları geliştirerek gelecek nesillere güzel bir dünya bırakabilmektir. Sürdürülebilirlik deyince akla ilk çevre geliyor olsa da aslında bu ekolojik, ekonomik ve toplumsal boyutları da kapsayan bütünsel bir yaklaşımdır. Çevre koruma, ekonomik büyüme ve sosyal gelişim sürdürülebilirliğin üç temel bileşenini oluşturur. Bu açıdan bakıldığında dünyaya üzerindeki ekonomik faaliyetlerin

çok büyük bir bölümünü gerçekleştiren şirketlere, bir başka deyişle iş dünyasına çok önemli görevler düştüğünü görebiliriz.

Bugün küresel düzeyde karşımızda duran en ciddi çevresel tehdit iklim değişikliğidir. Nature Climate Change adlı dergide geçtiğimiz günlerde yayımlanan bir [araştırmaya](#) göre iklim değişikliği dünyadaki karaların %80'ini, dünya nüfusunun ise %85'ini etkiliyor. Artan kuraklıklar, seller, kasırgalar, sıcak dalgalanlar gibi gelişmeleri inceleyen bilim insanları bu artışı insan faaliyetlerine bağlıyor.

İklim değişikliğinin sonuçları bütün ülkeleri ve toplumun her kesimini aynı şekilde etkilemiyor. Örneğin; iklim değişiminde pay sahibi olmayan, karbon emisyonları düşük gelişmekte olan ülkeler ağır bir fatura ödüyorlar. Sos-

Emine ERDEM,
KAGİDER Yönetim Kurulu Başkanı

yo-ekonomik yapılarıdaki çarpıklıklar ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği de bu etkilerin somut sonuçlarını şekillendiriyor. İklim değişikliğinin sonuçları oransal olarak kadınları daha fazla etkiliyor. Çünkü kadınlar erkeklerle oranla daha yoksul oluyorlar, insan haklarından daha az yararlanıyorlar ve ortaya çıkan istikrarsız ortamda sistematik bir şekilde şiddete maruz kalıyorlar. İklim değişikliği yoğunlaştıkça kadınların hayat mücadelesi de zorlaşıyor. Zaten bu yüzden, kadınların iklim değişikliğinin sonuçları ve yarattığı tehlikelerle başa çıkmasını desteklemek amacıyla Paris İklim Anlaşması'na bazı maddeler konuldu.

Üstelik iklim değişikliği yetmezmiş gibi son yaşadığımız salgın kadınları daha fazla vurdu. İngiltere kökenli yardım kuruluşu OXFAM'ın yaptığı bir [araştırmaya](#) göre, kadınlar 2020 yılında tüm dünyada toplam 800 milyar dolardan fazla gelir kaybettiler. Bu sayı 98 ülkenin toplam Gayri Safi Milli Hasılasına eşit. Yine bu çalışmaya göre, kadınlar toplam 64 milyon iş yitirdiler. Bu, %5'lik bir azalma anlamına gelmekte. Erkeklerde bu azalma %3,9 oranında kaldı. Perakende, turizm, danışmanlık ve gıda hizmetleri gibi ücretlerin düşük olduğu, pandemiden daha fazla etkilenen sektörlerde, kadınlar ağırlıklı

olarak çalışıyor. Ayrıca dünyada sağlık ve sosyal hizmetler alanlarında çalışanların yaklaşık %70'ini kadınlar oluşturuyor. Dolayısıyla iklim değişikliğinin etkilerini zaten hissetmekte olan kadınlar pandemiden de ağır bir darbe yemiş oldular.

Gezegelimiz İmdat Çağrısı Yapıyor

Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak, kadınların ekonomik ve sosyal konularını güçlendirmek ve onların dinamizminden, potansiyelinden yararlanmak iklim değişikliğine karşı mücadeleye büyük katkı sağlayacaktır. Farklı sektörlerde karar verici, paydaş, girişimci, çalışan ve uzman olarak görev yapan kadınların erkeklerle eşit koşullarda temsil edildiklerini düşünün. Böyle bir tablonun sadece iklim değişikliği değil, sürdürülebilirlikle ilgili tüm sorunların çözümünde de olumlu rol oynayacağı açıktır. Ekonomi, çevre, sosyoloji ve sağlık sorunu olarak iklim değişikliği cinsiyet eşitliği ile doğrudan ilgilidir.

Gezegelimiz ciddi bir imdat çağrısı yapıyor. Bu çağrıyı ciddiye almak ve gereğini yapmak zorundayız. Şirketlerin de iş süreçlerinde ve kurumsal kültürlerinde, değişim demeyeceğim, gerçekten bir dönüşüm sağlamaları gerekiyor. Eğer eğilimler böyle diyerek sadece görüntüyü kurtarmak için şirket sözcülerinin güzel sözleriyle yetinilirse, bu sözler somut politikalara yansımazsa başarı şansı sıfır olacaktır.

Son olarak yaşadığımız pandemi süreci doğanın dengesini bozduğumuzda aslında kendimizi yok ettiğimizi öğretti. Doğada her şey bir döngüsellik içinde... Ekosistemimizde her şey birbirine bağlı ve her şey birbiri ile uyum içerisinde. Bu sistemin bir parçası zarar görse ya da yok olsa diğer parçalar da bundan etkileniyor. Sanayileşme ve ekonomik büyüme doğanın tahribatı pahasına olmamalı.

Elbette devletlerin ve uluslararası toplulukların görevi büyük. Bireylere düşen sorumlulukları da unutmamak

“Farklı sektörlerde karar verici, paydaş, girişimci, çalışan ve uzman olarak görev yapan kadınların erkeklerle eşit koşullarda temsil edildiklerini düşünün. Böyle bir tablonun sadece iklim değişikliği değil, sürdürülebilirlikle ilgili tüm sorunların çözümünde de olumlu rol oynayacağı açıktır”

lazım. Dünyamızdaki küresel ısınma, çevre kirliliği, su kaynaklarının tükenmesi gibi sorunlar için hemen ortak bir bilinç oluşturmamız, siyasilerin, şirketlerin ve bireylerin bu konuda daha duyarlı ve kararlı olmasını teşvik etmemiz gerekiyor. Şirketler işlerini çevreye zarar vermeden yaparken, toplumsal gelişimi desteklemeli; sosyo-ekonomik çarpıklıkların giderilmesine katkıda bulunmalı; toplumsal fayda yaratmalıdırlar.

Türkiye Kadın Girişimciler Demeği KAGİDER ülkemizde iş dünyasındaki dönüşümü desteklemek için birçok çalışma yürütüyor. Örneğin; kadın istihdamını desteklemek ve toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı kurumsal kültürü güçlendirmek için belli koşulları yerine getiren şirketlere Fırsat Eşitliği Modeli (FEM) sertifikası veriyoruz. Çok sıkı ve titizlikle denetlenen kriterleri yerine getirerek bu sertifikaya hak kazanan şirketlerin sayısı sürekli artıyor.

Aynı zamanda bu yıl 'KAGİDER Yeşil İş Ödülü'nü başlattık. Bu organizasyonla kadınların ekonomik, çevresel ve sosyal etkilerini proaktif olarak ele alıp yöneterek önemli etkiler yaratmış girişimlerini öne çıkartıp geniş kitlelere tanıtmayı, bu girişimcilerin rol model olmasını sağlayarak toplumda değişimi teşvik etmeyi ve sürdürülebilir iş modellerine geçişi hızlandırmayı amaçlıyoruz. Bu ödülü verirken girişimin çevre ve toplum üzerindeki etkileriyle ilgili süreçlere ek olarak, bölgedeki ilişkilerini ve finansal performanslarını da göz önüne aldık. Özellikle de yarattığı toplumsal fayda üzerinde durduk. Sonuç olarak şunu vurgulamak istiyorum: İnsanlık tarihi bir dönemecde. Eğer bulunduğumuz noktada gerekli önlemleri alır, atmamız gereken adımları atarsak hâlâ zarardan dönebilir, geleceğe umutla bakmaya devam edebiliriz. Ama bunu yapamazsak maalesef daha sıkıntılı günler bekliyor dünyamızı. ○

COP26'ya Doğru Bla Bla Bla mı? Etkin Eylem mi?

31 Ekim-12 Kasım tarihleri arasında İskoçya'nın Glasgow kentinde yapılacak Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 26. Taraflar Toplantısı'nın (UNFCCC COP26), "gezegenin geleceğini belirleyecek" dönüm noktası olabileceğini söylemek abartı sayılmaz.

2020 yılında yapılması planlanan COP26 toplantısı pandemi nedeniyle bir yıl ertelenmişti. Aralık 2019'dan beri yaşamı ele geçiren, eşitsizlik ve yoksulluğu küresel çapta iyice derinleştirerek ayyuka çıkaran pandemiyle beraber iklim krizi de çokça konuşuldu. İnsanlığın, iklim ve doğa karşısında ne kadar kırılgan olduğu bir kez daha gözler önüne serilirken geçtiğimiz süreçte gelişmiş ülkelerin aşı patentlerini vermemesi, küresel aşı stokunun %75'ine yakını ellerinde tutmasından dolayı ortaya çıkan aşı adaletsizliği gibi konularla COP26'ya gelindi. Bu sebeplerden dolayı toplantılara katılımda eşitsizlik olacağına dair sivil toplumdaki gelen erteleme taleplerine rağmen sonuç olarak COP26 kapsayıcı olmadığı eleştirileriyle beraber Kasım ayında yapılacak. COP26'nın "gezegenin geleceğini belirleyecek" dönüm noktası toplantısı olmasının en önemli nedenlerinden biri Paris Anlaşması'nın imzalandığı 2015 yılından beri geline noktada uzlaşılma-yan konular üzerinde anlaşmaya varılması beklentisi. Bunlar; iklim finansmanı, kömürden çıkış, ulusal katkı beyanlarının güncellenmesi ve karbon piyasası.

Dünyayı Değiştirmeye Cesaretimiz Var mı?

2009'da gelişmekte olan ülkelerin iklim krizine karşı mücadele etmesi için uyum ve etki azaltım projelerine her yıl 100 milyar dolar fon sağlayacağını taahhüt eden gelişmiş ülkelerin, sözlerini yerine getirmemiş olmaları en önemli konulardan bir tanesi.

Diğer bir konu ise kömürden çıkış. COP26'ya yaklaşırken Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda ve diğer toplantılarda kömürden çıkış için neredeyse tüm büyük ekonomiler taahhütlerini verdi; görece küçük ekonomiler de onları bu konuda takip ediyor. Fosil yakıt maliyetlerinin artması, yenilenebilir enerji maliyetlerinin düşmesi, küresel çapta doğalgaz fiyatlarındaki dalgalanmalar derken tüm ülkeler kendi yerel yenilenebilir kaynaklarına dönmeye karar verdiler. Güneş ve rüzgar ticretsizken, bu durum, fosil yakıt zengini ülkelerle iklim krizinin vurduğu bir gezegende kimse "uğraşmak" istemiyor gibi yorumlanabilir. Çok az ülke hariç ve ne yazık ki bunlardan biri de memleketimiz Türkiye. Yeni kömür projesi yatırımı yapmakta inat etmesinin dışında, denizlerinde doğalgaz araması yapmaya devam eden ve bunları bir çıkış olarak görmeye devam eden bir aklın yönettiği Türkiye. Almanya gibi bize göre "güneş almayan" diye nitelendirileceğimiz ülkeler güneş enerjisi rekorları kırarken Türkiye doğalgaza yapılan zamları konuşuyor ne yazık ki. Kömürlü termik santrallara teşvikler yaşıyor, fosil yakıt ve karbon yoğun projelere aktarılan sübvansiyonların, vergi kolaylıklarının ucu bucağı yok. İnşaata hâlâ kurtarıcı gözüyle bakılıyor ve Kanal İstanbul gibi emisyon canavarı ve doğa düşmanı mega projeler ise halen kapıda bekliyor... Hal böyle olunca 2053'te varılması planlanan net sıfır hedefine nasıl ulaşılacağı ayrı bir konu haline dönüşüyor. Türkiye, 2015'te Paris Anlaşması'nı imzaladığında bir Niyet Edilen Ulusal Katkı Beyanı (INDC) vermişti. Bu beyanda karbon-

dioksit emisyon artışından azaltım vaat edildi. Türkiye'nin kendi geleceğini, işleri ve doğasını garanti altına alması için yeni bir Ulusal Katkı Beyanı (NDC) sunması artık bir gereklilik değil zorunluluk. Olasılığı düşük %3'lük bir ekonomik büyüme için, yeşil dönüşümle, dönüşel ekonomiyle başarılacak %7'lik bir büyüme heba edilmemeli. Türkiye'nin ekonomik büyüme adı altında gerçekleştireceği fosil yakıt yatırımlarının geri dönüşü, büyük ihtimalle daha çok işsizlik, daha çok kuraklık, daha çok dışa bağımlılık (kömür, doğalgaz ve petrolün çok büyük kısmını ithal ettiğimizi unutmayalım) ve daha çok zam olacak.

Karbon piyasası konusu ise en çok tartışılan diğer konulardan biri. Ya piyasa, Ulusal Katkı Beyanlarında ibraz edilen azaltımlara eklenecek ya da eklenmeyecek. Seragazi azaltım konusunda en iddialı konumdaki Avrupa Birliği'nin taahhüt ettiği 2030'a kadar %55'lik emisyon azaltım oranının bile sıcaklık seviyesinin 2 derecenin üstüne çıkmasını engellemeyeceğini düşünürsek bunu tartışmanın yüz kızartıcı suç olarak algılanması istenir bile değil.

Sonuç olarak COP26'ya doğru aslında hem umutlu hem umutsuzuz. Evet, sektör, sivil toplum, hükümetler çok güzel konuşuyor, taahhütler veriliyor, ancak artık eylem zamanı. Dünyayı değiştirecek cesareti olan ülkeleri hep beraber COP26'da izleyeceğiz ve neler olacak hep beraber göreceğiz. İsveçli iklim aktivisti Greta Thunberg'in dediği gibi "bla bla bla" mı denilecek, yoksa gezegene bir şans tanıyacak iklim kahramanları mı doğacak!

COP26'ya Doğru: Artık Aksiyon Zamanı

“Yaşanan olaylardan bağımsız olarak, belki de Paris Anlaşması'nın imzalandığı COP21'den bu yana COP26 müzakereleri iklim rejiminin en önemli kilometre taşlarından birisi olacak. Birçok başka konunun da ele alınacağı bu COP müzakerelerinde, özellikle üç önemli başlığın, yani ülkelerin Ulusal Katkı Beyanlarının (NDCs) güncellenmesi; karbon piyasalarını tanımlayan 6. Madde ile alakalı Paris Kurallar Kitabı'nın tamamlanması ve iklim finansmanı konularının büyük tartışmalara neden olacağını söyleyebiliriz”

Prof.Dr. Etem KARAKAYA,
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi,
İİBF, İktisat Bölümü Öğretim Üyesi,
ekarakaya@gmail.com

Geçen yıl yapılması planlanan ancak pandemi nedeniyle bu yıla ertelenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) Taraflar Konferansı'nın 26.'sı (COP26) Glasgow'da yapılıyor. İki yıl aradan sonra Ekim Ayı sonunda başlayacak olan COP toplantısı öncesinde iklim ve enerji konusunu ilgilendiren birçok önemli gelişme yaşandı. Pandemi haricinde, dünyanın birçok bölgesinde daha önce görülmemiş orman yangınları, seller ve taşkınlar birçok canlının ölümüne ve onarılmaz hasara yol açtı. Paris Anlaşması düşmanı Trump seçimleri kaybetti ve ABD tekrar Paris İklim rejimine resmi olarak dahil oldu. En büyük kirletici Çin, 2060 yılı karbon nötr hedefini açıkladı ve COP26 başlamadan kısa bir süre önce de ulusal sınırları dışındaki ülkelere kömür finansmanı sağlamayacağı konusunda taahhütte bulundu. İklim Şampiyonu olan Avrupa Birliği (AB), “FIT FOR 55” ve 2050 net sıfır hedeflerini deklare etti. Yakın zamanda, ülkemiz açısından güzel bir haber olarak Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı onayladığını gördük. COP toplantılarına yön veren ve altıncısı yayınlanan IPCC 1. Çalışma Grubu Raporu iklim krizinin “daha yaygın, hızlı ve daha yoğun” etkilerinin olacağı konusunda kamuoyunu uyardı.

AB ETS'de karbon fiyatları 60 euro üzerine çıkarak tarihi zirveleri gördü. Pandemi döneminde negatif değerleri gören petrol fiyatları ise 84 dolar ile son yedi yılın zirvesine tırmandı, doğalgaz fiyatları son bir yılda yaklaşık %500 arttı. Yenilenebilir enerji fiyatları tarihi dip seviyeleri görürken, doğalgaz fiyatlarının tarihi artışı ve diğer

arz kısıtlamaları sonrası kömür kullanımını ve fiyatları ciddi yükseliş gösterdi. Fosil yakıtlardaki fiyat artışının yanı sıra ve plansız iklim politikalarından kaynaklandığını iddia eden uzman ve lobilerin eleştirileri güçlü bir şekilde duyulmaya başladı. İşte COP26 Glasgow toplantısı böyle baş döndürücü gelişmelerin yaşandığı bir dönemde yapılacak.

Bu yaşanan olaylardan bağımsız olarak, belki de Paris Anlaşması'nın imzalandığı COP21'den bu yana COP26 müzakereleri iklim rejiminin en önemli kilometre taşlarından birisi olacak. Birçok başka konunun da ele alınacağı bu COP müzakerelerinde, özellikle üç önemli başlığın gündemde olacağını ve büyük tartışmalara neden olacağını söyleyebiliriz. Bu üç başlık özetle;

- Ülkelerin Ulusal Katkı Beyanlarının (NDCs) güncellenmesi,
 - Karbon Piyasalarını tanımlayan 6. Madde ile alakalı Paris Kurallar Kitabı'nın tamamlanması
 - İklim Finansmanı konusu.
- Bu yazıda öncelikle COP26 müzakerelerinde öne çıkacak bu üç başlık hakkında değerlendirmeler yapıp daha sonra Türkiye üzerine konuşacağız.

Ratchet Up Mekanizması: Kademeli Olarak Azaltım Hedeflerinin Güncellenmesi

IPCC 1,5 Derece raporuna göre, küresel sıcaklık artışı 2 derecenin altında tutabilmek için ülkelerin toplam emisyonlarını 2030 yılına kadar 2010 yılı seviyelerinin %45 altına indirmesi ve 2050 yılında ise net sıfır hedefinin sağlanması gerekiyor. Ancak BM'nin son analizine göre mevcut trend devam ederse (30 Temmuz 2021 NDC'leri esas alındığında) küresel emisyonlar 2030 yılında 2010 yılının yaklaşık %16 üzerinde olacak. Bu da yer kürenin ısınmasının 2,7 derece üzerinde olması demek. Paris Anlaşması'nın “Kademeli Kararlılık Artırma Mekanizması” (Ratchet Up Mechanism – Türkçede tam anlamını bulamadığımız bir kavram) gereği ülkeler her beş yılda bir NDC'lerini yeni duruma göre daha iddialı bir şekilde güncellemesi gerekiyor. COP26 işte bu resmi güncellenmenin yapılacağı konferans olacak. Bu yazının hazırlandığı tarihe kadar, 143 ülkenin yeni veya güncellenmiş NDC'leri sunduğu ve bunlardan 80 kadarcık bir önceki azaltım taahhüdünden daha fazla azaltıma

gitmeyi hedefledikleri [görülmemektedir](#). Çoğunluğu gelişmiş kategorisinde yer alan 60'ın üzerinde ülke COP26 toplantısı öncesi karbon nötr olma taahhüdünde bulundu, bir o kadarının da hazırlık yaptığını [görüyoruz](#). Ama çok daha fazlasına ihtiyaç var. Küresel sera gazı emisyonlarının %33'ünden toplu olarak sorumlu olan Çin, Hindistan, Suudi Arabistan ve Türkiye henüz net planlarını sunmadı. COP26'ya kadar daha güçlü planlar ortaya koyarlarsa, en azından taahhüt noktasında planlanan azaltımların 2 derece civarına yaklaştığını görebiliriz. Ancak bu ülkelerin NDC raporlarında orta vadeli (2030) ve uzun vadeli planlarının ne derece somut olacağı ve özellikle kömürden ne zaman vazgeçeceklerine yönelik taahhütte bulunmaları oldukça önemli olacak. İklim müzakerelerine yönelik genç aktivist Greta Thunberg ve emektar Saleemul Huq verilen eski sözlerin hâlâ yerine getirilmemesi konusuna vurgu yapıyorlar ve öncelikle eski sözlerin gerçekleşmesini görmek istediklerini, yoksa yeni verilecek sözlerin de anlamsız kalabileceğini söylüyorlar. Bu COP toplantısında çevreci sivil toplum

örgütlerinin daha aktif ve baskılayıcı rolünü göreceğimizi tahmin ediyorum. Öte yandan, son aylarda yaşanan enerji krizi özellikle enerji dönüşümü konusunda ülkelerin plansız ve hazırlıksız olduğu eleştirilerini ayyuka çıkardı. Son dönemde, fosil yakıt talebi şimdiden pandemi öncesi seviyelere ulaştı, bu da emisyonların arttığı anlamına geliyor. Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) son raporundaki mevcut eğilimlere göre, kömür, doğalgaz ve petrolün toplam tüketiminin 2022'nin ortalarına kadar tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşması bekleniyor. IEA'nın belirttiği bu rekor emisyon tahmini, COP26 iklim görüşmeleri için zayıf bir zemin oluşturuyor. Pandemi sonrası hızlı artan enerji talebine bağlı olarak fırlayan doğalgaz ve kömür fiyatları, yenilenebilir enerjinin bu talebi karşılamakta yetersiz kalması nedeniyle, özellikle doğalgaz ve nükleer enerji destekçilerinin COP müzakerelerinde daha aktif ve etkili olacağı söylenebilir. Paris Anlaşması'nın her beş yılda bir ülkelerin daha iddialı yeni hedefleri sunmasını istediği ve o yılın bu yıl olduğu Glasgow toplantısının sonuçlarını hep beraber göreceğiz.

6. Madde: Karbon Piyasaları Konusu

COP24 Katoviçe toplantısında Paris Anlaşması Kurallar Kitabı'nın 15 bölümü müzakerelerde görüşülüp bir şekilde karara bağlanmıştı. COP25 Madrid'de, Paris Kurallar Kitabı'nın son bölümü olan ve karbon piyasalarını ilgilendiren 6. Maddesi (Article 6) karara bağlanacaktı ancak o toplantıda da somut bir ilerleme sağlanamadı ve bugüne gelindi. COP26 Glasgow bu anlamda 6. Maddenin artık karara bağlanması için son durak olarak görülüyor. Zor karar çünkü para konusu, karbon finansmanı, karbon borsalarının çerçevesinin nasıl olacağına karar verilecek.

Elbette ki esasında karbon ticareti yeni değil. Dahası, piyasa temelli karbon ticaretinin net sıfır hedeflerini sağlama-

“COP24 Katoviçe toplantısında Paris Anlaşması Kurallar Kitabı'nın 15 bölümü müzakerelerde görüşülüp bir şekilde karara bağlanmıştı. COP25 Madrid'de, Paris Kurallar Kitabı'nın son bölümü olan ve karbon piyasalarını ilgilendiren 6. Maddesi karara bağlanacaktı ancak o toplantıda da somut bir ilerleme sağlanamadı ve bugüne gelindi. COP26 Glasgow bu anlamda 6. Maddenin artık karara bağlanması için son durak olarak görülüyor”

da etkin bir araç olduğu söylenebilir. Ancak, Kurallar Kitabı'nda bu konunun altyapısının sağlam, şeffaf ve doğru bir şekilde oluşturulması gerekiyor. Yanlış ve eksik kuralların nasıl suistimal edileceği ve çifte-sayıma yol açabileceğini, İklim Haber'de önceki bir yazıda AB ETS ve 6. Madde bağlamında tartışmıştım. İlgilenen okuyucular, 6. Madde ile ilgili uzlaşılmalı sorunları içeren yazıyı da [buradan](#) görebilirler. COP25 Madrid Zirvesi'nden bu yana yapılan ara görüşmelerde, 6. Madde ile ilgili kapasite geliştirme, OMGE konusu, market-dışı yaklaşımın çerçevesinin oluşturulması gibi bazı konularda

nispeten ilerleme sağlanmışken, hâlâ temel konularda önemli bir mesafe kat edemediler ve bu konularda COP26'da siyasilerin inisiyatif alması gerekecek gibi.

COP26'da görüşülecek sıkıntılı temel konu başlıkları ise şunlar;

(i) Kyoto döneminde başlayan Temiz Kalkınma Mekanizması (CDM) kredilerinin Paris dönemine aktarılması (AB bu konuya sert bir şekilde itiraz ederken, Brezilya, Hindistan ve Çin, CDM kredilerinin yeni döneme aktarılmasını talep ediyor).

(ii) Karbon ticaretine konu olacak emisyon azaltımlarının NDC'lerin bir

parçası mı yoksa NDC-dışı mı olacağı tartışması.

(iii) Karbon ticaretinden elde edilecek fonların ne kadarının gelişmekte olan ülkelerin iklim adaptasyonu ihtiyacı için kullanılacağı konusu.

6. madde ile ilgili son not: Paris Anlaşması metni içerisinde bir sayfayı bile bulmayan 6. Madde'nin sadece karbon piyasaları ile sınırlı olduğunu düşünmek doğru olmaz. Esasında 6. Madde, uluslararası işbirliğinin nasıl şekilleneceğini belirleyecek kuralları içeriyor. Bu konuda sürekli gündeme gelen para, maliyetleri kimin nasıl karşılayacağı, teknolojik kapasite desteği ile ne

şekilde bir işbirliği ve enerji dönüşümü sağlanabileceği konularında gelişmiş ve gelişmekte olan ülke koordinasyonu ve işbirliği bu bölümle netleşecek. Birçok gelişmekte olan ülke uluslararası işbirliği sağlandığı takdirde azaltım konusunda daha iddialı hedefler alacağını belirtiyor. Bu yönüyle başarılı bir 6. Madde net-sıfır hedeflerine ulaşmada önemli katkı sağlayacak. Şimdiye kadar uzlaşma sağlanamamasının temel nedeni de bu aslında. Bu nedenle, gerçekçi yaklaşım, mükemmeliyete ulaşmış nihai bir metin ortaya çıkarmaktan ziyade, net sıfır hedeflerinden sapmayan ana kuralların oluşturulması ve gelecekte duruma ve ihtiyaçlara göre gözden geçirme süreçlerinin belirlendiği bir çerçevenin oluşturulması şeklinde olmalı.

İklim Finansmanı Konusu

Net sıfır emisyon hedefi için küresel ölçekte ülkeler ve şirketlerin benzeri görülmemiş bir enerji dönüşümü sağlaması ve bu dönüşüm için trilyonlarca dolarlık yatırım yapılması gerekiyor. IMF gelecek 20 yılda ek 20 trilyon dolar yeşil yatırım ihtiyacından bahsederken, IEA net sıfır hedefleri için önümüzdeki 10 yılda mevcut temiz enerji yatırımlarının üçe katlanması gerektiğini söylüyor. Cevap bulunması gereken asıl soru bu yatırımların finansmanını kimler yapacak? Gelişmiş ülkelerin enerji dönüşümü için kendi hedefleriyle örtüşecek yatırımların yanında, gelişmekte olan ülkelere de iklim finansmanı ile destek sunmaları gerekli. 2009 yılından bu yana en az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere söz verilen yıllık 100 milyar dolarlık iklim finansmanı hedefleri bir türlü tutturulamadı. İklim açısından en savunmasız ülkeler ormanları korumak, daha temiz enerjiye ulaşmak veya kendilerini iklim etkilerinden daha iyi korumak için ihtiyaç duydukları desteği alamıyor. Bu nedenle iklim finansmanı konusu COP26'nın en tartışmalı gündem maddelerinden birisi olacak. Gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ve önceliklerini ve Paris İklim Anlaşması'nın

uzun vadeli hedeflerini dikkate alan sağlam bir süreç oluşturmak esas. Tüm bu çabalar, yüksek gelirli ülkelerin çok daha fazla iklim finansmanı sağlamasını gerektiriyor ve bu, gelişmekte olan ülkelere güveni yeniden inşa etme yolunda çok önemli bir adım olacak. COP26'da, zengin ülkeler bu hedefe ulaşmak için kendi katkılarını artırmalı ve az gelişmiş ülkelere 2020-2024 dönemi için en az 500 milyar dolar fon sağlamayı garanti etmelidir. Dahası, 2025 sonrası iklim finansmanı hedefi oluşturmak için COP26'da bir süreç başlatmak, gelişmekte olan ülkeler için bir başka öncelik olacak.

Ve Türkiye

Türkiye nihayet Paris İklim Anlaşması konusunda siyasi kararını gösterdi ve tüm partilerin oybirliğiyle karar Meclis'te onaylandı. Geç de olsa, oldukça güzel ve önemli bir gelişme. Türkiye'nin 2015 yılından bu yana onaylama noktasında temel itirazının iklim finansmanına erişim sorunu olduğu ifade ediliyordu ve bu konuda Avrupa ülkelerinin destek garantisi ile bu sorunun aşıldığı söyleniyor. Bu önemli bir faktör olabilir ancak şahsi kanaatime göre Türkiye'nin Paris İklim Anlaşması'nı onaylamasında Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın (AYM) yarattığı endişe ve sonrasında yaşanan gelişmeler de önemli bir etken oldu. Şöyle ki, BMİDÇS'den bu yana Türkiye'de karar vericiler küresel iklim rejiminin bir parçası olma noktasında oldukça ağır hareket ediyorlardı ancak AYM'ye ülkenin cevabı çok hızlı oldu çünkü AYM ülke ihracatına konu olan sanayi ürünlerini şiddetli ve yakın zamanda etkileyecek potansiyele sahip. Mutabakatın özellikle Sınırdaki Karbon Düzenlemesi konusu ciddiyet kazanınca bürokraside bir anda Ticaret Bakanlığı koordinasyonunda bir çalışma grubu oluşturuldu, sonra ülkenin Ulusal Yeşil Mutabakat Eylem Planı hazırlandı, devamında Cumhurbaşkanlığı Genelgesi geldi. Konuyla ilgili paydaşlar bence sunu fark ettiler: AYM'ye hazırlanmak

söz konusu ise Paris Anlaşması'na taraf olmak neredeyse bunun bir önkoşulu gibi. Bence zaten Paris İklim Anlaşması'nı onaylamadan iddialı bir Yeşil Mutabakat Eylem Planı hazırlığı yapmak, üniversitede lisans okumadan doktora yapmaya talip olmaya benziyordu. Yani AYM'nin başka bir yazıda değindiğimiz "iklim değişikliği politikalarının uluslar-ötesi nitelikte oluşu" Türkiye üzerinde baskı yarattı ve onayı hızlandırmaya destek oldu diyebiliriz. Paris İklim Anlaşması'nın onaylanmasından daha önemlisi ise Türkiye'nin 2053 karbon-nötr hedefi alması. Karbon nötr hedefi ile artık Türkiye'de yıllardır bürokraside ve iş dünyasında büyük bir inatla "iklim rejimi içinde yer almayalım, yükümlülük altına girmeyelim" diyen lobi artık kaybettiler. Bunun ne kadar önemli olduğunu Türkiye iklim müzakerelerini yıllardır takip edenler daha iyi anlarlar. Bu grubun veya lobinin artık ciddi bir etkinliği olamayacak ve Türkiye yıllardır geri kaldığı karbonsuz yeni dünya düzenine, büyük dönüşüme uyum sağlamaya başlayacak.

Türkiye'nin bundan böyle siyasi, kurumsal ve yapısal anlamda bir dizi radikal dönüşüme imza atması gerekiyor. Öncelikle, 2053 için karbon nötr hedefi olan Türkiye'nin COP26'da ya da hemen sonrasında sunacağı yeni NDC hedefi ve bu hedefe nasıl ulaşacağını açıklayan orta ve uzun dönemli strateji ve planları göreceğiz. Şurası bir gerçek ki, yeni NDC emisyon azaltım hedefi Türkiye'nin 2015'te sunduğu hedeften daha gerçekçi ve iddialı olmalı. Bu niyet beyanında Türkiye'nin 2030 hedeflerine yönelik bilgilerin içerisinde, en azından toplam emisyonların ilk önce hangi tarihe kadar zirve (peak) yapacağına yönelik projeksiyonunu görmek gerek. Bu emisyon zirvesi (peak emissions) hedef yılı ne kadar ileriye sarkıtılırsa, 2053 karbon nötr hedefinin gerçekleşmesi o kadar güçleşecek ve maliyetli olacak. Bu noktada, en büyük kirlenici olan kömürden çıkış stratejisi acilen duyurulmalı ve kömürden çık-

"Karbon nötr hedefi ile artık Türkiye'de yıllardır bürokraside ve iş dünyasında büyük bir inatla "iklim rejimi içinde yer almayalım, yükümlülük altına girmeyelim diyen lobi artık kaybetti. Bunun ne kadar önemli olduğunu Türkiye iklim müzakerelerini yıllardır takip edenler daha iyi anlarlar"

ma planları konusunda net ve gerçekçi hedefler belirlenmeli. Kömürden çıkış stratejisi Türkiye'nin şimdiye kadar yerli ve milli enerji politikası anlayışından radikal bir şekilde sapmayı göstereceği için sancılı olacağını bilmek gerekir. Bu anlamda, büyük ihtimalle, ilk önce hedef ithal kömürden çıkış şeklinde kademeli olarak uygulanacak. Zirve emisyon tarihinden sonra mutlak azaltımın dönemsel olarak nasıl gerçekleşeceği bir başka önemli soru. Kabul etmek gerekiyor ki, Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkenin, AB ile neredeyse aynı dönemde karbon nötr olabilmesi çok daha zor ve maliyetli olabilir. Bunun iki nedeni var: Öncelikle, AB ülkeleri karbonsuzlaşma hedefini yıllarca önce benimsemiş ve bu patikaya girmişler ve zaten önemli bir mesafe kat etmişler. Diğer bir neden ise, Türkiye'nin hemen ertesi yıl mutlak azaltıma gideceğini beklemek çok gerçekçi değil. Yani emisyonlar bir dönem daha artacaksa, karbonsuzlaşma için daha fazla emisyon azaltımı yükünü daha daralmış bir süre içinde gerçekleştirmek zorunda kalacak. Örnek verirsek, Türkiye'nin 2019 yılı seragazi emisyonları 506 Mt CO₂ olarak duyuruldu. İyimser tahminle, örneğin, 600 Mt CO₂'yi zirve emisyon hedefi olarak görürsek, bu hedefe ulaşmaya kadar

belli bir yıl geçecek ve bu seviyeden 2053 yılına daralan sürede karbon nötr hedefi daha güç ve maliyetli olacak(*). Bu nedenlerle, önümüzdeki dönemde Türkiye'nin asıl mesaisi, yeni yeşil kalkınma modelini nasıl oluşturacağına yönelik olmalı. Bu şekildeki büyük bir dönüşüm kaçınılmaz ve ülkeye bir dizi yeni fırsatları da beraberinde getirecek. Yukarıda belirttiğimiz gibi COP26 Glasgow iklim konferansı, Paris Anlaşması'nın imzalandığı dönemden bu zamana en önemli toplantı niteliğinde. Umarız, artık Kurallar Kitabı'nın tüm bölümlerinin tamamlandığı, ülkelerin daha iddialı hedefler olarak aksiyona geçeceğinin garanti edildiği etkili bir deklarasyonla sonuçlanır. Nihayet Paris'i onaylamış olan Türkiye bu müzakerelerin tümüne resmi üye olarak katılacak ve tüm konularda söz söyleme ve oy kullanma hakkına sahip olacak. Alınacak yükümlülükler, adaptasyon, iklim finansmanı ve karbon piyasaları ile kapasite geliştirme konularında uzman heyetlerle aktif olarak rol alıp, sürece pozitif yönde katkı sunmaları en büyük dileğimiz. ○

(* Hatırlatmak isteriz ki, karbon-nötr emisyonların tamamen sıfırlanması anlamına gelmez, örneğin, karbon yutakları ile tutulabilen emisyonları düşüktükten sonraki kalan miktar temsil eder.

BMİDÇS Paris Anlaşması Nedir ve Glasgow'da Görüşülmesi Beklenen Ana Konular Hangileridir?

İklim Değişikliği Savaşımı Açısından Glasgow'dan Neler Beklenebilir?

1-12 Kasım 2021'de Glasgow'da yapılacak olan 26'ncı Taraflar Konferansı'na giderken, iklim değişikliği tüm insanlığın karşı karşıya olduğu en büyük tehlike ve tehdit olmayı sürdürüyor. Bu makalenin ana amacı, okuyucuya Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) Paris Anlaşması'nın ana çizgileri, Glasgow'da görüşülmesi beklenen ana konular ve iklim değişikliği savaşımı açısından Glasgow'dan beklenenler vb. konularında genel bir bilgi vermek ve konuyu geniş açılı bir yaklaşımla tartışmaktır.

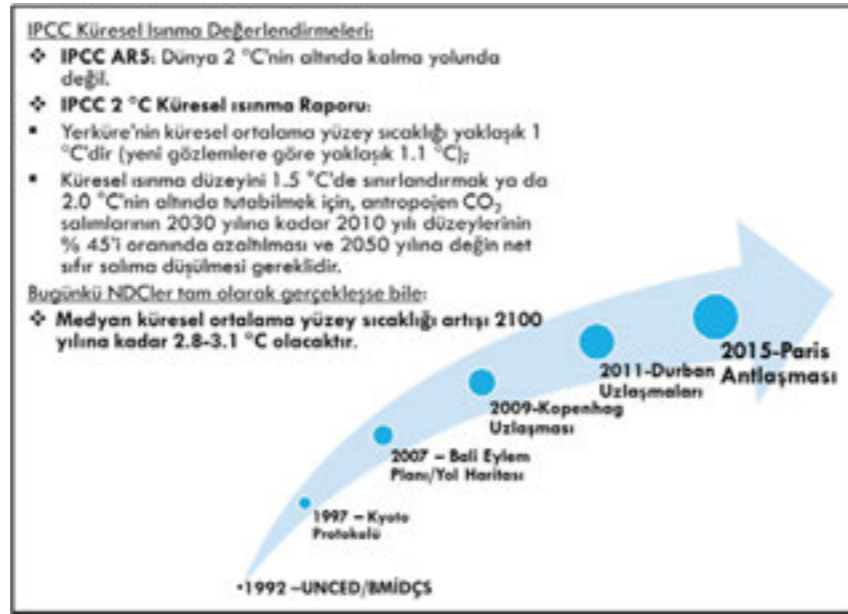
Prof. Dr. Murat TÜRKES, Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği ve Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetim Kurulu ve TEMA Vakfı Bilim Kurulu Üyesi

1. Giriş

Küresel iklim, fosil yakıtların yanmasından kaynaklanan insan kaynaklı seragazlarının atmosferdeki birikimlerinin artması, ormansızlaşma, enerji, ulaştırma, konutlar ve sanayi süreçleri gibi çeşitli insan etkinlikleri yüzünden hızla değişiyor. Yerkürenin küresel ortalama yüzey sıcaklıkları önceki yüzyıllara oranla hızla artıyor. Son 10 yıl küresel olarak kaydedilen en sıcak yıllar oldu. Dünyanın dört bir yanında fırtınalar, seller ve orman yangınları daha sık ve daha şiddetli oluyor.

Fosil yakıt ve biyokütle yanmasıyla bağlantılı hava kirliliği ne yazık ki on milyonlarca insanın sağlığını etkiliyor ve öngörilemeyen hava koşulları da evlere ve geçim kaynaklarına sayısız zarar veriyor. Ancak iklim değişikliğinin etkileri yıkıcı olsa da bununla savaşım-daki ilerlemeler, daha temiz havaya, iyi işler yaratılmasına, doğayı eski haline getirmesine (restorasyon) ve aynı zamanda ekonomik büyümenin önünün açılmasına yol açıyor. Aslında var olan ve/ya da kısa sürede belirebilecek olan fırsatlara karşın yeterince hızlı hareket etmiyoruz. İklim krizini önlemek için ülkelerin acilen güçlerini birleştirmeleri gerekiyor.

Ortaya çıkan bu ivediliğin nedenini anlamak için BMİDÇS 21. Taraflar Konferansı'na yani TK-21'e bakmak gerekir. TK-21 Aralık 2015'te Paris'te gerçekleşti. Dünya ülkeleri bu toplantıda, Kyoto Protokolü gibi gelişmiş ülkeler için sayısal olarak belirlenmiş seragazi salımlarını azaltma yükümlülükleri öngörmemekle birlikte, ilk kez, pek çok bilimci, uzman ve STK'lar tarafından beğenilen önemli bir şey oldu: her ülke, küresel ısınmayı 2°C'nin oldukça altında tutmak ya da 1.5°C'de sınırlandırmayı hedeflemek (Şekil 1), değişen iklimin etkilerine uyum sağlamak ve küresel ısınmayı azaltmak için birlikte çalışmayı ve bu amaçlara ulaşmak için Yeşil İklim Fonu'nda toplanacak olan yıllık 100 milyar ABD dolarlık parayı kullanılabilir hale getirmeyi ve bunlara ilişkin yürütme kural, ilke ve

Şekil 1: Çok taraflı hükümetlerarası iklim değişikliği görüşmeleri süreci, seçilmiş önemli dönüm noktaları ve bu dönemde insan kaynaklı küresel iklim değişikliği ile bağlantılı olduğu kabul edilen küresel ısınmanın önlenmesine yönelik azaltım düzeylerinin ve küresel ısınma öngörülerine ilişkin bilimsel değerlendirmelerin birlikte gösterimi (IPCC 2018; Türkiye 2021b ve 2021c'ye göre düzenlendi)

denetim düzeneklerini kabul etti. Başka bir deyişle şu günlerde ülkece çok (belki de dünyada en çok) konuşup tartıştığımız BMİDÇS Paris Antlaşması doğdu (Şekil 2).

1.5°C-2.0°C'yi hedeflemek önemlidir, çünkü 1.5°C'lik ya da 2.0°C'lik bir ısınmanın her ondalığı daha fazla can ve üretim kaybı ve geçim kaynaklarının zarar görmesiyle (kayıp ve hasar) sonuçlanır. Paris Antlaşması uyarınca, ülkeler, Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılar (NDC'ler) olarak bilinen, iklim değişikliği savaşımını (sahımlarını nasıl ve ne kadar azaltacaklarını, yutaklarını nasıl ve ne kadar geliştirip artıracaklarını) belirleyen ulusal planları sunmayı yüklediler. Her beş yılda bir, o zamanki en yüksek azımkârlıklarını yansıyacak güçlendirilip güncellenmiş ya da daha güçlü yeni bir planla geri öneceklerini kabul ettiler. Taraflar, 'olağan' koşullarda, 1-12 Kasım 2021 tarihlerinde Glasgow'da yapılması planlanan BMİDÇS 26. Taraflar Konferansı (TK-26) zirvesinden

önce, salımlarını azaltma planlarını güncellemiş olmalıydılar (COVID-19 pandemisi nedeniyle bu yıla ertelenmişti). Ancak Paris'te ortaya konan yükümlülükler (gerçekte niyet beyanları ya da sözler), küresel ısınma hedeflerine hiç yaklaşmadı ve bunu başarma penceresi ya da olasılığı hızla daralıyor. Bu yüzden 2030'a kadarki on yıl insanlık için, insan ve doğal sistemlerin geleceği açısından çok önemli olacak. Glasgow'da Taraflar küresel sıcaklık artışı 1.5°C'de sınırlanma umudunu canlı tutmak ve bilimin gösterdiği doğru yolda çok daha ileri gitmek zorundadır.

BMİDÇS TK-26, bu yüzden hem geri kalan tüm doğal ekosistemlerimizin bozulmadan gelecek kuşaklara kalmasını sağlamak hem de dünyanın fosil yakıt çağını sona erdirmek ve doğayı yenilemeye başlamak için ivedilikle harekete geçmesi için bir fırsat sunma potansiyeline sahiptir ve bu potansiyel mutlaka kullanılmalı, harekete geçilmelidir.

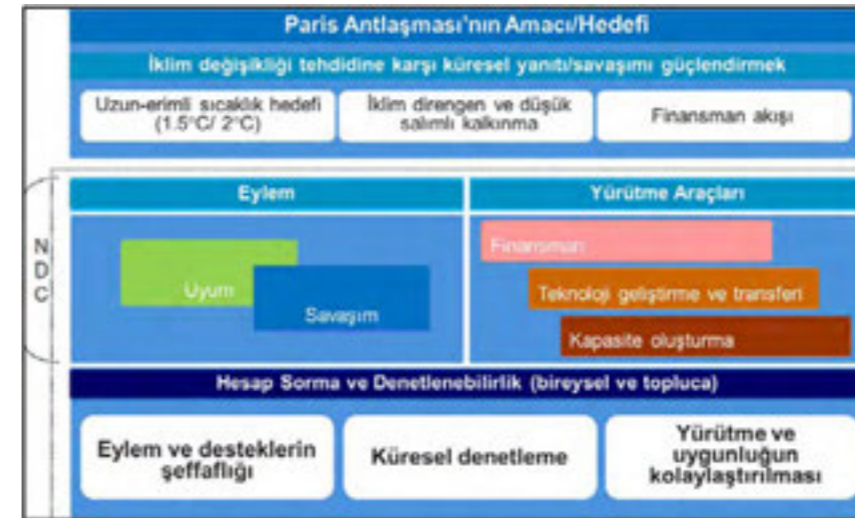
Ülkeler, küresel COVID19 salgınının (pandemi) ardından ekonomilerini yeniden inşa etmeye çalışırken, yeşil bir toparlanma yoluyla (yeşil yol, yeşil düzen, yeşil mutabakat, yeşil uzlaşma ya da anlaşma, vb.) 'daha iyi bir şekilde yeniden inşa etmeye' vurgu yapıldığını görmekteyiz. Giderek daha fazla ülke, iş dünyası (fabrika ve işletmeler, yatırımcılar, vb.) ve yerel yönetim ya da yerel hükümetler, 2030 ya da 2050 yılına kadar karbondan arındırma ya da karbonsuzlaşma (net sıfır karbon) yükümlülükleriyle öne çıkıyor. Ancak bu uzun vadeli yükümlülükler çok önemli bir sinyal verse de gerçekten önemli olan Glasgow'da alınacak olan kararlardır.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) son yıllarda yayınladığı üç özel rapora (2018 "1.5°C Küresel Isınma", "2019 İklim Değişikliği ve Arazi" ile "Değişen İklimde Okyanuslar ve Buz Küre" konulu özel raporlar) ve 9 Ağustos 2021'de açıklanan 6. Değerlendirme Raporu 1. Çalışma Grubu Raporu'na göre, iklim değişikliğinin olumsuz sonuçları dünyanın tüm coğrafi/iklim bölgelerinde yaşanmaktadır ve gözlenen insan kaynaklı ısınmanın etkisi birkaç on yıl içinde bugüne değin bildiklerimizden çok daha şiddetli olacaktır. Örneğin:

yağış rejiminin değişmesi, bir yandan daha şiddetli, daha sık ve daha uzun sürelerde yaşanan kuraklık olayları, kurak (arid, semiarid, vb.) alanların genişlemesi ve çölleşme süreçlerinin hızlanması, bir yandansa yağışların daha kuvvetli ve şiddetli olması ve bununla bağlantılı sel, taşkın, kütle hareketleri vb. afetlerin oluşması; hızlanan deniz düzeyi yükselmesi, okyanusların ısınması ve asitlenmesi, başlıca ekosistemlerin ve biyomların daha etkilenebilir olması ve uyumun (adaptasyon) sınırlanması olasılığında artış vb. iklim değişikliğinin etkileri şimdi ve gelecekte toplumun ve ekosistemlerin uyum kapasiteleri açısından kuvvetlenen bir meydan okumadır.

2. Ne Yapmalı?

IPCC 1.5°C Küresel Isınma Özel Raporu'na (IPCC, 2018) göre, 2030 yılına kadar 2010 yılına göre insan kaynaklı karbondioksit (CO₂) salımlarının mutlaka %45 oranında azaltılması ve 2050 yılına değin net sıfır salıma düşmesi gerekmektedir (Şekil 1). Bu ise, enerji, sanayi, tarım, konut, ulaştırmadan kaynaklanan CO₂ salımlarının 2050 yılına gelindiğinde 2010 yılına göre %75-90 oranında azaltılmış olması anlamını taşımaktadır.

Şekil 2: Paris Antlaşması'nın ana amacı/hedefi, işlev ve genel işleyiş düzeneklerinin sadeleştirilmiş çizimsel gösterimi (Türkeç, 2021c).

Dahası, Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın (UNEP) yayınladığı Salım Açıkları Raporu (UNEP, 2019), her yıl -var olan bilimsel uyarılar ve politik yükümlülüklerle karşı- dünya ülkelerinin gerekeni yapmadığını ve seragazi salımlarının artmayı sürdürdüğünü çok açık bir biçimde bilimsel olarak vurgulamaktadır. Salım Açıkları Raporu'na göre ise gelen kötü ya da olumsuz durum şöyle özetlenebilir:

■ Geçen on yılda seragazi salımları yılda % 1.5 oranında yükseldi. Toplam seragazi salımları (arazi kullanımı değişikliklerini içerir) 2018 yılında rekor yüksek değer olan 55.3 milyar ton eşdeğer CO₂'ye (GtCO₂e) ulaştı.

■ Enerji kullanımı ve sanayiden kaynaklanan fosil kökenli CO₂ salımları, ki toplam seragazi salımlarının çoğuna karşılık gelir, 2018 yılında % 2 oranında arttı ve 37.5 Gt CO₂/yıl düzeyine ulaştı.

■ 2050 yılı için net sıfır seragazi salımları hedeflerini açıklayan ülkelerin sayısı artarak birlikte, bugüne değin yalnızca birkaç ülke BMİDÇS'ne uzun dönemli yasal stratejilerini sundu.

■ Tüm ülkeler Paris Antlaşması kapsamında sunmuş oldukları Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkıları (NDC'ler) gerçekleştirse bile, yerküre önümüzdeki on yıllarda, yüzyılım sonlarından önce yaklaşık olarak 3°C'lik bir küresel ısınmayla karşı karşıya kalacaktır.

■ Bu hassas dönemde, dünya daha sağlam ve giderek güçlendirilmesi gerekli olan aşamalı eylemleri hayata geçirmektedir. Gereksinim duyulan azaltımları uygulamak için, dünya ülkeleri 1.5°C hedefleri kapsamında sundukları NDC'lerini 2020 yılında (pandemi yüzünden 2021'de Glasgow'da) gözden geçirerek 5 kat yükseltmelidir. 2°C'lik bir küresel ısınma hedefi içinse, ulusal katkıları 3 kat artırmaları gerekiyor.

3. BM İklim Değişikliği NDC Sentez Raporu

IPCC değerlendirmelerinin de yer aldığı çok güncel başka bir çalışma, BM İklim Değişikliği biriminin 17

Eylül 2021'de yayımladığı **NDC Sentez Raporu**'dur. BM İklim Değişikliği birimi 17 Eylül 2021'de ülkelerin NDC'leriyle iletildiği şekliyle iklim eylem planlarının bir sentezini yayımladı. NDC Sentez Raporu, seragazi salımların zaman içinde azaldığına dair açık bir eğilim olmakla birlikte, Paris Anlaşması'nın küresel ısınma hedeflerine ulaşmak, başka bir deyişle küresel sıcaklık artışlarını önlemek istiyorlarsa, tarafların iklim çabalarını ivedilikle iki katına çıkarmaları gerektiğini gösteriyor. Sentez Raporu, Paris Anlaşması taraflarınca, 2021 Kasım ayının ilk iki haftasında Glasgow'da (İskoçya) yapılacak BMİDÇS TK-26 öncesinde iklim eyleminin ilerlemesini değerlendirme- de kendilerine yardımcı olması için talep edilmişti.

Rapor, 113 taraf ülke sunulan 86 güncellenmiş ya da yeni NDC'den alınan bilgileri de içermek üzere, 30 Temmuz 2021 itibariyle geçici NDC kayıtlarında var olan en son NDC'lere dayalı olarak Paris Anlaşması'na katılan tarafların (191 ülke) tümünden gelen bilgileri içerir. Yeni ya da güncellenmiş NDC'ler, Paris Anlaşması Taraflarının yaklaşık %59'unu kapsıyor ve küresel seragazi salımlarının yaklaşık %49'unu oluşturuyor. Rapor, yeni ya da güncellenmiş NDC'lere sahip 113 taraf ülke grubu için, seragazi salımlarının 2030'da 2010'a kıyasla %12 oranında azalacağı öngörülmüş. Bu, IPCC tarafından belirlenen ve küresel ortalama sıcaklığın sınırlandırılmasının şu şekilde arttığını tahmin eden azaltımlara yönelik önemli bir adımdır: Buna göre küresel ısınmayı 1.5°C'de sınırlandırmak için CO₂ salımlarında 2030'da %45, 2°C'nin altında tutmak içinse CO₂ salımlarında %25 azaltım gerekir. 113 Taraflı grup içinde, 70 ülke yüzyılın ortalarında karbon nötrlük hedeflerini belirtmiş durumda. Bu hedef, 2010 yılına göre 2030 yılına kadar yaklaşık %26 oranında daha büyük bir salım azaltımına yol açabilir. Gelişmekte olan ülkelere çok sayıda NDC, salımları azaltmak için yalnızca

“Küresel iklim değişikliğini önlemek, insana ve doğal sistemlere yaptığı olumsuz etkilerini azaltmak için yüzyılın ortasına kadar küresel net sıfır seragazi salımı ve küresel ısınmayı 1.5°C'de sınırlandırma hedefini tutturmak yaşamsaldır. Glasgow Konferansı'nın çıktıları o yüzden çok önemlidir”

gelişmiş mali kaynaklara ve diğer desteklere erişimle uygulanabilecek koşullu sözler ya da yükümlülükler içeriyor. Sentez Raporu, bu bileşenlerin tam olarak uygulanmasının, küresel salımların 2030 yılına kadar zirveye ulaşmasına izin verebileceğini öne sürüyor. Mevcut NDC'lerin çoğunda da kapsanan uyum eylemleriyle ilgili olarak, bu destek özellikle kritik önem taşıyor. Gerçekte bu durum, gelişmekte olan ülkelere destek sağlama konusunun ne kadar yaşamsal olduğunu gösteriyor. Bu yüzden, 2030'dan önce olabilecek en kısa sürede salımların zirveye çıkması ve gelişmekte olan ülkelerin iklim direncini geliştirmeleri için desteklenmesi gerekiyor. 2020 yılına kadar yıllık 100 milyar ABD dolarını harekete geçirme yükümlülüğü, gelişmekte olan ülkelerin iklim eylemini güçlendirmenin anahtarıydı. Ne yazık ki BMİDÇS sürecinde 10 yılı aşkın bir süre önce verilen bu söz henüz yerine getirilmedi. Geline noktada artık bunun ger-

çekleştirilmesinin tam zamanı ve TK-26'ya bunun yapılacağı yerdir. Dahası gelişmekte olan ülkelerin olabildiğince hızlı hareket edebilmeleri için bu desteğe ihtiyacı vardır.

Bu makalenin çeşitli paragraflarında da yinelenen gibi, Sentez Raporu'nda ayrıca bazı endişe verici bulgular da yer alıyor. 191 tarafın tümünün var olan NDC'leri birlikte ele alındığında, 2030'da 2010'a oranla küresel seragazi salımlarında yaklaşık %16'lık büyük bir artış anlamına geliyor. En son IPCC bulgularına göre, böyle bir artış, hemen önlem alınmaması durumunda, yüzyılın sonuna kadar yaklaşık 3°C'lik bir sıcaklık artışına yol açabilir.

IPCC, UNEP ve diğer kuruluşların yayımladığı pek çok raporun yanı sıra, BMİDÇS'nin bu son raporu, yerküreyi iklim değişikliğinin en yıkıcı etkilerinden korumak için ülkelerin salımlar konusunda daha iddialı (azimkâr) adımlar atmaları ve 'hemen' 'şimdi' harekete geçmeleri gerektiğini açıkça ortaya koyuyor.

4. BMİDÇS Paris Anlaşması'nın Hedeflerinin Kısa Bir Bilimsel Değerlendirmesi

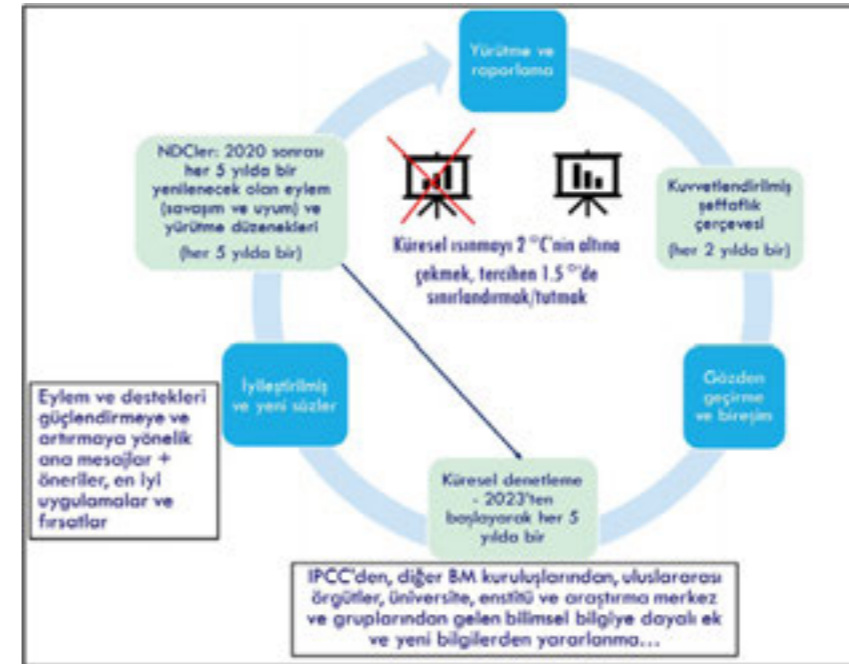
1-12 Kasım tarihlerinde Glasgow'da düzenlenecek olan **BMİDÇS 26. Taraflar Konferansı**'nda (T-26) **Paris Anlaşması**'na taraf ülkelerden, yüzyılın ortasına kadar net sıfıra ulaşmayı ve 2030 seragazi salımlarını azaltma hedeflerini içeren **iddialı (azimkâr) NDCler** ile öne çıkılmaları isteniyor (Şekil 2 ve Şekil 3). Bu genişleyen hedeflere ulaşmak için, ülkelerin başta kömür fosil yakıtların aşamalı olarak kaldırılmasını hızlandırmak, yenilenebilir enerjilere yatırımı teşvik etmek, ormansızlaşmayı azaltmak ve elektrikli araçlara geçişi hızlandırmak vb. pek çok ekonomik ve teknolojik dönüşümü gerçekleştirmeleri gerekecek. Makalenin ilk bölümlerinde bugünkü bilgilerimize dayanarak çözümlendiğimiz gibi, Aralık 2015'te Paris'te açıklanan hedefler %100 tutturulsa bile, (ki ne böyle bir ilerleme sağlanmış durumda ne de 2030 yılına kadar bunun başarılı olabileceğine ilişkin makul bir olasılık söz konusu) sanayi devrimi düzey-

lerine kıyasla 2100 yılına kadar 3°C'nin çok üzerinde, örneğin 4-5°C'lik bir küresel ısınma ile sonuçlanabilecektir. Her şey bugün olduğu gibi devam ederse, küresel kara ve deniz yüzeyi sıcaklıkları yükselmeyi sürdürecektir, daha şiddetli yağış, sel ve taşkınlar, orman yangınları, kuraklıklar, daha yüksek hava sıcaklıkları (ör. sıcak hava dalgalarının sıklık, süre ve şiddetindeki artışlar vb.) ekosistem ve habitatlar ile biyoçeşitliliğin zarar görmesine ve türlerin yok olmasına neden olacak.

Küresel sıcaklık artışlarını 1.5°C ile sınırlanmak istiyorsak, dünya ülkelerinin önümüzdeki on yılda seragazi salımlarını en az yarıya indirmesi ve yüzyılın ortasına kadar net sıfır karbondioksit salımına ulaşması gerekiyor. Paris Anlaşması'nın bir parçası olarak, her Taraf ülke, olası en yüksek (azimkâr) hedeflerini ve zaman içindeki ilerlemeyi yansıtmak için her beş yılda bir iklim değişikliği savaşımı (seragazi salımlarının azaltılması, yutakların geliştirilip artırılması ve başka insan girişimleri vb.) hedeflerini NDC'ler aracılığıyla iletmeyi ya da güncellemeyi

kabul etti (Şekil 3). Bu hedefler, ülkelerin tüm sosyoekonomik sektörlerinde ya da belirli sektörlerde salımları ne kadar ve nasıl azaltmayı planladıklarını ortaya koymak durumundadır. 2020, bu beş yıllık döngülerin ilkiydi. Bu, Glasgow'da buluşmadan önce ülkelerin 2030 hedeflerini güncellemeleri ve/ya da daha iddialı (azimkâr) hedefler yoluyla kuvvetlendirmelerinin beklendiği anlamına geliyor. Ne yazık ki 2020 yılı sonunda AB'yle (27 ülke) birlikte tarafların ancak yarıdan azı (70 ülke) güncelleştirilmiş ve/ya da güçlendirilmiş yeni NDC'lerini sundu. Bu küresel iklim sisteminin korunması, iklim değişikliğinin önlenmesi ve etkilerinin azaltılması açısından çok kötü bir haberdir. Tüm bu nedenlerle, sivil toplum kuruluşlarının (STK) ve en fazla etkileyecek olanların 'çok yüksek bir sesle', tüm ülkeleri, ama özellikle gelişmiş (sanayileşmiş, zengin, eski sömürgeci ve emperyalist, yeni küreselleşmeci vb.) ve büyük hızla gelişmekte olan Tarafları, NDC'lerini küresel sıcaklık artışı 2°C'nin altında tutarak 1.5°C'de sınırlandırarak şekilde güncellemeye çağırması gerekiyor (Şekil 3). Özellikle gelişmiş ülkelerin ve Çin Halk Cumhuriyeti vb. gibi en büyük salımları yapan hızla gelişmekte olan ülkelerin başı çekmesi önemlidir. Hedefler önemli olmakla birlikte, hızlı bir şekilde eyleme dönüşmeleri gerekir. Bu nedenle gelişmiş ülkeler, fosil yakıtlara, özellikle kömüre dayalı enerji üretim sistemlerini hızla devreden çıkarmalı ve tüm ülkeler dünya çapında kömürle çalışan yeni termik elektrik santralleri açmamayı ya da bunları finanse etmemeyi taahhüt etmelidir.

Dünya aynı zamanda, gelişmekte olan ülkelere, yurttaşlarına temiz enerji ulaştırmak için daha güçlü ve sürdürülebilir destekler sağlamak üzere birlikte çalışmalıdır. Bitkiler (ormanlar, çalılar, bozkırlar, savanlar, çayır ve meralar, denizlerdeki fitoplanktonlar, vb.) atmosferden fotosentez yoluyla karbonun uzaklaştırılmasında yaşamsal bir rol oynamaktadır. Hedeflediğimiz

Şekil 3: Paris Anlaşması'nın iç ilişkilerinin sadeleştirilmiş çizimsel gösterimi (Türkeş, 2021c).

küresel ısınma düzeylerine ulaşacak ve iklim değişikliğinin etkisini azaltacak, onları korumak çok önemlidir ve şu anda hâlâ birkaç saniyede bir futbol sahası oranında orman ekosistemini kaybediyoruz. Her türlü doğa ve iklim dostu sürdürülebilir üretimin ödüllendirilmesi, ormanlar ve tarım ekosistemleri korunurken çiftçilerin daha iyi bir yaşam sürmelerine yardımcı olmak için, ülkelerin hiç zaman yitirmeksizin tarımsal ürünlerde ve küresel ticarete reform yapmak için birlikte çalışmaları gerekiyor. Ayrıca, yine çok hızlı bir biçimde sıfır salımlı otomobil, traktör, otobüs, minibüs, kanyonet ve kamyon üretim ve kullanımını teşvik edip artırarak havamızı, suyumuzu, toprağımızı temizlemeli ve karbon salımlarını azaltmalıyız. Örneğin, Avrupa Birliği ve İngiltere, 2030 yılına kadar yeni benzinli ve dizel otomobil satışı sona erdirmeyi planlamaktadır. Büyük otomobil pazarlarına sahip bütün ülkeler bu yolu izlemelidir.

Gerçekte salımları azaltmak için tüm bunlar yapılsa bile, daha fazla değişiklik kaçınılmazdır. İklim değişikliği tehlikesi ve ilişkili en büyük risklere maruz kalan en savunmasız kişi, toplum ve ülkelerin (ör. özellikle az gelişmiş ülkelerdeki yoksullar, kadımlar, çiftçiler vb.) olduğunu ve bundan en az düzeyde sorumlu olduklarını ya da hiç sorumlu olmadıklarını biliyoruz.. Daha fazla insan yaşamını ve geçim kaynağını kaybetmeden ve insanlığın güçlükle sağladığı görece refah ve ilerlemeyi azaltıp yavaşlatmadan önce bunu ele almak ve güçlü bir dirençlilik oluşturmak için harekete geçilmesi gerekiyor. Bu konunun teknik ayrıntısı için lütfen 9 Ekim 2021 tarihli makalem okuyunuz (<https://yesilgazete.org/iklim-degisikligine-karsi-toplumsal-direncligi-artirabilir-miyiz/>).

Uluslararası toplum, değişen iklimin etkilerine karşı en savunmasızları (insan, toplum, ülke, sınıf vb.) gözetmeli ve desteklemelidir. Paris Anlaşması'nın hedef ve yürütme konuları arasında da yer alan, halihazırda iklim değişikli-

ğinden kaynaklanan kayıp ve hasarları önlemek, en aza indirmek ve sürekli ele almak için Yeşil İklim Fonu için öngörülenden çok daha fazla eyleme ve finansmana gereksinim vardır. Dünyanın tüm ülkelerinde, ama özellikle iklim değişikliği etkilenebilirlikleri yüksek ve en yüksek olan gelişmekte olan (ör. Türkiye) ve az gelişmiş ülkelerdeki (ör. Bangladeş, Etiyopya, Maldivler, vb.) erken uyarı (şiddetli hava, şiddetli yağış, fırtınalar, sel, taşkın, kuraklık, sıcak hava dalgası, fırtına kabarması vb.) sistemlerini, sel ve taşkın koruma ve önleme yapılarını iyileştirmek ve daha fazla can, geçim kaynağı ve doğal yaşam alanı kaybını önlemek için dayanıklı altyapı ve doğa-iklim dostu sürdürülebilir bir tarım inşa etmek için orta ve uzun erimli stratejik planlarını, hedeflerin ve daha fazla finansmanın uygulamaya konulması gerekiyor. Türkiye ve benzeri fiziki coğrafya, özellikle iklim ve ekolojik biyocoğrafya koşullarına sahip ülkelerde doğal ekosistem ve habitatları korumak ve eski haline getirmek (restorasyon), değişen iklimin etkilerine karşı dirençliliği artırmanın güçlü bir yoludur. Gelişen ekosistemler sürdürülebilir tarıma kat-

“Hangi iklim bölgesi ya da kuşağında olursa olsun, son birkaç on yıldan beri dünyanın hemen tüm ülkeleri zaten aşırı hava ve iklim olaylarının ve afetlerinin olumsuz ve yıkıcı etkilerini yaşıyor.

Bu yüzden, insanı ve doğal habitatları korumak için etkilenebilirliklerini (etkilenebilirlik göstergesi ve faktörlerini geliştirip iyileştirerek) azaltıp dirençliliklerini artırarak adil ve sürdürülebilir uyum önlemlerinin de hayata geçirilmesi, gelişmiş ‘zengin’ ülkelerin Paris Anlaşması aracılığıyla ivedilikle ele alması ve gerçekleştirilmesi gereken en yaşamsal konudur”

kıda bulunur, su kaynaklarını korur, dünya çapında milyarlarca yaşamı desteklerken, doğal fırtına ve sel savunmaları oluşturmaya yardımcı olurlar. Bu kapsamda, tüm ülkeler, değişen iklimin etkileri, karşılaştıkları zorluklar ve nerede yardıma ihtiyaç duydukları, uyum sağlamak için neler yaptıklarını ve yapmayı planladıklarını bir özeti olan bir “Uyum İletişimi Çerçevesi ya da Stratejisi” oluşturmalı ve bunu uygulamalıdır. Bu tarz stratejik planlar birlikte öğrenmemize; toplumlar, kentler, sektörler, bölgeler ve ülkeler arasında en iyi uygulamaları paylaşmamıza yardımcı olacaktır.

5. Glasgow İklim Zirvesi'nde Görülecek Konulardan Hangileri Tarafların Küresel İklim Değişikliği Savaşımını Sürdürmesi Açısından Yaşamsaldır?

Öncelikle, küresel COVID-19 salgınına ilişkin gözlenen olumsuzlukları-sorunları-eşitsizlikleri-haksızlıkları ve bu boyuttaki bir pandeminin en az 2 yıl daha etkili olabileceği olmasını dikkate alarak, BMİDÇS TK-26'nın 1-12 Kasım 2021 günlerinde İngiltere'nin Glasgow kentinde gerçekleşecek olma-

sını, Paris Anlaşması'nın uygulanmasına ilişkin var olan gecikmenin ve dağılımının önlenmesi açısından önemli bulunduğunu söylemek istiyorum. Ancak, ülkelerin bugüne değin iklim değişikliği savaşımı (seragazi salımlarının azaltılarak + seragazi yutaklarının/haznelerinin geliştirilerek ve artırılarak iklim değişikliğinin zayıflatılması, etkilerinin en aza indirilmesi + bu kapsamdaki diğer insan etkinlik ve girişimleri, vb.) açısından Paris Anlaşması'nın hedeflerine yönelik Ulusal Olarak Belirlenen Katkıları'nın (NDC) ya da Ulusal Niyet Beyanları'nın ve bunların kuvvetlendirilmesi ve/ya da yeni katkıların sunulması çabalarını ise hem bilimsel hem de var olan uygulamalar açısından çok yetersiz buluyorum.

Buraya kadar gerekçeleri ve nedenleriyle birlikte birçok kez vurguladığım gibi, dünya, Glasgow 2021'e ertelenen TK-26'dan radikal ve iklim değişikliği savaşımını güçlendirecek kararlar çıkmasını şiddetle görmek istiyor.

Bana göre Glasgow'da yapılmasına birkaç gün kalan TK-26 toplantısında tarafların küresel iklim değişikliği savaşımını sürdürmek ve 1.5°C küresel ısınma hedeflerine bilimin gösterdiği biçimde ulaşmak açısından çözmesi gereken 5 ana konu şunlardır:

- 1) Küresel iklim değişikliği savaşımının finansmanı ve Yeşil İklim Fonu;
 - 2) Daha iddialı iklim değişikliği savaşımı;
 - 3) Paris Anlaşması Kural(lar) Kitabı;
 - 4) Dirençlilik/Uyum, Kayıp ve Hasarlar;
 - 5) İklim adaleti ve iklim değişikliği savaşımının adil paylaşımı.
- Yukarıdaki ana başlıklar aşağıdaki paragraflarda çok özet bir biçimde tartışılarak, Glasgow sonuçlarının ‘olumlu’ ya da ‘olumsuz olma’ durumlarına göre kısaca değerlendirildi:

5.1. Küresel İklim Değişikliği Savaşımının Finansmanı ve Yeşil İklim Fonu

Paris Anlaşması, BMİDÇS'nin asıl olarak Yeşil İklim Fonunu içeren finans-

man düzeneğinin Paris Anlaşması'na hizmet etmesini düzenlemektedir. Bu çerçevede olmak üzere, iklim güvenli (iklim sistemine zarar vermeyen, olumsuz etkisi olmayan vb.) ve iklim dirençli teknoloji geliştirilmesi ve transferi ile gelişmekte olan ülkelerde kapasite oluşturma konusundaki uluslararası çabalar ve işbirliği de kuvvetlendirilmelidir. Bu amaçla Paris Anlaşması altında bir teknoloji çerçevesi oluşturuluyor ve kapasite oluşturma etkinlikleri ve çalışmalarını, diğerlerine ek olarak, gelişmekte olan taraf ülkelerdeki kapasite kurma eylemleri ve uygun kurumsal anlaşmalar ve işbirlikleri açısından kuvvetlendirilmiş destekler vb. eylem ve düzenekler aracılığıyla kuvvetlendirilecektir.

Öte yandan, küresel iklim değişikliği savaşımı için gereksinim duyulan kamu finansmanı en az ilerlemeyi ve en büyük güvensizlik belirtilerini gösteriyor. En son Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Oxfam raporlarına göre, 2018 yılı değerleri açısından gelişmiş ülkeler, 2020'den başlayarak gelişmekte olan ülkeler için yılda 100 milyar ABD dolarlık iklim finansmanı sağlama yükümlülüklerini yerine getirememektedir. Gelişmekte olan ülkelerde özel finansmanı harekete geçirmeye yönelik kamu çabaları da genel olarak durmuş durumdadır. Bu raporlar aynı zamanda, toplam iklim finansmanının yalnızca yaklaşık dörtte birini alan uyum için gerekli olan destek açığını da vurgulamaktadır. Bu, Paris Anlaşması'nın, özellikle iklim değişikliğine karşı en savunmasız ya da etkilenebilirliği en yüksek olan ülkelerin maruz kaldığı olumsuz etkileri giderme ve iklim değişikliği savaşımı ve uyum arasındaki finansmanı dengeleme taahhüdünü karşılanmadan bırakıyor. Bu yüzden, 100 milyar dolarla ilgili öngörüler göz önüne alındığında, gelişmiş ülkelerin önümüzdeki yıllarda bu hedefe ulaşmak için fonlarını nasıl artıracıklarına dair net işaretler vermeleri yaşamsaldır. Avrupa Birliği (AB), öngörülen gelecek iklim finans-

manı hükmüyle ilgili olarak ilk iki yılda bir bildirisini sunan tek gelişmiş ülke grubudur. Bunlar, gelişmiş ülkelerin Paris Anlaşması kapsamında iletmele-ri gereken ilk resmi bildirimlerdir ve gelişmekte olan ülkelere finansman yükümlülüklerinin yerine getirileceğine dair güvence vermede önemli bir rol oynamaktadır. Bunun yapılmaması güveni önemli ölçüde zedeleyecektir. İklim finansmanı iklim değişikliği savaşımı için gereklidir. Çünkü seragazi salımlarını önemli düzeyde azaltabilmek için geniş ölçekli yatırımlar gereklidir. İklim finansmanı uyum açısından da eşit düzeyde önemlidir. Çünkü, önemli finansman kaynakları, değişen iklimin olumsuz etkilerine uyum, değişen iklimin etkilerini (etkilenebilirlik etmenlerini duruma göre azaltarak, iyileştirerek ve/ya da güçlendirerek vb.) azaltmak ve direngenliği güçlendirmek açısından gereklidir.

5.2. Daha İddialı İklim Değişikliği Savaşımı:

Daha iddialı bir iklim değişikliği savaşımı süreci, başta gelişmiş ülkeler ve büyük gelişmekte olan taraf ülkeler için geçerli olmak koşuluyla, NDC'lerin daha iddialı (azimkar) kılınarak kuvvetlendirilmiş olmasının ve/ya da daha iddialı yeni NDC'lerin sunulmasının sağlanmasını içermek zorundadır. Küresel ısınma hedefleri açısından çok yetersiz NDC'lerini bile gerçekleştirilmeyen Paris Anlaşması taraflarının, 2020 sonuna kadar sunmaları gereken güçlendirilmiş yeni ve/ya da ek 'azimkâr' savaşım hedefleri ya da savaşım niyetleri küresel salgın nedeniyle TK-26 ile birlikte 2021 sonuna, yani Glasgow konferansına ertelenmiş durumda. Bu kapsamda Paris Anlaşması'nın 5+1 yıllık dönemde günümüze değin "insanın iklim sistemi üstündeki olumsuz ve kısa sürede geriye döndürülmesi olanaksız olan etkilerini en aza indirme ya da durdurma" bağlamında neyi başardığını net bir biçimde söylemek, gerçekte olsa çok iyi niyetli bir yaklaşım olarak görülebilir.

Madrid'deki küresel başarısızlık sonrasında BM Genel Sekreteri António Guterres de Twitter hesabı üzerinden paylaştığı mesaj ile TK-25'in sonucundan duyduğu hayal kırıklığını duyururken, "uluslararası toplumun iklim değişikliği ile savaşım, uyum ve finans konularında artan ya da kuvvetlenen bir ilgiyi gösterme konusunda önemli bir fırsatı kaçırdığını" kaydetmişti.

Yine de yukarıda sözünü ettiğimiz iyimser yaklaşımla, Paris Anlaşması kapsamında bazı ilerlemelerin gerçekleştiğinden söz edilebilir. Örneğin, Paris Anlaşması yürürlüğe girdiğinden beri özellikle gelişmiş tarafların düşük karbon çözümlerine ve yeni karbon pazarlarına odaklanmış olduğu izlenmektedir. Ayrıca sıfır-karbon çözümleri, salımların yaklaşık %25'inden sorumlu olan sosyoekonomik sektörlerin arasında rekabet edebilir olma yoluna girmiş görünmektedir. Bu eğilimin, başka bir deyişle gözlenen ilerlemenin, enerji ve ulaştırma sektörlerinde dikkat çekici olduğu ve erken davranışlar açısından birçok yeni iş olanağı yaratmış durumda olduğu söylenebilir. Paris Anlaşması kapsamında 2030 yılına kadar öngörülen sıfır-karbon çözümlerinin küresel seragazi salımlarının %70'ten fazlasını temsil eden sektörlerde yarışabilir bir düzeyde olması da öngörülmektedir. Bir başka önemli ilerleme, Nisan

2021'de yeni ABD başkanının çağrısıyla gerçekleştirilen İklim Liderler Zirvesi 2021 etkinliği sırasında, başta ABD ve diğer bazı OECD üyesi ülke liderleri olmak üzere, bazı ülkelerin çeşitli referans dönemlere (2000'ler, 2010'lar vb.) göre insan kaynaklı ulusal seragazi salımlarında ya da karbon-dioksit eşdeğeri seragazılarında 2030 yılına kadar genel olarak %40 ile %60 arasında değişen oranlarda azaltım yapacakları konusundaki açıklamaları ve diğer iklim değişikliği ilişkili 'hedef ya da 'sözlerinin' TK-26'nın resmi sonuçlarına ve kararlarına yansımalarının başarılı olacak olmasıdır.

Eğer böyle bir olumlu gelişme olmazsa, yani Paris'in yürütülmesi ve finansmanı açısından gereksinim duyulan bir ilerlemenin göstergeleri, küresel salımdan çıkarılması beklenen derslere karşın TK-26'nın sonuç ve kararlarına yansımazsa, bana göre iklim değişikliğinin beklenen en olumsuz etkilerinin

yaşanmaya başlaması ve iklim değişikliği savaşımının başarısı açısından geri dönülmez bir noktaya ulaşılmış oluşu tüm ülkelere kabul edilmiş olacaktır. Bu bilimsel öngörümün temellerinde, yukarıdaki satırlarda kısa da olsa açık bir biçimde tartıştığım gibi, IPCC 1.5°C Küresel Isınma Özel Raporu ile UNEP'in 2010'lu yıllardan beri yayınlamakta olduğu Seragazi Salım Açıkları raporlarındaki bilimsel değerlendirmeler ve kestirimler yatmaktadır.

Bu noktada yaşanmış olan şu gerçek hiç unutulmamalıdır. Bilindiği gibi, BMİDÇS'nin İspanya'nın başkenti Madrid'de gerçekleştirilen TK-25'te birçok önemli madde üzerindeki tartışmaların uzaması yüzünden, bu konferans 2 gün gecikmeyle sonuçlandırılabilmişti. Bize göre, çok şaşırıcı olmayan bir sonuç olarak, iklim değişikliği savaşımı, uyum, uluslararası karbon piyasaları oluşturulması ile özellikle iklim değişikliğinin yıkıcı etkileriyle en hızlı ve şiddetli şekilde karşı karşıya kalacak olan gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkelere söz verilen finans desteğinin sağlanması ve istenen yeni finans desteklerinin artırılması konusunda zirvede ilerleme sağlanamamıştı. Madrid'deki bu küresel başarısızlık sonrasında BM Genel Sekreteri António Guterres de Twitter hesabı üzerinden paylaştığı mesaj ile TK-25'in sonucundan duyduğu hayal kırıklığını duyururken, "uluslararası toplumun iklim değişikliği ile savaşım, uyum ve finans konularında artan ya da kuvvetlenen bir ilgiyi gösterme konusunda önemli bir fırsatı kaçırdığını" kaydetmişti.

5.3. Paris Anlaşması Kural(lar) Kitabı

Bu başlık, Paris Anlaşması Kurallar Kitabı'nda, NDCler için ortak zaman çerçevelerinin belirlenmesi, şeffaflık gereksinimlerinin güçlendirilmesi ve karbon ticareti ve/ya da karbon piyasaları konularında uzlaşamayan/yarım kalan konuların tamamlanmasını içermektedir.

5.3.1 Ulusal Olarak Belirlenen İklim Değişikliği Savaşımı Katkıları için Ortak Zaman Çerçevesi Belirleme

Ülkeler, hedefleri de dahil olmak üzere 2025 NDC'lerinin kapsayacağı ortak zaman çerçevesi üzerinde henüz anlaşmaya varmadı. TK-25 sırasında ülkeler, aynı NDC bitiş tarihini (aynı zamanda uygulama süresinin uzunluğunu da belirler) benimseyerek NDC hedeflerini belirlenen beş yıllık hedef döngüsüyle senkronize edip etneme konusunda anlaşamadılar. Bazı taraflar bunun ivdi bir gündem olmadığını iddia ettiği için, böyle bir kararın ne zaman verileceği konusunda da anlaşamadılar. Ancak taraflar bir yandan da 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleşen İklim Diyalogları* sırasında hangi faktörlerin gecikmiş kararı engelleyebileceğini ya da etkinleştirilebileceğini daha iyi anlamak için görüş alışverişinde bulunmayı sürdürdü. Açık etkinlik sırasında, ülkeler bu görüşmeleri TK-26 ile sonuçlandırma isteklerini dile getirdiler.

5.3.2 Şeffaflık Gereksinimlerinin Güçlendirilmesi

Paris Anlaşması kapsamında eylem ve destekler konulu bir Güçlendirilmiş Şeffaflık Çerçevesi (ETF) oluşturulmuş durumdadır (Şekil 3). 2024 yılında başlaması öngörülen ETF sürecinde, taraflar aldıkları önleme ve uygulamaları eylemler ile iklim değişikliği savaşımı ve uyum önlemlerini, sağladıkları ve/ya da aldıkları destekleri şeffaf bir biçimde bildirmek zorunda olacaktır. Ayrıca ETF sürecinde toplanan bilginin, Küresel Değerlendirmeyi (Küresel Envanter) (Şekil 3) desteklemesi, Küresel Envanterin ise uzun erimli iklim hedeflerine yönelik ortak ilerlemelere ulaşma olanağına sahip olacağı düşünülmektedir. Bu sürecin sonunda taraf ülkelere bir sonraki yükümlülük döneminde belirleyecekleri Azimkâr Düzenek kapsamında daha etkili ve iddialı planlar yapmaları konusunda öneriler sunulması sağlanacaktır.

Paris Anlaşması'nın taraf ülkeleri iklim yükümlülüklerinden (asıl olarak NDCler) sorumlu tutmayı amaçlayan ETF'nin teknik ayrıntılarını sonuçlandırmak için TK-26 görüşmelerinde daha yapılması gereken çok iş var. Bekleyen kararlar, ülkelerin seragazi salımlarını, iklim eylemlerini ve desteklerini izlemek ve raporlamak için kullanacakları tabloların ve formatların ayrıntılarını içerir. Örneğin, İklim Diyalogları sırasında çalışılan uzun saatler süresince, görüşmeciler bir yandan ülkelerin çabalarının sağlam bir şekilde muhasebesinin yapılmasını sağlarken bir yandan da biraz esneklik sağlayabilecek yaklaşımlar üzerinde potansiyel uzlaşmaları belirlemek için mücadele ettiler. Müzakerecilerin, Anlaşmanın şeffaflık çerçevesi ile 6. Maddenin kullanımına ilişkin hükümler arasındaki bağlantılarla boğuşmak için hâlâ fazla zamana ihtiyacı var.

5.3.3 Karbon Piyasalarının Nasıl Çalışacağına Belirlenmesi

Glasgow'da hatta sonrasında da başta karbon piyasaları olmak üzere, 6. Madde ile ilgili olağanüstü görüşmeler ana odak noktası olmayı sürdürecektir. Anımsanacağı gibi BMİDÇS, tarafların ortak bir görüşe nasıl ulaşabileceklerini ve uzlaşabileceklerini araştırmak için bir dizi gayri resmi kapalı diyaloga ev sahipliği yaptı. TK-25'te pek çok konuda uzlaşmaması yüzünden, 2019 ve 2020'den kalan kilit sorunlar hala çözülmemiş durumdadır. Bunlar, mükerrer sayımın nasıl önleneceği (karbon transferlerinde kullanılan salım azaltmalarının çift sayılmadığından emin olunması vb.); küresel salımların genel olarak azaltılmasının nasıl sağlanacağı (böylece 6. Madde sadece bir denkleştirme aracı değil, daha çok salım azaltmalarına yol açabilecek bir yasal araç olacak!); karbon ticaretinden alınan bir verginin uyum çabalarını nasıl finanse edebileceği ve BMİDÇS Kyoto Protokolü kapsamında oluşturulan 2020 öncesi kredilerin Paris Anlaşması kapsamındaki seragazi salım hedeflerine

uygulanmasının sürüp sürmeyeceğinin nasıl netleştirileceği vb. Ayrıca, TK-25'teki kararsızlığın ardından, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü (ICAO) ve Uluslararası Denizcilik Örgütü (IMO) tarafından bu sektördeki iddialı çabaların önüne geçebilecek zayıf kuralların onaylanmış olması da başka bir ivedilikle ele alınması gereken ciddi bir sorundur.

Tarafların Glasgow'da bu başlık altında özetlediği tüm konularda sağlam bir uzlaşma bulmaları zorunludur.

6. Dirençlik Oluşturma, Uyum, Kayıp ve Hasarlar

6.1. Dirençlik ve Uyum

Paris Anlaşması, iklim değişikliğine uyum kapasitesini kuvvetlendiren, dirençliliği artıran ve anlaşmanın küresel sıcaklık hedefleri kapsamında iklim değişikliğinden etkilenebilirliği azaltan, uyum konusunda bir küresel düzenek ve hedef oluşturmuş durumdadır. Paris Anlaşması'nın düzenlediği bu uyum hedefi, destek ve uluslararası işbirliği aracılığıyla olanları içeren, ulusal uyum çabalarını önemli derecede kuvvetlendirmeyi amaçlar. Bu noktada öncelikle, İklim Diyalogları sırasında, Uyum Komitesi ve Varşova Uluslararası Kayıp ve Hasar Düzeneci Yürütme Komitesi'nin (WIM ExCom), TK-25'te talep edilen çalışmanın ilerleyişinde bazı güncelleme ve ilerlemeler sağlanmış olduğunu söylemem gerekir.

Madrid'de yapılan TK-25'te taraflar, Uyum Komitesi'nden iklim dirençliliğini destekleme ve iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine uyum sağlama yeteneğini artırma küresel hedefine ulaşmada kaydedilen toplu ilerlemenin nasıl değerlendirileceğini belirlemesini talep etmişti. Bu kapsamda, Uyum Komitesi yaklaşımları incelemeye başladı ve 2021 yılında uyum kapasitesini artırma, dirençliliği güçlendirme ve iklim değişikliğine karşı etkilenebilirliği azaltma konusundaki ilerlemeyi değerlendirmeye yönelik yaklaşımları, bilgileri ve metodolojileri içerecek bir teknik rapor taslağı hazırlamayı öngör-

“Paris Anlaşması iklim değişikliğinin aşırı hava ve iklim olayları ve afetler ile yavaş gelişen iklim ve/ya da iklim ilişkili olayları içeren olumsuz etkileriyle bağlantılı kayıp ve hasarlara önem vermenin, etkileri azaltmanın ve uyarıların önemini kabul etmektedir”

dü. Ancak bunun için çok geç kalmıştır ve 2022'de Paris Anlaşması'nın uzun erimli hedefine yönelik tarafların ortak çabalarına ilişkin küresel envanterin başlamasından önce raporu değerlendirmek ve gerekli ölçütleri tanımlamak için ek alanlara ihtiyaç duyulacaktır.

6.2. Kayıp ve Hasarlar

Paris Anlaşması iklim değişikliğinin aşırı hava ve iklim olayları ve afetler ile yavaş gelişen iklim ve/ya da iklim ilişkili olayları (ör. kuraklık ve çölleşme) içeren olumsuz etkileriyle bağlantılı kayıp ve hasarlara önem vermenin, etkileri azaltmanın ve uyarıların önemini kabul etmektedir. Paris Anlaşması, ayrıca, sürdürülebilir kalkınmanın kayıp ve hasar riskinin azaltılmasındaki rolüne vurgu yapmaktadır. Paris Anlaşması'nın tarafları, TK-19'un ana çıktılarında biri olan “İklim Değişikliğinin Etkileri ile Bağlantılı Hasar ve Kayıplar için Uluslararası Varşova Düzeneci” aracılığıyla, hasar ve kayıp konusunu anlama ve destekleme kapasitelerini kuvvetlendirmek zorundadır. Uluslararası Varşova Hasar ve Kayıp Düzeneci, özellikle iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine hassas (etkilenebilirliği yüksek) gelişmekte olan ülkelerdeki aşırı olaylar ve yavaş gelişen olaylar gibi iklim değişikliğinin olumsuz etkileriyle bağlantılı hasar ve kayıplar açısından işbirliği ve kolaylaştırma vb. gibi çeşitli konu ve eylemleri düzenler.

Bu kapsamda, Madrid'deki (TK-25) kayıp ve hasarlar için kilit sonuçlardan biri, 2020'nin sonuna kadar kayıp ve hasarı ele almak için eylem ve destek konusunda bir uzman grubu kurmaktır. Bu uzman grubun görevlerinden biri, Sürekli Finans Komitesi ile ilişki kurmak ve diğer kuruluşlarla işbirliği yapmaktır. Yeşil İklim Fonu, gelişmekte olan ülkelerin kayıp ve hasar fonlarına nasıl erişebileceklerini açıklığa kavuşturuyor. Daha sonra bu uzman grubunun görev tanımı da kabul edildi. TK-25 ayrıca kayıp ve hasarın üstesinden gelmek için teknik yardımı işlevsel kılmayı amaçlayan Santiago Kayıp ve Hasar Ağı'nı (SNLD) oluşturulmasına da yol açtı. Taraflar, İklim Diyalogları sırasında, SNLD'nin hangi özel teknik yardımı sağlaması gerektiği ve işlevlerini yerine getirmek için nasıl yapılandırılması gerektiği konusunda hâlâ bölünmüş durumdaydı. Gelişmekte olan ülkeler, kendilerini uzmanlar ve teknik yardım sağlayıcılarla buluşturacak kolaylaştırıcı bir ağ oluşturma platformuna duyulan gereksinimi vurgularken, gelişmiş ülke-

ler var olan yapı ve organların yanı sıra dış çerçeveler ve ağların kullanımının önemini vurguladı!

7. İklim Adaleti ve İklim Değişikliği Savaşımının Adil Paylaşımı

İyi bildiğimiz ve pek çok kez deneyimlediğimiz gibi, BMİDÇS Taraflar Konferanslarında (iklim zirvelerinde) ortaya çıkan sorunların çoğu, iklim adaletinin merkezinde yer alan hakkaniyet, tarihsel sorumluluk, harekete geçme yeteneği ve iklim değişikliği savaşımının ve dirençlik-uyumun finansmanı vb. konu ve sorunların çevresinde toplanıyor. BMİDÇS'ne taraf olan gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki uzun vadeli gerilimler bu sorulara odaklanıyor. İklim adaleti ve hakkaniyet konusu, Paris Anlaşması'nın küresel sıcaklık artışını 1.5°C ile sınırlama hedefine ulaşmak için gerekli olan küresel işbirliğinin kilidini açabilecek anahtardır da aynı zamanda.

Öte yandan, uluslararası sivil toplum kuruluşları da Paris Anlaşması kapsamında küresel iklim eylemini 'Adil

Paylar' ('Adil Hisseler') merceğinden değerlendiren bir dizi rapor yayımlamak için bir Sivil Toplum İnceleme grubu olarak bir araya geldi. 'Adil Hisseler' analizinin kökleri, kalan karbon bütçeleri bilimine ve BMİDÇS kapsamındaki hakkaniyet (denkserlik) ilkelerine dayanmaktadır. Birçok gelişmekte olan ya da az gelişmiş güney ülkesi kendi Adil Paylarına hatta daha fazlasına ilişkin harekete geçme ya da eylemde bulunma bildirimini yaparken, gelişmiş tarihsel kirleticilerin, iklim değişikliği savaşımı, özellikle salın azaltmaları ve iklim finansmanı açısından, iklim eyleminin Adil Paylarına yakın bir yerde ilerlemediklerini görmekteyiz. Örneğin, 2015 Sivil Toplum Denkserlik İncelemesi raporu, Rusya'nın yükümlülüğünün kendi adil payının sıfır düzeyinde, Japonya'nın 10'da biri, ABD'nin beşte biri ve AB'nin adil payının beşte birinin biraz üstünde olduğunu belirlerken, rapora göre Çin, Hindistan, Endonezya, Kenya ve Marshall Adaları'nın taahhütleri, adil paylarını karşılıyor ya da aşıyor.

8. Sonuçlar ve Tartışma

Özetlemek gerekirse, Madrid'de yapılan TK-25'te iklim değişikliği savaşımı, dirençlik/uyum, kayıp ve hasarlar, uluslararası karbon piyasaları (kuralları) oluşturulması ile iklim değişikliğinin yıkıcı etkilerini en hızlı ve şiddetli şekilde yaşayabileceği beklenen gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkelere söz verilen finans desteğinin sağlanması ve istenen yeni finans desteklerinin artırılması vb. konularda bir uzlaşma sağlanamamıştı. Bu yüzden bu konular, özellikle iklim değişikliği savaşımı (asıl olarak seragazi salınlarının azaltılması ve yutakların geliştirilip artırılması) ve Paris Anlaşması Kurallar Kitabı (karbon piyasaları vb.) ile uyum, teknoloji ve kapasite oluşturulması vb. konuların finansmanı TK-26'nın da ana gündemini oluşturabilecektir.

Paris Anlaşması, iklim değişikliğine uyum kapasitesini kuvvetlendiren, dirençliliği artıran ve Anlaşmanın kü-

resel sıcaklık hedefleri (2030'a kadar küresel ısınmayı 2°C altına çekmek ya da 1.5°C'de sınırlandırmak) kapsamında iklim değişikliğinden etkilenebilirliği azaltan, uyum konusunda bir küresel düzenek oluşturmuştur. Paris Anlaşması'nın düzenlediği bu uyum hedefi, destek ve uluslararası işbirliği aracılığıyla olanları da içeren, ulusal uyum çabalarını önemli derecede kuvvetlendirmeyi amaçlar. Uyum hedefi ayrıca, uyumu tüm tarafların karşı karşıya kaldığı küresel bir sorunsal meydan okuma olarak kabul etmektedir. Bu kapsamda, tüm taraflar Ulusal Uyum Planlarının düzenlenmesini ve yürütülmesini içeren uyum konusunu yakın bir şekilde bağlantılı olmalıdır. Taraflar bu kapsamda, önceliklerini, gereksinimlerini, plan ve eylemlerini tanımlayan uyum bildirimleri sunmak ve bunları periyodik olarak güncellemek zorunda olacaktır. Ayrıca gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan ülkelerin uyum çabalarını da dikkate almak durumundadır.

Paris Anlaşması, finans, teknoloji ve kapasite oluşturma desteği kapsamında gelişmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelerin daha temiz ve iklim direnç bir gelecek kurmaları konusundaki çabalarını destekleme zorunluluklarını açıkça vurgulamaktadır. Ayrıca Paris Anlaşması ilk kez öteki taraf ülkelerin bu konulardaki gönüllü katkılarını teşvik etmektedir. Paris Anlaşması'na göre, kaynak sağlanması ya da sunulacak kaynağın kararlaştırılması, uyum ve mücadele arasındaki bir dengeye ulaşmayı da amaçlamalıdır. Başka bir deyişle kaynağın doğru yönlendirilmesine önem verilmiştir. Sağlanan finansman desteği konusundaki raporlamaya ek olarak, gelişmiş ülke tarafları kamu finansmanının kestirilen düzeylerini de içeren her iki yılda bir gelecek destekler konusunda net bilgi sunmalıdır.

Paris Anlaşması, BMİDÇS'nin asıl olarak Yeşil İklim Fonunu içeren finansman düzeninin Paris Anlaşması'na hizmet etmesini düzenler. Bu çerçe-

vede olmak üzere, iklim güvenli (iklim sistemine zarar vermeyen, olumsuz etkisi olmayan vb.) teknoloji geliştirilmesi ve transferi ile gelişmekte olan ülkelerdeki kapasite oluşturma konusundaki uluslararası çabalar ve işbirliği de kuvvetlendirilmelidir. Bu kapsamda, Paris Anlaşması altında bir teknoloji çerçevesi oluşturuluyor; kapasite oluşturma etkinlikleri ve çalışmaları, diğerlerine ek olarak, gelişmekte olan ülke taraflarındaki kapasite kurma eylemleri ve uygun kurumsal anlaşmalar ve işbirlikleri açısından kuvvetlendirilme destekler vb. eylem ve düzenekler aracılığıyla pekiştiriliyor. TK-26'da görüşülecek kilit konuların en önemlilerinden biri, karbon piyasaları için kurallardır. Daha önce hem Katowice'de hem de Madrid'de kurallar üzerinde anlaşmaya varılması gerekiyordu, ancak o görüşmelerde bir küresel uzlaşmaya varılmadı ve bu da bu önemli konunun/sorumun Glasgow'a kaldığı anlamına geliyor. Karbon piya-

saları, salım yapıcılarının ya da kirleticilerin ticaret ya da dengeleme yoluyla bir fiyat karşılığında seragazi salmaya devam etmesine izin verir. Öte yandan Kyoto'dan bu yana var olan karbon piyasası düzeneklerinin salımları azalttığına ilişkin açık ve sınırlanabilir bir kanıt yoktur. Kuramsal olarak yapabilseler bile, olasılıkla yaklaşık 10 yıl içinde küresel ortalama yüzey sıcaklıklarını 1.5°C'de sınırlandırmak (çok küçük bir olasılıkla altında tutmak!) için korunması gereken karbon bütçesi hızla bozuluyor. Artık karbon piyasaları oluşturmak, ticaretini yapmak ya da salımları dengelemek için hiç zaman kalmadı. Tüm kirleticilerin başta fosil yakıt yakılmasıyla terk edilmesi, yeni ve yenilenebilir enerjilerin teşvik edilip artırılması ve yutakların korunması-geliştirilmesi-artırılması vb. gibi ciddi politik kararlar ve ekonomik dönüşümler yoluyla, tüm seragazi salımlarını en kısa sürede azaltması ve 2050 yılına kadar net

sıfıra indirmesi gerekiyor. Gerçekte karbon piyasaları, büyük ve çoğu kez hesap sorulamayan şirketlerin ellerini güçlendirmektedir. Bu şirketlerin öne sürdükleri ve güvindikleri tehlikeli denkleştirme planları, insan hakları ihlallerinin yanı sıra insan ve başta iklim (sistemi) olmak üzere doğal sistemler üstünde yarattığı ciddi ve onarılması olanaksız çevresel zararlarla bağlantılıdır. Tüm bu nedenlerle, gerçek net sıfır karbonlu iklim çözümlerine karşı tehlikeli bir dikkat dağıtıcı olarak sunulan seragazi salım ticaretine (Kyoto'dan gelen) ve yeni karbon piyasalarına karşı çıkılması gerekiyor. Öte yandan yine biliyoruz ki, küresel sermayenin ve birçok gelişmiş sanayileşmiş ülkenin 'arzusunu' gerçekleştirmeye yönelik olarak, TK-26'da karbon piyasalarının kurallarına ilişkin görüşme ve tartışmalarda taraflar ve resmi/gayri resmi çalışma grupları üstünde büyük bir baskı ve 'ikna' çabası olacaktır. ○

Dipnot:

[*İklim Diyaloglarının amacı, taraflar ve diğer paydaşlar için 2020'de kaydedilen ilerlemeyi sergilemeleri ve bağlı kuruluşlar ve 2020 için zorunlu TK gündemleri arasında görüş ve düşünce alışverişinde bulunmaları için bir platform sağlamaktır. BMİDÇS Bürosunun 25 Ağustos 2020'deki toplantısında belirlendiği şekilde, İklim Diyalogları ayrıca, zorunlu etkinlik ve çalışmaların uygulanmasını olabildiğince ilerletilmesi ve gerektiğinde, BMİDÇS yardımcı organları (SB) başkanlarının, tarafların SB'nin çalışmalarına etkin bir şekilde katılmaya hazırlanmalarına yardımcı olmak için üstlenebilecekleri olası başka eylemlerin belirlenmesi için bir platform sağlayacaktır.]

Referanslar

- Chen, D., M. Rojas, B. H. Samset, K. Cobb, A. Diongue Niang, P. Edwards, S. Emori, S. H. Faria, E. Hawkins, P. Hope, P. Huybrechts, M. Meinshausen, S. K. Mustafa, G. K. Plattner, A. M. Tréguier, 2021, Framing, Context, and Methods. In: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Masson-Delmotte, V., et al., (eds.)]. In Press.
- Erlat, E. ve Türkeş, M. 2017. Türkiye'de tropikal gece sayılarında gözlenen değişimler ve eğilimler. *Ege Coğrafya Dergisi* 26(2): 95-106.
- Erlat, E., Türkeş, M. and Aydın, F. 2021. Observed changes and trends in heatwave characteristics in Turkey since 1950. *Theoretical and Applied Climatology*, 145:137-157. <https://doi.org/10.1007/s00704-021-03620-1>
- IPCC. 2018. Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty [Masson-Delmotte, V., et al., (eds.)]. In Press.
- IPCC, 2021: Summary for Policymakers. In: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Masson-Delmotte,

- V., et al., (eds.)]. Cambridge University Press. In Press.
- Turkes, M. 2020. Climate and Drought in Turkey, Chapter 4. In Harmancioglu, N. B., Altinbilek, D. (Eds.), *Water Resources of Turkey*. World Water Resources, vol 2. Springer, Cham, pp 85-125. https://doi.org/10.1007/978-3-030-11729-0_4
- Turkes, M., Turp, M. T., An, N., Ozturk, T., and Kurnaz, M. L., 2020. Impacts of Climate Change on Precipitation Climatology and Variability in Turkey, Chapter 14. In Harmancioglu, N. B., Altinbilek, D. (Eds.), *Water Resources of Turkey*. World Water Resources, vol 2. Springer, Cham, pp 467-491. https://doi.org/10.1007/978-3-030-11729-0_14
- Türkeş, M. 2017a. Drought vulnerability and risk analysis of Turkey with respect to climatic variability and socio-ecological indicators. *Ege Coğrafya Dergisi* 26(2): 47-70.
- Türkeş, M. 2017b. Climate change policy and the cost of inaction: an institutional account from Turkey. Cambridge University Press, *New Perspectives on Turkey* 56: 133-139. doi: 10.1017/npt.2017.18
- Türkeş, M. 2018. İklim Değişikliğinin Etkileri, Türkiye'nin İklim Değişikliği Uyum Gereksinimleri, Etkilenebilirlik ve Risk Değerlendirmeleri. İklim Değişikliği ve Kalkınma (Ed. İzzet Arı). T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Ankara.
- Türkeş, M. 2020a. İklim değişikliğinin tarımsal üretim ve gıda güvenliğine etkileri: Bilimsel bir değerlendirme. *Ege Coğrafya Dergisi*, 29(1): 125-149.
- Turkes, M. 2020b. Climate and Drought in Turkey, Chapter 4. In Harmancioglu, N. B., Altinbilek, D. (Eds.), *Water Resources of Turkey*. World Water Resources, vol 2. Springer, Cham, pp 85-125. https://doi.org/10.1007/978-3-030-11729-0_4
- Türkes, M. 2021a. Türkiye'nin su iklimi, iklim değişikliği ve 2019-2020 kuraklığı. *EKOIQ_O-S_s.90-97*.
- Türkeş, M. 2021b. Uluslararası İklim Anlaşmaları: Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve Kyoto Protokolü. Avrupa Birliği-Türkiye Cumhuriyeti İklim Değişikliğine Adaptasyon Eğitim Projesi Proje

- Modülü, weglobal, Ankara.
- Türkeş, M. 2021c. Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Paris Anlaşması. Avrupa Birliği-Türkiye Cumhuriyeti İklim Değişikliğine Adaptasyon Eğitim Projesi Proje Modülü, weglobal, Ankara.
- Türkeş, M. and Erlat, E. 2018. Variability and trends in record air temperature events of Turkey and their associations with atmospheric oscillations and anomalous circulation patterns. *International Journal of Climatology* 38: 5182-5204. <https://doi.org/10.1002/joc.5720>

İnternet Referansları

- FCCC/CP/2013/L.15. 2013. <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/docs/2013/cop19/eng/115.pdf>; erişim 4 Mart 2021.
- <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement/paris-agreement-work-programme>; FCCC/CP/2015/10/Add.1; Decision 1/CP.23, paragraph 3; erişim, 1 Mart 2021.
- <https://unfccc.int/process/the-paris-agreement/status-of-ratification>; erişim, 8 Mart 2021.
- <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>; erişim 4 Mart 2021.
- <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement/key-aspects-of-the-paris-agreement>; erişim, 1 Mart 2021.
- <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/10a01.pdf>; erişim, 1 Mart 2021.
- <http://climateaction.unfccc.int>; Non-State Actor Zone for Climate Action Platform; erişim 4 Mart 2021.
- <https://www.oecd.org/newsroom/climate-finance-for-developing-countries-rose-to-usd-78-9-billion-in-2018oeecd.htm>; erişim 27 Ekim 2021.
- <https://www.oxfam.org/en/research/climate-finance-shadow-report-2020>; erişim 27 Ekim 2021.
- <https://unfccc.int/news/updated-ndc-synthesis-report-worrying-trends-confirmed>; erişim 27 Ekim 2021.
- <https://unfccc.int/ndc2020>; erişim 27 Ekim 2021.
- <http://civilsocietyreview.org/>; erişim 27 Ekim 2021.

“COP26 Öncelikle İklim Finansmanı Hedefini Gerçekleştirmeli”

“COP26’nın en önemli sonucu, senelik 100 milyar dolar iklim finansmanı hedefine ulaşılması ve bunun 2025’ten itibaren olacak şekilde kat be kat artırılması olacaktır” diyen 350.org Küresel Kampanyalar Yöneticisi Cansın Leylim’e göre Türkiye’nin de emisyon azaltım taahhütlerini güncellemesi ve 2030’a kadar atacağı adımları net bir planla ortaya koyması gerekiyor.

 Bulut BAGATIR

Pandemi COP26’ya büyük bir darbe vurdu ve bir senelik ertelemeye neden oldu. Bu uzun süreç ve yeni taahhütlerle beraber nasıl bir COP bizi bekliyor sizce?

İklim müzakereleri bu sene bu iki krize birden ev sahipliği yapacak diyebiliriz. Bir yanda gelişmiş ülkelerin aşılacağı stoklaması ve aşı patentlerinden krizi aşana kadar da vazgeçmeme kararı ile devam eden sağlık krizi; bir diğer yanda ise COP26’ya ev sahipliği yapan Birleşik Krallık’ın gerekli düzenlemeleri vakitli yapmamasıyla sağlık açısından tehlikeli ve gelişmekte olan ülkelerin ve sivil toplum kuruluşlarının sayıca eksik olduğu eşitsiz bir COP var. Tüm bunlarla beraber COP’un; yangınlarm, sellerin, fırtınaların dünyanın her yerini vurmasıyla, iklim kaosundan önce son çıkışımız olan 2030’a kadar acil iklim eylemine geçilmesi için kararların alınması gereken yer olduğu aşkar.

2020, hükümetlerin en büyük ajandasının iklim krizi olması gereken seneydi. Hem Paris Anlaşması’ndan beri geçen beş senede yenilenmesi gereken Ulusal Katkı Beyanları’nın (NDC) güçlendirilmesi hem de iklim finansmanının, 2009’da kararlaştırıldığı üzere ilk defa, gelişmekte olan ülkelere dağıtılmak üzere 100 milyar dolar olacak şekilde toplanması gerekiyordu. Fakat pandeminin ortaya çıkışı ve ilerleyişi, iki krizi

bir arada söntümlendirmek için atılması gereken yeşil politikalar yerine, hükümetlerin fosil yakıt şirketlerine trilyonlarca dolar aktarmasıyla devam etti.

Birleşmiş Milletler’in (BM) geçtiğimiz ay gerçekleştirilen Genel Kurulu’nda önemli duyurular aldık. Aslında, hepisi geç kalmış duyurular. Biden’ın ABD’nin iklim finansmanını ikiye katlayarak 11,4 milyar dolar vaat etmesi umut veren bir adım olmakla beraber, 2009’da alınmış karara göre iklim finansmanı için, zaten senede 100 milyar dolar hedefine gelişmiş ülkelerin 2020’de ulaşması gerekiyordu. Dolayısıyla COP26 öncesindeki G20 ve COP26 sürecinde başka iklim finansmanı duyurularının gelmesi mümkün.

Çin Devlet Başkanı Xi Jinping, BM Genel Kurulu’ndaki konuşmasında yurtdışında yeni kömür yakıtlı enerji projeleri inşa etmeyeceğini açıkladı. Bu beklediğimiz fakat yine de zamanlamasıyla bizi şaşırtan ve sevindiren bir gelişme oldu. Çin’in kömür finansmanından vazgeçmesi, Çin finansmanı bekleyen birçok projenin de ortadan kalkması, dolayısıyla salınacak karbonun azalması anlamına geliyor. Şimdi Çin’den ülke sınırları içerisinde alacağı iklim eylemine dair hedeflerini artırması bekleniyor.

Türkiye ise seneler sonra Paris Anlaşması’nı meclisten geçirme taahhü-

düni verdi ve hızla onayladı. Bu da COP26’nın ilk günlerinde gerçekleşecek üst düzey görüşmelere katılımına ve ciddiye alınmasına yol açacak bir gelişme. Şimdi Türkiye’nin 2030’a kadar gerçekleştirmesi gereken Ulusal Katkı Beyanı’nı yenileyerek kömürden ve fosil yakıtlardan çıkış takvimini açıklaması gerekiyor.

İngiltere Başbakanı Boris Johnson COP26’nın gündemini kömür, finansman, otomobil ve ormanlar olarak belirledi. Bu dört maddeyle ilişkin nasıl gelişmeler yaşanabilir?

İngiltere sadece kömüre değil, yurtdışı fosil yakıt finansmanına yönelik desteklerini sonlandıracağını da açıkladı. Çin’in son kömür finansmanı açıklamasından sonra COP26 kömürün sonunun altını çizecektir. Önemli olan planların zaman çizelgesi ve ne şekilde uygulanacağını detaylarını öğrenmemiz olacak fakat COP26’da kömürün sonu ile ilgili daha da fazla duyuru alabiliriz. İklim finansmanında 100 milyar dolar hedefine ulaşmak için COP26’ya kadar ve COP26 süresince zengin ülkelerden daha fazla finansman sözü duymamız olası. Mesela İtalya, G20’ye ev sahipliği yapacak olmasına ve COP26’nın eşbaşkanlığını yürütmesine rağmen henüz iklim finansmanı için üstüne düşeni yapmadı. Yakında

bununla ilgili bir haber alabileceğimizi düşünüyoruz.

Ulaşım konusunda da özellikle gelişmiş ülkelerin elektrikli araçlar üzerinden ajandası devam edecektir. Bu noktada bireysel arabalardan ziyade toplu ulaşım noktasında adımlar atılmadan gerçekçi bir dönüşüm sağlayamayacağımızı dillendirmek gerekiyor.

Ormanlar konusunda en önemli nokta ise, halihazırda karbon yutağı olarak defans mekanizmamız olan ormanların koruma altına alınması. Örnekleri ülkemizde ve Brezilya’da da görüldüğü üzere, fosil yakıtlar için ormanları katletmek kesinlikle mantık ve izan dışı; bununla ilgili alınacak kararları dikkatle takip edeceğiz.

Bu dört maddenin dışında endişelenecek kadar fazla arabası veya kömür santrali olmayan dünyanın en yoksul ülkeleri, zaten yaşamakta oldukları iklim değişikliğinin etkilerini ele almak için daha çok eylem görmek istiyor. Müzakerelerde az gelişmiş ülkelerin iklim etkilerine uyum gündemine dair umut verici ve pratiğe hızla dökülebilecek kararlar alınmasını bekleyebilir miyiz?

Görmemiz gereken en önemli sonuç, senelik 100 milyar dolar iklim finansmanı hedefine ulaşılması ve bunun 2025’ten itibaren kat be kat artırılması olacaktır. Pandemi sırasında zengin ülkelerin fosil yakıt endüstrisine milyarlarca doları teşvik adı altında aktarabildiğini gördük. Bu da bir şeye kriz muamelesi yapıldığında gereken kaynakların bulunacağını gösteriyor. Gelişmekte olan ülkelerin gerek 1,5 derece hedefine ulaşabilmek için iklim eylemi almalarını sağlayacak, gerekse adaptasyon için gereken kaynaklara ulaşmasını kolaylaştıracak iklim finansmanı hedefi çok önemli. Bu noktada da sadece finansal kaynak değil, teknoloji ve kapasite transferlerinin de önemini altını çizmek gerekiyor.

COP26’da gelişmekte olan ülkelerin taleplerinden biri “**Kayıp ve Zararlar**” konusunun sabit bir gündem maddesi

“Çin’in son kömür finansmanı açıklamasından sonra COP26 kömürün sonunun altını çizecektir. Önemli olan planların zaman çizelgesi ve ne şekilde uygulanacağını detaylarını öğrenmemiz olacak, fakat COP26’da kömürün sonu ile ilgili daha da fazla duyuru alabiliriz”

olarak müzakerelere eklenmesi. Kayıp ve Zararlar, tazmini mümkün olmayan insan ve diğer türlerin kaybını ve tekrar yapılabilecek ama iklim krizinin etkileriyle zarar görmüş yol ve altyapı gibi durumları kapsıyor. Bu sebeple de azaltım ve uyumdan ayrılıyor.

Birçok STK’nın ve az gelişmiş ülkenin COP’a katılımının aşırı eşitsizliği ve yolculuk masrafları gibi nedenlerden dolayı zor olacağı ifade ediliyor. Geçtiğimiz haftalarda CAN International da bu sebeplerden dolayı bir erteleme çağrısında bulunmuştu. Ancak İngiltere COP26’nın zamanında gerçekleşeceğini duyurdu. Böyle bir ortamda COP26’nın hedeflerine ulaşması ne derece mümkün?

İdeal olan COP26’nın sağlık açısından risk oluşturmayacak, eşitliğin sağlanmış olduğu bir noktada gerçekleşmesiydi. Fakat iklim krizinden en çok etkilenen ama bu noktaya gelinmesinde

rol oynamamış ülkelerin bir koalisyonu olan **Climate Vulnerable Forum**, bütün bunlara rağmen COP26’nın gerçekleşmesi ve ivedilikle alınması gereken kararların neticeye bağlanması için bir çağrı yaptı. COP’ların önemi aslında çokuluslu müzakereler zarfında her anlaşma tarafının bir oy sahibi olması açısından önemli bir alan teşkil ediyor. Dolayısıyla gelişmekte olan ve iklim krizine en kırılgan ülkelerin temsilcilerinin müzakerelerde bulunması ve ülke bloklarını kullanarak zengin ülkelere baskı yapması için temsiliyet önemli. Öte yandan ne COP26 ne de başka bir COP, iklim eyleminin koşulu değil. Normalde 2020’de olması gereken COP26’nın pandemi nedeniyle ertelenmesi ile COP26’da açıklanması beklenen birçok karar ve duyuru öncesinde gelmeye başladı. Önemli olan bu 10 yılda gerçekleştireceğimiz nihai iklim eylemi olacak.

Türkiye’nin Paris’i onaylamasıyla birlikte COP26’daki gündemi ve izleyeceği politika sizce ne olacaktır?

Türkiye Paris Anlaşması’nı sanki üzerinden altı sene geçmemiş gibi hızla meclisten geçirdi ve 2053 için net sıfır hedefini açıkladı. Net sıfır hedefi iklim kriziyle mücadelede anlamlı olabilmesi için, belirlenen tarih itibarıyla ülkenin seragazi emisyonlarını sıfırlamasını odağa almalı. Emisyon azaltım hedefleri, kesinlikle karbon offsetleri (dengeleme) vb. gibi tabiri caizse azaltımdan kaytarma mekanizmalarından ayrı koyulmalı. Yani yayımlanan onlarca rapora göre kömürden ve fosil yakıtların tamamından çıkmak, fosil yakıtlara daha fazla yatırım yapmamak ve daha fazla iş, güvence ve refah getirecek yenilenebilirler yönelmek anlamına gelecektir. Türkiye’nin yenilenebilir potansiyeli çok yüksek, bundan faydalanmak üzere adımların atılması için bir an önce harekete geçmesi lazım. Türkiye’nin Ulusal Katkı Beyanı’nı da güncellemesi ve 2030’a kadar atacağı adımları net bir planla ortaya koyması gerekiyor. ○

Enerji Dönüşümü Türkiye için COP26'da Kilit Öneme Sahip

Mevcut durumda COP26 için ülkeler yüzyılın ortasına kadar net sıfır seragazı emisyon seviyelerine ulaşmak ve 2030'lara kadar planladıkları seragazı emisyonlarındaki azaltım için ara hedefler belirliyor. Konferans, bu taahhütleri gözden geçirmeyi ve daha fazla ülkeyi iddialı taahhütlerde bulunmaya teşvik etmeyi amaçlıyor.

 Ayşe Ceren SARI, SHURA Enerji Dönüşümü Merkezi Enerji Analisti ve Yael TARANTO, Kıdemli Enerji Analisti

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'nin (UNFCCC) 26. yıllık Taraflar Konferansı (COP26) 1-12 Kasım 2021 tarihlerinde Glasgow'da gerçekleşecek. Geçen yıl yapılması planlanan COP26 pandemi koşulları nedeniyle bu seneye ertelendi. UNFCCC'nin tarafları arasında 200'e yakın ülke bulunuyor. COP26, ülkelerin Paris Anlaşması'ndaki taahhütlerini güncelleyecek olmaları açısından önemli bir dönüm noktası olacak. 2015 yılında COP21'de kabul edilen Paris Anlaşması'na, tüm imza sahipleri "Niyet Edilen Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkı" (INDC) beyanını sundu. Bu beyanlar daha sonra anlaşmaya taraf olan ülkelerin parlamentoları tarafından tasdik edilerek resmi Ulusal Katkı Beyanı (NDC) haline geldi. NDC'ler ile tarafların her biri, konferansın kabul edilmiş temel ilkelerine uygun olarak kendi azaltım katkısının seviyesine karar verdi ve her beş yılda bir NDC'lerini yeniden summayı taahhüt etti. NDC'ler, ülkelerin seragazı emisyonlarını azaltma hedeflerini ve bu hedeflere ulaşmak

inçin kullandıkları önlemleri belirleyen beyanlardır. Her NDC'nin bir önceki- ne göre "ilerleme" göstermesi ve önceki NDC'lerde öngörülenden daha derin bir emisyon kesintisini taahhüt etmesi gerekiyor. Bu sistem, ülkelerin iklim politikalarını beş yıllık döngüler içerisinde istikrarlı olarak daha iddialı kılması için bir araç görevi görüyor. Mevcut durumda COP26 için ülkeler yüzyılın ortasına kadar net sıfır seragazı emisyon seviyelerine ulaşmak ve 2030'lara kadar planladıkları seragazı emisyonlarındaki azaltım için ara hedefler belirliyor. Konferans, bu taahhütleri gözden geçirmeyi ve daha fazla ülkeyi iddialı taahhütlerde bulunmaya teşvik etmeyi amaçlıyor. COP26'da iklim değişikliğine uyum planları, karbon bütçesi ve iklim adaleti bağlamında ülkeler arasındaki finansman akış yollarının da tartışılması planlanıyor. ABD'nin Paris Anlaşması'na yeniden taraf olması ve 1,5 derece hedefine ulaşmayı savunmaya başlaması, Çin'in geçtiğimiz günlerde termik santrallara dış finansman sağlamayacağını açıklaması, küresel pandemi koşulları ve Uluslararası

Enerji Ajansı (IEA) ve Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından hazırlanan raporların katkısıyla kömürden çıkış tarihlerinin iklim müzakereleri içerisinde yer almaya başlamasının ışığında COP26 iklim siyaseti açısından önemli bir dönüm noktası olma potansiyeli taşıyor.

Enerji Dönüşümünün COP26'ya Etkisi

COP26'ya yaklaşırken yeryüzü ortalama sıcaklık artışı 1,5 derece ile sınırlandırma amacını önceliklendiren ve 2050 yılına kadar emisyonları net sıfır seviyesine yaklaştran ulusal politikaların ve katkı beyanlarının belirlenmesi önem arz ediyor. Belirlenen hedeflere ulaşmada enerji dönüşümü önemli rol oynayacak. Halihazırda iklim değişikliğine yol açan seragazı salımlarının %70'inden fazlası enerji üretim ve tüketiminden kaynaklanıyor. Enerji tüketimi kaynaklı emisyonların %40'ı elektrik ve ısı üretimi, %23'ü ulaştırma faaliyetleri nedeniyle ortaya çıkıyor. Dolayısıyla, başta bu iki sektörde olmak üzere, sanayi ve bina-

daha kolay hayata geçirilmesi, olumlu gelişmeler arasında sayılıyor. Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı'nın (IRENA) yakın tarihli bir raporuna göre, 2010 ila 2020 arasındaki dönemde şebeke ölçeğinde güneş enerjisi kurulumlarından elde edilen elektrik üretim maliyetinin %85, rüzgarda ise %56 azaldığı belirtiliyor.

Türkiye'de Enerji Dönüşümü ve COP26

Türkiye, tüm dünyada yaşanan ve son dönemde hız kazanmış enerji dönüşümünün bir parçası olarak değerlendirilebilir. Geçtiğimiz 20 yıl içinde yenilenebilir enerjinin elektrik üretimi içindeki payı %25'ten %42'ye ulaştı. Son birkaç yılda ise devreye alınan yeni elektrik üretim kapasitesinin tamamına yakını yenilenebilir enerji santralleri oldu. Bu dönüşümün önümüzdeki dönemde hızlanarak devam etmesi bekleniyor. Elektrik üretiminin yanı sıra ulaştırma, sanayi ve binalarda da dönüşümün hızlandırılması önümüzdeki dönemde iklim ve enerji alanında başlıca gündem maddeleri olacak. Türkiye'nin 2015 yılında Paris Anlaşması'nı imzaladığında sunduğu NDC ayı zamanda Türkiye'nin 2030 yılı resmi iklim hedefleri durumunda. Bu kapsamda Türkiye'nin sunduğu 2030 yılı olağan seyir ("business as usual") senaryosunda seragazı emisyonlarının 929 megaton karbondioksit eşdeğeri (CO2e) düzeyine ulaşacağı hesaplanmış ve bu seviyenin %21 oranında azaltılarak 2030'da 734 megaton seviyesi hedef olarak beyan edilmişti. 2019 yılında gerçekleşen seragazı emisyonu 506 megaton düzeyinde ve yapılan projeksiyonlar herhangi bir politika değişikliği olmadan da 2030'da INDC'de beyan edilen seviyenin bir hayli altında bir emisyon düzeyine ulaşabileceğini gösteriyor. COP26'ya yaklaşırken Türkiye önce Paris Anlaşması'nı onaylayacağını duyurdu, ardından hızlı bir şekilde Meclis'te anlaşmayı onayladı. Bu gelişmeyle beraber halihazırda ivme ka-

zlanmış olan enerji dönüşümünün daha çok hız kazanması bekleniyor. Paris Anlaşması'nda taraf olunması, karbon salımları yol açan tüm sektörleri etkileyecek ve Türkiye'deki karbonsuzlaşma sürecini hızlandıracaktır. Bununla beraber hedeflerin enerji dönüşümü önceliklerine göre güncellenmesi ve yeni NDC'de COP26 hedeflerine uygun olarak 2030 yılına yönelik emisyon azaltım ve uzun vadede net sıfır emisyonlaşma için yol planlarının belirlenmesi, yurtiçinde karbon emisyonlarının fiyatlandırılmasıyla karbon salımlarının vergilendirilmesi hem bu hızı artıracak hem de Yeşil Mutabakat kapsamında Avrupa Birliği'nin (AB) ithal ürünlere uygulamaya başlayacağı karbon vergisinin etkilerini hafifletecek, enerji dönüşümünde uluslararası finansman kaynaklarına erişimi güçlendirecektir. Bu dönüşümün parçası olarak eski ve verimsiz kömür santrallerinin kademeli olarak devre dışı bırakılması, değişken yenilenebilir enerji kaynaklarının şebeke entegrasyonunu kolaylaştıracak ve sistem verimliliğini artıracak batarya depolama ve talep tarafı katılımı gibi esneklik çözümlerinin yaygınlaşması, enerji verimliliğindeki gelişmelerin hızlandırılması, elektrik sektörü dışındaki sektörlerde enerji dönüşümü için elektrikli araçlar, ısı pompaları ve elektrikli ocakların kullanımının artırılması, yeşil hidrojen kullanımını için stratejilerin belirlenmesi ve enerji hizmetleri yönetiminin ön plana çıkarılması gibi eylemler önem arz ediyor. SHURA tarafından yapılan çalışmalar, hızlandırılmış bir enerji dönüşümünün ekonomi üzerindeki etkisinin de olumlu olacağını, ekonomik faydaların maliyetlerin üç katı seviyesinde olabileceğini gösteriyor. Dönüşümün faydalarını azami düzeye çıkarmak ve olumsuz etkilenen grupların bu faydalardan adil bir şekilde yararlanmasını sağlamak için ulusal ve yerel ölçekte yeni çözümler oluşturmak, enerji dönüşümünü sosyal ve ekonomik planlamanın parçası haline getirmek gerekecek. ○

Türkiye için Turnusol Testi: Kömürden Çıkış

Türkiye için en önemli öncelik, somut bir enerji dönüşümüne dayalı gelişmiş bir Ulusal Katkı Beyanı (NDC) sunumu olmalı. Yeni kömür yatırımı yapmayacağını taahhüt etmek, atılabilecek en kolay adım olabileceği gibi, Türkiye'nin yeni paradigmaya uyum sağlaması için bir fırsat da olabilir.

Öykü ŞENLEN, E3G İklim Değişikliği ve Enerji Dönüşümü Araştırmacısı

Bilimsel gerçekler ortada. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) değerlendirme raporlarına göre, dünya kömür kullanımına hızla son vermezse küresel sıcaklık artışı 1,5 derece hedefinin altında sınırlamak mümkün olmayacak. Öte yandan, cesaret verici haberler de var: Dünya hızla kömürden uzaklaşıyor. Planlanan kömür kapasitesi, 2015 yılında Paris Anlaşması'nın kabul edilmesinden bu yana küresel ölçekte %76 azaldı ve tünelin ucunda kömür projelerinin sonu göründü. Bundan sadece birkaç ay önce, 26. Taraflar Konferansı (COP26) Başkanı Alok Sharma, Glasgow'da yapılacak olan iklim zirvesinde "kömürü tarihe gömmeye" çağrısı yapmıştı. Benzer şekilde, Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres de defalarca tüm hükümetleri kömür yatırımlarından uzaklaşmaya çağırdı. Bu cesur mesajlar hükümetler arasında yankı uyandırmış gibi görünüyor. Çin Devlet Başkanı Xi Jinping'in son BM Genel Kurulu'nda bundan böyle yurtdışına kömür finansmanı sağlamayacaklarını açıklaması da gündeme oturan son örnek oldu. Aynı toplantıda, Sri Lanka, Şili, Danimarka, Fransa, Almanya, Ka-

radağ ve Birleşik Krallık da diğer tüm ülkeleri BM tarafından yeni kömürle çalışan elektrik santrallerinin inşasını durdurma taahhüdünü vermeye teşvik etmeyi amaçlayan "Yeni Kömür Santrali Yok Sözleşmesi"ni duyurdular.

Türkiye'de Kömür ve Paris Anlaşması

Türkiye ise uzun bir "iklim eylemsizliği" döneminden sonra nihayet Paris Anlaşması'nı onaylayarak ve geçtiğimiz haftalarda 2053 net sıfır hedefini açıklayarak kritik bir adım attı. Bu birçoğumuzun uzun süredir beklediği an olmasına rağmen, herkes daha gidilecek çok yol ve yapılacak çok şey olduğu konusunda hemfikir. Bunu kömürden uzaklaşma mücadelesi bağlamında detaylandırmama izin verin. Türkiye halen büyük miktarda yeni kömür santrali planına (12.14 GW) sahip son ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ekonomisi durumunda ve küresel olarak en büyük beşinci planlanan kömür kapasitesine sahip ülke olmaya devam ediyor. Bu bizim için bir tür turnusol testi. Eğer Türkiye bu yüzyılın ortasına kadar net sıfıra ulaşma konusunda samimiyseniz, mevcutta inşa-

ta dahi başlamamış kömür projeleri ve kömür yanlısı enerji politikaları geleceğimizin bir parçası olmamalı. Temmuz 2021 itibarıyla, OECD'de planlanan kapasitenin neredeyse %75'ini Türkiye oluşturuyor ve halen inşaat aşamasında kömür projeleri (1.4GW) olan son beş ülkeden biri. Ancak kömür, özellikle daha ucuz yenilenebilir enerji teknolojileriyle karşılaştırıldığında, bu çağda artık politik, sosyal veya ekonomik olarak uygun bir seçenek değil. Türkiye gibi ülkelerin düşük emisyonlu elektrik ve enerji kaynaklarıyla ilerlemeleri mevcut ekonomik ve çevresel koşullar çerçevesinde daha mantıklı görünüyor. Ayrıca, Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) Dünya Enerji Görünümü 2021 raporunda vurguladığı gibi, iklim hedeflerini karşılayan tüm senaryolarda kömür kullanımında hızlı bir düşüş görülüyor. 2053 yılına kadar gerçekçi bir şekilde net sıfıra ulaşmak için Türkiye'nin halen planlama aşamasındaki kömür projelerini iptal etmesi ve yerli kömüre yönelik sübvansiyonları sona erdirmesi gerekiyor. Yenilenebilir kaynaklar şu anda Türkiye'nin toplam kurulu güç kapasitesinin %53'ünden fazlasını oluş-

tursa da ülke karbon ağırlıklı enerji politikalarını enerji güvenliği etrafında şekillendiriyor. Avrupa'daki enerji piyasalarında son zamanlardaki aşırı oynaklığın gösterdiği gibi, düşük karbonlu enerjiye yapılan yetersiz yatırım, günümüz dünyasında tüm ülkeleri çok daha büyük fosil yakıt şoklarına maruz bırakıyor. Türkiye'nin Eylül 2021 itibarıyla 66 milyar dolara ulaşan düşük karbonlu enerji yatırımlarındaki göreceli başarısı, ülkeyi enerji sisteminin düşük karbon dönüşümüne yönelik daha fazla adım atmaya teşvik etmeli. Türkiye Paris Anlaşması'nı onayladığına göre, enerji güvenliği anlatısını Paris sonrası bir perspektiften ve iklim değişikliği gerçeğinden yeniden şekillendirebilir.

Kömür İptalleri

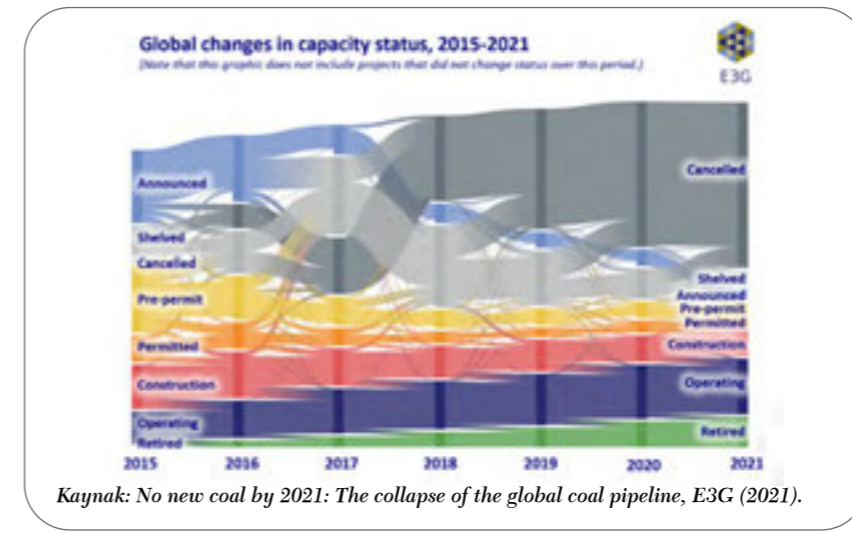
Söylendiği gibi, "Bir grafik bin kelimeye bedeldir." Özellikle son altı yılda kömür kullanımına yönelik siyasi ve ekonomik durumun nasıl çıktığını gösteren bazı verilere bakalım. Aşağıdaki şekil (Şekil 1), 2015'ten bu yana planlanan kömür projelerinin çoğunun faaliyete geçmek yerine rafa kaldırıldığını ve sonunda da iptal edildiğini gösteriyor. Türkiye de bu trendle hemen hemen aynı yolu izliyor. Planlanan kömür projelerinin toplam kapasitesi geçen yıl içinde neredeyse yarı yarıya ve önceki altı yılda %79 azaldı. İptaller de aynı dönemde

istikrarlı bir şekilde arttı ve iptaller ile yeni eklenen kapasite arasındaki oran neredeyse 11:1'e ulaştı. Bu, planlanan kapasitenin onda birinden fazlasının iptalle sonuçlandığı anlamına geliyor. Birleşik Krallık merkezli düşünce kuruluşu E3G'nin son analizi, Türkiye'nin 69GW'lık iptal edilen kömür kapasitesinin dünyanın üçüncü, OECD'nin en büyüğü olduğunu gösterdi. Türkiye'nin yeni kömür yatırımları için Çin kaynaklı finansman arayan tek OECD üyesi ülke olması nedeniyle, Çin'in son açıklamasından sonra iptal edilen projelerin toplam sayısının daha da artacağını tahmin etmek güç değil.

Söz konusu iptaller ayrıca Türkiye'deki potansiyel yeni kömür santrallerinin maliyet etkinliği ve sosyoekonomik fizibilitesi hakkında devam eden tartışmayı da güçlendiriyor. SHURA Enerji Dönüşümü Merkezi'nin yakın zamanda yayımladığı bir rapor, ekonomik olarak uygulanabilir bir enerji dönüşüm stratejisi için kömürle çalışan yeni elektrik üretim sistemlerine olan yatırımlara son verilmesini öneriyordu. Ayrıca Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği'nin (SEFİA), Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF-Türkiye) ile ortaklaşa yürüttüğü bir başka araştırma, Çin tarafından finanse edilen ve yapım aşamasında olan 1,3 GW'lık bir kömür santrali olan EMBA Hunutlu'nun en az

20 yıl boyunca kâr etmeyebileceğini ve yüksek ihtimalle atıl bir yatırım olarak sonuçlanacağını vurguladı. Dünya fosil yakıtlardan uzaklaştıkça kömür de giderek artan bir hızla gücünü kaybetmeye devam edecek gibi görünüyor. Bu bağlamda, Türkiye'nin üzerinde de hem yerel aktörler (iş dünyası, sivil toplum), uluslararası paydaşlar ve finans kurumlarından hem de komşu Avrupa Birliği (AB) ülkelerinden kömürü aşamalı olarak bırakması yönünde artan bir baskı oluşuyor. Özellikle AB'nin Türkiye'nin en önemli ihracat ortaklarından biri olduğu göz önünde bulundurulursa atılacak adımların önemi ortaya çıkıyor. AB'nin "Fit for 55" (55'e Uygun) paketinin hayati bir parçası olan Sıfır Karbon Düzenleme Mekanizmasının (CBAM) da Türkiye için önemli ekonomik sonuçları olacak. AB Yeşil Mutabakatı ve yarattığı ivme, özellikle özel sektördeki endişeleri güçlendirdi ve Türkiye'nin enerji sisteminde kömür kullanımının devam etmesi konusunda şüphelere yol açtı. Artan maliyetler, ihracata bağımlı, karbon ve enerji yoğun sektörleri ciddi şekilde etkileyebilir. Bu nedenle, giderek artan sayıda aktör, hükümeti net, bilime dayalı bir karbondan arındırma yol haritası oluşturmaya çağırıyor.

Türkiye'nin Paris Anlaşması'nı onaylaması, 2053 yılına kadar net sıfır hedefinin açıklanması, Yeşil Düzen Eylem Planı'nın uygulamaya konulması şüphesiz doğru yönde atılmış adımlar. Ancak Türkiye, "kara elmas" ile olan sürdürülemez ve kelimenin tam anlamıyla zehirli ilişkisini geride bırakıp, kömürlü termik santrali geride bırakma yolunda adımlar atmamayı başaramazsa, ülke iklim eylem çabalarında ciddi bir aktör olarak algılanmayacak. Sonraki adımlar? Türkiye için en önemli öncelik, somut bir enerji dönüşümüne dayalı gelişmiş bir Ulusal Katkı Beyanı (NDC) sunumu olmalı. Yeni kömür yatırımı yapmayacağını taahhüt etmek, atılabilecek en kolay adım olabileceği gibi, Türkiye'nin yeni paradigmaya uyum sağlaması için bir fırsat da olabilir. ○

“COP26, Türkiye'nin Yeni Kömür Santrali İnşa Etmeyeceğini Duyurması İçin İyi Bir Fırsat”

Europe Beyond Coal Kampanya Direktörü Kathrin Gutmann, COP26 ve sonrasında, halk sağlığını ve ekonomileri felaketten etkili bir şekilde korumanın başka bir yolu olmaması nedeniyle, yeni kömür projelerini iptal eden daha fazla taahhüt ve yenilenebilir enerjiye yönelik daha fazla çaba beklediklerini ifade ediyor.

 Bulut BAGATIR

İki yıllık bir aranın ardından nasıl bir iklim müzakeresi bizi bekliyor sizce? COP'un ertelendiği yıl, yıkıcı orman yangınları, seller ve salgın insanlarda net bir aciliyet duygusuna neden oldu. Bazı ülke hükümetleri de bunu COP26'ya uzanan dönemde verdikleri taahhütlere yansıtılar. Örneğin ABD ve Birleşik Krallık'ın her ikisi de 2035 yılına kadar temiz enerjiye geçiş taahhüdünde bulundu. Her hükümetin aciliyete uyan daha iddialı iklim hedefleriyle gelmesi bekleniyor ki bu bizim için oldukça önemli. Bunlara ulaşmak için hangi adımları atacaklarını bilmiyoruz.

COP26'nın ev sahibi ülkenin Başbakanı Boris Johnson COP26'nın kömürü tarihe gömecek bir zirve olmasını hedefliyor. Nasıl gelişmeler yaşanacağını öngörebiliriz?

Avrupa'daki tüm kömür santrallerinin yarısından fazlası şu anda kapandı veya 10 yıl içerisinde kapanacak. Dünya çapında da benzer kapatma hızına şahit oluyoruz. Bu Taraflar Konferansı'nda kömürle vedalaşma konusuna daha da fazla odaklanılmasını bekleyebiliriz. Paris Anlaşması'nın 1,5 derecelik küresel ısınma hedefine ulaşması, OECD ülkelerindeki tüm kömür santrallerinin 2030'a kadar ve küresel olarak da tüm kömür santrallerinin 2040'a kadar kapatılmasını gerektiriyor. Halk sağlığını

veya ekonomilerimizi felaketten etkili bir şekilde korumanın başka bir yolu olmadığı için, yeni kömür projelerini iptal eden daha fazla taahhüt ve yenilenebilir enerji lehine mevcut kömürden çıkış aşamasını hızlandıran daha fazla çaba bekliyoruz.

Kömürle beraber diğer önemli maddeler arasında finansman, otomobil ve ormanlar bulunuyor. Ancak bu dört maddenin dışında endişelenecek kadar fazla arabası veya kömür santrali olmayan dünyanın en yoksul ülkeleri, zaten yaşamakta oldukları iklim değişikliğinin etkilerini ele almak için daha çok eylem görmek istiyor. Müzakerelerde az gelişmiş ülkelerin iklim etkilerine uyum gündemine dair umut verici ve pratiğe hızla dökülebilecek kararlar alınmasını bekleyebilir miyiz?

Kirletici kömür santralleri ve fosil yakıtlarla çalışan arabalar, zengin ya da fakir ülke fark etmeksizin her zaman endişe kaynağı olmuştur çünkü hem insan sağlığına ciddi şekilde zarar verirler hem de ulusal bütçelere yüksek maliyetler getirirler. Hava kirliliği ve iklim değişikliği sınır tanımıyor, bu yüzden biri kömür yakıldığında herkes bundan etkileniyor. Bununla birlikte, en yoksul ülkelerin tarihsel emisyonları gelişmiş ülkelere kıyasla çok daha küçük olduğu için iklim krizi bağlamında çok daha az

sorumluluk taşıyorlar. Almanya ve Kanada liderliğindeki sanayileşmiş ülkeler, gelişmekte olan ülkelerde azaltım ve adaptasyonu desteklemek için vaat edilen 100 milyar dolarlık taahhüdünü yerine getirmek için yeni bir çaba sarf ediyor. Buna cevaben ABD, İngiltere, Almanya ve Kanada gibi birkaç ülke daha fazlasını sağlama sözü verdi. Bu sevindirici bir gelişme ancak elbette daha fazlasına ihtiyaç duyulacağını biliyoruz.

COP26'nın herkese eşit şartlar sunmadığı ve katılımında sorunlar yaşanacağı gerekçesiyle tekrar ertelenmesi talebi reddedildi. Bu şartlarda COP26'nın başarılı olma şansı var mı?

Bu, uluslararası toplantılar için çok zor bir zaman. STK'lar endişelerini dile getirdiler, bunu yapmak ve durumu karalamamak önemliydi. Şimdi, salgının yayılmasını en aza indirmek için dünya çapında olağanüstü adımlar attığımız gibi, iklim krizini azaltmak için acil ey-

leme odaklanmamız gerekiyor. Tüm ülkelerin iklim eylemi konusundaki sorumluluklarını çok ciddiye alması ve kaybedilen zamanı telafi edebilmemiz için bu yıl masaya iddialı planlar getirilmesi çok önemli.

Türkiye'nin Paris'i onaylamasının COP26 ve sonrası için nasıl etkileri olacak sizce?

Türkiye Paris'i onaylamayan son 6 ülke arasında yer alıyordu. Paris Anlaşması'nın onaylanmasını ve 2053'ün net sıfır yılı olarak ilan edilmesini memnuniyetle karşılıyoruz. Türkiye, mevcut hükümetin iklim eylemi niyetlerinde ne kadar samimi olduğunu kanıtlamak için COP26'da büyük bir sınavdan geçecek. COP26, Türkiye'nin yumuşak karnı olan daha yüksek emisyon azaltım hedefleri ve kömürün sonunun konferansı olacak. Onayın ardından, Türkiye'nin şu anda olağan seyir senaryosundaki artıştan azaltımı taahhüt eden “Ulusal Katkı Beyanı” (NDC) değiştirmesi gerekecek. Her zamanki gibi, şimdiye kadar olağan seyir senaryosu gerçekçi olmayan büyüme varsayımları yaptı. Mevcut INDC ile Türkiye 2012'deki karbon emisyonlarını

2030'a kadar ikiye katlayacağını taahhüt ediyordu. Ancak yeni net sıfır ve Paris Anlaşması'nın 1,5 derece hedefi bu NDC'nin varlığını imkansız kılıyor. Ayrıca Türkiye, yeni kömür projeleri inşası planlayan ülkeler arasında dünyada 5. sırada ve şu ana kadar yeni kömür santrallerinin inşasını durdurma ya da kömürü aşamalı olarak bırakma niyetinde olduğunu beyan etmiş değil. COP26, aynı Çin'in Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yurtdışında yeni kömürlü termik santralleri finanse etmeyeceğini duyurduğu gibi, Türkiye hükümetinin en azından yeni kömür santrali inşa etmeme taahhüdünü duyurması için iyi bir fırsat olabilir. Çin,

“COP26, aynı Çin'in BM Genel Kurulu'nda yurtdışında yeni kömürlü termik santralleri finanse etmeyeceğini duyurduğu gibi, Türkiye hükümetinin en azından yeni kömür santrali inşa etmeme taahhüdünü duyurması için iyi bir fırsat olabilir.”

Türkiye'nin planlanan kömür projeleri için tek değilse bile, en büyük finansman kaynağıydı.

Paris'i şimdi onaylama kararı, karbon yoğun ekonomik büyüme yolunda artık alıcı olmadığı gerçeğinin Türkiye tarafından fark edilmesidir. Yerel işletmeler ve finansörlerin ilgisizliği nedeniyle ihaleler iptal ediliyor, uluslararası finansman giderek elini ayağını çekiyor. Öte yandan, inatçı iklim eylemsizliğine rağmen, Türkiye'de iklim dostu, sürdürülebilir elektrik üretme biçimlerine geçiş başladı. Halihazırdaki elektrik üretiminin %20'si rüzgar ve güneşten geliyor. 10 yıl önce bu oran sıfırdı. Türkiye'nin oyununu gerçekten geliştirmesinin ve ülkenin potansiyelini fark etmesinin zamanı geldi. 2053 net sıfır hedefi, buna göre geliştirilecek tüm ilgili planlar için iyi bir referans noktası. Türkiye'nin ve halkının iklim eyleminden kazanacağı çok şey olduğunu biliyoruz. Şimdi tüm çaba, daha fazla değerli zamanı kaybetmeden ve fosil endüstrisini canlı tutmaya çalışmak için kamu kaynaklarını boşa harcamadan ayrıntılı eylem planları hazırlayarak, bu kazanımların toplum genelinde nasıl adil bir şekilde dağıtılacağına odaklanmalı.

Glasgow İklim Konferansı (COP-26) Gündemi ve Beklentiler

“COP26, Glasgow İklim Konferansı, Paris Anlaşması'nın iklim değişikliğiyle mücadele için gereken acil önlemlerin yerine getirilip getirilmediğini belirlemek adına önemli bir gösterge olarak kabul edilmeli. 2021 yılı içinde uluslararası kuruluşların ve bazı büyük emisyon sahiplerinin (ABD, AB, Kanada gibi) çabaları öne çıksa da küresel olarak yeterli ilerleme sağlanamamış durumda”

Doç. Dr. İzzet ARI, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) Taraflar Konferansı'nın 26. Oturumu (COP26) Covid-19 pandemisi nedeniyle bir yıl gecikmeli olarak 31 Ekim-12 Kasım 2021 tarihleri arasında, Birleşik Krallık'ın Glasgow kentinde gerçekleştirilecek. Bu konferansa İtalya da, konferans ortağı olarak Pre-COP toplantılarına 30 Eylül-2 Ekim 2021'de

Milano'da ev sahipliği yaptı. Pre-COP toplantıları, müzakereler öncesi siyasi olarak ev sahipliğini artırmak, taraflar arasında görüş alışverişinde kolaylaştırıcılık yapmak ve politik sahipliği korumak için gerçekleştiriliyor. COP26, Glasgow İklim Konferansı, Paris Anlaşması'nın iklim değişikliğiyle mücadele için gereken acil önlemlerin yerine getirilip getirilmediğini

belirlemek adına önemli bir gösterge olarak kabul edilmeli. 2021 yılı içinde uluslararası kuruluşların ve bazı büyük emisyon sahiplerinin (ABD, AB, Kanada gibi) çabaları öne çıksa da küresel olarak yeterli ilerleme sağlanamamış durumda. Ayrıca, son iki yılda hiçbir resmi müzakere yapılmaması nedeniyle Birleşik Krallık, Glasgow'dan ilerlemeli bir sonuç çıkarmamış peşin-

de. Bu ilerleme için ülkeler tarafından güncellenmiş ve daha iddialı Ulusal Katkı Beyanları (Nationally Determined Contributions- NDC) açıklamaları bekleniyor. Açıklanan NDC'lerin Paris Anlaşması'nın ana amacı olan 1,5 derece hedefine oldukça uzak olması hatta ulaşılan sıcaklık sınırlamasının ancak 2,7 derece civarında olması karamsar bir resim çizdiriyor. Ayrıca emisyonların fazla olan ülkelerin (Çin, Hindistan, vs.) güncel taahhütlerini Glasgow öncesi sunmalarını endişeleri artırıyor. COP26 gündem maddelerinden sadece biri olan 1,5 derece hedefine ulaşmak için adil, iddialı ve acil gerçek emisyon azaltımını ön plana çıkması IPCC'nin geçtiğimiz Ağustos ayında yayınladığı 6. Değerlendirme Raporu 1. Çalışma Grubu'nun Raporlarıyla bire bir örtüşmektedir. Bu rapor iklim değişikliğinin bilimsel temelleri, nedenleri, emisyon miktarının sıcaklık üzerindeki etkisi ve sonuçları üzerine yoğunlaşıyor. Daha önceki raporlardan farklı olarak insan faaliyetlerinin doğal iklim sistemindeki değişimi daha kuvvetli ve daha kesin bir dille vurgulanmakta. Önceki raporlara göre 1,5 ve 2 derece vurgusu çok daha yüksek. Bunu destekler nitelikte sanayi devrimine göre sıcaklığın 1,1 derece arttığı, CO₂ konsantrasyonunun son 2 milyon yılın en yüksek seviyesine geldiği bilimsel olarak ortaya konulmuş durumda. Tüm bunlara göre dünyanın 1,5 derece hedefine ulaşabilmesi için **460 milyar ton karbon bütçesinin kaldığı** hesaplanmış durumda. Buna göre eğer dünya son yıllardaki emisyon artışı ile devam ederse toplamda sadece 11,5 yıl daha mevcut emisyon salım oranı kadar hakkına sahip olacak. 2 derece hedefi için ise 1.310 milyar ton karbon bütçesinin kaldığı, mevcut durumdaki emisyonlarla yaklaşık 33 yıl daha emisyon salma hakkı olduğu görülüyor. Bu nedenle net sıfır emisyon hedeflerinin açıklanması ve planlanması çok acil bir durum. Ayrıca, BMİDÇS'nin yine geçtiğimiz Eylül ayında yayınladığı NDC sentez raporundaki durum ve

ihtiyaçları referans alınacak olursa, daha iddialı ve acil eylemlerin gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmış oluyor.

Türkiye COP26'nın Neresinde?

Türkiye Paris Anlaşması'na taraf olarak küresel iklim politikaları gündeminde rasyonel bir pozisyon ile yerini almaya çalışmakta. Türkiye'nin de Glasgow İklim Konferansı'nda özel bir gündemi var. Türkiye, COP-26 gündeminde BMİDÇS'nin Ek-1 listesinden çıkma talebiyle gündemin 14.c maddesinin odağında. BMİDÇS'nin imzaya açıldığı dönemde hem Ek-1 hem Ek-2'de yer almış, uzun yıllar her iki ekten çıkmak için çaba sarf etmiş Türkiye, Ek-2'den 2001 yılında çıkabilmiş ancak Ek-1'de kalmaya devam etmek zorunda kalmıştı. Son yıllarda Ek-1'den çıkmaya ilgili yeni bir girişimde de bulunan Türkiye'nin bu çabasının nasıl bir karşılık göreceğinin belirsizliği giderilebilmiş değil. Diğer taraftan Türkiye'nin Paris Anlaşması'na taraf olarak çok önemli bir adım atmış hatta 2053 yılına kadar Net Sıfır Emisyon hedefini ortaya koyarak küresel iklim değişikliğiyle mücadelede yerini tayin etmiş olması oldukça olumlu bir adım olarak kabul ediliyor. Bununla beraber COP-26'nın 14.c gündem maddesi olan Ek-1'den çıkma talebi ile tüm atılan olumlu adımlar arasındaki bağı ve politika uyumunu nasıl oluşturacağı beklentileri tazeliğini koruyor. COP-26'nın bir diğer önemli konu başlığı ise finansman. Daha önce **Yeşil İklim Fonu**'nun kurulması sürecinde BMİDÇS'nin finansal mekanizmalarının desteklenmesi için yıllık 100 milyar dolar kaynağın gelişmiş ülkeler tarafından harekete geçirilmesi hedefine ulaşılamaması nedeniyle, COP-26'da özel bir gündem başlığı finansmandır. AB ve ABD gibi taraf ülkeler kaynak aktarımı ve hareketliliği için ilave finansman sözü verse de nihai hedef olan 100 milyar dolara ulaşabilmek için katkılar yetersiz kalıyor. Glasgow İklim Konferansı'nın gündem maddesi karbon piyasaları. Paris

Anlaşması'nın ülkeler tarafından daha etkin ve birlikte uygulanabilmesi için ortaya konulmaya çalışılan Paris Kurallar Kitabı'nın tamamlanmasına engel teşkil eden karbon piyasaları malesef açıklığa kavuşturulamıyor. Bu eksikliğin ve gecikmişliğin Glasgow'da telafi edilmesi bekleniyor. Özellikle **Paris Anlaşması'nın 6. Maddesi** kapsamında ele alınmaya çalışılan karbon piyasaları için temelde bir mutabakat henüz sağlanamadı. Bu madde altında ihtilafa düşülen konu başlıkları ise şöyle özetlenebilir: Uluslararası transfer edilebilir azaltım çıktıları, yeni market mekanizmasının yapısı ve market dışı yaklaşımlar.

Karbon piyasalarının Paris Anlaşması altında şekillendirilirken emisyon azaltımında **çifte sayım**na yol açacak hususlar sorunların başını çekiyor. Örneğin bir ülkenin NDC kapsamında emisyon azaltım taahhüdü vermediği sektörlerde veya emisyonlardaki emisyon azaltımını nasıl kayıt altına alıp fiyatlandıracağı belirsizliğini koruyor. Ayrıca Kyoto Protokolü döneminden kalan ya da emisyon azaltım faaliyeti devam eden projelerin sağladığı karbon kredilerinin nasıl kullanılacağı da halen tam olarak açıklığa kavuşmadı. **Temiz Kalkınma Mekanizması** ve onun sağladığı kurumsal yapı ve kapasite gelişmekte olan ülkeler için çok değerli idi. Bu defa Paris Anlaşması altında Temiz Kalkınma Mekanizmasının sağladığı kazanımlar operasyonel hale gelebilecek mi? Bu gibi sorular özellikle gelişmekte olan ülkelerin temel çekinceleri. Son olarak seragazi emisyonlarının ötesinde yer alan daha çok yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği gibi çözümlerle sağlanan kredi veya sertifikaların, Paris Anlaşması'nın 6. Maddesi altında nasıl bir karşılık bulacağı da önemini sürdürüyor. Glasgow İklim Konferansı'nın tüm bu sorunlu alanlarda başarılı sonuçlar vermesini ve gelecek yıl COP-27'nin düzenleneceği Mısır'da yeni ilerleme ve kazanımların konuşulması dileğiyle... ○

“COP26’da Kömürü Tarihe Gömmek Öncelik Olarak Görülüyor”

Ember’den Küresel Program Lideri Dave Jones ve Elektrik ve İklim Veri Analisti Ufuk Alparlan, Çin, Japonya ve Güney Kore gibi ülkelerin yurtdışı kömür yatırımlarını sonlandıracaklarını duyurmasının, küresel çapta yeni kömür santrali inşa etmeme kararına oldukça yakın olduğumuz anlamına gelebileceğini ifade ediyor ve “COP26’da kömürü tarihe gömmek öncelik olarak görülüyor” diyorlar.

 Bulut BAGATIR

Ertelemeden kaynaklı 2 senelik süreci ve en son Birleşmiş Milletler (BM) Genel Kurulu’ndaki duyuruları da göz önüne alırsak nasıl bir COP gerçekleşecek sizce?

Boris Johnson, COP26 için önceliklerini kömür, arabalar, nakit ve ağaçlar olarak sıralamış ve gelişmiş ülkelerin 2030’a, gelişmekte olan ülkelerin ise 2040’a kadar kömürden vazgeçmesini istediklerini eklemiştir. Dört başlık da önemli ancak bunlardan kömür en çok dikkat çekeni olacak. COP26’da kömürü tarihe gömmek öncelik olarak görülüyor diyebiliriz. COP26’ya liderlik edecek Alok Sharma da önceliğinin bu olduğunu açıklamıştı zaten daha önce.

Kömür özelinde böyle bir hedef mümkün mü? Bununla birlikte en az gelişmiş ülkelerin iklim finansmanına dair taleplerine nasıl bir cevap verileceği beklenebilir?

Paris Anlaşması’ndan bugüne kadar [yeni kömür proje stoku](#) büyük bir darbe aldı. Dolayısıyla bugün artık inşaat halindeki ya da inşa edilmesi kuvvetle muhtemel yeni kömür santrali sayısı çok daha az. BM Genel Sekreteri António Guterres’in Mart ayında de-

diği gibi, artık kömür bağımlılığına ve yeni kömür santrali inşaatına bir son vermek gerekiyor. Aslına bakılırsa Çin, Japonya ve Güney Kore’nin yurtdışındaki kömür projelerini finanse etmeyecekleri taahhüdünde bulunmalarıyla küresel çapta yeni kömür santrali inşa etmeme kararından yalnızca bir iki yıl uzakta olabiliriz. Mevcut kömürden çıkış ise biraz daha zaman alacak, 1,5 derece hedefinin de yol göstereceği zamana yayılan bir süreç olacak. Bu bağlamda Boris Johnson’ın gelişmiş ülkelerin 2030’a, gelişmekte olan ülkelerin ise 2040’a kadar kömürden vazgeçmesi gerektiği ifadesi, Uluslararası Enerji Ajansı ve IPCC’nin son açıklamalarıyla da paralel.

Az gelişmiş ülkelerin iklim finansmanı konusu ise, Boris Johnson’ın kömür-araba-nakit-ağaç dörtlüsünden “nakit” kısmının işaret ettiği konu. BM Genel Kurulu’nda Joe Biden iklim finansmanı hedeflerine ulaşmak için umutları yeniden yeşertti. Biden, ABD’nin gelişmekte olan ülkelere bu amaç doğrultusunda finansal desteğini artıracığını açıkladı. Ancak diğer ülkelerin de desteğine ihtiyaç olacak, bu nedenle çabaların daha da artırılması gerekiyor.

COP26’nın asıl amacına ulaşamayabileceği ifade ediliyor. Bunun arkasındaki neden ise büyük ekonomilerden kaynaklanan seragazi emisyonlarının azaltılmasına ilişkin taahhütlerin küresel ısınmayı 1,5 derecede sınırlandırmak için gereken emisyon azaltım oranına yaklaşmaması. Böyle bir başarısızlığın nasıl sonuçları olabilir?

G7 ülkeleri 1,5 derece hedefine sadık kalacaklarını gösterdiler ve gerçekten de etkileyici [2030 emisyon düşürme hedefleri](#) açıkladılar. Yalnızca bu hedeflere ulaşabilmek için planlarını daha da hızlandırmaları gerekiyor. Öte yandan G20 ülkeleri ise 1,5 derece hedefine bağlılık konusunda nispeten daha az isteklidir. En son G20 toplantısında da bu şekilde bir izlenim bıraktılar. Ancak G20 ülkeleri, Ekim’in sonunda COP26’dan hemen önce bir kez daha toplanacak. O zaman Paris Anlaşması bağlamında ortak bir bildiri yayımlamaları için daha fazla momentum oluşabilir. Çin ve Hindistan’dan 2030 hedeflerini bekliyoruz, COP26’ya getireceklerini tahmin ediyoruz. Türkiye’nin Paris Anlaşması’nı yürürlüğe koyma kararı da çok heyecan verici ve [Rusya da](#)

[COP’a karbon nötr hedefi](#) ile geliyor.

Türkiye Paris Anlaşması’nı onayladı ancak halen kömüre yatırım yapmaya ve bel bağlamaya devam ediyor. Bunun yanı sıra artıştan azaltım hedefleyen bir emisyon planına sahip. Böyle bir yol COP26 ve sonrasında Türkiye’yi nereye sürükler?

Türkiye’nin Paris Anlaşması’nı onaylaması çok yeni ve kimsenin beklemediği bir anda ortaya çıktı. Eğer Türkiye Paris Anlaşması’nı imzaladığı dönemlerde yürürlüğe koysaydı belki bu kadar dikkat çekici bir adım olmayacaktı çünkü o durumda Türkiye yüzlerce ülkeden yalnızca bir diğeri olacaktı. Bugün Paris Anlaşması’nın onaylanması demek, özellikle yıllardır çok kararlı bir biçimde ve birçok gerekçe öne sürerek itiraz edildiği düşünülünce, bir politika değişikliği anlamına geliyor olabilir. Bu kararın tesadüfen ya da spontane alındığını elbette düşünemeyiz ancak

“Türkiye’nin Paris’i onaylamasını takiben birkaç ciddi adım daha atarak bu konudaki samimiyetini göstermesi gerekiyor. 2030 yılı için yıllar önce belirlenen artıştan azaltım hedefi yerine daha ciddi bir emisyon azaltım hedefi koyarak hedefi güncellemek bu adımlardan ilki ve COP26’ya yetiştirilebilecek bir adım”

hızlı bir şekilde alındığı gerçek. Bu nedenle henüz 1,5 derece hedefine giden yolda Türkiye’nin net bir planı yok. O yüzden ben bu konuda atılan adımı öncelikle memnuniyetle karşılamamız gerektiğini, bugüne kadar bekleyerek çok zaman kaybedilmiş olmasına rağmen,

Türkiye’ye iklim politikalarını yeniden şekillendirmesi için biraz zaman verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bununla birlikte, Türkiye’nin Paris’i onaylamasını takiben birkaç ciddi adım daha atarak bu konudaki samimiyetini göstermesi de gerekiyor. 2030 yılı için yıllar önce belirlenen artıştan azaltım hedefi yerine daha ciddi bir emisyon azaltım hedefi koyarak hedefi güncellemek bu adımlardan ilki ve COP26’ya yetiştirilebilecek bir adım. Diğer adım da kömürden çıkışa gidecek yolda ilk ve hayata geçirilmesi en kolay hedef olan yeni kömür inşaatından vazgeçme kararı. Bu kararlar Türkiye’nin ekonomik çıkarları için de faydalı olacaktır, yani Türkiye bunu yalnızca başkaları istiyor diye yerine getiriyor olmayacak. Bu doğrultum dışındaki kararlar ve ayak diremeler birçok başka politik konuda olduğu gibi yalnızca zaman kaybedip kendimize zarar vermemize ve dış dünyadan soyutlanmamıza yol açacaktır. O.

Sürdürülebilir Gıda Zirvesi Gerçekleşti

Sürdürülebilirlik Akademisi ve TÜGİS işbirliğinde, T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı destekleriyle, 19-20 Ekim'de düzenlenecek "Sürdürülebilir Gıda Zirvesi", dünyadan ve Türkiye'den önde gelen isimlerin katılımıyla gerçekleşti. Zirve herkese açık, çevrimiçi olarak düzenlendi ve iki gün sürdü.

Sürdürülebilir Gıda Zirvesi yedinci yılında tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi sonrasında gıda endüstrisinin mevcut sınırlarını ve gıda sistemlerindeki durumu mercek altına alarak sağlıklı bireyler, yeni nesil işletmeler, yaşanabilir dünya için geleceğin gıda sistemlerine dönüşümde engelleri, olası riskleri ve çözüm önerilerini ele aldı.

Önde gelen gıda markaları, girişimciler, yatırımcılar, kamu ve sivil toplum dahil değişimde kilit rol oynayan tüm paydaşların katılımıyla gerçekleşen

**SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
AKADEMİSİ
SUSTAINABILITY ACADEMY**

zirvede, sektörün karşı karşıya olduğu mevcut ve olası zorluklara karşı çözüm önerileri tartışıldı. Zirvede, sürdürülebilir tarım, iklim değişikliği, gıdada döngüsellik, dönüşüm için inovasyon, tedarik zinciri dayanıklılığı, gıda perakendeciliği, tüketici davranışları, bütüncül beslenme başlıkları altında sektör paydaşları karşılıklı görüş alışverişinde bulundu.

İş Dünyasının Desteği Sürdü

7. Sürdürülebilir Gıda Zirvesi'nin ana sponsorları Aromsa, BİM, Palsgaard, Schneider Electric, Unilever, Yıldız Holding oldu. Zirveye Balpınar, Cargill, Ferrero Fındık, İste Gelsin, Metro, Pınar, Tat platin sponsor; Aldiva, Aroma, G2mEksper, Herbalife Nutrition, Komili, KİB, Nisad, Pro Grup, Tadm, Golf ve Vitabiotics altın sponsor olarak destek verdi.

İklim Değişikliği Zirvesi COP26'nın Ardından Birlikte Onarma Zamanı

Dünya gazetesi ve Sürdürülebilirlik Akademisi işbirliğinde, 9 Aralık'ta gerçekleşecek olan "İklim Değişikliği Zirvesi COP26'nın Ardından", iklim değişikliği ile mücadelede çok önemli bir karar anı olan COP26'nın sonuçlarını ve Türkiye'ye yansımalarını "Net Sıfıra Doğru" temasında tüm paydaşlar ile değerlendirecek.

Zirvede iş dünyası, kamu, sivil toplum ve akademi dünyasının önde gelen isimleri, iklim değişikliğinin etkilerini masaya yatırarak yeşil dönüşüm eksenindeki hedefleri, engelleri, olası riskleri ve fırsatları ortaya koymak ve bu krize karşı alınması gereken

acil aksiyonları tartışmak üzere bir araya gelecek.

Sürdürülebilirlik Akademisi & BÜYEM Katkılarıyla 5. Dönem Sürdürülebilir Marka Yönetimi Eğitimi Devam Ediyor!

Boğaziçi Üniversitesi Yaşamboyu Eğitim Merkezi ve Sürdürülebilirlik Akademisi'nin (BÜYEM) katkıları ve UN SDSN Türkiye (Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı) desteğiyle oluşturulan program bugünün dünyasında markaların karşı karşıya olduğu riskleri fırsata çevirerek, amaç odaklı, toplumsal ve çevresel etkilerini yöneten ve bu şekilde rakiplerine göre katma değer yaratan markaların yol haritaları amacı ile tasarlanmıştır. Programın eğitimcileri; ulusal ve

uluslararası, alanda uzman veya akademisyenlerden oluşmaktadır. Ayrıntılı bilgiye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Yeşil Dönüşüm Webinar Serisi Başlıyor

İş dünyasının sürdürülebilir kalkınmadaki rolünün vazgeçilmez önem taşıdığı bir süreçten geçiyoruz. Birlikte düşünmeye, hareket etmeye her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var. Yol haritamız; finansal hedeflere ulaşmak, yoksulluğu kaldırmak, gezegenimizi korumak, tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak, küresel ve yerel sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek. İş dünyasında yaşanan yeşil dönüşümü daha iyi anlamayı, anlatmayı, etkilerini görünür kılmayı, tüm paydaşlara ses vermeyi hedefliyoruz.

**İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ
ZİRVESİ
COP 26 ARDINDAN**

Net Sıfıra Doğru...

**Birlikte Onarma Zamanı
İklim Krizi Gerçek,
Şu Anda Yaşıyoruz.**

**COP26 sonrası hedefleri eyleme geçirmek ve daha iyi bir geleceği
birlikte oluşturmak için buluşuyoruz.**

AJANDANIZA NOT EDİN

Etkiyi birlikte büyütme için bizimle iletişime geçin!
iletisim@surdurulebilirlik.com.tr / sibel.aydogan@dunya.com

COP26'da Alınacak Kararlar Kritik Önem Taşıyor

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Sözleşmesi Taraffar Konferansı, kısaltılmış haliyle BM COP26, 2015 yılında imzalanan Paris İklim Anlaşması ile ilgili mutabakata varılmayan noktaların nihayete bağlanacağı önemli bir zirve olacak. COVID-19 nedeniyle 1-12 Kasım tarihine ertelenen COP26 Zirvesi'nde neler yapıldığına ve neler yapılacağına dair hedefler konuşulacak. Gözlerimizi dünyaya çevirdiğimizde karşılaştığımız felaketlerin farkındayız. Dünyanın birçok yerinde orman yangınları, seller, ani sıcaklık değişimlerini gözlemliyoruz. Paris İklim Anlaşması'nda hedef 1,5 derecede sı-

nırlanmışken bu hedeflenenin yarım derece daha üzerinde bir küresel sıcaklık artışı ihtimali gözlemlendi. 2015'te Paris İklim Anlaşması'ndan sonra Sürdürülebilir Kalkınma ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü iklim programı direktörü Lola Vallejo "Kağıt üzerinde, Paris Anlaşması her zaman döngüsel bir süreç olarak tasarlandı; beş yıl sonra, daha iyi planlar ve yenilenen çabalarla görüşürüz" demişti ve o tarihi an günümüze hitap ediyor.

Kilit Hedefler Nelerdir?

1994 yılından itibaren yapılan ancak 2020 yılında COVID-19 pandemi-

si nedeniyle bir yıl ertelenen COP26 Zirvesi'nde önemli hususlarından biri de küresel ısınma ve iklim değişikliğine dair hedefler koymak ve bu hedefler için harekete geçmektir. Hedeflere bakacak olursak;

- 1,5°C hedefini canlı tutmak.
- Azaltılmamış kömür kullanımına kesin bir son kullanma tarihi koymak.
- Ülkelerin fosil yakıt emisyonlarını azaltmalarına ve krizin etkilerine uyum sağlamalarına yardımcı olmak için yıllık 100 milyar dolarlık iklim finansmanı sağlamak.
- 14-19 yıl içinde tüm yeni araba satışlarını sıfır emisyon salımlı yapmak.
- On yılın sonunda ormansızlaşmaya son vermek.
- Metan emisyonlarını azaltmak.

Daha birçok hedefin konuşulacağı COP26 Zirvesi'ne dair "Dünya için son şans" betimlemeleri yapıyor. Paris Anlaşması'nın kabul edildiği 2015 yılında yapılan COP21 hedeflere bakacak olursak:

- Seragazılarını azaltmak.
- Yenilenebilir enerji üretimine hız vermek.
- Küresel ısınmayı 2°C'nin "oldukça altına" indirmek ve mümkünse 1,5°C ile sınırlamak.
- İklim değişikliğinin etkileriyle mücadele etmeleri için yoksul ülkelere maddi yardım yapmak.

Bu hedeflerin yanı sıra bazı politikaların da öne çıkması beklenmekte. Yeşil Ekonomi yaratma konusunda stratejik planların hazırlanması, iklim değişikliği nedeniyle felakete karşı uygulanabilir planlar ve projelere dair gelişmeler de gündemde. Ancak COP26 gerçekten tüm bu hedeflere odaklanabilecek mi? Power Shift Africa direktörü Mohamed Adow "Sıcaklıklar artıyor ve biz eyleme geçmedikçe iklim krizi iyice kötüleşecek. Ülkeler kazandıkları ek süreyi ekonomik iyileştirme planlarının iklim duyarlı olmasını garantileyerek ve fosil yakıt şirketlerine verdikleri destekleri çekerek değerlendirebilir. Zengin ülkelerin ekonomilerini iklim hassasiyeti bulunan bölgelerden yararlanarak iyileştirmesi utanç verici olur" diyerek keskin bir konuya dikkat çekti. Harekete geçtiğimiz eylemin farkın-

"Eleştirilmesi gereken nokta COP26 Zirvesi'nin etki faaliyetidir. Ekranlarda konuşmayı, sözde dünyayı kurtarmaya o kadar alıştık ki gerçekten birlikte bunun için harekete geçebiliyor muyuz? Bu sorumluluğun herkeste olduğuna dair şüphelerimiz mevcut"

dahği da bir o kadar önemli. Zengin ekonomileri olan ülkelerin iklim krizinin arkasına sığınabilme ihtimalini de maalesef ki atlamıyoruz. Yuvarımın zaman geçtikçe büyüyen bir tehlike olduğu zamanlarda hedeflerin bir kâğıtta sırasıyla yazılması da aslında geleceği daha yaşanabilir kılmiyor. Eleştirilmesi gereken nokta COP26 Zirvesi'nin etki faaliyetidir. Ekranlarda konuşmayı, sözde dünyayı kurtarmaya o kadar alıştık ki gerçekten birlikte bunun için harekete geçebiliyor muyuz? Bu sorumluluğun herkeste olduğuna dair şüphelerimiz mevcut. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 6000'in üzerinde bilimsel çalışmasının çıktısı "1,5°C Küresel Isınma Özel Raporu"nda öne çıkan başlıklar şunlar;

- Dünya, sanayi öncesi döneme göre yaklaşık 1 derece ısındı. Küresel ısınma şimdiden, kuraklık ve seller gibi aşırı hava olayları, deniz seviyesinde yükselme ve Arktik Denizi'nin erimesi olarak etkilerini göstermeye başladı.
- Seragazi emisyonları mevcut şekilde devam ederse, küresel ısınma 2030 ile 2052 yılları arasında 1,5°C sınırını geçecek.
- 1,5°C sınırı, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak ve yoksulluğu önlemek için kritik öneme sahip. Küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlandırmak, ekolojik sis-

temler ve yaşam alanları üzerindeki birçok kalıcı etkinin önlenmesi anlamına geliyor.

- Bu sınırı geçmemek için küresel emisyonları 2030 yılında 2010 yılına göre %45 azaltmak ve 2050 yılında net sıfır emisyonla ulaşmak gerekiyor.
- Bu yüzden, tarım, enerji, sanayi, bina, ulaşım ve şehirlerde "hızlı ve geniş kapsamlı" dönüşümler gerekiyor.
- Şu anda Paris Anlaşması kapsamında verilen taahhütler, küresel ısınmayı 1,5°C'de sınırlandırmaya yetmiyor. Ülkelerin, en kısa zamanda taahhütlerini yenilemesi gerekiyor.

Bilim insanları 1 derecelik bir küresel sıcaklığa ulaştığımızı ifade ediyorlar. Günümüzde popülarlığına kavuşan sürdürülebilirlik kavramı farklı alanlarda kendini göstermeye başladı. Şirketler kendi sürdürülebilir modellerini inşa etmeye dair harekete geçti. Ayrıca yeşil ekonomi de sürdürülebilirlik için büyük bir önem taşıyor.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) yeşil ekonomiyi; "Birtakım çevresel riskleri ve ekolojik kırıkları azaltırken aynı zamanda insan refahını ve toplumsal eşitliği sağlayan ekonomik bir model" şeklinde tanımlıyor. Yeşil Ekonominin düşük karbon, kaynakların etkili kullanıldığı, karbon emisyonu ve kirliliğin azaldığı, enerjinin etkin kullanıldığı, biyoçeşitlilik ve ekosistem kayıplarının önlenmesine dair yeşil bir düzen olduğu ifade edilmekte.

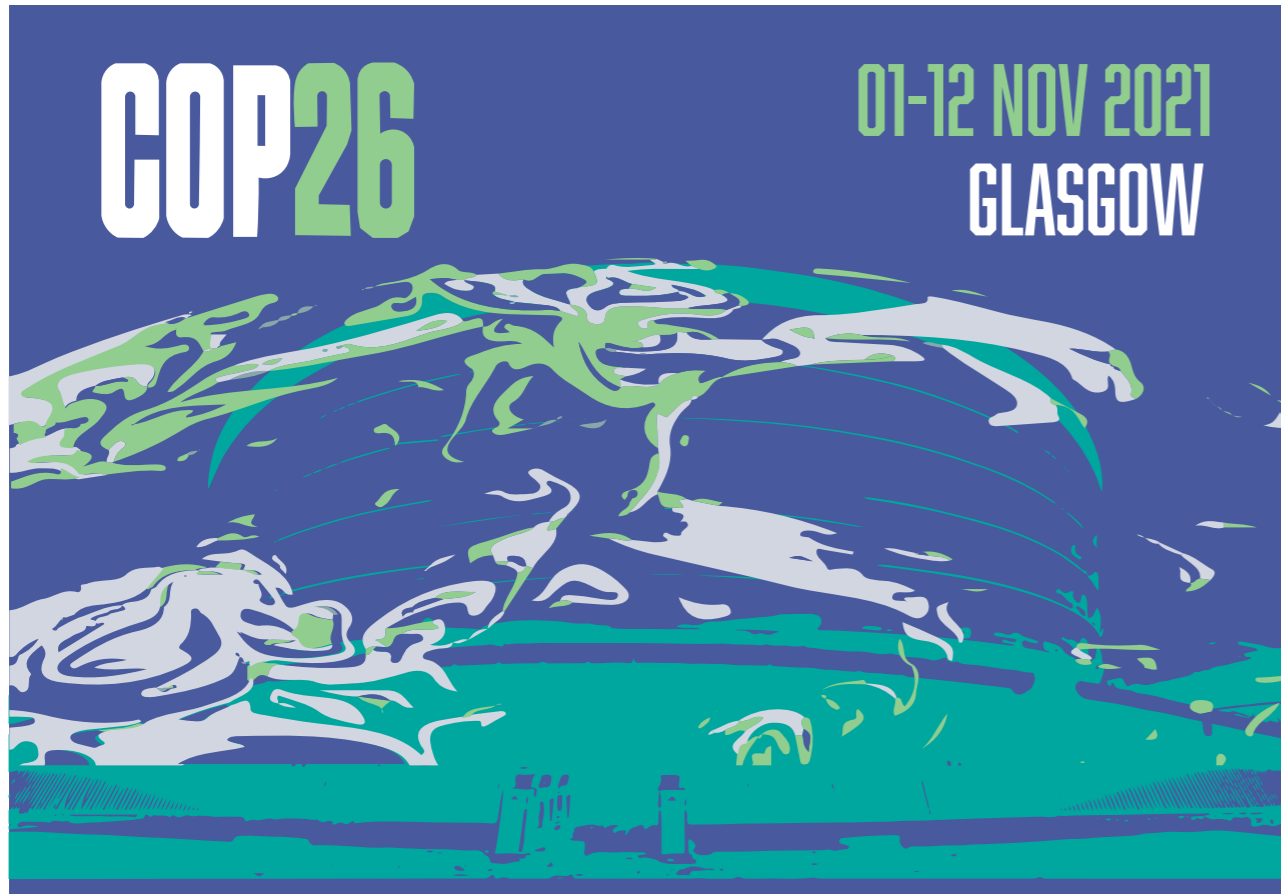
2030 için yeni hedefler ve projeler gündemde. Unutulmaması gereken bir diğer nokta da aslında kolektif güç ve anlayış.

Bu iki nokta iklim krizi için çok önemli bir farkındalık.

Dünyanın kurtarılması için tek bir süper kahramana ihtiyacı yok.

Hepimiz elimizden gelen anlayışı sağlayabilirsek ve farkındalığı artırırsak gerçekten bir kahraman aramak zorunda kalmayız.

Unutmayalım ki farkındaysak sorumluyuz! ○

“2030 Yılına Kadar Emisyonlarımızı %33 Azaltacağız”

İzocam Genel Direktörü Murat Savcı, çevre dostu ürünler geliştirmenin tek başına yeterli olmadığını, bu ürünlerin sürdürülebilirliğe olan katkısını kullanıcıya anlatmanın da önemli olduğunu vurguluyor ve ekliyor: “İzocam olarak 2030 yılına kadar, direkt ve indirekt seragazi emisyonlarını en az %33 azaltmayı hedefleyen yatırım planlarını bu sene devreye almaya başladık.”

Emisyonlarımızın %55 oranında azaltılması adına bir nevi aksiyon ve yol haritası niteliğinde olan Avrupa Birliği'nin “Fit For 55 Package” 14 Temmuz'da yayımlandı. Bu konuda nasıl bir politikanız bulunuyor?

Dünyadaki enerji kaynaklarımızın giderek tükendiğine hep birlikte şahit oluyoruz. Gün geçtikçe artış gösteren seragazi salımı, küresel ısınmayı tetikleyerek iklim krizine zemin hazırlıyor. Gelecekte daha yaşanabilir bir dünya için enerji kullanımını azaltmamız ve var olan kaynaklarımızı çok daha verimli bir şekilde kullanmaya başlamamız gerekiyor. Avrupa Birliği (AB) de dünyamızı tehdit eden bu iklim krizi ile daha fazla geç olmadan mücadele etmek adına önemli stratejiler belirledi. İklim krizi ile mücadele noktasındaki hedeflerini daha önce açıklayan AB, 2030 yılına kadar karbon emisyonlarımızın 1990 yılı seviyelerine göre %55 oranında azaltılmasını ve 2050 yılına kadar Avrupa kıtasının ilk karbon-nötr kıta olmasını öngörmüştü. Emisyonlarımızın %55 oranında azaltılması adına bir nevi aksiyon ve yol haritası niteliğinde olan “Fit For 55 Package” ise 14 Temmuz'da yayımlandı. Bu paket, AB Emisyon Ticareti Sistemi'nde (ETS) gerçekleştirilmesi beklenen reformların yanı sıra ETS dışı sektörleri, enerji verimliliğini, yenilenebilir enerjiyi, ara-

zi kullanımını, emisyon standartlarını ve enerjinin vergilendirilmesini düzenleyen 11 karar ve yönergeyi içermesi dolayısı ile oldukça önemli.

2030 yılına kadar seragazi emisyonlarımızın %55 oranında azaltma hedefine ulaşmak için ise bina sektöründe emisyonların %60 oranında azaltılması gerekiyor. Binalardan ortaya çıkan emisyonların çoğu; genel alan ısıtma ve soğutmasından kaynaklanıyor. Bu, Avrupa'daki toplam nihai enerji tüketiminin kabaca yarısını temsil ediyor.

Bu noktada binalarda yalıtımın önemli devreye giriyor. Doğru uygulamalarla yapılan yalıtım sayesinde enerji giderlerini, karbon salımlarını önemli ölçüde azaltarak hem enerji giderlerini azaltmak hem de doğayı korumak mümkün... Biz de İzocam olarak yıllardır yalıtımın sürdürülebilirliğe katkısını kamuoyuna anlatmak ve toplumu bilinçlendirmek amacıyla çalışmalarımızı aralıksız sürdürüyoruz.

İzocam olarak sürdürülebilirliği sadece sektör için bir kaldıraç olarak görmüyor, sürdürülebilirliği destekleyen tüm uygulamaları aynı zamanda dünyamızı koruması için de fırsat olarak görüyoruz ve politikalarımızı bu doğrultuda, en doğru şekilde uygulamaya özen gösteriyoruz. Sürdürülebilirlik politikamız çerçevesinde; çevre ve insan sağlığını gözetenek geliştirdiğimiz ürünlerin

yanında, tesislerimizin de çevresel koşullar ile uyumlu olmasını önemsiyor, minimum çevresel etki ile çalışmalarını sağlamak amacıyla yatırımlar yapıyoruz.

Birçok firmadan yeni taahhütler geliyor, sıfır emisyon hedefi çerçevesinde azaltımla ilgili veya döngüsel üretim sistemlerine geçişle ilgili takvim sunuyor. Sizin böyle bir taahhüdünüz veya takviminiz bulunuyor mu?

İzocam olarak sürdürülebilirlikle ilgili hedeflerimiz kapsamında ürün ve hizmetlerimizin yanı sıra büyük çaplı yatırımlara da imza atıyoruz. Tesislerimizin çevre dostu olarak yenilenmesi 2021 yılında gündemimizde yer alan en önemli yatırım başlıklarından biri oldu. Bu doğrultuda yılın ilk yarısında Tarsus tesisimizde yaptığımız ve bize dünya standartlarında emisyon değer-

lerine ulaşma imkanı sağlayan baca filtresi yatırımını hayata geçirdik.

Tarsus tesisimiz için yakın zamanda çevre dostu tesis hedefimize katkı yapan önemli bir adım daha attık. Tarsus tesisimiz Temmuz ayında Temel Sıfır Atık Belgesi'ni almaya hak kazandı. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen bu belge; tesisin, temel seviyede israfın önlenmesini, kaynakların daha verimli kullanılmasını, atık oluşum sebeplerinin gözden geçirilerek atık oluşumunun engellenmesi veya minimize edilmesini, atığın oluşması durumunda ise kaynağında ayrı toplanması ve geri kazanımının sağlanmasını kapsayan bir dizi süreci tamamlamış olduğunu ifade ediyor. Yıl sonuna kadar tüm tesislerimize bu belgeyi kazandırma hedefiyle yatırımlarımız sürüyor.

Diğer yandan uzun vadeli hedeflerimizi hayata geçirebilmek adına tüm planlama ve hazırlık çalışmalarımız devam ediyor. 2050 yılına kadar karbon nötr olma yönünde bir hedefimiz var. Seragazi emisyonlarımızın azaltılması, su tüketimlerinin ve atıksu oluşumlarının sınırlanması, alternatif hammadde kaynaklarının üretim süreçlerine adapte edilmesi ve döngüsel ekonomiye katkı sağlayacak birçok proje çalışması 2030 yılı ve 2050 yılı sürdürülebilirlik hedeflerimize uyum sağlamak için detaylı programlar halinde ele alıyoruz. Bu kapsamda İzocam olarak 2030 yı-

lına kadar, direkt ve indirekt seragazi emisyonlarımızı en az %33 azaltmayı hedefleyen yatırım planlarımızı bu sene devreye almaya başladık. Konuyla ilgili çalışmalarımız önümüzdeki yıllar için artarak devam edecek.

Döngüsel ekonomi, artık sürdürülebilirliğin olmazsa olmazlarından. Bu konuyla ilgili herhangi bir çalışma yapıyor musunuz?

İzocam olarak üretimden, ürünlerimizin içeriğine, ambalajlarından satışına kadar olan tüm süreçlerde sürdürülebilirlik konusunu merkeze alıyoruz. Bu kapsamda farkındalık yaratan projelere imza atmaya özen gösteriyoruz. Sadece çevre dostu ürünler geliştirmek sürdürülebilirlik açısından tek başına yeterli olmuyor. Sürdürülebilirlik için ürünlerin katkısı da kullanıcı ile buluşturmak, farkındalık yaratmak gerekiyor.

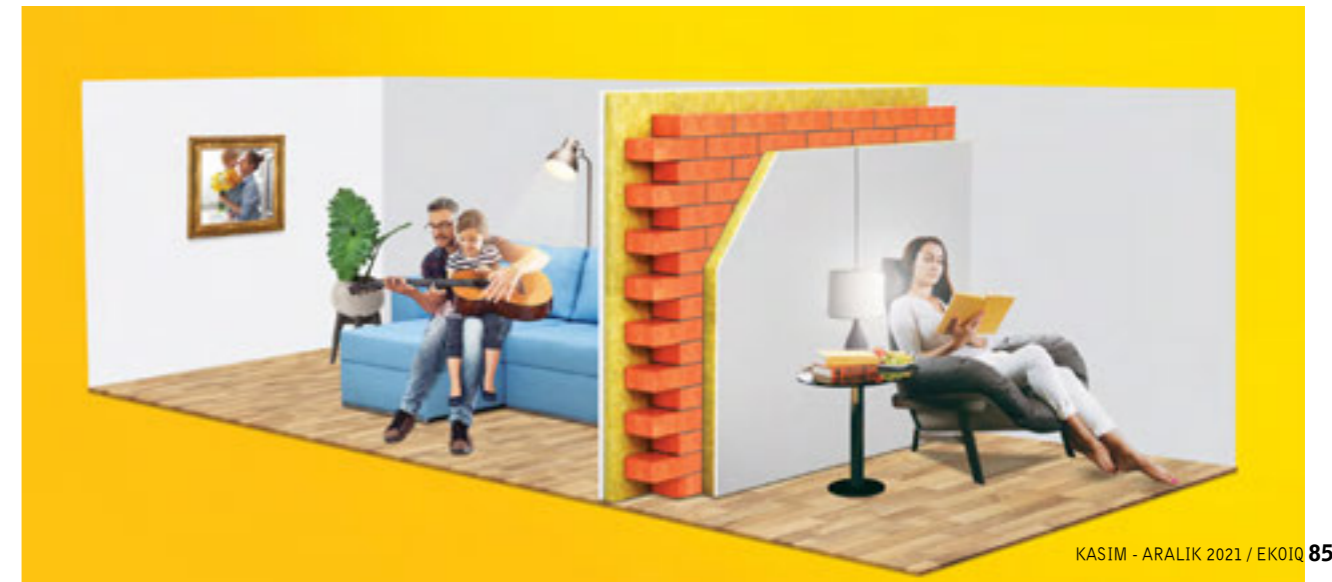
“İzocam olarak sürdürülebilirliği sadece sektör için bir kaldıraç olarak görmüyor, sürdürülebilirliği destekleyen tüm uygulamaları aynı zamanda dünyanın korunması için de fırsat olarak görüyoruz ve politikalarımızı bu doğrultuda, en doğru şekilde uygulamaya özen gösteriyoruz”

Biz de İzocam olarak çevre dostu yatırımlarımız kapsamında bu bilinçle hareket ediyoruz.

Geçtiğimiz dönemde mineral yün ürün grubumuzun ambalajlarını yenilemeye başlamıştık. İlk olarak İzocam Camyünü'nün ambalajlarını, Birleşmiş Milletlerin (BM) Sürdürülebilir Kalkınma için belirlediği küresel hedeflere olan katkısını vurgulayacak şekilde yenilemiştik. Yarı şeffaf beyaz olan yeni camyünü ambalajlarında daha az boya kullanımına yer verilerek, ambalajdaki atık miktarı azaltılmıştı.

İzocam camyünü ürününün yeni ambalajı, ürünün sürdürülebilirliğe ve BM'nin kalkınma hedeflerine doğrudan yaptığı 8 katkıyı ilgili ikonlarla anlatıyor. Ayrıca sadece bio-ürün kategorisine verilen EUCEB belgesi de ambalajlarda ön plana çıkıyor. EUCEB belgesi ile kanıtlanan bio-çözümlülük özelliği sayesinde; deri ve solunum yoluyla vücuda nüfuz eden elyafların, hem vücuttan çözünerek atıldığı hem de doğada çözüldüğü ispatlanmış oluyor. Marka görünürlüğünü de yeni ambalaj tasarımında daha fazla öne çıkaran İzocam camyünü'nün yeni ambalajı oldukça sade ve kolay okunabiliyor. Bu sayede depolamada operasyonel verimliliği de artıran çevre dostu bir ambalaj olarak karşımıza çıkıyor.

Bu sene de İzocam camyünü'nün ambalajlarını, insan sağlığına ve çevreye duyarlılığı da ifade edecek şekilde ye-

“Son kullanıcıya dokunduğumuz sürdürülebilirlik projeleri sadece iletişim odaklı değil. Enerji tasarrufu ve sürdürülebilirlik ilişkisi, son tüketici açısından da önemli bir konu. Biz de bu konuda somut adımlar atmaya önemsiyoruz”

niden tasarladık. Yeni taşıyıcı ambalajımızda da EUCEB belgesine ve bu ürünün sürdürülebilir kalkınma hedeflerine yaptığı katkıya yer verdik. Yarı şeffaf beyaz olan yeni ambalajlarda daha az boya kullanarak, ambalaj boyaları ve kullanılan paketleme miktarlarını yeniden düzenlenerek çevre dostu bir ambalajlama elde ettik. Bu sayede kimyasal atık miktarının azaltılmasını sağladık ve çevre dostu bir ambalajlamamız oldu.

Özellikle mineral yün ürünlerimizin insan sağlığına zarar vermemesi, enerji tasarrufu sağlaması, sürdürülebilirliğe olan katkısı nedeniyle, yeni İzocam taşıyıcı ve İzocam camyünü ambalajlarımızda BM’in 17 sürdürülebilir kalkınma hedefi arasında yer alan ‘Sağlık ve Kaliteli Yaşam’, ‘Erişilebilir ve Temiz Enerji’, ‘İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme’, ‘Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı’, ‘Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar’, ‘Sorumlu Tüketim ve Üretim’, ‘İklim Eylemi’ ve ‘Amaçlar için Ortaklıklar’ gibi 8 önemli hedefe ulaşılmasında üzerimize düşeni yaptığımızı ifade eden görsel ve ikonlara yer veriyoruz. Bu sayede tüketicinin ürün seçimi yaparken insan sağlığına zarar vermeyecek nitelikte, karbon salınımının azaltılmasına katkı sağlayan doğa dostu ürün seçimi konusunda farkındalıklarını artırmayı hedefliyoruz.

Yukarıda bahsettikleriniz dışında sürdürülebilir çevre politikamız kapsamında hayata geçirdiğiniz diğer çalışmalarını öğrenebilir miyiz?

İzocam camyünü çatı silteleri AB ülkelerinin ulusal emisyon limitlerine uygunluk belgesi olan Eurofins Gold sertifikasına sahip. İzocam, ayrıca bu ürünlerin üretiminde kullanılan geri dönüştürülmüş malzemeler sayesinde ISO 14021'e uygun bildirimleri düzenleyebiliyor ve binaların LEED - BRE-AM gibi yeşil bina sertifikası almalarına da katkı sağlıyor.

İzocam olarak, XPS ve EPS polistiren bazı ürünlerin, kalıcı bir organik kirlenici olarak tanımlanan HBCD içermemesi yönündeki uyarıcı faaliyetlerimizi de sürdürüyoruz. Bu ürünlerle kullanılan HBCD maddesinin kullanımı, ülkemizde Kasım 2019 itibarıyla yasaklanmış durumda. Bu nedenle XPS ve EPS ürünleri almırken ‘HBCD Free’ (HBCD içermez) olduğuna dikkat edilmesi gerekiyor. İzocam marka XPS ve EPS ürünler, çevreye ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde yasalardan belirttiği çerçevede üretiliyor. Diğer yandan üniversitelerde, ilkokullarda, derneklerde başta gençlerimiz ve çocuklarımız olmak üzere tüm ka-

muoyunun bu konuda bilinçlenmesine yönelik eğitim, seminer ve proje yarışmaları yürütüyoruz. Bu kapsamda 1999 yılından beri İzocam olarak yürüttüğümüz ve 2020’de Türkiye’de inşaat alanında faaliyet gösteren Saint-Gobain şirketleri ile ortaklaşa projelendirdiğimiz Uluslararası Multi Konfor Binalar Öğrenci Yarışması; öğrencilere pasif ev kavramından türemiş multi konfor binalar tasarlatarak yeşil ve sürdürülebilir alanlar yaratmayı ve bu doğrultuda farkındalık artırmayı hedefliyor.

Son kullanıcıya dokunduğumuz sürdürülebilirlik projeleri sadece iletişim odaklı değil. Enerji tasarrufu ve sürdürülebilirlik ilişkisi, son tüketici açısından da önemli bir konu. Biz de bu konuda somut adımlar atmaya önemsiyoruz. Şu an İzocam yalıtım ürünlerinde tüketiciye gereken finansman desteğinin sağlanması için Garanti BBVA ile işbirliği içindeyiz. İzocam ürünlerine özel bir limite geliştirilen, dosya masrafsız ‘Bireysel Çevreci Bina Yalıtımı’ kredisi, yalıtım yaptırmak isteyen ihtiyaç sahipleri için oldukça avantajlı. ○

Küresel Enerji Dönüşümünde Durum: Başarılar, Engeller, Yenilikler ve Gelecek Perspektifleri

IRENEC2022 12. ULUSLARARASI %100 YENİLENEBİLİR ENERJİ KONFERANSI

9-11 HAZİRAN 2022

Bilgi birikiminizi derinleştirmek ve tecrübelerinizi paylaşmak için IRENEC 2022'ye katılın!

YENİLENEBİLİR
ENERJİ BİRLİĞİ

www.ire nec.org
www.eurosolar.org.tr

Sorumlu Bankacılığın Temelleri Atılıyor

Birleşmiş Milletler Çevre Programı Finans Girişimi (UNEP FI) Ekim ayında "Sorumlu Bankacılık: Temelleri Atmak" (Responsible Banking: Building Foundations) adlı bir rapor yayımlayarak Birleşmiş Milletler Sorumlu Bankacılık Prensiplerini imzalayan 200'den fazla kurumun geldikleri noktayı ve ilerleme süreçlerini ilk defa kamuoyuna duyurdu. İlerleme raporuna göre sorumlu bankacılığın temelleri 1,5 senedir atılıyor fakat bazı alanlarda hızlanmak gerekiyor.

Küresel bankacılığın %40'ına denk gelen imzalayıcı gruptan alınan bilgilerden çıkan sonuçlara göre, bankaların %94'ü sürdürülebilirlik başlığını kendi kurumları için stratejik bir öncelik olarak tanımlıyor. %93'ü ise faaliyetlerinin çevresel ve sosyal etkilerini analiz ettiklerini belirtiyor. Bankaların %30'u kendilerine özellikle iklim ve finansal kapsayıcılığa odaklanan hedefler koyuyor. Raporu göre, sorumlu bankacılığın reel ekonomiye de yansımaları yavaş yavaş büyüyor. Halihazırda 2,3 trilyon ABD

doları seviyesinde bir sürdürülebilir finansman hareket halinde. UNEP FI, imzalayıcı kuruluşlara daha erişilebilir ve kaliteli veri hazırlamaları, iyileştirilmiş etki analizlerine göre güncellenen yeni hedefler koymaları ve biyolojik çeşitlilik kaybı, eşitlik ve insan hakları gibi konulara da eğilmeleri öneriler yapmaya devam ediyor.

doları seviyesinde bir sürdürülebilir finansman hareket halinde. UNEP FI, imzalayıcı kuruluşlara daha erişilebilir ve kaliteli veri hazırlamaları, iyileştirilmiş etki analizlerine göre güncellenen yeni hedefler koymaları ve biyolojik çeşitlilik kaybı, eşitlik ve insan hakları gibi konulara da eğilmeleri öneriler yapmaya devam ediyor.

1,5 Derece için Kaçınılmaz Politikalar

Kurumsal yatırımcıların iklim değişikliğiyle ilgili risklere ve fırsatlara hazırlanmalarına destek olmak amacıyla kurulan Kaçınılmaz Politika Cevabı (The Inevitable Policy Response) adlı girişim, Ekim ayında "Politika Öngörüsü" (Policy Forecast) adlı bir rapor yayımladı. Girişimin amacı en fazla 1,5 derecelik küresel ısı artışı için gerekli ve kaçınılmaz senaryoları çalışıp ortaya koymak. Raporu göre, hükümetlerin iklim değişikliği ile mücadele konusundaki politika değişiklikleri, 2030 yılına kadar trafikteki araçların %30'unun sıfır salım yapan araçlar olmasını ve rüzgar ve güneş enerjilerinin 3 katına çıkarak, küresel elektrik üretiminin %30'una kaynak olmasını sağlayabilir. Raporu ayrıca, 2030 yılında zirve yapması öngörülen küresel et tüketiminin gıda ve toprak kullanımını değiştireceği ve bu durumun yeryüzünün daha çok karbon emeceği anlamına geldiği belirtiliyor. Gerçekleşme olasılığı en yüksek olan senaryoya göre, bugünden

2025 yılına kadar enerji, ulaşım, endüstri ve gıda sektörlerinde dramatik politika değişiklikleri olması bekleniyor. Bu sayede küresel ısı artışının 2 derecenin altında kalmasının mümkün olabileceği belirtiliyor. Ancak, halihazırdaki gidişata göre, küresel ısı artışını 1,5 derecede tutmanın mümkün olmadığı da vurgulanıyor.

Isı artışını 1,5 derecede tutmak için hazırlanan "Gerekli Politika" adı verilen senaryoda, aşağıdaki öneriler sunuluyor:

- 2025 yılına kadar ormansızlaşma acilen bitmeli,
- 2035 yılına kadar kömür yakma tamamen sonlanmış olmalı,
- 2040 yılına kadar fosil yakıt kullanan tüm araçlar tüm dünyada ortadan kalkmalı,
- 2045 yılında ise tamamen temiz enerjiye geçilmeli.

200'den fazla küresel politika uzmanıyla hazırlanan bu rapor aynı zamanda toplamda 120 trilyon ABD doları seviyesindeki yatırımcıların yatırım faaliyetlerine katkıda bulunmak için gelecekteki seyahat eğilimlerini de inceliyor.

- Peki ya bitkiler?
- Peki ya insan sağlığı?
- Sadece vejetaryen olsam yetmez mi?
- Tanrı'nın gözünde diğer hayvanlardan daha değerli değil miyiz?
- Peki ya şefkatle yetiştirmiş hayvanlardan elde edilen ürünler?
- Hepimiz vegan olursak çiftlik hayvanları yok olmaz mı?

Sherry Colb sevgi, mizah ve zarafetle veganların yeme alışkanlıkları ve yaşam şekillerini neyin güdülediğine dair net ve hoş açıklamalar sunuyor. Vegan Olmak İçin Bahaneler, veganlara ve veganlığa karşı en yaygın, kafa karıştırıcı ve genellikle meydan okuyan tepkilerin birçoğunun dikkatli analizleriyle dolu; tutku ile mantık, idealizm ile faydacılığın nadir bir birlikteliği ve ağıdalı söz sanatları yerine gerçek diyalog yoluyla hayvanları yemenin etiğine değinmeyi hedefleyen savunucular için devrimci bir rehber. Üstelik kullandığı dil hem veganları hem de naveganları cezbedecek nitelikte!

"Sherry Colb, billur gibi net bir mantık ve empatik bir söylemle meraklı, şüpheli ya da düpedüz muhalif olan herkes tarafından okunması gereken bir kaynak hazırlamış. Bu kitabın kaderinde, yeni yeni gelişmekte olan vegan külliyyatın bir klasiği olmak var."

Jonathan Balcombe, Ph.D., The Exultant Ark'ın yazarı

"Sherry Colb her veganın karşılaştığı sıkça sorulan sorulara düşünceli, ifade gücü yüksek ve zeki cevaplar veriyor. Colb, bilgi, gerekçe ve kendi kişisel deneyimini birbirine bağlayarak hem soruları soranlara hem de onları cevaplayanlara değeri ölçülemez bir yardım sağlıyor. Mükemmel bir el kitabı!"

Colleen Patrick-Goudreau Çok satan eser The 30-Day Vegan Challenge'in yaratıcısı ve yazarı

Topraksız Tarım Bahçeşehir Üniversitesi'nde

Bahçeşehir Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Dekanı Dr. Öğr. Üyesi Dilistan Shipman, öğrencilerle beraber başlattıkları topraksız tarım projesini EKOIQ için anlattı. Öğrencilerin tatil olmasına rağmen gönüllü olarak çalıştıklarını ve bu proje konusunda epey heyecanlı olduklarını dile getiren Shipman, karbon ayakizini azaltma konusunda ise oldukça kararlı.

 Burcu GENÇ

Tarımın küresel seragazi emisyonlarına olan katkısı malum. Bir de endüstriyel tarım da işin içine girince arazi bozulmasına neden olabiliyor, bu da iklim krizini derinleştiriyor. Bu sebeple projenizin özellikle gastronomi öğrencileriyle de yapıldığı için farkındalık yaratan, öğrencilere yeni bir bakış açısı sunan çok değerli bir çalışma olduğunu düşünüyorum. Projeye başlarken motivasyonunuz ne oldu?

Bu projede beni motive eden iki neden vardı. Birincisi, günümüzde gıda ihtiyacının artan dünya nüfusu ile birlikte artması. Bu ihtiyacı karşılamak için de sürdürülebilir tarım, dikkate alınması gereken önemli bir konu. Zira, sadece ülkemizde değil, dünyanın pek çok ye-

rinde tarım alanlarında kontrolsüz bir şekilde kullanılan kimyasal gübreleme ve tarımsal ilaç kullanımı tarım alanlarının verimsizleşmesine, bozulmasına, kirlenmesine ve hatta yok olmasına neden olmaktadır. Sürdürülebilir tarım ise, toprağın, suyun ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimini desteklemenin yanında, gıda güvenliğini de garanti altına alarak, sağlıklı ekosistemleri besliyor. Bu nedenle bu projeyi son dört senedir hayal ediyordum. Ayrıca, öğrencilerimizin kullandığımız malzemelerin tohumdan itibaren nasıl büyüdüğünü anlamaları ve tabiata saygı duymalarını sağlamak beni en çok motive eden diğer bir neden oldu. Uygulamamız geçtiğimiz ay okulumuz açılma başladı. Bu projemizle birlikte karbon

emisyonumuzun da azalacağını söyleyebilirim. Karbon emisyonunu azaltmaya ne kadar katkıda bulunduğumuzu ise dönem sonunda anlayabileceğiz.

Öğrencilerden katılım konusunda sıkıntı yaşadınız mı?

Öğrencilerimiz o kadar heyecanlılar ki bu ders için üç section açtık ve hepsi hemen doldu. Zaten kurulum sırasında pek çoğu gönüllü olarak, tatil olmasına rağmen çalıştılar. Biz bu dersi çok talep olduğu için hem güz hem de bahar döneminde açıyoruz. Yaz döneminde ise gönüllü öğrenciler çalışmayı sürdürecekler.

Topraksız tarım yaptığınız alandan hangi malzemeleri tedarik etmeyi planlıyorsunuz? Tohum ve fideleriniz doğal toprak alanlarından geliyor. Örneğin, Ordu ve Giresun'dan atalık tohumlar geldi. Amacınız, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yetişen ve hatta bazıları unutulmaya yüz tutmuş ürünleri yetiştirip öğrencilerimizi bu malzemeler ve kullanımları hakkında bilinçlendirmek.

Döngüsel tarım, bana göre "doğa dostu tarım" anlayışıyla aynı. Bu nedenle, gıda üretiminin geleceğini güvence altına almanın tek yolu ise geridönüşümlü tarıma geçiş yapmak. Büyük ölçekte düşünüldüğünde bu yeni ve yenilikçi tarım anlayışının karşısına bazı zorluklar çıkacaktır. Biz "BAUFARM" tarım alanında döngüsel tarım uygulamasını küçük ölçekte başlatıyoruz. Atık yemeklerden kendi gübremizi yapacağız. 380L kapasiteli soğuk-sıcak kompost uygulamalarına uygun kompost ünitemiz var. Bahçeşehir Üniversitesi Gastronomi Mutfağından elde edilen sebze-meyve atıkları ve teras bostanında elde edilen bitki parçaları azot ve karbon dengelerine dikkat edilerek bir araya getiriliyor, oksijenli-nemli ortamda gerçekleşen bu çürüme sonucunda toprağın yapısını iyileştirmek için "kompost" ortaya çıkıyor. Ayrıca, Bahçeşehir Üniversitesi Gastronomi Mutfağından gelen organik mutfak atıklarını küçük dostlarımız solucanlarla paylaşarak hem çöpe giden bu değerli atıkları geri dönüştürecek, hem de bu dönüşüm sonucu elde edeceğimiz "solucan gübresini" bahçemizde kullanabileceğiz.

Hidrofonik yani topraksız kısımda ise suyla beslenen tohumlar, toprakta tarım için elverişli olmayan alanlarda, atıl alanların değer-

lendirilmesinde ve su tasarrufunun hedef alındığı durumlarda, bitkilerin sürekli döngü halindeki besinli suda yetiştirildiği yöntem. Kentsel tarımda küçük alanlardan maksimum ürün almaya ve su tasarrufuna olanak sağlıyor. Özellikle salata yeşillikleri yetiştirmek için ideal. Tohumları besleyen suya toprakta bulunan mineral ve vitaminlerin eklenmesiyle BAUFARM'da tarım yapıyoruz.

Gelecekte başka plan veya projeleriniz varsa bahsedebilir misiniz?

En büyük hayallerimden biri gerçek oldu. Şimdi sırada elektrik ve doğalgaz enerji kullanımını azaltacak bir projem var. Yakında duyarsınız. Şimdilik sürpriz olarak kalsın. Bahçeşehir Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümü olarak karbon ayakizini azaltmaya katkımız olsun istiyorum ve bu konuda kararlıyım.

Ekleme veya vurgulamak istedikleriniz var mı?

Bahçeşehir Üniversitesi yeniliklere ve çevreye duyarlı bir üniversite. Yönetim projelere çok sıcak bakıyor ve destekliyor. Kendimi ve öğrencileri çok şanslı buluyorum bu açıdan. Önümüzdeki dönem araştırma projelerimiz var. Honduras, Malezya, Japonya ve Meksika'daki üniversitelerden akademik kuruluşuza katılan şef eğitmenlerle beraber uluslararası projelere de yer vereceğiz. ○

"Bahçeşehir Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümü olarak karbon ayakizini azaltmaya katkımız olsun istiyorum ve bu konuda kararlıyım"

Afetlerle Yoksullaşanlar

Bu yazıya harika bir ürün yerleştirilmiştir ki bu ürün 24 yazarın katkısı ile kaleme alınan 16 çalışmadan oluşan, küresel salgın dönemine düşülen bir not olarak da okunabilecek bir kitap. Ürünün harika olarak nitelendirilmesi, derleyeninden değil katkı veren yazarlardan kaynaklanıyor.

Ekim, 2019. Harika işlere imza atan, heyecanla takip ettiğim Hacettepe Üniversitesi Sosyal Politikalar Araştırma ve Uygulama Merkezi'nden (HÜSPAM) Kasım ayında altıncısı düzenlenecek olan "Çevre ve Yoksulluk" başlıklı sosyal politika panelinde bir konuşma yapmamı isteyen bir posta aldım. Onore edici bu davette çok önemli konularda çalışmalar yapan ve yapılan çalışmaların dinleyicilere aktaracak olan araştırmacılarla birlikte olmak, Hacettepe Üniversitesi öğrenci ve akademisyenlerine iklim krizi, afetler ve göçler çerçevesinde büyük resmi görmeye ilişkin çabamı anlatabilecek olmak çok heyecan vericiydi. Bu heyecan, o konuşmanın başlığı olan **Afetlerle Yoksullaşma: Salgınlar, Göçler ve Eşitsizlikler** adıyla ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları etiketiyle bir derleme kitaba dönüştü.

Üzücü olan yanı HÜSPAM ekibinden arkadaşların kitaba katkı yapamamış olması. Salgının altüst ettiği yaşam karmaşasında anlayabildiğim bir durum. Belki bir dahaki sefere...

Afetlerle Yoksullaşma, küresel salgının üzerini açtığı, görmezden gelinen sorunlarla sert yüzleşmelerin yaşandığı zamanlara ilişkin değişimleri, dönüşümleri ve zaman zaman da tuhaflıkları tarihe not düşmek amacıyla tasarlanmış bir kitap. Bu derlemeyi **Afetlerle Kalkınma: Tecrübeler, Politikalar ve Beklentiler** kitabının (Efil Yayınevi, 2016) devamı olarak da düşünmek mümkün. "Afetlerle kalkanma", afetlerle birlikte kalkınmanın ihtimal dahilinde, hatta tecrübeler izlendiğinde mümkün olduğunu vurgulayan

iyimser bir yaklaşım olarak okunabilir. "Afetlerle yoksullaşma" ise içinde bulunduğumuz sürecin sert bir biçimde evrilmesiyle romantik bir iyimserlikten gerçekçi bir iyimserliğe doğru geçmek gerektiğini vurguluyor.

Dünyanın ve dünyaya göre daha sert bir biçimde Türkiye'nin içinde bulunduğu bu küresel salgın, iklim değişikliğinden göçmenlere, artan eşitsizliklerden yeni ekonomik ve toplumsal yapılanma alternatiflerine kadar önemli bir dönüşümü başlattı ve en yaygın ifade ile artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Yoksulluk açmazında olan toplumların büyük kesimini daha derin yoksulluk açmazları ile karşı karşıya bırakmaya başlayan küresel salgın sürecini anlamak, anlamlandırmak, eleştiri ve önerilerle söylememiz gerekenleri bir araya getirmek amacıyla tasarlanan bu çalışma, çok disiplinli ve bütüncül bir yaklaşım sergiliyor.

Fikret Adaman'dan, afetlerin ekonomi-politik topoğrafyasını okuyarak başladığımız bu yolculukta afetler sonrasında artan sosyal kırılma üzerine ele alınan sosyal politikalar ve yeniden yapılanma çabalarına ilişkin vurgulardan kent yoksulluğuna, dijital etik ihlallerinden Türkiye ekonomisinin salgından önce içinde bulunduğu handikapların nasıl büyük çıkmazlara dönüştüğüne kadar çok çeşitli, çok boyutlu tartışmalarla karşılaşacağız.

Doç. Dr. Murad TIRYAKIOĞLU
Afet Bilinci Derneği
Genel Koordinatörü,
tiryakioglum@gmail.com

Bu denli geniş bir perspektif ile küresel salgın, ortaya çıkarttığı ve çıkartması muhtemel dönüşümleri, sebep olduğu ve zemin hazırladığı krizleri anlama ve anlamlandırma çabalarını siz okuyuculara aktarma fırsatı verdikleri için tüm yazarlarımıza müteşekkirdüğümün altını bir kez daha çizmem lazım. Ve tabii bu tartışmaları disiplinli ve gerçekten çok özverili bir biçimde, çok keyifli tasarımlarla sunan İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları çalışanlarının ve sevgili editörümüz Cem Tüzün'ün de süreçte bana olan sevgisini ve sabrını sınamış olabilirim. Pişman değilim, çok teşekkür ederim ve bugün olsa yine yaparım. Zira kendisi ile çalışmak çok öğretici.

Ezcümle, bu salgın ne ilkti ne de son olacak. Ve içinde bulunduğumuz dönemin geriden gelenler için anlaşılabilir olabilmesi için toplu gayretin ürünü olarak bu yazıya yerleştirdiğim **Afetlerle Yoksullaşma: Salgınlar, Göçler ve Eşitsizlikler** derlemesinin daha niceleri için ilham olması dileklerle yazıma son verirken ne zamandır EKOIQ'nun karizmatik editörü Barış'a selam vermediğimi fark ettim. Tamam Barışçıyım, sürekli geciken yazılarımı sabırla bekleyen 'en editörlerim' sıralamasında çok ayrı bir yerim var.

Bir ara "Barış olmasa nasıl yazardım?" üzerine bir yazı mı yazsam?! ○

Yeşil Dönüşüm İş Dünyasının Yeni Yol Haritası

webinar serisi başlıyor

- İş dünyasının sürdürülebilir kalkınmadaki rolünün vazgeçilmez önem taşıdığı bir süreçten geçiyoruz.
- Birlikte düşünmeye, birlikte hareket etmeye her zaman daha fazla ihtiyacımız var.
- Yol haritamız; finansal hedeflere ulaşmak, yoksulluğu kaldırmak, gezegenimizi korumak, tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlamak, küresel ve yerel sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek.

DÜNYA Gazetesi ve **Sürdürülebilirlik Akademisi** arasında hayata geçirilen iş birliği ile; **iş dünyasında yaşanan Yeşil Dönüşüm'ü daha iyi anlamayı, anlatmayı, etkilerini görünür kılmayı, tüm paydaşlara ses vermeyi hedefliyoruz.**

“Gıda Sistemleri Zirvesi’ne Karşı Özerk Halkın Tepkisi”

Küresel gıda sistemlerinin dayanıksızlığına çözüm üretmek için bu yıl 23-24 Ekim’de ilki düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) Gıda Sistemleri Zirvesi, gıda aktörlerini ikiye böldü. “UNFSS’ye Özerk Halkın Tepkisi” hareketi altında buluşan birçok çiftçi örgütü, akademisyen ve sivil toplum kuruluşu, BM Zirvesi’ni boykot ederek alternatif bir zirve düzenledi. Gıda sistemlerindeki adaletsizliğe dikkat çeken alternatif zirve, hak temelli bir yaklaşımla gıda egemenliğini savundu.

✍ S. Sena AKKOÇ

2030 yılına kadar Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları’na (SKA) ulaşmak için 10 Yıllık Eylem Planı’nın bir parçası olarak bu yıl ilki düzenlenen Birleşmiş Milletler (BM) Gıda Sistemleri Zirvesi (United Nations Food System Summit-UNFSS), 23-24 Ekim tarihlerinde gerçekleştirildi. Gıda sistemlerinin dönüşümündeki öncelikler, ihtiyaçlar ve eksiklikleri belirlemeyi ve daha sağlıklı, adil ve sürdürülebilir gıda sistemleri inşa etmeyi hedefleyen zirveye, dünyanın dört bir yanından hükümet yetkilileri, bilim insanları, tüketici grupları, özel şirketler, sivil toplum temsilcileri, çiftçiler, çevre aktivistleri ve yerli topluluklar katıldı.

Gıda sistemi terimini gıdanın üretilmesi, işlenmesi, taşınması ve tüketilmesiyle alakalı tüm faaliyetler olarak ele alan BM, bu faaliyetleri insan sağlığı, çevre, ekonomi ve kültür bağlamında ele aldı. Mevcut gıda sistemlerinin COVID-19 gibi bir krize yanıt vermekte başarısız olduğunu kabul eden BM Genel Sekreterliği, bu kırılmalı ve savunmasız sistemleri yeniden yaşatmak ve dönüştürmek için “daha iyi inşa etme” hedefleri belirledi.

Birçok ulusal lider sürdürülebilir bir gıda sistemine geçiş için taahhütte bulunurken UNFSS Şampiyonları Ağı Eş Başkanı Jessica Vega Ortega, yerli toplulukları temsilen yaptığı konuşmada yerli ve geleneksel üreticilerin sağlıklı gıda üretimi, biyolojik çeşitliliği koruma ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltma açısından önemine değinerek BM ve dünya liderlerine daha sürdürülebilir bir gıda sistemi için yerli halkların, gençlerin, kadınların ve sivil toplum üyelerinin seslerine kulak vermeleri çağrısında bulundu.

UNFSS Özel Elçisi Agnes Kalibata, Zirve’nin vizyonunu açıkladığı bir [videoda](#) mevcut gıda sistemlerinin sorunlarını şu şekilde açıkladı: “Şu an gıda

sistemleri dediğimiz şey bir paradoks: Geçtiğimiz 50 yıl içinde gıda üretme kapasitemiz neredeyse %300 arttı. Ancak açlık çeken insan sayısı geçtiğimiz üç yıl içinde 820 milyona çıktı. İyi beslenmiyoruz. 2 milyar insan obez veya gıda ile bağlantılı hastalıklara sahip. Ayrıca, üretilen gıdanın %35’ini yani yıllık 936 milyar dolarlık gıdayı israf ediyoruz. Bu, gıda üretimimiz tehlike altında demek. İklim değişikliği, kuraklıklara, sellere ve büyük yangınlara yol açarak küresel olarak gıda sistemlerine engel oluyor ve mevcut gıda sistemlerimiz bu sorunun bir parçası. Gıda sistemleri seragazi emisyonlarımızın %30’undan sorumlu.”

Kapsayıcılık?

BM Genel Sekreter Yardımcısı Amina J. Mohammad, UNFSS üzerine bir basın konferansında “Kapsayıcılık konusunda ben daha kapsayıcı bir süreç bilmiyorum. İnsanlar, SKA’lara bakıyor ve onlarda kendilerini görüyorlar. Bizim bu çözüm zirvesinde insanlara yanıt vermek istediğimiz şey de bu” şeklinde konuştu. 50 Afrika ülkesinde 80 milyon çiftçiyi temsil eden ve Zirvenin Danışma Komitesi üyesi olan Pan-Afrika

Çiftçi Örgütleri (PAFO) Başkanı Elizabeth Nsimadala ise “Zirve çok kapsayıcı oldu. Yapımcılar olarak her düzeyde birkaç bağımsız diyalog gerçekleştirdik ve bu diyaloglar küresel ortak bir konuyla sonuçlandı” dedi.

Ancak zirvede La Via Campesina ve [Sivil Toplum ve Yerli Halklar Mekanizması](#) (CSM) dahil olmak üzere 300’ün üzerinde çiftçi hareketinin ve sivil toplum örgütünün eksikliği, kapsayıcılık konusunda soru işaretleri bırakıyor. Geçtiğimiz yaz, yerli halklardan akademisyenlere 300’den fazla kuruluş, UNFSS’nin dünyadaki açlık ve iklim krizi gibi sorunlara çözüm ararken endüstriyel tarımı ve çok uluslu gıda şirketlerini destekleyici kararlar alması nedeniyle gıda güvensizliğini ve gıda eşitsizliğini artırmaya hizmet ettiğini öne süren bir bildiri yayınlamıştı. “UNFSS’ye Özerk Halkın Tepkisi” hareketi altında #FoodSystems4People sloganı ile birleşen organizasyonlar, 25-28 Temmuz 2021’de UNFSS’yi boykot etmek için imza toplamış ve alternatif bir online zirve düzenlemişti.

“BM Gıda Sistemleri Zirvesi halkların gıda egemenliği için bir tehdittir” diyerek 22 Ekim’de bir basın açıklaması yapan La Via Campesina, UNFSS’nin Gıda ve Tarım Organizasyonu (FAO) yerine Dünya Ekonomik Forumu ortaklığı ile yapılmasını sorgulayarak zirvedeki temsilciler ve gıda sistemlerinin paydaşları arasındaki güç dengesizliklerine ve eşitsizliklere dikkat çekti. Karşı hareketin bildirisi ise “UNFSS’nin sözde Bilimsel Grubu, sorumlu politika oluşturmanın bilimsel temelini zayıflatıyor: Agroekoloji, yerli bilgi ve insan hakları gibi çeşitli bilgi biçimlerini ve uzmanlık alanlarını dışlıyor. Şirket koalisyonlarının kamu kurumlarının hesap verebilirlik mekanizmaları, yetkileri ve şeffaflık standartları olmadan kendilerini kamu kaynaklarıyla kamu politikalarının uygulanmasında araçlar olarak konumlandırılmalarına izin verdi” diyerek UNFSS aktörlerinin meşruiyetini sorguladı.

Sıfır Açlık?

UNFSS’nin “Halkın Zirvesi Genel Kurulu: İstedığımız Gelecek İçin Eylemi Hızlandırmak” başlıklı ilk bölümünde UNFSS Bilim Grubu’ndan Prof. Joachim von Braun, 3 milyar insanın sağlıklı gıdaya erişiminin olmamasının bir “insan hakkı ihlali” olduğunu söyleyerek gıda hakkının bir insan hakkı olduğuna vurgu yaptı. Benzer şekilde Dr. David Navarro da gıdayı insan hakları, eşitlik ve sürdürülebilirlik kapsamında ele aldı.

Boykot eden kurumlar da hak temelli bir gıda anlayışını savunuyor olsalar da zirvedeki bu ilerici dilin ardında mevcut gıda sisteminin hâlâ küçük ölçekli üreticileri, yerlileri ve geleneksel bilgiyi göz ardı edip Yeşil Devrim’de olduğu gibi monopolist şirketlerin kontrolü altında dijitalleşme, kimyasal kullanımı ve fosil yakıt ağırlıklı çözümlere odaklandığını belirtti.

Gerçekten de von Braun, kısa bir süre sonra açlığın çözümü olarak teknolojiye, bilime ve özel şirketlerin gıda sektöründe gerçekleştireceği yatırımlara olan inancı hakkında konuşarak UNFSS’nin ana gündemine dönüş yaptı. Dünya Bankası Grup Başkanı David Malpass da diğer birçok konuşmacı gibi sürdürülebilir çözümler için geliştirdikleri aksiyonlar arasında Ar-Ge çalışmalarının çiftçilere daha iyi tohumlar ve tarım metotları sağlayacağından bahsetti.

Daha önce BM Özel Raportörü Michael Fakhri, “Gıda Hakkı” başlıklı bir [raporda](#) Yeşil Devrim’den beri hükümetlerin benimsemiş olduğu büyük ölçekli endüstriyel üretim modellerinin kimyasal girdilere ve karbon-yoğun teknolojilere dayanmaları nedeniyle

verimliliği, insan ve çevre sağlığına tercih ettiğini belirtmişti. Bu uyarıya rağmen Gıda Sistemleri Zirvesi Özel Elçisi’nin Afrika’da Yeşil Devrim’i destekleyen bir şirketin başkanı olması dikkat çekti.

Bir diğer BM Gıda Hakkı Raportörü Hilal Elver de UNFSS’den önce, bunun gerçekten dönüştürücü politikaları destekleyecek bir fırsat mı, yoksa teknoloji kullanımını destekleyen hassas tarıma bağlılığı onaylayacak bir platform mu olduğu hakkında emin olmadığını belirterek ikinci seçeneğin küresel gıda sisteminde hiçbir şeyi değiştiremeyeceğini [yazmıştı](#). Sonuç olarak BM, kendi raporlarının uyarılarını dikkate almadan UNFSS’de Dünya Gıda Güvenliği Forumu (CFS) ve Gıda ve Tarım Organizasyonu’nun meşruiyetini sarsmak pahasına özel sektör aktörlerine öncelikli söz hakkı verdi.

Elbette bilim ve teknoloji daha sağlıklı gıda için bir çözüm olabilir. Ancak saatler süren zirvenin bu gelişmelerin en çok ihtiyaç duyan kesimlere nasıl ulaştırılacağına dair bir tartışma başlatamaması ve teknoloji kullanımındaki eşitsizliklere dair bir çözüm geliştirememesi, temel bir görüş ayrılığına işaret ediyor: UNFSS, açlığı üretimin yetersizliği üzerinden ele alırken alternatif görüşteki karşı hareket, açlığın üretimden dağıtımına gıda sistemlerinin tüm süreçlerinde giderek derinleşmekte olan eşitsizlikler bağlamında düşünülmesi gerektiğini savunuyor. Ayrıca #FoodSystems4People hareketi, UNFSS tarafından önerilen sermaye ve teknoloji odaklı gündemi “politik, sosyal, ekonomik ve ekolojik olarak istikrarsızlaştırıcı” buluyor. ○

Dijitalleşen Dünyada Kurumsal Sosyal Sorumluluk

1980'lerden bu yana önce bilgisayar ve internet kullanımının artması, daha sonra akıllı cep telefonlarının yaygınlaşması ve şimdi saatlerimizin bile bir bilgisayara dönüşmesine kadar varan bir dijitalleşme ortamını hep birlikte yaşıyoruz. 2020 yılının başından itibaren dünyayı etkisi altına almaya başlayan salgının beraberinde getirdiği sağlık sorunlarına, sokağa çıkma yasaklarına ve karantina uygulamalarına yönelik çözümler arayışları da dijitalleşmede büyük bir ilerleme kaydederek bu süreci hızlandırdı. Böylece yiyecek-içecek hizmetlerinden sağlık hizmetlerine kadar ihtiyaçlarımızın büyük bir çoğunluğu çevrimiçi karşılayacak seviyeye geldiğimiz bambaşka bir çağa girdik ve bu dijitalleşme döneminin artık geri dönüşü yok.

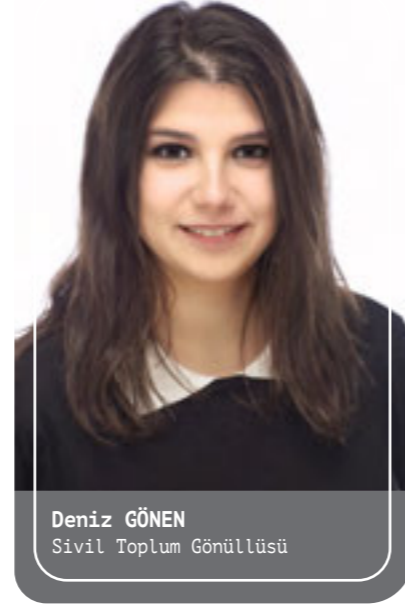
Yukarıda bahsettiğimiz bu yeni dijitalleşme dönemi, iş hayatını da çok ciddi şekilde değiştirdi. Salgınla birlikte uzaktan çalışma şeklinde büyük bir artış yaşanırken, ofislere duyulan ihtiyaçlarda, fiziksel olarak gerçekleşen iş görüşmelerinde ve iş seyahatlerinde azalmalar oldu. Peki iş yaşamında bu denli değişime sebebiyet veren ve teknoloji kullanımındaki gelişmeleri ifade eden dijital dönüşüm, kurumsal sosyal sorumluluğu (KSS) nasıl etkiliyor? Bir şirketin tüm faaliyetlerinde paydaşlarına, çevreye ve dünyaya karşı sorumluluklarını anlatan KSS sürdürülebilirlik, filantropi, kurumsal gönüllülük ve proje/kampanya çalışmaları gibi farklı alanları içeriyor. Dijitalleşme de saydığımız tüm bu alanlarda KSS'nin gelişmesine katkıda bulunuyor. Ama nasıl?

Sürdürülebilirlik ve Dijitalleşme
Günümüzde giderek daha çok kurum, sosyal ve çevresel etkilerini sürekli olarak iyileştirmek için çaba sarf ediyor.

Bu konuda şirketlerin attığı ilk adım, bulut sistemlere ve dijital imzalara geçilmesiyle birlikte kâğıt kullanımının azaltılması. Bununla birlikte iklim kriziyle mücadele amacıyla, Amazon, Apple, IBM, Microsoft, Unilever gibi birçok büyük şirket karbon nötr olma sözü veriyor. Fakat, bunu yapabilmek için öncelikle karbon salımlarını ölçmeleri ve azaltmaları gerekiyor. İşte, bu noktada dijital çözümler devreye giriyor. Hem ölçümler hem de çözüm noktasında dijitalleşme şirketlere büyük kolaylık sağlıyor ve yol gösteriyor. Ofislerde kimseinin olmadığı zamanları algılayarak devreye giren enerji tasarrufu modları enerji tüketimini azaltıyor. Tohum ekiminde kullanılan insansız hava araçları; ucuz, etkili ve hızlı bir yol sunuyor. Aynı zamanda dijitalleşme, güneş ve rüzgâr enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının üretim maliyetlerini düşürürken, enerji verimliliklerini ve güç kapasitelerini de artırıyor. Dolayısıyla daha sürdürülebilir bir dünyamın kapıları, dijitalleşmeyle açılıyor.

Kurumsal Filantropiyi Yaygınlaştırmak

Dijitalleşme sayesinde kurumsal bağış programları da çevrimiçi ortama taşınıyor. İşletmeler, paydaşlarını sivil toplum kuruluşları (STK) tarafından desteklenen amaçlara bağış yapmaya teşvik etmek için "bağış yapan kadar bağış" politikasını izliyor ve bunu yaparken sosyal medya hesaplarını ve e-posta bültenlerini kullanarak daha fazla kişiye ulaşabiliyor. Kurumlar için bir diğer yeni bağış yöntemi de dijital sertifikalar. Özel günler ve durumlarda çalışanları/paydaşları adına dijital sertifikalar alan şirketler hem STK'lara destek olmuş oluyor hem de çalışanlarına/

paydaşlarına verdikleri değeri gösteriyor. Buna ek olarak, video toplantılarını getirdiği kolaylık sayesinde çeşitli özel günlerde STK'lardan güne uygun bir konuda konuşmak üzere konuşmacı davet etmek ve karşılığında o STK'ya bağış yapmak da giderek popülerleşiyor.

Kurumsal Gönüllülükte Dijital Gönüllülük Fırsatı

Şirket çatısı altında, şirketin desteği ve yönlendirmesiyle gerçekleşen ve gönüllülüğün sistemli şekilde yapılmasına olanak sağlayan kurumsal gönüllülük her an, her yerden yapılabilecek hale geldi. E-gönüllülük, sanal gönüllülük, çevrimiçi gönüllülük gibi birçok farklı şekilde adlandırılan ve salgın öncesinde de dünyada bazı örneklerine rastlanan dijital gönüllülük, salgının ivmelendirdiği dijital dönüşümle hem dünya genelinde hem de Türkiye'de çok daha fazla yaygınlaştı. Böylece çalışanlar, bilgisayarlarını kullanarak istedikleri yerde ve zamanda becerilerini, hizmetlerini ve zamanlarını gönüllülük faaliyetlerine ayırabilir duruma geldi. Örneğin, İK departmanı çalışanları, iş arayan gençler için video konferans

üzerinden mülakatlarla ilgili çeşitli eğitimler verebilir ve hatta bunu birebir olarak bile gerçekleştirebilirler, tüm gönüllü çalışanlar, çalıştıkları alanla ilgilenen öğrencilere mentörlük yapabilirler ya da hastanede tedavi gördüğü için okula gidemeyen öğrencilere derslerinde yardımcı olurken ablalık ve abilik yapabilir, onların hayata tutumlarına destek olabilirler. Bu örnekler, dijital dönüşümün sunduğu fırsatlar doğrultusunda çoğaltılabilir ve kurumsal gönüllülük, yer-zaman kolaylığı ve fırsat çokluğu sonucunda çok daha yaygın hale gelebilir.

KSS Projelerinde ve Kampanyalarında Olumlu Değişimler

Dijital dönüşüm, KSS projelerinin ve kampanyalarının bir yandan daha görünür olmasına katkıda bulunurken bir yandan da daha fazla kişinin bu hare-

ketlere dahil olmasını sağlıyor. Özellikle sosyal medya kanalları üzerinden yürütülen projeler, toplumda ve dünyada oldukça ilgi çekerek, farkındalığı ve katkıyı artırıyor. Aynı zamanda, proje/kampanya faydalanıcıları için erişilebilirlik de önemli ölçüde artıyor ve bazı eşitsizlikler ortadan kalkıyor. Bu duruma Türkiye'den "Eğitimle Sağlıklı Gelecek" projesi örnek gösterilebilir. Eğitimle Sağlıklı Gelecek projesi, genç nesillerin sağlık bilincini artırmak amacıyla, Roche Diagnostik Türkiye ve Türk Eğitim Derneği (TED) işbirliğiyle, Kasım 2020'de dijital olarak hayata geçirildi. Proje kapsamında Ankara ve İstanbul'daki devlet okullarında okuyan TED Tam Destek Burslu lise öğrencilerine ve ailelerine, psikososyal gelişimlerine ve sağlık bilinc düzeylerine katkı sağlayan çevrimiçi eğitimler verildi. Süreç boyunca eğitimlerin devamı niteliğinde sosyal medya pay-

laşmaları yapılırken, eğitimlerin etki ölçümleri de çevrimiçi anketlerle hesaplandı. Böylece tüm proje dijital bir şekilde yürütülürken, farklı bölgelerde okuyan öğrenciler ve veliler, erişilebilirlik sorunu yaşamadan bir araya gelme şansını yakaladı.

KSS'de Dijital Dönüşüm

Dijitalleşmenin giderek ivmelendiği ve eski alışkanlıklarımızın çok daha büyük bir hızla geride kaldığı bir dönemdeyiz. Dijital dönüşümün bu yeni çağı işi ve iş yapış şekillerini etkilediği gibi kurumsal sosyal sorumluluğu da etkiliyor. Dijital dönüşüm sayesinde, kurumların daha sürdürülebilir olması kolaylaşıyor, kurumsal bağış yapma seçenekleri çeşitleniyor, kurumsal gönüllülükte yer ve zaman sınırlamaları kalkarken fırsatlar çeşitleniyor ve KSS projelerinde/kampanyalarında görünürlük, erişilebilirlik ve etkileşim artıyor. Tüketicilerin, özellikle Y ve Z kuşağının, marka tercihlerinde kurumların sosyal olarak ne kadar sorumlu olduklarını dikkate alması, iklim krizinin tam da şu anda yaşanıyor olduğu gerçeğinin kabul edilmesi ve COVID-19 gibi salgınların bekleniyor olması KSS'yi hiç olmadığı kadar önemli kılarken, dijital dönüşüm kurumlarına bu konuda müthiş olanaklar sunuyor. ○

Tüketicilerin, özellikle Y ve Z kuşağının, marka tercihlerinde kurumların sosyal olarak ne kadar sorumlu olduklarını dikkate alması, iklim krizinin tam da şu anda yaşanıyor olduğu gerçeğinin kabul edilmesi ve COVID-19 gibi salgınların bekleniyor olması KSS'yi hiç olmadığı kadar önemli kılarken, dijital dönüşüm kurumlarına bu konuda müthiş olanaklar sunuyor.

	CUMARTESİ	PAZAR
06:00 - 09:00	Yeşil Hasad Selin Uğurlu ve Arca Yılmaz Türkiye'nin ve Dünya'nın yeşil gündemi	Haftanın Haber Hasatı Merve Karo Kaya Haftanın öne çıkan haberleri ve analizlerinden özetler ve yorumlar
09:00 - 10:00	Radyo Ağa Haftalık Ağa gazetesinin perçemesinden Türkiye ve Dünya gündemi. Ağa'nın müdürlüğünden haberler, söyleşiler, okullar	Gazinin Sankisi İsmail Akman Erik Röportajlar, fotoğraflar, yazılar, dizi ve film
10:00 - 12:00		Bir Dolap Kitap Barış Aracı ve Yabancı Karşılaşmalar için yaygın çocuk kitabı
10:00 - 11:00		Botanikopya Barış Aracı Sesli obje tarih müzesi
11:00 - 12:00	Şansonlar Cengiz İyigil Fanteziye pekiler dünyasında bir deniz gemisi	Mekânlık ve Çağlar İçinde Ses İlhan Çelebi
12:00 - 13:00	Dünya Dönüyor Naim Demirel Türkiye Pop'un 60 yılı	Dünyayı Dinliyorum Zahide Şen Bir dünya müzik programı Radio MüzikCut 2.0 ile ortak yayın!
13:00 - 14:00	Açık Deniz Beyhan Güçlü Üç kanallı denizle ilgili bir radyo programı	Ma'nın Tınası Hakan Ünsalan Anadolu müziğinin çağdaş yorumları
14:00 - 15:00	Sarıdaki Sesler Arzuhan Fındıklı ve Niyazi Dahiye Anadolu'da Rum müziği, Yunan şarkıları, ruza ulu 15 günde bir Afrika Uluk Akbay Afrika çarşısında dolaşan sesler	Dilden Dile Tünelimler Emre Dağlıoğlu Türk halk müziği
15:00 - 16:00	Tarihin Notası Seydi Yüre ve Ece Tanyel Müzikli bir tarih notası	Musikî Argisi Barış Aracı Müzikli sohbetler, geçmişle ilgili bir bakış
16:00 - 17:00	Dünyanın En Güzel Müzikleri Rafael Ural'a göre	Sesli Mihver Fikret Karayaya Klasik Türk müziğine dair
17:00 - 18:00	Musik of the World İstanbul Kutay Demir Kuşçu Türkiye'den Barcelona'ya müzik ve dans	Modernin Sesi Aykut Köksal Dünya çapında müzik ve sanatla ilgili
18:00 - 19:00	Connections Tim Hatten 60'lar ve 70'lerde pop	Adriano Celentano: Glück Sakağında Delikanlı Hakan Doroğlu
19:00 - 20:00	Tighten Up Simon Johns Zemane bir müzik programı	Louströ Ertan Savaş, Yemin Savaş, Asım Savaş, Ayhan Savaş ve Arkan Çiçekçi Çarşından sesler
20:00 - 21:00	Beano Tempo Mustafa Savaş 70'lerden günümüze beşerî hareketlere çağrılan sesler	The Big Easy Aylin ve Vardi Ural New Orleans R&B ve müziği
21:00 - 22:00	High Times Paz Memiş Ragga	İstanbul'dan Gelen Telefon Alişan Güzel, Merve İspir, Güven Güzel ve bu yeni dönem boyunca Zeynep Arca Türk müziği, şifalı bir müzik programı
22:00 - 23:00	Her Şey Yoksa M? Sakirhan Çolak Zemane bir müzik programı	Sarıhatun Altın Zamanı Alişan Güzel Koru sanatçıları rock
23:00 - 24:00	Logın Christopher Çolak Elektronik müziğin alt kültürü ve ölmüş sesleri	Jinayetin Walkman'ı Sercan Ural, Varol Çelik ve Vardi Ural Bilgi, Emel, müziğin öbür yüzü
24:00 - 01:00	Lovej Ahmet Güneş Elektronik ve pop müzik	Audicity Behçet Dikbaş Türk müziği
01:00 - 02:00	Alan Kod 212 Barış Aracı (S&P) Türk müziği	Münakaşa Ekin Ömer Elektronik müziğin öbür yüzü, müzikçi Haf
02:00 - 06:00	Açık Radyo Müzikleri	

“İKLİM KRİZİNİN TEK ÇÖZÜMÜ DEMOKRASİ, ÇÜNKÜ BU DURUMDAN ÇIKIŞ ANCAK KİTLESEL KAMU BASKISI İLE OLUR.”

“Eli yıl öncesinin Stüdyoist sloganını hatırlıyor musunuz? “Gerçekçi ol, imkânsız iste” diyorlardı. Şimdi, yeni amaca uygun hale dönüştürüp onu geri getirmenin tam zamanı işte:

“Bilimsel bakımdan gerçekçi ol, Siyasi bakımdansa imkânsız iste.”

Ve, onlar siyasi bakımdan imkânsız kabul ettiklerini bizlere verene kadar da biz talep etmeye devam edeceğiz.

Biz birbirimize duyduğumuz sevgi için, yaşayan dünyaya duyduğumuz sevgi için, İlerde olabileceğimiz daha iyi insanlara duyduğumuz sevgi için isyan ediyoruz.

“Yokoluşa karşı isyan ediyoruz, hayat için isyan ediyoruz.”

(Yazar, gazeteci, aktivist George Monbiot, *This Can't Be Happening*, Penguin, 2021, s. 73-74)

“Siyasi liderlerimiz yitip gitmiş, gezegenimiz tahrip olmuş... yeni kömürü temin santralleri açmak, petrol boru hatları kurmak ve gaz çıkarmak gibi iklimi yerle bir eden tüm eylemlere girişmek için acaba liderlerimiz için bu kadar kolay da, şu anda gözümüzün önünde olup biten bunca zarar ziyana kabullenmek için bu kadar zor?” (Ugandalı iklim aktivisti Vanessa Nakate, Milano’da Youth4Climate zirvesi açılış konuşmasını yapıyor, commondreams.org)

“Kolomb’un Amerika’yı “keşif” gününde Yerli halkların ruhlarını yüceltmek için işte size bir öneri: istilaya son vermenin ve kurtuluşu bağlatmanın zamanı geldi. Çevre için Kırmızı Çizgi, fosil yakıtlardan uzaklaşp organik tarıma, yerel ve verimli enerji kaynaklarına geçilmesi. Bu şart. Neyse ki yerli uluslar kuzeyde rehberlik yapıyor. Artık Kolomb gibi davranmayı bırakma zamanı.” (Yeryüzüne Saygı kuruluğu direktörü yazar ve aktivist Ojibwe yerli kadını Winona Laduke, Kolomb günü öncesinde Minneapolis Star-Tribune’a yazıyor, 10 Ekim 2021)

“Politikacıların kim felaketini önleyecek eylemleri almaları sadece gürlütü protesto hareketleri sağlayabilir. [...] Zamanımızın baskılayıcı meselesi olan iklim krizi için zaman tükenirken pek çok insan, liderlerimizin ataleti karşısında gürlütü patırkı çıkarmanın sadece gerekli değil, aynı zamanda akılcı bir karşılık da olduğunu söyleyecektir.” (Britanya’da Yeşil Yeni Düzen Yükseliyor hareketi kurucu ve direktörlerinden Fatima İbrahim, İçişleri bakanı Priti Patel’in... “gürlütü patırkı” çıkarttığı düşünülen protesto eylemlerine karşı bir dizi yeni tedbir alındığını açıkladığı konuşmasını cevaplıyor. Guardian, 8 Ekim 2021)

“Eyleme geçtiğimde kendimi aciz hissetmiyorum, gidşin de umutsuz olduğunu düşünmüyorum, çünkü eylemde olduğumda elimden gelen her şeyi yaptığımı hissediyorum. Bu da bana çok umut veriyor, özellikle dünyanın dört bir yanında eylem yapan, şimdiki zamanları ve geleceklere için mücadele eden bütün diğer insanları ve aktivistleri görmek çok umut verici. (Siyasi liderleri sürekli boş laf üretmekle (blah blah) suçlayan iklim aktivisti Greta Thunberg, İklimi Ele Almak-Hemen adlı uluslararası medya kuruluşu kurucularından Mark Hertsgaard’a iklim krizinden kurtuluşun tek çaresinin demokrasi, yani kitlesel taban hareketinin siyasilere baskısı olduğunu anlatıyor. Guardian, 12 Ekim 2021)

Anafor Radyo Yayıncılık A.Ş.

Hacımimi Mahallesi, Koltukçular Çıkması, No: 7 Kat: 1-2

Tophane 34425 Beyoğlu

Tel: 0 212 343 40 40 Faks: 0 212 232 32 19

www.acikradyo.com.tr

e-posta: acikradyo@acikradyo.com.tr

Açık Radyo, dinleyicileri tarafından da desteklenmektedir.

–“Açık Radyo.”
95.0

Program destekçisi olmak için

0212 343 41 41

www.acikradyo.com.tr

–“Açık Radyo.”
95.0

54. YAYIN DÖNEMİ

1 Kasım 2021 - 1 Mayıs 2022

Çizim:
Emanuele Del Rosso

İKLİM KRİZİNİN TEK ÇÖZÜMÜ
DEMOKRASİ,
ÇÜNKÜ BU DURUMDAN
ÇIKIŞ ANCAK KİTLESEL
KAMU BASKISI İLE OLUR.

Ziraat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, denizlerde azalan balık popülasyonuna dikkat çekmek için bir rapor hazırladı. Raporda 1967'den günümüze, çeşitli balık türlerinin %99'a varan azalmayla yok olma eşliğinde olduğuna dikkat çekildi. Buna neden olan unsurların başında ise denizlerdeki kirlilik, su türünleri stoklarının aşırı tüketilmesi ve av yasaklarına uyulmaması gibi faktörler gösterildi. Raporda deniz ekosisteminin, kirlilik, yetersiz koruma önlemleri, planlama, kontrol, denetim ve yönetim eksikliklerinden dolayı "yoğun bakıma" alınması çağrısında bulunuldu.

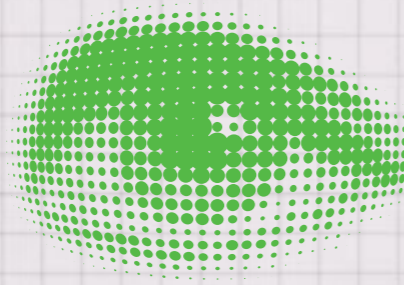
İstanbul Büyükşehir Belediyesi göç yolunda yaralanan, yorgun düşen leyleklerin için "Leylek Evi" açtı. Leylek evi; 800 metrekare açık, 90 metrekare kapalı alandan oluşuyor. Alan içerisinde kum havuzu, su havuzu ve leylek yuvaları bulunuyor.

Elektronik atık sorunu her geçen yıl daha da büyüyor. Araştırmacılar dünyada yalnızca bu yıl Çin Seddi ağırlığında, 57,4 milyon ton elektronik atık üretileceğini belirterek uyardı.

Türkiye 6 yıl sonunda Paris Anlaşması'nı resmen onayladı. TBMM'de anlaşmanın onaylanmasının ardından iklim alanında çalışan 15 STK ortak açıklama yaptı. Açıklamada "Türkiye'nin 2053 net sıfır taahhüdünü gerçekleştirebilmesi için kısa vadeli iklim ve iddia emisyon azaltım hedeflerini belirlemesi gerektiğine" dikkat çekildi.

Sağlık ve Çevre Birliği (HEAL) raporuna göre, Türkiye elektriğinin %56'sını fosil yakıtlardan, %37'sini de kömürden elde ediyor. Rapora göre, kömürden en çok etkilenen bölge Zonguldak, Çanakkale, Milas-Muğla arasındaki havza. Greenpeace'in Hava Kirliliği Algısı Anketi'ne göre ise 10 kişiden 9'u pencereyi açtığında temiz hava alamadığını ya da kömür kokusu solduğunu belirtiyor.

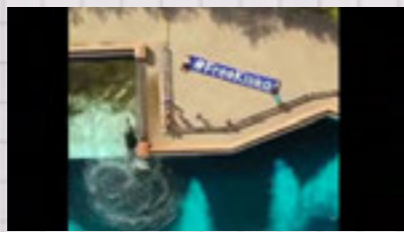
GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nden Leylek Evi; Türkiye 6 yılın sonunda Paris Anlaşması'nı onayladı; ABD'de petrol sızıntısı; Akbelen Ormanı'na tek saha ve 2041 yılına kadar kiralama; 2050 yılına kadar 216 milyon insan iklim değişikliğinden dolayı göç edebilir...

Gözde İVGİN

ABD'deki tematik su parkı Marineland'de 44 yıllık yaşamın büyük çoğunluğunu "insanları eğlendirmek" için esaret altında geçiren balina Kiska intihar teşebbüsünde bulundu. Parkın içerisinden çekilen videolarda orka türüne ait balinanın kendisini hapis tutulduğu beton tankın duvarlarına vurduğu görüntülendi.

ABD'de Güney Kaliforniya kıyılarında meydana gelen petrol sızıntısı, balıkların ölümüne ve sulak alanların

kirlenmesine neden oldu. Sahil güvenlik kuvvetlerinin sızıntının nasıl gerçekleştiğini aramaya devam ettiği belirtildi. Pasifik Okyanusu'nda yaklaşık 20 kilometrekarelik bir petrol tabakası oluştuğunu açıklandı.

Muğla'nın Milas ilçesinde yurttaşların ağaçları kestirmemek için aylardır direndiği Akbelen Ormanı'na kurulmak istenen linyit maden ocağı için farklı maden sahaları birleştirilip tek bir saha haline getirildi ve 2041 yılına kadar işletme hakkı verildi.

Dünya Bankası tarafından yayımlanan yeni bir rapora göre iklim değişikliği 2050'ye kadar 216 milyon insanı göçe zorlayabilir.

Sri Lanka, Şili, Danimarka, Fransa, Almanya, Karadağ ve Birleşik Krallık'ın da aralarında bulunduğu bir grup ülke, yeni kömürlü santrallerin inşaatını durdurmayı amaçlayan "Yeni Kömür Santrali Yok Sözleşmesi"ni imzaladıklarını duyurdu. İmzacılar, diğer ülkelere de çağrı yaptı.

Bayer, tarım kimyasalı RoundUp'm etken maddesi glifosat kansere yol açtığı suçlamasıyla ABD'de yargılandığı davayı temyizde de kaybetti. Mahkeme, Almanya merkezli şirketin kansere yakalanan bir çiftte 86 milyon dolar ödenmesine karar verdi. Türkiye'de glifosat kullanımının yılda 8 bin tonu bulunduğunu belirtiyor.

Britanya'da, altı yaşındaki bir kız çocuğu iklim değişikliği konusunda farkındalık yaratmak amacıyla yaptığı çalışmaları nedeniyle başbakan tarafından verilen ödülün sahibi oldu.

Türkiye'de İklim Değişikliği Algısı Araştırması'nın sonuçlarına göre, iklim değişikliğinin etkileri konusunda farkındalık oranı %75 seviyesinde. Araştırma, Yuvam Dünya Derneği ve KONDA araştırma şirketi tarafından 74 ilde gerçekleştirildi.

Dünya Meteoroloji Örgütü'nün (WMO) hazırladığı son rapora göre, iklim değişikliği nedeniyle 2018'de dünya çapında 3 milyar 600 milyon kişi, yılın en az bir ayı, su kaynaklarına erişimde sıkıntı yaşadı.

Kafessiz Türkiye'nin hazırladığı 2021 Yumurta Takip Raporu'na göre otel, perakende, restoran, gıda üretimi ve yemek servisi sektörlerinde hizmet veren 40 marka kafessiz sisteme geçiş için taahhüt verdi.

Uluslararası Botanik Bahçelerinin Korunması (BGCI) isimli kurumun yayınladığı rapor, dünyada ağaç türlerinin en az %30'unun yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu ortaya koydu. Rapora göre yüzlerce ağaç türü de yok olmaya çok yakın. Türkiye'de ise türlerin %7'sini oluşturan 13 tür tehdit altında bulunuyor. Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan ağaç türleri, tehdit altındaki memeliler, kuşlar, amfibiler ve sürüngenlerin toplam sayısının iki katını oluşturuyor.

Copernicus İklim Değişikliği Servisi verilerine göre Avrupa'da bu yaz ölçülen sıcaklık, daha önce en yüksek yaz sıcaklığının kaydedildiği 2010 ve 2018'den 0,1 derece daha yüksekti. Ayrıca, bu yılın Ağustos ayı, 2017'nin Ağustos ayıyla birlikte en sıcak üçüncü ay olarak kaydedildi.

Türkiye Tabiatını Koruma Derneği bilim danışmanı ve emekli öğretim üyesi Dr. Erol Kesici, 2009 yılında Türkiye'nin en önemli sekiz doğal tatlı su gölünde yaptıkları su analizlerinde tespit ettikleri zehir etkili siyonobakteri türlerin, bu yıl alınan numunelerde 3-4 kat artış gösterdiğine dikkat çekti. Dr. Kesici, mavi-yeşil alg olarak da bilinen bu siyonobakteri istilasıyla göllerin çürümeye başladığı uyarısında bulundu.

Antalya'ya bağlı Gömbe Yaylası'nda bulunan Kaş, Elmalı ile Demre ilçeleri civarına içme suyu sağlayan Uçarsu Şe-

lalesi, ilk kez kurudu. Şelale, 3 bin 24 metre yüksekliğindeki Akdağ'ın 1800 metresindeki eteklerinden çıkıp, yaklaşık 50 metre yükseklikten akıyordu.

ABD Balık ve Yaban Hayatı Servisi, çoğu güney eyaletleri ile Hawaii adasında yaşayan kuş, balık ve diğer canlılardan oluşan 23 türün artık bulunmadığı belirtildi. Yapılan açıklamada 11 kuş, 8 taze su midyesi, iki balık ile bir yaras ve bitki türünün yeryüzünden tamamen yok olduğunun düşünüldüğü kaydedildi.

Bolu'da yapılması planlanan taş ocağına karşı direnen Ayman Yaylası köylülerinin, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü aleyhine açtığı taş ocağı açılacak alanla ilgili üretim izninin durdurulması talepli davadan yürütmeyi durdurma kararı çıktı.

Yeryüzü Derneği, iklim krizinin sebeplerinden biri olan kömürlü termik santraller nedeniyle haritadan silinen veya yok olma tehlikesi altında olan köylerdeki yaşamı ve sorunları yöre halkının anlatımıyla belgeledi. Kömürlü termik santrallerin bulunduğu sekiz ilde yapılan saha çalışmasına göre, santraller; yöre halkının yaşam, barınma, mülkiyet, çevre, sağlık ve eğitim haklarını doğrudan ihlal ediyor ve yok sayıyor.

İngiltere hükümeti, genetiği değiştirilmiş ürünlere ilişkin sınırlandırmaların gevşetmeye ve böylece bu ürünlerin

İngiltere'de ticari amaçla yetiştirilmesini sağlamaya hazırlanıyor. Söz konusu değişiklik, İngiltere'nin, bu konuda dünyanın en katı düzenlemelerine sahip olan Avrupa Birliği'nden (AB) çıkmasıyla (Brexit) mümkün hale geldi.

Birleşmiş Milletler'in hava, iklim ve su konularındaki yetkili organı Dünya Meteoroloji Teşkilatı'nın son raporuna göre, 1970-2019 diliminde dünya çapında hava ve iklim bağlantılı felaketler beş kat arttı.

Deniz çöpleri ve mikroplastik kirliliğine karşı Karadeniz'e kıyısı olan Türkiye, Gürcistan, Romanya ve Bulgaristan'ın da katılımıyla ortak mücadele başlatıldı. Yürütülen projede pilot bölge seçilen Trabzon'un Sürmene ve Of ilçelerinde, deniz kıyısında 500 metrekarelik alanda yapılan kirlilik araştırmasında maske ve yüz perdesi gibi tıbbi atıklar dahil 2500 atık tespit edildi.

Edirne'de Uzunköprü Belediyesi, Ergene Nehri'nde yaptırdığı su analiz raporunu açıkladı. Raporda, nehrin kimyasal oksit su ihtiyacının yüksek ve su kalitesinin 4'üncü sınıf olduğu belirtildi. Nehir suyunda ayrıca, az da olsa siyanür, azot, krom, çinko, bakır, demir de bulundu.

Kaynaklar: *Aposto, İklim Gazetesi, Sivil Sayfalar, dokuzSHABER, Diken, Yeşil Gazete, BirGün, DW, Bianet, Cumhuriyet, T24*

Ekolojik Hukuk (Eko-Hukuk) & Çevre Hukuku

Yazar: Av. Ömer Aykul
Yayınevi: Seçkin Yayınevi

25 yılı aşkın bir süredir TEMA Vakfı'nın hukuk danışmanlığını yapan Av. Ömer Aykul'un yeni kitabı, Türkiye'nin temel doğal varlıklarını, çevresel sorunlarını ve bunların hukukunu betimlemesinin yanı sıra, yine önemli ekolojik ve çevresel sorunlarını ve bunlarla ilgili olarak yapılmış hukuki mücadelenin belgelerini de kapsıyor. Öncelikle [kitap](#), ekolojik hukuk ile çevre hukukunun iki farklı hukuk olduğunu, paralel kullarlarda ama aynı hedefe yönlendiğini ortaya koyuyor. Aykul, 'kamu yararı' yerine ekolojik temelli 'üstün kamu yararı' kavramını tercih ederek bu yöndeki tartışmalara da farklı bir boyut katıyor.

Yazar incelediği temel ekosistemler olan orman, top-
rak, mera, su, kıyı ve deniz hukuku ile çevre hukuku-
nun iki temel başlığı olan ÇED ve plan hukukunu da
kendini davalardan koyduğu
dilekçe ve kararlarla örnekle-
lendiriyor. Türkiye'nin
önemli çevre hukuku
sorunlarından olan
nükleer santraller
ve Kanal İstanbul konuları da
ayrıntılı olarak
kitapta kendine
yer buluyor.

Kapitalist Kıyamet : Sermaye mi Dünya mı?

Yazar: Foti Benlisoy
Yayınevi: Habitus Kitap

“Bizi atalarımızdan ayıran ve çağdaş deneyimi diğer devirlerinkinden büyük oranda farklı kılan şeylerden biri, insan hayatında belirleyici bir faktör olarak salgın hastalıkların ortadan kayboluşudur” diyen William H. McNeill'in sözleriyle başlıyor [Kapitalist Kıyamet](#). Canavarlar Zamanı mı bu yaşadıklarımız, yoksa alıştıra alıştıra gelmekte olan bildiğimiz dünyanın sonu mu?

“Sermaye yıkmadan yaratamaz” diyen Benlisoy, salgın hastalıkların izinde kapitalizmin eleştirisi sunuyor okura. “Yaşanan son COVID-19 pandemisi gerçekten de beklenmiyordu? sorusunun ve kapitalizmin kâr için yıktığı doğanın izini sürüyor.

Sonucunda ise felaketin “bir başka dünya” mücadelesinin merkezî bir alanı olmak zorunda olduğunu dile getiriyor ve bu kıyamet çağında ismine yaraşır her komünizmin artık “felaket komünizmi” olmak durumunda olduğunu ifade ediyor. “Günümüzün komünizmi ister istemez yaşanan yenilgilere ve daima eli kulağında olan felaketlere dair keskin bir duyguyla yüklü olacak. Çağımızın devrimci pratiği, felaket ile normallik arasındaki yanıltıcı ayrıma dayanarak değil, kapitalist felaketin içinde, ona karşı ve onu aşmaya dönük olarak şekillenecek.”

Pyrocene: How We Created an Age of Fire, and What Happens Next

(Pirosen: Ateş Çağını Nasıl Yarattık ve Sonra Ne Olacak)

Yazar: Stephen J. Pyne
Yayınevi: University of California Press

Pirosen, yangını elinde bulunduran bir canlı türü olan insanlığın, dünya tarihinin yangını en bol dönemine denk gelmesinin hikayesini anlatıyor. Son iki milyon yıldır bu canlı türü, yangını kontrol etme becerisi geliştirdi; bununla önce yemek pişirdi; sonra besin zinciri-

rinin tepesine yerleşti ve şimdi de gezegenin kendisini pişiriyor.

İnsanlık, yangıyla bin yıllık eski dostluğunu aslında fosil yakıtları yakmaya başladığında bozdu. Artık iklim değişikliğinin körtiklediği yangınlar gezegenin her yerini etkiliyor ve yeni bir jeolojik dönemin haberini veriyor: Pleistosen Pirosen'e doğru evriliyor.